

T.C
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER DOKTORA PROGRAMI

**“WEIMAR ÖNCESİ (II. WILHELM 1888-1918) DÖNEMDEN BİRLEŞME SONRASI
(MERKEL 2005-2021) DÖNEME ALMAN STRATEJİK KÜLTÜRÜ”**

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
ZEYNEP ELÇİN KAMALAK

GAZİANTEP - 2023

T.C
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER DOKTORA PROGRAMI

**“WEIMAR ÖNCESİ (II. WILHELM 1888-1918) DÖNEMDEN BİRLEŞME SONRASI
(MERKEL 2005-2021) DÖNEME ALMAN STRATEJİK KÜLTÜRÜ”**

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
ZEYNEP ELÇİN KAMALAK

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. AHMET KESER

GAZİANTEP – 2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ DOKTORA TEZ KABUL VE ONAY FORMU

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Zeynep Elçin KAMALAK tarafından hazırlanan “WEIMAR ÖNCESİ (II. WILHELM 1888-1918) DÖNEMDEN BİRLEŞME SONRASI (MERKEL 2005-2021) DÖNEME ALMAN STRATEJİK KÜLTÜRÜ” başlıklı tez, 10 / 01 / 2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u>	<u>Kurumu/Üniversitesi</u>	<u>İmzası:</u>
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Ahmet KESER	SBUİ/HKÜ-İİSBF	
Jüri Başkanı			
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Onur TÜRKÖLMEZ	Siy. Bil. Ve Kamu Yön./GÜ-İİBF	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Ali Fuat GÖKÇE	Siy. Bil. Ve Kamu Yön./GÜ-İİBF	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Yakup DURMAZ	İşletme/HKÜ-İİSBF	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Burçin ULUĞ	SBUİ/HKÜ-İİSBF	

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. M.Serhat YENİCE
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Weimar Öncesi (II. Wilhelm 1888-1918) Dönemden Birleşme Sonrası (Merkel 2005-2021) Döneme Alman Stratejik Kültürü” başlıklı çalışmanın tarafımda, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım. 10/01/2023

Zeynep Elçin KAMALAK

ÖNSÖZ

Yola çıktığımızdan bu yana elimi bırakmayan, ilimiyle, ilgisiyle ve disipliniyle yoluma ışık tutan, etik, ilkeli ve dik duruşuyla bana örnek olan sevgili Hocam Sayın Doç. Dr. Ahmet KESER'e minnettarlığımı bildirir, teşekkürlerimi sunarım.

Tezin tüm süreçlerinde Tez İzleme Komitesi üyeleri olarak değerli katkılarıyla tezin bu seviyeye gelmesinde emekleri bulunan Sayın Doç. Dr. Yakup DURMAZ ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Burçin ULUĞ'a; tezi yazarken uzman görüşüne başvurduğumuz Sayın Prof. Dr. Fikret BİRDİŞLİ'ye, Sayın Prof. Dr. Mehmet KAHRAMAN'a, Sayın Prof. Dr. Muharrem GÜNEŞ'e, Sayın Doç. Dr. Ahmet KESER'e, Sayın Doç. Dr. Ahmet TUNÇ'a, Sayın Doç. Dr. Ercan SEYHAN'a, Sayın Doç. Dr. Levent YİĞİTTEPE'ye, Sayın Doç. Dr. Mehmet Burhanettin COŞKUN'a, Sayın Doç. Dr. Osman AĞIR'a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat ASLAN'a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Orhun Cem KARSAVURAN'a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEV'e, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Serkan GÜNDOĞDU'ya, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Yaman KEPENÇ'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Her koşulda yanımda olan ve her türlü desteğini sunan eşim Yavuz KAMALAK'a minnettarlığımı bildirir; teşekkür ederim. Küçük yaşlarına rağmen, ben çalışırken sessiz ortam sağlamaya özen gösteren kızım Sirac (10) ve oğlum Barlas (8)'i sonsuz sevgi ve teşekkürle kucaklarım.

Sevdiğim yolda ve kariyerimde büyük bir doyum alarak azimle çalıştığım ve kendime keyifli bir hayat oluşturduğum için kendime teşekkür ediyorum. Hayata ve tüm bunları bana bahşeden yüce güce şükranlarımı sunuyorum.

Daha önce yapılmamış böyle bir çalışmanın alanda çalışanlara örnek olacağına ve literatüre katkı sağlayacağına inanıyorum.

Gaziantep, 2023.

Zeynep Elçin KAMALAK

ÖZET

Stratejik kültür çalışmaları çok da eski bir tarihe dayanmamaktadır. Keza, literatürde stratejik kültür ile ilgili yapılan çalışmalar henüz doyuma ulaşmış değildir. Çünkü stratejik kültür, üzerine düşünülmesi ve araştırma yapılması gereken geniş ve kapsamlı bir konudur. Bu çalışma, Weimar öncesi dönem olan son imparatorluk çağından yani II. Wilhelm'den birleşme sonrası Merkel dönemi sonuna dek olan süreci kapsamıştır. Çalışma, lider söylemleri üzerinden Almanya'nın stratejik kültürünü değerlendirme amacı taşımıştır. Bu kapsamda dönemler ve her dönemin öne çıkan kritik liderleri belirlenmiştir. Ardından ilgili dokümanlara ve arşiv belgelerine ulaşmak için, Alman Başkonsolosluğuna ve Büyükelçiliklere başvurulmuştur. Gerekli belge ve metinler toplandıktan sonra, Maxqda programı ile her bir liderin 7'şer konuşması Analiz edilmiştir. Ardından analiz veri sonuçları ile uzman görüşüne başvurulmuştur. Bunun için, Johnston'ın stratejik kültür ortam düzeni baz alınmıştır. Johnston'ın temel varsayımları dâhilinde, uzmanlara puanlama yaptırıldıktan sonra, istatistiksel işlemler yapılmıştır. Ulaşılan sonuç ile her bir liderin stratejik kültür tutumu grafiklerle detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Ardından, her bir dönemin stratejik kültür skalasında puan ortalaması saptanmıştır. Tüm bunlardan sonra Almanya'nın incelenen dönemler kapsamında genel Stratejik kültür puanına ve tutumuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada hem nitel hem nicel yöntemler kullanılmıştır. Literatürde daha önce yapılmış olan böyle bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı ve daha sonra bu konuda çalışmak isteyenlere örnek olacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Kültür, Almanya, Alman Şansölyeler, Maxqda Analizi, Lider Söylemleri

ABSTRACT

Strategic cultural studies do not date back to ancient times. Likewise, studies on strategic culture in the literature have not yet reached saturation. Because strategic culture is a broad and comprehensive subject that needs to be thought about and researched. This study covered the process from the last imperial age, which is the pre-Weimar period, from II. Wilhelm to the end of the German post-unification Merkel era. The study aimed to evaluate the strategic culture of Germany through leader discourses. In this context, periods and prominent critical leaders of each period were determined. Then, the German Consulate General and Embassies were contacted in order to reach the relevant documents and archive documents. After collecting the necessary documents and texts, 7 speeches of each leader were analyzed with the Maxqda program. Then, expert opinion was sought with the results of the analysis data. For this, Johnston's strategic culture environment is based on. Within Johnston's basic assumptions, statistical operations were performed after scoring the experts. With the result reached, the strategic culture attitude of each leader is conveyed in detail with graphics. Then, the average score in the strategic culture scale of each period was determined. After all, Germany's general strategic culture score and attitude were reached within the scope of the examined periods. Both qualitative and quantitative methods were used in this study. There is no previous study like this in the literature. It is thought that the study will contribute to the literature and will set an example for those who want to work on this subject later on.

Key Words: Strategic Culture, Germany, German Chancellors, Maxqda Analysis, Leader Discourses

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları-Kapsamı ve Sınırlılıkları	6
1.5. Araştırmanın Yöntemi	7
1.6. Hipotezler	8
1.7. Tanımlar.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Önceki Çalışmalar ve İlgili Araştırmalar.....	10
2.2. Strateji.....	17
2.3. Kültür.....	24
2.4. Stratejik Kültür	27
2.4.1. Stratejik Kültür Kavramı ile İlgili Terimler (Güç, Güvenlik, Hegemonya, Savaş, Strateji, Askerî Kapasite).....	30
2.4.1.1. <i>Strateji-Savaş-Güvenlik İlişkisi</i>	30
2.4.1.2. <i>Askerî Kapasite-Güç-Hegemonya İlişkisi</i>	32
2.4.2. Stratejik Kültüre Etki Eden Faktörler.....	34
2.4.3. Stratejik Kültür Kapsamında Kullanılan Kültür Terimleri	35
2.4.3.1. <i>Siyasal Kültür</i>	35
2.4.3.2. <i>Kitle Kültürü</i>	36
2.4.3.3. <i>Örgüt Kültürü</i>	37
2.4.4. Stratejik Kültür Kavramının Gelişimi ve Değişimi.....	38

2.4.4.1.	<i>İlk Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları</i>	38
2.4.4.2.	<i>İkinci Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları</i>	39
2.4.4.3.	<i>Üçüncü Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları</i>	40
2.5.	Alman Siyasi Tarihi ve Dönemin Önemli Siyasal/Askerî Aktörleri	42
2.5.1.	Weimar Cumhuriyeti Öncesi Alman Tarihi	43
2.5.1.1.	<i>I. Reich (962-1806)</i>	45
2.5.1.2.	<i>II. Reich (1871-1918)</i>	51
2.5.2.	Weimar Cumhuriyeti (1918-1933)	57
2.5.3.	III. Reich (1933-1945) Nazi Almanyası	69
2.5.4.	Bölünme ve Birleşme (1945-1990)	78
2.5.5.	Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönem (1990-2005)	84
2.5.6.	Birleşme Sonrası Merkel Dönemi (2005-2021)	87
2.6.	Alman Savaş Felsefesi/nin Temeli	88
2.7.	Stratejik Kültürün Güvenlik Yaklaşımlarıyla İlişkisi ve Farklılıkları	90
2.7.1.	Güvenliğin Kavramsal Çerçevesi	91
2.7.2.	Güvenlik yaklaşımları	94
2.7.3.	Güvenlik Ekolleri Kapsamında Frankfurt Okulu	96
2.7.4.	Güvenlik Ekolleri Kapsamında Kopenhag Okulu	101
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
3.	YÖNTEM	106
3.1.	Araştırma Modeli	107
3.2.	Evren ve Örneklem	108
3.3.	Veri Toplama Araçları	109
3.3.1.	Ölçek	109
3.3.2.	Geçerlik Çalışması	110
3.3.3.	Güvenirlilik Çalışması	110
3.3.4.	Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	111
3.4.	Verilerin Analizi ve Yorumlanması	111
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		
4.	BULGULAR VE YORUM	113
4.1.	Weimar Öncesi Dönem (1871-1918)	114
4.2.	Weimar Cumhuriyeti Dönemi (1918-1933)	117
4.3.	III. Reich (1933-1945) Nazi Almaya'sı	121
4.4.	Bölünme ve Birleşme (1945-1990)	124
4.5.	Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönem (1990-2005)	135

4.6. Birleşme Sonrası Merkel Dönemi (2005-2021)	142
4.7. Alman Stratejik Kültürünün Genel Değerlendirmesi	145
4.8. Kodlar (Enler ve Hiçler)	154
4.9. Dönemlerin Atasözüne Dönüştürülmesi.....	156

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER..... 157

5.1. Sonuçlar	157
---------------------	-----

5.2. Öneriler.....	166
--------------------	-----

KAYNAKÇA 168

6. EKLER..... 190

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Ordu ve Donanma	55
Tablo 2. Stratejik Kültür Skalası ve İlgili Kodlar	113
Tablo 3. Uzman Görüşü Sonuçları Doğrultusunda Dönemlerine Göre Alman Stratejik Kültürü Puan Ortalamaları.....	147
Tablo 4. Almanya'nın Liderleri	191
Tablo 5. Uzman Görüşleri Örnek Tablo.....	192

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Strateji Formülasyonu	23
Şekil 2. Almanya ve Prusya Fikir Yapısı	55
Şekil 3. Almanya'nın Savaşı Kaybetme Nedeni	59
Şekil 4. Partilerin Konumları	66
Şekil 5. Nazi İdeolojisi	72
Şekil 6. Büyük Frederick'ten Bu Yana Alman Siyasetinin En Kısa Tarihi	84
Şekil 7. Stratejinin Doğuşu.....	90
Şekil 8. II. Wilhelm'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği.....	114
Şekil 9. II. Wilhelm'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği.....	115
Şekil 10. II. Wilhelm'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	115
Şekil 11. II. Wilhelm'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği	116
Şekil 12. II. Wilhelm'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	116
Şekil 13. II. Wilhelm'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu	117
Şekil 14. Friedrich Ebert'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği	118
Şekil 15. Friedrich Ebert'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği	118
Şekil 16. Friedrich Ebert'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	119
Şekil 17. Friedrich Ebert'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği.....	119
Şekil 18. Friedrich Ebert'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	120
Şekil 19. Friedrich Ebert'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu.....	120
Şekil 20. Adolf Hitler'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği.....	121
Şekil 21. Adolf Hitler'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği.....	122
Şekil 22. Adolf Hitler'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	122
Şekil 23. Adolf Hitler'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	123
Şekil 24. Adolf Hitler'in Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği	123
Şekil 25. Adolf Hitler'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu	124
Şekil 26. Konrad Adenauer'e Air Stratejik Kültür Skalası Grafiği.....	125
Şekil 27. Konrad Adenauer'in Pasif savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	125
Şekil 28. Konrad Adenauer'in Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği	126
Şekil 29. Konrad Adenauer'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği.....	126
Şekil 30. Konrad Adenauer'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	127
Şekil 31. Konrad Adenauer'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu	127
Şekil 32. Willy Brandt'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği	128

Şekil 33. Willy Brandt'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği.....	129
Şekil 34. Willy Brandt'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği	129
Şekil 35. Willy Brandt'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	130
Şekil 36. Willy Brandt'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	130
Şekil 37. Willy Brandt'ın Söylemlerine Ait Kod Bulutu.....	131
Şekil 38. Helmut Schmidt'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği	132
Şekil 39. Helmut Schmidt'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği	132
Şekil 40. Helmut Schmidt'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği.....	133
Şekil 41. Helmut Schmidt'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	133
Şekil 42. Helmut Schmidt'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılım Grafiği	134
Şekil 43. Helmut Schmidt'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu.....	134
Şekil 44. Helmut Kohl'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği	135
Şekil 45. Helmut Kohl'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	136
Şekil 46. Helmut Kohl'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği.....	136
Şekil 47. Helmut Kohl'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği	137
Şekil 48. Helmut Kohl'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	137
Şekil 49. Helmut Kohl'un Söylemlerine Ait Kod Bulutu	138
Şekil 50. Gerhard Schröder'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği.....	139
Şekil 51. Gerhard Schröder'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği	139
Şekil 52. Gerhard Schröder'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	140
Şekil 53. Gerhard Schröder'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	140
Şekil 54. Gerhard Schröder'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği.....	141
Şekil 55. Gerhard Schröder'a Ait Kod Bulutu	141
Şekil 56. Angela Merkel'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği	142
Şekil 57. Angela Merkel'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği	142
Şekil 58. Angela Merkel'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği.....	143
Şekil 59. Angela Merkel'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği	143
Şekil 60. Angela Merkel'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği.....	144
Şekil 61. Angela Merkel'e Ait Kod Bulutu.....	145
Şekil 62. Weimar Öncesi Dönemin (II. Wilhelm) Stratejik Kültür Puanı	148
Şekil 63. Weimar Cumhuriyeti Döneminin Stratejik Kültür Puanı	149
Şekil 64. Nazi Döneminin Stratejik Kültür Puanı	151
Şekil 65. Bölünme ve Birleşme Döneminin Stratejik Kültür Puanı.....	151
Şekil 66. Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönemin Stratejik Kültür Puanı.....	152

Şekil 67. Birleşme Sonrası Merkel Döneminin Stratejik Kültür Puanı.....	153
Şekil 68. Weimar Öncesi (II. Wilhelm) Dönemden Birleşme Sonrası (Merkel) Döneme Almanya'nın Stratejik Kültür Puanı.....	154
Şekil 69. I., II., III. Reich'a Genel Bakış.....	190

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AfD: Almanya için Alternatif Partisi (Alternative für Deutschland)

BM: Birleşmiş Milletler

CSU: Hristiyan Sosyal Birliği. (CDU'nun kardeş partisi olan CSU, güneydeki Baviera eyaletinde faaliyet gösteriyor.)

CDU: Almanya Hristiyan Demokrat Birliği (Christlich Demokratische Union Deutschlands)

DAC: Doğu Alman Cumhuriyeti

DDP: Almanya Demokrat Partisi (Deutsche Demokratische Partei)

DDR: Demokratik Alman Cumhuriyeti (Deutsche Demokratische Republik)

DNVP: Alman Ulusal Halk Partisi

DVP: Alman Halk Partisi (Deutsche Volkspartei)

FDP: Hür Demokrat Parti (Freie Demokratische Partei)

KPD: Almanya Komünist Partisi (Kommunistische Partei Deutschlands)

NSDAP: Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)

SED: Almanya Sosyalist Birlik Partisi (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands)

SPD: Almanya Sosyal Demokrat Partisi (Sozialdemokratische Partei Deutschlands)

USPD: Almanya Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi (Unabhängige Sozialdemokratische Partei Deutschlands)

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu çalışma başlığından da anlaşılacağı üzere genel olarak stratejik kültür konusuna, özel olarak ise belirli bir zaman dilimi ile sınırlanmış Alman Stratejik Kültürü konusuna odaklanmaktadır. Stratejik kültür çalışmaları ilk olarak Snyder (1977)'in ifade ettiği gibi nükleer operasyon uygulamaları kapsamında değerlendirilmiştir. Sonrasında ise genel olarak; ya stratejik kültür kavramının çerçevesine ve ülkelerin güç kaynaklı karar mekanizmalarının karar alma hususundaki algısal farklılıklara odaklanmakmış ya da stratejik kültürün kavramsal çerçevesi kapsamında stratejik eğilimleri yansıtan tipolojik çalışmalara, bağımlı bağımsız değişkenlerin güvenlik politikalarına yansımaya ve ülkelerin stratejik kültür inşa etme potansiyelleri üzerine konuşulmuştur. Bu minvalde, tezin zaman dilimi olarak Weimar öncesi dönemden başlatılmasının nedeni ise; tarihsel sürece zemin hazırlayan kırılımların ve değişen koşulların Alman stratejik kültürünü etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Nitekim yapılan stratejik kültür çalışmalarından hareketle öncelikle Alman Stratejik Kültürü'nün incelenilmesi maksadıyla, Alman Siyasi tarihindeki, önemli tarihler ve kırılma dönemleri incelenmiş, bu dönemlerde rol oynayan önemli Alman liderlerin kimler olduğu tespit edilmiştir.

Stratejik kültür kavramı, aşağıda kavramsal çerçeve başlığı altında daha detaylı olarak incelendiği üzere; güç kullanma konseptinin belirlenmesindeki tarihsel pratiğin yansıması şeklinde tanımlanmaktadır. Çünkü stratejik kültür hem ulusal kararların sonuçlarına objektif yansıması hem de ülkenin kaderini tayin eden subjektif stratejik tercihlerin biçimlerine yansıması bakımından önem teşkil etmektedir.

Çalışma kapsamında kavramsal ve kuramsal çerçeve belirlemek ve derinlemesine araştırma yapmak amacıyla literatür incelemesi dâhilinde; arşiv, doküman ve metinler incelenip analiz edilmiştir. Çalışmada, seçilen liderlerin söylemlerine ilişkin dokümanların içerik analizleri Maxqda adlı bir program dâhilinde gerçekleştirilmiştir. Liderlerin belli zamanlarda yaptıkları konuşmalar, bu program sayesinde analiz edilerek kendi aralarında bağımlı-bağımsız değişkenler ile puanlamaya tabi tutulmuştur. Böylece her bir liderin aldığı kararlarda o dönemi yansıtan ve döneme etki eden stratejik kültür puanı ortaya konmuştur.

Söylem analizi olarak uzman görüşüne başvurulmuştur. Bunun için öncelikle yukarıda ifade edildiği gibi, Maxqda ile dökümanların içerik analizleri yapılmış, sonrasında ise uzman görüşü ile puanlar elde edilmiştir. Alt dönemler açısından stratejik kültür tipolojisi belirlendikten sonra bu stratejik kültür tiplerinin dönemdeki stratejik davranışı belirleyip

belirlemediği, Almanya'nın bu dönemde ordusunu kullanma şekillerine bakılarak analiz edilmiştir.

Çalışmada Alman stratejik kültürüne yönelik literatür taraması kapsamında daha önceki yapılmış olan çalışmalar; tez, makale, kitap vs. incelenmiştir. Sonrasında Weimar öncesi dönemde yer alan ve son imparatorluk çağı olarak anılan dönemden başlayarak Birleşme sonrası Merkel dönemi sonuna kadar belirlenmiş olan dönemler dâhilinde etkin liderler araştırılmış ve değerlendirilmiştir. Çalışma beş bölümden oluşmuştur. 1. Bölümde Giriş, çalışmanın konusu, amacı, önceki çalışmalar, çalışmanın özgünlüğü, ve tez düzenine yer verilmiştir. 2. Bölümde çalışmanın kavramsal ve tarihsel çerçevesi incelenmiştir. 3. Bölümde yöntem ve belirlenmiş liderlerin dönemseller özellikleri, stratejik kültürü, karar alma fonksiyonları, karakteristik özellik ve tutumlarının stratejik kültüre yansımaları analiz edilmiştir. 4. Bölümde Bulgular ve Yorum başlığı altında, yöntem bölümünde analizle ulaşılan bulgulara yer verilmiş, ulaşılan bulguların mevcut literatür ile karşılaştırması yapılarak uyumlu ve farklı olduğu bölümler ile bunların nedenleri yorumlanmıştır. 5. Bölüm ise, Sonuç ve Öneriler başlığı altında araştırmada ulaşılan sonuçlar ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik önerileri içermiştir.

1.1.Problem Durumu

Strateji ve kültür kavramlarının bileşenlerinin stratejik kültür kavramının teorik ve uygulama alanlarına işaret ettiği açıktır. Tek başına Strateji ve kültür sözcüklerinin kökeni yüzyıllara dayansa da stratejik kültür kavramının 1970'lerde Snyder'ın yaptığı açıklamalarla zahir ettiği görülmektedir.

Avrupa sahnesinde hızla ve yayılcı bir şekilde kendine yer edinmiş olan Almanya'nın Dünya Savaşlarındaki kritik konumunda, İmparatorluktan Cumhuriyete ve sonrasında komünizmin etkisiyle pek çok ekonomik, siyasal ve toplumsal karmaşa yer almaktadır. Tarihsel süreç içerisinde yaşanan arbede ve gelişmelerin yanı sıra pek çok savaş ve anlaşmada başrol oynayan Almanya'nın stratejik kültürünün varlığı, yapısı ve niteliği dikkat çekmektedir. Bu minvalde; hali hazırda yapılan stratejik kültür çalışmalarının yeni ve yakın döneme ait olması ve bilhassa Alman stratejik kültürüne dair akademik yazında fazla sayıda çalışma bulunmamasından yola çıkılarak, Alman stratejik kültürünün incelenmesine ve değerlendirilmesine karar verilmiştir. Böylesine geniş bir tarihin Weimar Cumhuriyeti öncesi 1888-1918 başlangıç noktası olmak üzere 2021'e kadar sınırlandırılması ise; yıllar içerisinde değişen dengelerinin stratejik kültüre etki etmesinden kaynaklanmaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Buraya kadar konuya dair problem durumu anlatıldıktan sonra, tezin yöntem bölümünde aşağıdaki araştırma problemlerine yanıt aranmıştır.

Ana problem cümlesi olarak: “Alman tarihinde II. Wilhelm dönemi (1888-1918)’nden Merkel dönemi (2005-2021)’nin sonuna kadar olan süreçte devamlılık arz eden bir stratejik kültür var mıdır? Varsa bu stratejik kültürün özellikleri nelerdir?” sorularına yanıt aranmıştır.

1.1.2. Alt Problemler

Ana problem cümlesinden hareketle bir takım alt problem cümleleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda:

(1) Araştırma kapsamına giren dönemde Alman siyasi tarihinde kritik rol oynayan liderler kimlerdir?

(2) İncelenen dönemde Almanya’da önemli rol oynayan ve kararlar üzerinde belirleyici olan liderler savaşa nasıl yaklaşmaktadırlar (savunmacı-saldırgan)?

(3) Dönemdeki liderler savaşı araç olarak mı yoksa geçici bir anomali durumu olarak mı görmektedirler?

(4) Tespit edilen liderlerin ön plana çıkan söylemleri doğrultusunda Alman stratejik kültürü nasıl bir karaktere sahiptir?

(5) Belirlenen dönemde “Alman Stratejik kültürü karakteristik olarak devamlılık arz etmekte midir?”

(6) Araştırma kapsamına giren dönemde, Almanya açısından, stratejik kültür kuramının temel savına uygun olarak “Stratejik Kültür Stratejik Davranışı belirlemiş midir?

(7) Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisi var mıdır? Varsa hangi dönemlerde hangi kuram/okulun Alman stratejik kültürü üzerinde başat etkisi olmuştur? Sorularına yanıt aranmıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; akademik yazın kapsamında Stratejik kültür konusunu inceledikten sonra sınırlanan dönemdeki Alman Stratejik kültürünün yapısını derinlemesine analiz etmektir. Bu maksatla, Stratejik Kültürün bir devletin savaş ve güç kullanma tarzını yansıtan nitelik olmasından hareketle söz konusu dönemde Almanya’da önemli rol oynayan ve kararlar üzerinde belirleyici olan liderlerin savaşa nasıl yaklaştığı (savunmacı-saldırgan?), savaşı araç olarak mı yoksa geçici bir anomali durumu olarak mı gördükleri hususu

çözümlemeye çalışılmıştır. Bu çalışma sonucunda ise, Alman liderlerin savaşa bakış açılarının, güç kullanma tarzlarının ve karar mekanizmalarının nasıl olduğunun anlaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda Stratejik kültür inceleme çalışmalarında yer alan, literatüre katkıda bulunan ve yaygın kabul gören Alastair Johnston (1995)'un stratejik kültür metodolojisi ve tanımından yola çıkarak, Alman stratejik kültürü yukarıda belirtilen ana ve alt problem cümleleri kapsamında irdelenmiştir. Bu maksatla, Johnston (1995)'un stratejik kültür hususunda iki temel sütüne işaret ettiği stratejik ortama dair olan algılar ve bu ortamın stratejik tehdit ve tercihleri incelenmiştir. Johnston'un iki temel sütunundan ilki stratejik ortama dair olan algıları ortaya koyan üç varsayımdır. Bunlar: savaşın insan ilişkilerindeki rolü, çatışmanın doğası ve güç kullanımının faydalarıdır. İkincisi ise, stratejik ortamın tehditlerle başa çıkmada nasıl bir stratejik tercihin olacağına dair değerlendirmedir. Bu noktada stratejik kültürün direkt olarak davranışa etki ettiği ve 'saldırgan, savunmacı, uzlaşmacı' gibi niteliklerle biçimlenen unsurlar davranışa yansımaktadır. Akçadağ Alagöz (2019)'ün yaptığı çalışma da göz önünde bulundurularak Almanya'nın stratejik kültürü dört skala üzerinden değerlendirilmiştir. Bunlar: *Uzlaşmacı (Müzakereci)*, *Pasif savunmacı*, *Aktif savunmacı*, *Saldırgan* olarak adlandırılmaktadır.

Bu çalışmada stratejik kültür tipolojisi skalasında yer alan alan *Uzlaşmacı*, *Pasif Savunmacı*, *Aktif Savunmacı*, *Saldırgan* tiplerinin anlamını bilmek, yapılan analizlerin ve sonuçların daha iyi anlaşılması bakımından faydalı olacaktır. Örneğin, **Uzlaşmacı** terimi uzlaşma sağlayan kimse (TDK, 2021), anlamına gelmekte ve bir uzlaşma-uyuşma durumunu ifade etmektedir. Bu çalışmada bu terim, stratejik kültür skalasında lider söylemlerinin eylemlerin yönünü belirleme ve devlet adına karar alma durumlarında ne tür bir uyum ve mutabakat içerisinde olduğuna işaret etmiştir. Saldırıya karşı koyma, müdafaa anlamına gelen Savunma terimi (TDK, 2021), bu niteliklere sahip kişi anlamında **Savunmacı** olarak türetilmiş ve stratejik kültür skalasında **Pasif** ve **Aktif** savunmacı şeklinde 2 tür olarak gösterilmiştir. Bu minvalde **Pasif Savunmacı**, edilgen ve/veya reaktif bir durumu ifade etmekte ve *eğer karşı taraf saldırırsa, kendimi savunurum* temeli üzerine inşa edilen bir stratejik kültür tipini ortaya koymaktadır. Henüz savaşın olmadığı fakat savaş ihtimaline karşı her an hazırlıklı olunması gereken, aktif bir çatışma durumunu içermeyen bir anlama işaret etmiştir. **Aktif Savunmacı** ise, proaktif bir duruma işaret ederek, herhangi bir çatışma ve saldırı durumunun belirmesi üzerine ön alıcı saldırı ile karşı tarafın saldırma ihtimalini bertaraf etme davranışı ile ilgilidir. Son olarak **Saldırgan** terimi de, temelinde Fransızca bir kökene sahip olan 'Agresif' terimi (TDK, 2021), olarak saldırma özelliği barındırmasından dolayı bu şekliyle ifade edilmiştir. Stratejik kültür skalasında *saldırgan* tipi, savaşı

uluslararası ilişkilerde geçici bir anomali olarak değil tam tersine ulusal çıkarların elde edilmesinde önemli role sahip kullanışlı bir araç olarak gören kültür tipine işaret etmektedir. Sıcak çatışmalara, savaş dönemlerine ve saldırı-hücum barındıran stratejik eylem ve söylemlere işaret etmiştir. Bu şekliyle çalışmanın söylem ve içerik analizleri, stratejik kültür skalası bağlamında konuşlandırılmıştır. Sonuçta incelenen ülkenin stratejik kültür yapısı bu dört kısımdan birini yansıtır nitelik barındırmıştır. Bu hedefle birlikte çalışmada, üzerinde çalışılan ülkeye ve o ülkenin liderlerine dair kendi dönemlerinin hem koşul ve şartlarını hem de karar ve tutumlarını sunan detaylı bir çalışma ortaya konmuştur.

Stratejik kültürün öneminden ve bu konuda yapılan çalışmaların pek fazla olmamasından hareketle tez çalışmasının Almanya kapsamında yapılması uygun görülmüştür. Çalışmanın amacı dâhilinde birtakım sorulardan yola çıkarak araştırma yapılacaktır. Bu kapsamda: (1) Alman siyasi tarihinde devamlılık arz eden bir stratejik kültür olup olmadığı, (2) Alman İmparatorluğu'nun sonrasında II. Dünya Savaşı sonrası dönemde stratejik kültür planında öne çıkan liderlerin olup olmadığı, (3) Varsa, bu liderlerin ön plana çıkan söylemlerinin stratejik kültüre dair mesaj verip vermediği, (4) Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisinin olup olmadığı, araştırılmıştır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Stratejik Kültür çalışmaları akademik yazında yeni olup, pek sıklıkla çalışılan bir konu değildir. Bu sebeple bu konuda yazılan doktora tezlerinin sayısı da diğer konulara oranla çok fazla değildir. Yüzyılı biraz aşkın bir süre kapsamında, I. Dünya Savaşı'ndan bu yana devletlerin birbirleriyle olan ilişkileri ve uluslararası arenadaki politik duruşlarını ele almak, incelemek ve değerlendirmek maksadını taşıması bakımından bu alanda çalışan akademisyenler tarafından önem teşkil etmektedir. Stratejik kültürü Alman lider söylemleri üzerinden ele alan bir doktora tezi çalışması bulunmamasından hareketle ve literatüre katkı sağlayacağı düşüncesinden yola çıkarak böyle bir çalışmanın yapılması uygun görülmüştür. Çalışmada Alman stratejik kültürünün yapısı, Alman savaş tarzı ve tarihsel süreçte Almanya'nın güç kullanma biçimleri incelenmiştir. Çalışma, kendi dönemine ait Alman liderlerin karakteristik özellikleri, karar alma yöntemleri, iç ve dış politikada söylemleri, vs. bakımından araştırılması, analizi ve değerlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Bu analizlerle, dönem dönem Alman stratejik kültürünün yapısının nicelik ve nitelik olarak somutlaştırılmış bir çalışma oluşturması hedeflenmiştir. Böylece Almanya'nın farklı dönemlerde farklı liderlerle uluslararası alanda çizdiği karakteristik özellik ve politik duruşunun daha iyi

anlaşılması sağlanmıştır. Keza, çalışmanın bu alanda çalışanlara ve araştırmacılara ülke incelemeleri ve lider analizleri bakımından rehber ve örnek olması ön görülmüştür. Nitekim ulusal kaderin yalnızca devletlerin tarihsel süreçteki olaylardan ibaret olmadığı açıktır. Bu şekliyle, devletin güç unsurları, iktidarı ve bilhassa liderlerin subjektif özellikleri bir devletin kendi kaderini tayin etmesinde önem teşkil etmektedir. Sonuç olarak böyle bir çalışmanın da gelecek çalışmalara farklı bir bakış açısı kazandırması hedeflenmiştir.

Stratejik kültür çalışmaları son dönemde yoğunlaşmaya başlamakla birlikte, yapılan literatür araştırmasında, Alman stratejik kültürünü, liderlerin söylemleri ve ilgili dokümanların içerik analizi üzerinden inceleyerek, somut belgelerden, davranışa doğru etkileşim açısından inceleyen bir esere ulaşılamamıştır. Bu bakımdan çalışma ele alınan dönemde etkili olan Alman liderlerin söylemleri ile ortaya çıkan stratejik kültür davranışını kapsamıştır. Bu minvalde çalışma, alınan kararlar ve uygulamaya yansıyan davranışlar açısından stratejik kültürün etkisini ortaya koymuştur. Bu şekliyle, hem akademik yazına özgün bir katkı sağlayan hem de stratejik kültür kuramını yeni bir ülke ve tarihsel alana uygulayan bir çalışma olarak tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları-Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmada, Weimar Cumhuriyeti öncesi son imparatorluk dönemi olan II. Wilhelm (1888-1918) döneminden birleşme sonrası Merkel (2005-2021) dönemine Alman stratejik kültürü ele alınmıştır. Bu kapsamda dönemin belirli ve öne çıkan askerî/siyasal karakterlerinin araştırılmış savaş ve barışa dair söylemlerinin incelenmiştir. Maxqda programı ile içerik analizlerinin ortaya konulması, sonrasında söylem analizi yöntemine başvurularak uzman görüşlerinin alınması ve Alman stratejik kültürüne dair oluşturulan problem cümlelerine yanıt bulunması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamı son imparatorluk döneminden başlamıştır. Bunun sebebi; I. Dünya Savaşı döneminde önemli değişimler olmasından, İmparatorluktan Cumhuriyet'e geçiş dönemi olmasıyla, savaş ve güce ilişkin yaklaşım ve stratejilerde devrin yapısının değişmiş olmasından ve kırılımlar yaşanmasından kaynaklanmıştır. İçinde bulunan pandemi koşulları gereğince, gelişebilecek olan aksaklıklar, yasaklar ve kapanma gibi nedenlerden dolayı, kaynaklara ulaşamama, seyahat edememe, gecikme, teknik aksaklıklar, analiz ve mülakatların uygulanma biçiminde meydana gelebilecek olan değişiklikler vs. gibi sebepler ise araştırmanın sınırlılıkları kapsamına girmektedir. Böyle bir durumda ise, internet ve üniversite kütüphaneleri üzerinden ulaşılabilecek dokümanların

kullanımına imkân sağlayan web tabanlı verilere ulaşım sağlayan alternatif yol ve biçimlere başvurulması uygun görülmüştür.

1.5.Araştırmanın Yöntemi

Tez konusu kapsamında, eleştirel akademik yazın taraması ile ilgili dokümanlara ulaşılmıştır. Bu yöntemle, analizi yapılmak üzere belirli dönemlerde liderlerin yaptıkları konuşmalar, açıklamalar ve söylemler araştırılmıştır. Elde edilen veriler Maxqda programı aracılığıyla analiz edilmiş ve frekansları bulunmuştur. Frekansı yüksek olan veri cümleleri (liderlerin söylemleri) ise uzman görüşüne başvurularak stratejik kültür tipolojisi yelpazesinde yer alan “Uzlaşmacı (Müzakereci), Pasif savunmacı, Aktif savunmacı, Saldırgan” tiplerden hangisine yakın olduğunu bulmak maksadıyla puanlamaya tabi tutulmuştur. Nitel ve manuel olarak yapılan bu çalışma sonucunda ülke stratejik kültürüne ilişkin nicel veriler elde edilmiş, daha sonra aynı veriler üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Böylece savaşa ve barışa ilişkin kelimelerin kategorik frekansları üzerinden dönemin Alman stratejik kültür tipolojisi belirlenmiştir. Buna göre incelenen tarih aralığında, farklı dönemlerdeki liderlerin kararlarının veya söylemlerinin farklı mı yoksa benzer bir stratejik kültüre mi denk düştüğü tespit edilmiştir.

Dolayısıyla bu çalışmada, hem lider söylemlerinin stratejik kültür tipolojisindeki yeri uzman görüşü vasıtasıyla sayısal veriye çevrilip analiz edilmiş, ayrıca Maxqda programı vasıtasıyla frekans analizleri yapılmıştır. Bu özelliği çalışmanın hem nicel hem nitel yöntemlere başvurarak karma bir yöntem benimsediğinin göstermektedir. Bu da çalışmanın sosyal bilimler alanı açısından önemli özelliklerinden birisini oluşturmaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında, toplanan veriler Maxqda programı ile analiz edilmiş ve frekansları yüksek sözcükler/göstergeler ortaya çıkarılmıştır. Ardından çalışmanın ikinci aşaması olan uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşüne başvurulurken kriter olarak A. Johnston’ın stratejik kültür temel paradigmaları baz alınmıştır. Bu kapsamda uzmanlar, Maxqda analizi sonucunda frekansı yüksek çıkan lider söylemlerini bu kriterler üzerinden 0-3 arasında ilgililik durumuna göre her dönemin lideri/liderleri açısından ayrı ayrı puanlamışlardır. Ardından her dönemin kendi içindeki ortalama puanı hesaplanmış ve her döneme ait stratejik kültür puanına ulaşılmaya çalışılmıştır. Tüm dönemler hesaplandıktan sonra çalışma örnekleminde yer alan dönemlerin genel puanı da ayrıca hesaplanmıştır. Netice itibariyle, çalışma kapsamındaki tüm dönemlerde ortalama Alman stratejik kültür puanına ulaşılmıştır.

Çalışmada dış politika analiz seviyesi olarak, birey seviyesinde analizden yararlanılmıştır. Analiz yöntemi olarak kalitatif ve kantitatif, yani niteliksel ve niceliksel analiz yöntemlerinin her ikisinden faydalanan karma yöntem kullanılmıştır. Analiz tekniği olarak zaman süreci; art zamanlı (diyakronik) ve eş zamanlı (senkronik) olarak inceleme yapılmıştır. Diyakronik inceleme için dönemler ardarda sıralanmıştır. Senkronik inceleme içinse, dönem içerisinde yer alan liderlerin söylemleri incelenmiştir. Keza çalışmada, Yorumlayıcı (fenomenolojik) yaklaşımdan da faydalanılmıştır. Bu şekliyle liderlerin yaptıkları söylemlerin savaşa ilişkin karar durumlarını, savaş ve barış hususundaki söylemleriyle tutum ve davranışlarının aynı olup olmadığı ortaya konmuştur. Elde edilen veriler dâhilinde ortaya çıkan bulgular sonucunda, liderlerin tutumlarının Alman stratejik kültürüne etkisi ve stratejik kültürü nasıl şekillendirdiği, stratejik kültür skalasında ortaya konmuştur.

Bir devletin güç kullanma ve savaş tarzının yansıması olan stratejik kültür hususunda, Johnston (1995)'in ve Akçadağ Alagöz (2019)'ün çalışmalarından faydalanılmıştır. Bu minvalde, lider söylemlerinin stratejik kültür gösterge değerleri uzman görüşü kullanılarak *Uzlaşmacı (Müzakereci)*, *Pasif savunmacı*, *Aktif savunmacı*, *Saldırgan* şeklinde stratejik kültür skalasına konuşlandırılmıştır.

Bulgular ve yorum dâhilinde, çalışmanın sonuç bölümünde genel değerlendirme yapılmıştır. bu şekliyle, Alman stratejik kültür yapısı nitel ve nicel olarak incelenmiştir.

1.6.Hipotezler

Çalışma bir ana hipotez ve beş alt hipotezden meydana gelmiştir.

Ana Hipotez: Alman tarihinde son imparatorluk çağı olan II. Wilhelm dönemi (1888–1918)'nden (Weimar Cumhuriyeti öncesi dönem), Birleşme sonrası Merkel dönemi (2005-2021)'ne stratejik kültür tipolojisinde dönemsel değişimler ortaya çıkmıştır.

Alt Hipotezler:

(1) İncelenen dönemde Alman stratejik kültürü saldırgan karakterden, pasif savunmacı bir karaktere evrilmiştir.

(2) İncelenen dönemde Almanya'da önemli rol oynayan ve kararlar üzerinde belirleyici olan liderler, savaşa her dönemde farklı şekilde yaklaşmışlardır.

(3) Belirlenen dönemin ilk yarısında liderler savaşı milli politikalarını gerçekleştirmede kullanışlı bir araç olarak değerlendirmişler, son yarısında ise geçici bir anomali durumu olarak görmüşlerdir.

(4) Araştırma kapsamına giren zaman aralığında, Almanya açısından, dönemsel stratejik kültür, dönemsel stratejik davranışları belirlemiştir.

(5) Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisi olmuştur.

1.7. Tanımlar

Buraya kadar araştırma kapsamında belirlenen hipotez ve alt hipotezler sıralanmıştır. Bundan sonrasında ise, Stratejik kültür kavramı dâhilinde yer alan kilit terimlere ayrıntılı bir biçimde ikinci bölümde yer verilmesi uygun görülmüştür. Konuya dair önceki çalışmalara değinildikten sonra, strateji, kültür ve stratejik kültür başlıklarının ardından gelen ilgili terimler; G, Güvenlik, Hegemonya, Savaş, Strateji, Askeri Kapasite olarak belirlenmiş ve birbirleriyle olan ilişkileri detaylı olarak ele alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Stratejik kültür çalışmalarına öncülük ve kaynaklık eden en önemli hususlardan biri de kavramsallaştırmanın doğru bir şekilde yapılabilmesi olarak görülür. Buradan hareketle ‘Strateji’ ve ‘Kültür’ kavramlarının stratejik kültürle ilişkisinin iyi anlaşılması gerekmektedir. Strateji ve kültüre dair literatürde pek çok tanım bulunmaktadır. Stratejiye yönelik tanımlamalar yönetim, bilişim, eğitim, iş dünyası, başarı vs. türlerinde olduğu gibi, kültüre yönelik tanımlamalar yerel, toplumsal, güvenlik, siyasi vs. türlerinde olabilmektedir. Dolayısıyla literatürde farklı konulara ait strateji ve kültür kavramlarının tanımlamaları mevcuttur. Bu tezde nitelenen Stratejik kültür kavramı ise, uluslararası ilişkilerde devletlerin ve diğer aktörlerin sistemin uyumuna ve düzenine yönelik askerî, siyasi, savaş ve güç kullanım tarzlarını içeren ve her ulusun kendi çıkarları doğrultusunda mevcudiyetinin devamını sağlamaya yönelik, zaman içerisinde şekillenen, benimsenen ve uygulanan tutumlarını ifade etmektedir.

2.1.Önceki Çalışmalar ve İlgili Araştırmalar

Tez hazırlanırken öncelikle konuyla ilgili literatür çalışması yapılmıştır. Yapılan literatür çalışmasında üç bakış açısı üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırma tümevarım ve tümdengelim yöntemlerini kapsadığından, yapılan okuma ve çalışmalar tarihi olguları, süreçleri, ortaya çıkan sonucun gelişim sürecini kapsayan bir nitelik barındırmaktadır. Literatür araştırması kapsamında tez için üzerinde yoğunlaşılacak üç kısım şu şekildedir:

1.Stratejik kültür kavramına ilişkin akademik yazın,

2.Alman stratejik kültürüne dair yazılmış eserler, bakış açıları ve tarihsel süreç içerisinde Alman tarihi ve stratejik kültürünü değerlendirmeleri,

3.Alman tarihinde Weimar öncesi II. Wilhelm dönem (1888-1918)’inden Birleşme sonrası Merkel dönemi (2005-2021)’ne siyasi karar süreçlerinde kritik rol oynamış liderlerin söylemleri, siyasi tarihteki rolleri ve önemli kararları olarak sıralanmaktadır.

Konuya dair daha önceki çalışmalar kapsamında bir literatür taraması yapılmış olup, stratejik kültür, savaş, güç, güç kullanım tarzı olarak aşağıdaki temel eserlere ulaşılmıştır.

Literatürde strateji kavramının temellerini oluşturanlardan biri olarak Çinli filozof, askerî bilge ve komutan olan Sun Tzu’dur. Savaş ve yöntem hususlarını ele alan en eski eserlerden biri olan Sun Tzu’nun MÖ 400’lerde yazmış olduğu ‘Art of War’ (Savaş Sanatı) eseri adlı eseri bu konuda en iyi tanınan eserlerden biridir. Eser, askerî nitelikli olup savaşa

dair belli stratejileri ele almaktadır. Sun Tzu, savaş ve taktik konularının üzerinde dururken, düşmanı alt etmenin en iyi yolunun uygun ve iyi izlenmiş bir strateji olduğunu savunmaktadır. Tavsiyeler bütünü niteliğinde olan Savaş Sanatı, esasında yüz yıllara öncülük ve kaynaklık eden stratejik bilgiler içermesi bakımından faydalı görülmektedir.

Strateji, savaş, asker ve stratejik davranışa yönelik odak tanımlamalar yapan düşünürlerden biri de Liddle Hart'tır. Hart (1946)'ın 'The Strategy of Indirect Approach' (Dolaylı Yaklaşım Stratejisi) adlı çalışmasında, esas başarının temelini dolaylı stratejiler olduğu savunulmaktadır. Hart eserde, Avrupa'nın güç dengesi sisteminde Britanya'nın rahat rolüne değinmektedir. Britanya'nın deniz gücü üstünlüğünün onu doğrudan bir savaşa dâhil olmaktan koruduğu vurgulanmaktadır. Bu üstünlüğünün farkındalığı da onun dolaylı stratejisi olarak ifade edilmektedir.

Stratejik Kültür kavramının ilk kez anılmasında rol alan Snyder (1977) ise, 'The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations' (Sovyet Stratejik Kültürü: Sınırlı Nükleer Operasyonlar için Uygulamalar) adlı bir çalışma yayımlamıştır. Çalışmada stratejik kültür konusu kavramsal çerçevede ele alınmıştır. Çalışma, savaşta nükleer güç kullanımına dair ABD ve SSCB'nin karar mekanizmalarını ön planda tutmuştur. Bu bağlamda karar konusunda etkili olan algısal farklılıklara değinilmiştir. Keza, ulusların güvenlik topluluğunu oluşturan üyelerin de kendine özgü bir stratejik kültür benimsedikleri vurgulanmıştır.

Gray (1981)'in de literatürde, 'National Style in Strategy: The American Example' (Stratejide Ulusal Tarz: Amerikan Örneği) adlı bir çalışması bulunmaktadır. Çalışma genel olarak Amerikan stratejik kültürünü tarihsel bağlamda ele alarak incelemektedir. Özellikle Soğuk savaşın ardından katedilen yolun ABD'nin stratejik kültürünün kökenini yansıttığı ifade edilmektedir.

Gray (1984) ise 'Comparative Strategic Culture' (Karşılaştırmalı Stratejik Kültür) başlıklı çalışmasında, SSCB ve ABD arasında stratejik kültür karşılaştırması yapmıştır. Gray, her iki ülkenin de birbirinden farklı olan stratejik kültür özelliklerini ortaya koymuştur.

Almond ve Verba (1989) tarafından, 'The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations' (Medeni Kültür: Beş Ülkedeki Politik Yaklaşımlar ve Demokrasi) adlı bir eser yayımlanmıştır. Bu eserin siyasal kültür kavramı kapsamında teorik bir eser olması aynı zamanda stratejik kültür kavramının anlaşılmasına ve temeline yardımcı olması bakımından önem teşkil etmektedir. Bu çalışma ABD, Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Meksika'yı incelemiştir. Bu minvalde Yöresel, Tebaa ve Yurttaş siyasal kültürü olmak üzere siyasal kültürü üç kısımda değerlendirmişlerdir.

Palgrave Macmillian'ın yayımladığı ve editörlüğünü Jacobsen'in yaptığı 'Strategic Power: USA/ USSR' (Stratejik Güç: ABD/ SSCB) eser de stratejik kültür çalışmaları arasındadır. 1990'da yayımlanan çalışmada, stratejik kültürü yansıtan olaylara yer verilmiştir. Çalışma aynı zamanda stratejik kültüre dair kavramsal tartışmaları da yansıtmaktadır.

Johnston (1995) ise 'Thinking About Strategic Culture' (Stratejik Kültür Hakkında Düşünmek) adlı çalışmasında, stratejik kültüre dair tipolojik çalışmalara yer verilmektedir. Çalışma esas olarak stratejik kültürün bağımsız değişken olduğunu ifade etmiştir. Stratejik davranışın ise bağımlı değişken olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada, stratejik kültür kapsamında stratejik eğilimler değerlendirilmiştir.

Keza, Stratejik kültür üzerine pek çok çalışma yapan Gray (1999)'in 'Strategic Culture as Context; the First Generation of Theory Strikes Back' (Bağlam Olarak Stratejik Kültür; Birinci Nesil Teori Karşılık Veriyor) adlı çalışmasında vurguladığı gibi kültür, zaman içerisinde ve yeni tecrübeler dâhilinde yavaş bir şekilde değişmektedir. Çalışma, stratejik kültür ile stratejik davranışın arasında bir olduğu ve birbirinden farklı bir şekilde değerlendirilemeyeceği üzerine konuşlandırılmıştır. Çalışma birinci kuşak stratejik kültür eleştirilerine doğrudan bir cevap niteliği taşımaktadır. Stratejik kültürün nedensellikten çok bağlam kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürerek, Johnston'ın yaptığı kuramlaştırmanın doğru olamayacağına dikkat çekmektedir. Çalışma, Stratejik kültür ile stratejik davranışın birbirinden ayrı tutulamayacağı fikri üzerine konuşlandırılmıştır. Bu minvalde, stratejik kültürün bağlam kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Gray (1999), çalışmasına eleştirel bir cevap olarak Johnston da yine (1999)'da bir çalışma yayımlamıştır. 'Strategic Culture Revisited: Reply to Colin Gray' (Gözden geçirilmiş Stratejik Kültür: Colin Gray'e Cevap) adlı çalışmada Gray'in stratejik kültürü bir bağlam olarak görmesi eleştirilmiştir. Johnston esas olanın stratejik kültürün bağımsız oluşu üzerinde durmuştur. Stratejik davranışın ise bağımlı değişken olduğu yönünde savunmada bulunmuştur.

Lantis (2002)'in 'Strategic Culture and National Security Policy' (Stratejik Kültür ve Ulusal Güvenlik Politikası) adlı çalışması da yazarın stratejik kültüre karşı bakış açısını sunmaktadır. Bu minvalde, tıpkı Johnston gibi Lantis de stratejik kültürün bağımsız değişken olduğunu ifade etmektedir. Çalışma, Ulusal güvenlik politikalarının ve stratejik kültürün daha iyi anlaşılmasına hizmet etmiştir. Keza, güvenlik politikasının bağımlı değişken olduğunu da savunmaktadır.

Longhurst (2000), 'Strategic Culture: The Key to Understanding German Security Policy?' (Stratejik Kültür: Alman Güvenlik Politikasını Anlamanın Anahtarı mı?) adlı

tezinde, Alman güvenlik politikasını anlamak için stratejik kültür kavramını harekete geçirmek gerektiğini belirtmektedir. Yazar güç kullanımına ilişkin sahip olunan kaynakların kritik savaş dönemlerini şekillendirdiğini ifade etmiştir. Çalışma, Soğuk savaş sonrası güvenlik politikalarının analizi için çerçeve oluşturmayı amaçlamıştır. Keza, II. Dünya Savaşı sonrası Batı Almanya'nın yeniden silahlandırılmasıyla ayrı bir stratejik kültür kazandığı savunulmaktadır. Çalışma, 1990 sonrasında Bundeswehr'in (Alman Ordusu) dönüşümünü incelemiştir. Bu minvalde, Soğuk savaş sonrası süreçte askerlik hizmeti ve stratejik kültürün devam ettiği ve davranışa yön verdiği savunulmaktadır.

Betts (2000), 'Is Strategy an Illusion?' (Strateji bir Yanılsama mıdır?) adlı çalışmasında stratejinin olumlu ve olumsuz sonuçlarından bahsetmektedir.

Howard'ın (2001)'de 'Grand Strategy in the Twentieth Century' (Yirminci Yüzyılda Büyük Strateji) adlı çalışması, strateji ve genel strateji arasındaki ayrıma dikkat çekmiştir. Bu bağlamda da, kapasite ve kaynakların ön plana çıktığına işaret etmiştir. Çalışmada, ulusal politika hedeflerine ulaşmanın ancak kapasite ve kaynaklardan doğru biçimde faydalandığında gerçekleştiğini vurgulanmaktadır.

Cornish ve Edwards (2002), 'Beyond the EU/NATO Dichotomy: The Beginnings of a European Strategic Culture' (AB/NATO İkiliğinin Ötesinde: Avrupa Stratejik Kültürünün Başlangıcı) adlı bir çalışma yayımlamıştır. Çalışmada Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasının (AGSP) başarısı için yalnızca 1999'da Helsinki'de belirlenen hedeflere ulaşmak için sürekli bağlılık değil, aynı zamanda stratejik kültür süreçlerinin, yani kuramsal yönetimin geliştirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Bu gelişimin ancak meşru politika araçlarının parçası olarak askerî gücün kullanımıyla ilgili olduğu da vurgulanmaktadır.

Rynning (2003)'in literatürde 'The European Union: Towards a Strategic Culture?' (Avrupa Birliği: Stratejik Bir Kültüre Doğru) adlı bir çalışması bulunmaktadır. Çalışmada, AB üyesi devletlerin ortak çıkarlar doğrultusunda stratejik kültüre etki edip onu geliştirebilecekleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yazar, postmodern karmaşanın siyasi potansiyeli ve savunma politikasını etkilediğini savunmaktadır. Keza, terörizme de değinerek, AB'nin stratejik kültür inşa etme potansiyelinin olmadığını vurgulamaktadır.

Poore (2003) 'What is Context? A Reply to Gary-Johnston Debate on Strategic Culture' (Bağlam Nedir? Stratejik Kültür Üzerine Gray-Johnston Tartışmasına Yanıt) adlı çalışmasında stratejik kültüre dair farklı bakış açıları ele alınmaktadır. Stratejik kültürün bilimsel bağlam özelliğini savunarak Gray'in fikirlerini doğrulamıştır. Stratejik kültüre dair konularda konstrüktivist perspektifin bakış açısı olarak çözümleyici yönüne değinmektedir.

Poore (2004) 'Neorealism Versus Strategic Culture' (Neorealizme Karşı Stratejik

Kültür) adlı çalışmasında ise, Snyder'in stratejik kültür ifadesinden hareketle ulusal bazda stratejik topluluk üyelerinin nükleer strateji hususunda etkileşimle edindikleri bilgilerin davranış kalıplarına dönüşümüne değinmiştir. Yazar, Sovyetler Birliği'ni ABD'nin aynadaki bir yansıması niteliğinde gördüğünü savunarak, benimsenen stratejilerin çeşitli hale getirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Meyer (2005) 'Convergence towards a European Strategic Culture? A Constructivist Framework for Explaining Changing Norms' (Avrupa Stratejik Kültürüne Doğru Yakınsama mı? Değişen Normları Açıklamak İçin Yapılandırmacı Bir Çerçeve) adlı çalışmasında stratejik kültürün tanımını yaparak, bir devletin tarihsel süreçteki gelişiminin stratejik kültür bileşeni olduğuna dikkat çekmiştir.

Strachan'ın (2005) 'The Lost Meaning of Strategy' (Stratejinin Kaybolan Anlamı) adlı çalışması, stratejinin tanımsal anlamına dikkat çekmiştir. Çalışmada stratejinin kavramsallaştırılması gerektiğine, askerî anlam ve vurguya da dikkat çekilmiştir. Söz gelimi çok iyi planlanmış bir stratejinin herhangi bir hata karşında olumsuz sonuç verebileceği ifade edilmektedir. Keza, tam tersi bir biçimde çok iyi planlanmayan bir stratejinin iyi bir atak veya doğru bir hamle ile olumlu sonuçlar verebileceğine de dikkat çekmektedir.

Neumann ve Henrikki (2005)'nin 'Grand Strategy, Strategic Culture, Practice: The Social Roots of Nordic Defence' (Büyük Strateji, Stratejik Kültür, Uygulama: İskandinav Savunmasının Toplumsal Kökleri) adlı çalışmasında, literatürde ampirik analiz için dinamik ve spesifik bir çerçeve ortaya konulmadığını ifade etmektedir. Çalışma, davranışın kültürün bir parçası olarak ele alınıp alınmadığı ve bunun gerekliliği konusunda hem potansiyel büyük stratejinin dinamik etkileşimini hem de doktrinlerin sivil-asker ilişkilerinin yeniden kavramsallaştırılmasına ilham kaynağı olabileceği yönünde fikir beyan etmektedir.

Lantis (2006) 'Strategic Culture: From Clausewitz to Constructivism' (Stratejik Kültür: Clausewitz'den Yapılandırmacılığa) adlı çalışmasında, Clausewitz'in savaş ve stratejiye dair olan fikirlerinden hareketle, kültürün ulusal güvenlik politikasını etkilediğini savunmaktadır. Stratejinin asıl maksadının düşmanı meydanda alt etmekten daha fazlası olduğuna dikkat çekerek, ulusal karakter çalışmalarını II. Dünya Savaşı'ndaki Alman ve Japon stratejik seçimlerinin köklü kültürel etkenlerine bağlamaktadır.

Matlary (2006) ise 'When Soft Power Turns Hard: Is an EU Strategic Culture Possible?' (Yumuşak Güç Sertleştiğinde: AB Stratejik Kültürü Mümkün mü?) adlı çalışma yayımlamıştır. Çalışma, Avrupa Birliği'nin stratejik kültür geliştirip geliştiremeyeceğinden hareketle, insan güvenliğini baz alarak stratejik kültürü değerlendirmektedir. Stratejik kültürün zorlayıcı diplomasiye etkisi ve insan güvenliği kavramını değerlendirmektedir. AB

kurumlarının askerî ve siyasi kapasiteler yarattığını savunmaktadır.

Strateji konusunu askerî strateji bağlamında ele alan önemli bir çalışma da Clausewitz (2007)'in 'On War' (Savaş Üzerine) adlı eseridir. Clausewitz eserde askerî strateji teorisini ortaya koyarak, politik amaç doğrultusunda kullanılması gerektiğini savunmaktadır.

Klein (1991) 'A Theory of Strategic Culture' (Stratejik Kültür Teorisi) adlı çalışmada ise, stratejik kültürün savaşın siyasi nesnesi olduğu, savaşta başarı için stratejik hareketin aslında ihtiyaçtan doğduğu vurgulanmaktadır. İyi bir strateji uygulamanın kavramların bir paradigma eşliğinde analizi ile mümkün olabileceğini savunmaktadır.

Noetzel ve Schreer (2008)'in literatürde 'All The Way? The Evolution of German Military Power' (Tüm Yol Boyunca? Alman Askerî Gücünün Evrimi) adlı çalışması bulunmaktadır. Çalışma, Alman karar alıcılarının güç kullanım yaklaşımlarını tekrar revize etmesi gerektiğini savunarak, NATO kapsamında muharebe gücünü ele almaktadır. Çalışma, Askerî gücün bir politika aracı olarak kullanımının kısıtlayıcı olduğunu ve esas olanın ulusal çıkarlar adına dış politikanın ön planda olması gerektiğini savunmaktadır.

Glenn (2009) 'Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?' (Realizme Karşı Stratejik Kültür: Rekabet ve İş birliği) adlı çalışmasında, stratejik kültürçüler ile neoklasikler arasındaki bağlantıyı devlet davranışları üzerinden açıklayarak alternatif açıklamalara yer vermiştir. Rekabetçi iş birliğinin stratejik kültüre bağlı olduğunu savunan çalışma, dış politika analizi konusunda maddi olmayan faktörlere de yer vermektedir.

Yine aynı yıl Toje (2009) 'Strategic Culture as an Analytic Tool' (Analitik Bir Araç Olarak Stratejik Kültür) çalışmasında ise, AB'nin yapısal alanda değişiklik göstermeden stratejik kültür geliştirebileceği fikrini savunmaktadır. Çalışma AB'nin zaten var olan stratejik kültürünün kendi tarihinde, güç kaynaklarında, lider tutumlarında ve jeopolitiğinde olduğunu vurgulamaktadır.

Strateji konusuna farklı bir açıdan yaklaşan Gray (2010) 'The Strategy Bridge: Theory for Practice' (Strateji Köprüsü: Uygulama İçin Teori) adlı çalışmasında stratejik kavramlara yer vermiştir. Çalışmada, politik strateji, fonksiyonel strateji, strateji ve taktik gibi kavramlara ve içeriklerine dikkat çekilmektedir.

Greathouse (2010) 'Examining the Role and Methodology of Strategic Culture' (Stratejik Kültürün Rolünü ve Metodolojisini İncelemek) adlı çalışmasında güvenliği inceleyen kültürel yaklaşıma dair bir bakış açısı sunmuştur. Çalışmada stratejik kültürün rolüne ve devletlerin güç kullanımına yönelik sistemlerine dair potansiyel açıklayıcı gücünü değerlendirmiştir. Buna göre, stratejik kültürün aktörün güç kullanımına dair görüşlerini yansıttığını, toplumsal değerleri ve sistemin güce yaklaşımını sunan etkisinden bahsetmiştir.

Lock (2010) 'Refining Strategic Culture: Return of the Second Generation' (Aritılmış Stratejik Kültür: İkinci Neslin Dönüşü) adlı çalışmasında ise, stratejik kültürün ampirik çalışmalarda uygulanabileceği analiz yöntemlerine vurgu yapmaktadır. Çalışma, devletlerin ve aktörlerin stratejik uygulama analizlerine potansiyel sağlamayı hedefleyerek, stratejik kültürün davranış oluşturmaya ne şekilde hizmet ettiği yönünde ifadelerde bulunmaktadır.

Layton (2012) 'The Idea of Grand Strategy' (Büyük Strateji Fikri) çalışmasında asker, savaş, strateji ve stratejik davranışa yönelik tanımlamalar yapmıştır. Çalışmada, genel strateji fikrini esnek ve geniş bir kapsamda değerlendirilmiştir.

Venkatshamy (2012) 'The Problem of Grand Strategy' (Büyük Strateji Sorunu) adlı çalışmasında, esasında ulusal güvenlik stratejisinin genel strateji olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmada genel strateji olarak ulusal güvenlik stratejisinin kastedildiği görülmektedir.

Daase ve Junk (2012)'un 'Strategische Kultur und Sicherheitsstrategien in Deutschland' (Almanya'da Stratejik Kültür ve Güvenlik Stratejileri) adlı çalışması ise, Alman dış güvenlik politikasının hırs düzeyi bağlamında eylem teorisinde daraltılmış bir stratejik kültür incelemesi sunmaktadır.

McMaster (2015)'in 'The Uncertainties of Strategy' (Stratejinin Belirsizlikleri) çalışması da stratejinin net bir şekilde ifade edilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Çalışmada, stratejinin yalnızca askerî kavramına değil, aynı zamanda farklı amaçla ele alınmasına da dikkat çekilmiştir.

Haesebrouck (2016) 'Explaining the Member States' varying Military Engagements: The Potential of a Strategic Culture Perspective' (Üye Devletlerin Değişen Askerî Angajmanlarını Açıklamak: Stratejik Kültür Perspektifinin Potansiyeli) adlı çalışmasında, stratejik kültür teorilerinin potansiyellerinin kültürel, askerî ve güvenlik bağlamında etkili olduğunu savunmaktadır.

Yine aynı yıl Karásek (2016), 'Analyzing Counterinsurgency as a Rise of a Strategic Subculture' (Harekâtı Stratejik Bir Alt Kültürünün Yükselişi Olarak Analiz Etmek) adlı çalışmasında stratejik kültürdeki değişikliğin analizi için eksikliklere odaklanması gerektiğini savunmaktadır. Bunun için stratejik alt kültürlerden çıkan çapraz rollerin de göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir.

Birdişi (2016) 'Farklı Ulus Anlayışlarının Ulusal Güvenlik Politikalarına Yansıması' adlı çalışmasında, pek çok ulusun kendini yansıtan nitelikte bir etkiyle uluslaşmaları ifade edilmektedir. Bu etki aynı zamanda söz konusu ulusların birbirinden farklı güvenlik politikaları benimsemesi ve kendi ulus oluşum süreçlerine etki etmeleriyle de ifade edilmektedir.

Özgür Körpe (2016) ‘Stratejik Kültür ve Güncel Kuramsal Tartışmalar’ adlı çalışması, uluslararası ilişkilerde aktörlerin eylemlerinin neden ve sonuçlarını anlamaya yönelik yapılan bir çalışmadır. Çalışmada birtakım teoriler ortaya atılarak, olası krizler üzerindeki etkilere değinilmiştir. Siyasi elitlerin aldıkları kararların, esasında karar verme tarzının bir karakterize edilişi olarak değerlendirilmesinden yola çıkarak, ‘savaş, güvenlik kültürü ve dış politika yaklaşımı’ gibi kavramların stratejik kültür üzerinde etkileri değerlendirilmiştir.

Lock (2017) ‘Strategic Culture Theory: What, Why, and How’ (Stratejik Kültür Teorisi: Ne, Niçin ve Nasıl) adlı çalışmada, stratejik kültüre dair iki problem üzerinde durmaktadır. Bu problemlerden ilki stratejik kültürün yoğun bir şekilde fikirler ve tezahür ettiği davranışlara odaklanmaktadır. İkincisi ise, stratejik kültürün belli kalıplarda ve dar kapsamda olduğunu vurgulamaktadır. Çalışma, stratejik kültürle ilgili esas olanın halklar arasında var olan stratejiye ilişkin fikirlerle yeniden tanımlanması gerektiğini savunmaktadır.

Akçadağ Alagöz, (2019) ‘Stratejik Kültür Perspektifinden Kuzey Kore’nin Nükleer Programı’ adlı çalışmasında stratejik kültürü, söylemler dâhilinde incelenmiş ve lider tutumu stratejik kültür skalasında bir sonuca bağlanmıştır. Çalışmada, stratejik kültürün temel unsurları hususunda belli oranda fikir birliği sağlanmasına rağmen, halen net bir stratejik kültür tanımı ve analitik çerçevesi belirlenemediği ifade edilmiştir.

Keser (2020) ‘Stratejik Kültür ve Ülke İncelemeleri’ adlı çalışmasında, stratejik kültürün esasında tarihi bir süreci yansıttığını, kendi doğasında stratejik tercihler ve tehdit yönetimi hususunda davranışları yönlendirdiğini ifade etmektedir. Çalışmada, stratejik kültür temel kavramları ve analiz düzeyleri ele alınmıştır. Çalışmada Amerikan, Rus, Alman, Çin ve İran stratejik kültürleri incelenmiştir.

Black (2021) ‘Dünya Tarihinde Askerî Strateji’ adlı çalışmasında, dünya tarihi sürecinde yer alan aktörlerin stratejilerini, askerî stratejilerin küresel dinamiklerini ve tarihsel stratejinin perspektifini detaylı bir biçimde değerlendirmektedir.

2.2.Strateji

Göçebe kavimlerin ve varlıklarını sürdüren toplumların kendilerine has stratejileri bulunmaktadır. Önceliğin güvenlik ve hayatta kalma unsuru olarak ön plana çıktığı dönemlerde süreç içerisinde, strateji kavramı gelişip işlevselliğini genişletmesiyle etkin hale gelmiştir. Bu bakımdan strateji çeşitliliği konusunda kültürel bağlam dikkate alınmalıdır. Çünkü kültür gölgesinde gelişen strateji kavramının, başta devlet davranışı olmak üzere pek çok unsura etki ettiği açıktır. Bu nedenle, bu bölümde öncelikle strateji kavramını

anlamlandırılmış, ardından kültür başlığında kültüre dair değerlendirme yapılmıştır. Daha sonra ise, strateji ve kültür kavramları bileşen olarak stratejik kültür başlığında bir arada incelenmiştir.

Stratejik kültür konusunun muhteviyatı gereğince Strateji ve Kültür kavramlarının çerçevesinin açıklanmasında fayda bulunmaktadır. Çünkü zaman içerisinde kavramların anlam bakımından güçlenmesi, zayıflaması ya da çağrıştırdığı anlamın değişikliğe uğraması muhtemel görünmektedir. Bu noktada bahsi geçen kavramlar çalışmanın içeriğini kapsayan şekilde kavramsal bir çerçeveye oturtulmuştur. Yukarıda ifade edildiği gibi strateji kavramı literatürde pek çok düşünür tarafından tanımlanmıştır. Ancak konuyla ilgili kavramsal çerçeveyi oluşturmak adına öncelikle strateji sözcüğünü etimolojik bakımdan incelemekte fayda bulunmaktadır.

Strateji kelimesinin etimolojisi incelendiğinde, Fransızca *stratégie* “ordu yönetme sanatı, sevkulceys” sözcüğünden alıntı olduğu görülmektedir (Etimolojiturkce, 2021). Keza, strateji sözcüğü sözlükte sevkulceys; ulusların barış ve savaşta politikalarına destek olmak için askerî, ekonomik, psikolojik ve politik güçleri birlikte kullanma bilimi ve sanatı olarak ifade edilirken, “izlem” anlamında da kullanılmaktadır (TDK, 2021). Strateji; “Stratégie” Fransızca bir sözcük olup eski Yunancada; “stratēgia στρατηγία” “kumandanlık” kelimesinden alınmıştır. Bu sözcüğün kökeni ise eski Yunancada; “stratēgós στρατηγός” “kumandan, general” kelimesinden türetilmiştir. Yine eski Yunanca sözcük olan “stratós στρατός”; “ordu” ve eski Yunanca; “ágō áγω” “sürmek, sevk etmek” sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelmiştir (Etimolojiturkce, 2021). Nitekim kavramın kökeni; “stratos”, “ordu” olarak eski Yunan’da kullanılmıştır. Eski Mısır uygarlıklarında ise; “Strategos” ifadesiyle lider sivil ve askerî yöneticilere işaret eden bir anlamla kullanılmıştır. Zaman içerisinde yaygın ve uygun kullanımı ise “plan ya da taktik” anlamına gelen İtalyanca “Strategia” sözcüğüyle vücut bulmuştur (Dedeoğlu, 2014: 92).

Strateji kavramını epistemolojik ve ontolojik olarak değerlendirmek de mümkündür. Kavramın günümüze zuhur eden muhteviyatı gereği, en eski tarihe dayanan mitolojik anlatılardan faydalanmak doğru olacaktır. Bu şekliyle, yukarıda bahsi geçen etimolojik kökene atıfla, sağlamlasının yapılması mümkün görünmektedir. Nitekim ontolojinin “var olan nasıl vardır?” sorusundan hareketle, epistemolojinin “var olanı nasıl biliriz?” sorusuna aranan yanıtlar, düşüncenin kavramsallaştırılmasına işaret etmektedir. Bu noktada, mitolojiden verilebilecek pek çok örnek yol gösterici olacaktır.

Stratejinin biçim, yöntem ve özellikleri bakımından tarihsel dokusunun mitolojiye dayandığı söylenebilir. İskandinav mitolojisinin yarı tanrısı olan Odin'in savunma stratejileri imaj yöntemlerini vurgularken, Yunan mitolojisinde Apollon'un aşkının Daphne'yi ürkütmesi sonucu yaşanan dönüşüm "kamufraj stratejisi"ne vurgu yapmaktadır. Başka bir örnekte, Artemis'in avcı Orion'a olan aşkının Artemis'in kız kardeşinin tuzağıyla, iddia kazanmak uğruna, farkında olmadan Artemis'in kendi sevgilisini öldürmesiyle sonuçlanması, "kandırma stratejisi"ne örnek teşkil etmektedir. Eski Mısır'da ise kandırma ve kamufraj stratejisine bir örnek de Osiris tanrısına aittir. Nil'den, güneşten ve bereketten sorumlu *Osiris* tanrısı kardeşi tarafından kiskanılır. Bir tabuta girdirilir ve rakip Lübnan kıyılarına varmak üzere Nil nehrine bırakılır. Tabut ağaç ve yapraklar tarafından gizlendiğinden *Osiris* bulunup öldürülemez. Mitolojik hikâyelerin genelinde barbar niteliği vurgulandığından tanrılara atıf yapılır. Nitekim Tanrılar ulaşılmaz ve dokunulmaz olduğundan tartışma odağında yer almamaktadırlar. 'Aşk, Savaş, Barış, İyi, Güzel, Bereket' niteliklerinde farklı tanrılar bulunmaktadır. Her farklı temadaki tanrı farklı konuları savunmakta ve toplumun korunması yönünde çalışmaktadır. Tanrılar nihai karar alıcılar olduğundan toplum ve gökyüzü arasında ilişki sağlamaktadırlar. Mitolojide bir örnek de yarı tanrı yarı insan olan Zeus'a aittir. Yarı tanrılar bir nevi yeryüzünde kolluk güçleri görevi gören ve uyum için stratejiler uygulayan varlıklardır. Hem ilk çağlar hem de Antik çağlarda stratejilerin saptanabilmesi toplumsal algı biçiminin irdelenmesinden geçmektedir. Örneğin; Vikinglerde kuzey bölgesi her zaman bir tehdit unsuru olmuştur. Soğuk ve sisli oluşu gibi iklimsel ve coğrafik özellikleri güvende olma hissiyatını ve gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Ergenekon destanında yer alan ova kültürü ise göçebe stratejilerine işaret etmektedir. Keza, Manas ve Oğuz Kağan Destanlarındaki göçebe toplum davranışları ise saldırgan stratejilere işaret etmektedir. Sümer ve Antik Yunan site devletleri yerleşik örgütlüdürler. Bu yerlerde sistemin var oluş mücadelesi savunmacı stratejilere kaynaklık etmektedir. Örneğin; ortak bir gücün, yayılcı güç karşısında ittifak kurma stratejisine bürünmesi, sistemin anarşik ve çıkar çatışmacı durumuna işaret etmektedir. Bu şekilde sistem algısı belirli bir bölgeyle sınırlıyken, global sistem algısı Roma döneminde ortaya çıkmıştır. M.Ö. 612'de Perslerin Yunan site devletlerince tehdit olarak görülmesi ve her an harekete hazır olan on bin kişilik daimî ordusu, bir caydırıcılık niteliği olarak Antik Yunan'da güçlerin ittifakı stratejisinin gelişmesine meydan vermiştir. "İyi asker" yetiştirme misyonu edinen "Sparta toplumu" da stratejisini bu yönde belirlemiştir. Antik Yunan'ın güvenlik stratejileri deniz üstünlüğüne vurgu yaparken, Truva Savaşı'nın sürpriz stratejisi beklenmeyen bir anda saldırı atağıyla askerî bir strateji örneği oluşturmuştur. "Attik Delos Deniz Birliği'nin Helen Konfederasyonuna dönüştürülmesi" ise, iş birliği stratejisi

kapsamında gösterilmektedir. Bir nevi NATO ya da BAB'a benzetilebilecek bu girişim ilişkilerin yaygınlaşması ve etkileşimin artması hususunda ekonomik, askerî, siyasal ve ideolojik etkilere sahiptir. Attik Delos içindeki Atina'nın yükselerek güçlenmesi, bunu tehdit gören Sparta'nın Atina'ya savaş açması, 30 yıl kadar süren "Peloponnes savaşlarının" yaşanmasına yol açmıştır. "Atina-Sparta anlaşmazlığı", NATO'nun ABD yükselişine karşı gelişinin, savaş sırasındaki karşı ittifaklar ise "NATO-Varşova Paktı" ilişkisine örnek olarak gösterilebilir (Dedeoğlu, 2014: 99-105). Buraya kadar tarihsel mitolojik doku değerlendirilmiştir. Bu şekliyle strateji, mevcut varlığı muhafaza etmek yolunda kendisine tehdit oluşturanın eylemlerini etkisizleştirme uygulamaları olarak ifade edilebilir.

Strateji kavramının bir uzantısı olan savaş ve savaşın öncesinde, esnasında ve sonrasında bir nevi güç kullanma tarzları, bu kavramın derinliğini ve önemini ifade etmektedir. Bu yüzden strateji kavramının temellerinden bir tanesi olarak Çinli filozof, askerî bilge ve komutan olan Sun Tzu'nun M.Ö 400'lerde yazmış olduğu 'Savaş Sanatı' eseri olarak gösterilmektedir. Tavsiyeler bütünü niteliğinde olan Savaş Sanatı, esasında yüz yıllara öncülük ve kaynaklık edecek stratejik bilgiler içermesi bakımından faydalı görülmektedir. Eserde savaşın bel kemiği olan ordunun müsbet sonuca en mümkün biçimde ulaşması amacı temel alınmış ve bu doğrultuda izlenecek olan stratejik bilgilerin taktiksel yöntemleri açık ve net bir sebep-sonuç ilişkisi çerçevesinde ele alınmıştır.

Black (2021: 200) strateji sözcüğünün kullanılmaya başlanmasına rağmen, tarihteki bazı liderlerin, kullandıkları stratejiyi tarif etmek için, sözcüğü kullanmadıklarını ifade etmektedir. (1742-1819) Prusyalı General Gebhard Leberecht von Blücher, strateji sözcüğünü kavramış fakat kullanmamıştır. Önceki dönem generalleri de bu kavramı anlamış fakat kullanmamışlardır. Bunun yerine: "monarşinin ihtiyaçları", "takip edilecek siyaset", "itibarı devam ettirmek için", "Majestelerinin yapması gereken", gibi söylemler stratejinin yerine kullanılmıştır. Black (2021: 71) aynı zamanda, stratejinin pratikteki tespitinin, kavramın ilk kullanıldığı zamandan daha önce yapılmış olduğunu belirtmektedir. Bu tespitlerin 1700'lerin ortalarına denk gelen Henry Lloyd'a dayandığını ifade ederken, Stephens ve Baker (2009: 52-56) stratejinin hem teorik hem pratik boyutunu, "Stratejik Dahiler" olarak adlandırdığı; Sun Tzu, Clausewitz ve Machiavelli'ye dayandırmaktadır. Sun Tzu'nun stratejik davranış önceliği, çatışmanın psikolojik ve siyasi boyutlardaki önceliği olurken, Clausewitz'in stratejik davranışı üç hususa mesnet etmektedir. Birincisi; fizikîden ziyade moral cesareti yok etme anlayışı, ikincisi; çekim merkezli güç uygulaması ve üçüncüsü de "sis" ve "ihtilaf" etkisi

olmuştur. Machiavelli ise stratejik davranışını; korkulmanın sevimliden daha güvenilir olduğu üzerine kurgulamıştır.

Strateji sıfat olarak; “tehlikeli bir sorunu halletme, ciddi tasarlama ve zor planlama süreçlerini” anlatmaya yönelik eğilime sahiptir. Bunun yanı sıra strateji; askerî tarihçilerin zafer veya savaş kazanma olarak anlattığı sözcüktür. Pratikte askerî olsun ya da olmasın, stratejik çıkarlar, hedefler ve sorunlar için bütüncül bir süreç ürünüdür (Black, 2021: 27). Çoğu zaman da herhangi bir strateji geliştirilebilmesi için bir “öteki” bulunması zorunluluğu yoktur. Çünkü strateji, hemen her koşulda geliştirilmesi zorunlu bir olgudur (Dedeoğlu, 2014: 95-96). Stephens ve Baker (2009: 105) stratejiyi uygulamanın “manevra ve güç” kullanımı gerektirdiğini vurgularken, Platon (2021: 142-149) stratejinin akıl ve istekten doğduğuna ve devletin var oluşunda etken olduğuna işaret etmektedir. Black (2021: 63-64) stratejik amaç ve hedeflerin tek taraflı açıklamalar olmadığını ifade ederken, stratejik tatbikin askerî hususlardaki sürekliliğine dikkat çekmektedir. Stephen ve Baker (2009: 145) stratejiyi biçimlendirmenin onu işletmekten geçtiğini dile getirirken, Surowiecki (2007: 218) bilgi ve çabanın öneminden bahsetmiş, Carr (2011: 193) ise değerlerle olguların karşılıklı etkileşim ve bağlılığını ifade etmiştir. Birdişi (2012: 146) stratejinin kaynağını “metaekolojik” güvenliğe dayandırmış ve Ortaylı (2020: 23) Alman İmparatorluğunun yayılma politikasına dikkat çekmiştir. Machiavelli’nin iyi kanunun iyi orduyu, iyi ordunun iyi devleti yaratacağına dair (Machiavelli, 2021: 59), stratejist kurgusuna kadar ki her detay, strateji kavramının anlamlandırılmasında açıklayıcı bir role sahip olmuştur.

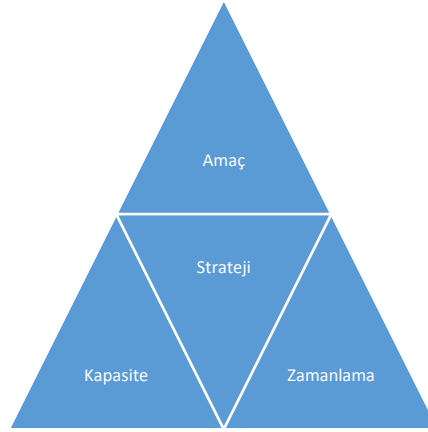
Strateji iki temel sütunda yükselmektedir. İlki, kısa ve orta vadeli stratejilerken, diğeri uzun vadeli stratejilerdir. Kısa vadeli stratejiler, varlığın sürdürülmesi yönündeki stratejilerdir. Ufak manevralar anlamına da gelmektedir. Uzun vadeli stratejiler ise eldekinin potansiyelini artırmaya yöneliktir. Uzun vadeli stratejiler kısa vadeliyle şekillenmektedir. Kısa ve orta vadeli stratejiler, uzun vadeli stratejilerin ekseninde değişikliğe yol açmazlar. Keza, kısa ve orta vadeli stratejilerde aktör özellikleri önem teşkil etmektedir. Bu özellikler “değişmez değişiklikler” şeklinde ifade edilmektedir. Uzun vadeli stratejiler ise öngörülemeyen koşullar içermektedir. Bu durumda ele alınan özellikler de “değişir değişken” olarak ifade edilmemektedir (Dedeoğlu, 2014: 96-97). Çünkü koşullar stratejiye etki etmektedirler. Uzun vadeli stratejiler, var olanın kapasitesini yükseltmeye yönelik bir tutuma işaret etmektedir. Ayrıca; strateji uygulayanların başarılı olabilmesinin, bu konudaki kavramları doğru entegre edebilmesiyle orantılı olduğu söylenebilir.

Stratejik sebepler büyük ölçüde siyasi sebeplerle ilişkilidir. Stratejik planlar; “taktiksel başarı varsayımları” üzerine inşa edilmektedir. Fakat taktiksel başarı, kazanan bir stratejiyi oluşturmamaktadır. Operasyonel boyut için de durum böyledir. Yani “operasyonel zafer”, “stratejik başarı” için önemli olsa da tek başına kendisi stratejik başarıyı oluşturmamaktadır (Black, 2021: 277-279). Stratejik amaç; savaşta galip gelmekten ziyade, karşı tarafın özgüvenini azaltarak başarıma ihtimalini yok etme üzerine kurulu bir hedef benimsenmesiyle, savaş taktiğinin kendi davranışları üzerinden değil de karşı tarafın moral unsuru üzerine stratejinin oluşturulmasını yansıtan farklı bir bakış açısıdır. Hücüm-atak uygulamalarının aksine, fiziksel gücün ötesinde aklın düşünce kabiliyetinin ön plana çıktığı, daha az hamle ve yorgunluğa dayalı fakat daha net sonuca odaklı bir yıpratma politikasının benimsenmesine işaret etmektedir. Bu şekliyle stratejik amaç; stratejik kültürün bir parçası olarak, karar alıcının tutum, davranış ve fikirleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Stratejiye yakın olarak karar verme, plan, program, senaryo üretme gibi manalara uygun olarak kullanılabilir terim ise taktiktir. Bu noktada bu iki kavramı birbirinden ayırtıran iki özellik bulunmaktadır. Biri zaman ve diğeri mekândır. Strateji uzun vadeli bir süreci ve algılamayı içerirken, taktik kısa vadeli ve sınırlı bir algılamayı içermektedir (Dedeoğlu, 2014: 92). Black (2021: 70); stratejik unsurların, devlet ve devlet dışı aktörler için güç siyaseti üzerinde odaklandığını ifade etmektedir.

Stratejiye dair kullanılan, ilişkili fakat ayrı bir kavram ise; Jeostratejidir. Jeostrateji; bir devletin güç ya da dış politikasının yoğunlaştığı coğrafi şartları ifade etmektedir. Diplomasiye işaret eden Jeostrateji, dış politikanın coğrafi etkenlere göre şekillenmesini de göz önünde bulundurmaktadır (Akengin, 2015: 9-10).

Uluslararası sistemde strateji kavramı formülize edilecek olursa: Strateji=Amaç+Kapasite+Zamanlama şeklindedir. Pek çok farklı strateji tanımının aksine, en kısa ve kapsamlı strateji anlamlandırması aşağıdaki formülasyonda oluşturulmuştur. Bu muhteviyatta, kavram derinliğini anlamak için strateji üç anahtar kelime merkezine konuşlandırılmıştır.

Şekil 1. Strateji Formülasyonu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Uluslararası alanda bir aktörün stratejisi; o aktörün gücü anlamına gelmektedir. Yukarıdaki şekilde strateji bileşenleri verilmiştir. Buna göre kapasite denilen bacak, strateji için gerekli olan tüm güç unsurlarını barındırmaktadır. Ekonomik faktörlerden askerî donanım, jeostratejik konumdan beşerî özelliklere bir ülkenin sahip olduğu pek çok varlığı kapasite anlamına gelmektedir. Zamanlama denilen bacakta da hedef için belirlenen stratejiyi harekete geçirmek için karar verilen davranış noktası kastedilmektedir. Strateji formülasyonunun çatısında yer alan amaç ise, Strateji için en başta belirlenen hedef anlamına gelmektedir. Bu nokta varılacak hedef konusunda sahip olunan kapasiteyi ve zamanlamayı şekillendiren bir nitelik barındırmaktadır.

Her ulusun bir stratejik eylem planı olmalıdır. Stratejik eylem hedefe giden yolda menfaat yönünde uygulanabilecek tüm davranışları içermektedir. Bu bağlamda, stratejik eylem aynı zamanda bir devletin zamanında ve akıllıca kararlar alabilmesi ile doğru orantılıdır. Lider rolünü üstlenen kişinin attığı her politik adım, karşı tarafa onun herhangi bir stratejik eylem planına sahip olup olmadığı ile ilgili fikir beyan edebilir. Nasıl ki diplomatik ilişkilerde protokolün, hareketlerin, giyim ve renklerin hatta duruşun bir anlamı varsa, liderin politik davranış biçimi de onun seçtiği stratejik tutuma ya da herhangi bir strateji izleyip izlemediğine dair bir fikir vermektedir.

Buraya kadar verilen örneklerde de görüldüğü gibi stratejinin mânâ bakımından uygulanması mitolojik anlatılarda da yer almaktadır. Bu minvalde, her ne kadar kavramın varlığı ve anlamlandırması bilinse de terimsel kullanım olarak Snyder'a atıf yapılmaktadır. Ancak daha geniş bir perspektiften ele alınacak olursa, belge ve yazılı kaynaklardan öte,

insanlığın ilk var olduğu zamanlara gidildiğinde dahi Habil ile Kabil'in mücadelesinin bir strateji örneği olduğu çıkarımında bulunulabilir.

2.3.Kültür

Stratejik kültüre dair tanımlamaların derinlemesine idraki için kültür kavramının açıklanması faydalı görülmüştür. Literatürde kültür kavramının pek çok çeşidi bulunmaktadır. Daha çok sosyolojik bakımdan değerlendirilen kültür kavramı, kapsamı gereği toplumsal hareket ve davranışları yansıtmaktadır. Bu tez, bir stratejik kültür çalışması olduğundan, çalışmada yer verilen kültür çeşitlendirmesi de konunun muhteviyatı kapsamında seçilmiştir.

“Kültür” kelimesi etimolojik bakımdan Fransızca: a) tarım, toprağı ekme biçme, b) eğitim, terbiye sözcüğünden alınmıştır. Fransızca kökene sahip olan bu sözcük Latince; “Cultura” kelimesinden alıntı yapılmıştır. Sözcük aynı zamanda Latince; “colere, cult- toprağı işleme, ekme, biçme fiilinden türetilmiştir. Keza, “Cultus, cultura, Latince colere (toprağı işleme, tarım) fiilinin türevleridir (Agriculture, Cultivate). Kültür sözcüğü Arapça; “*adab* أدب” (edep) “terbiye, incelik, düzgün davranış ve yazı” kelimesinden alınmıştır. İngilizce *meme* “kültürel aktarım birimi, bulaşıcı fikir veya simge”den alıntıdır. (İlk kullanımı: 1976, Richard Dawkins, İng. etnolog.). Sözcük muhtemelen “Eski Yunanca *mîméma*” “taklit edilen şey” sözcüğünden türetildiği düşünülse de bu kesin değildir. Yine de sözcüğün “Eski Yunanca *mîméomai* μιμέομαι” “taklit etmek” fiilinden türetildiği bilinmektedir (Etimolojiturkce, 2021).

Kültür sözcüğünün sözlükte pek çok tanımı bulunmaktadır. Kültür: Tarihsel, toplumsal gelişim sürecindeki tüm maddi ve manevi değerleri oluşturmada ve sonraki nesillere aktarmada kullanılan, bireyin sosyal çevresine hâkimiyetinin ölçüsünü gösteren tüm araçlar, hars, ekin şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir kültür tanımı ise: Topluma özgü düşünce ve sanat eserlerinin tümü şeklindedir. Kültür ayrıca: “Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi” olarak tanımlanırken, kazanılan bilgi olarak da ifade edilmektedir (TDK, 2021). Nitekim kültür, zaman içerisinde ve yeni tecrübeler dâhilinde yavaş bir şekilde değişmektedir (Gray, 1999: 52). Kültürün ne şekilde olduğu ve ne denli şartlar altında değiştiği, kültür ve değişim arasındaki ilişki kapsamında belirsizdir (Snyder, 1977). Kültürel teorilerin açık bir ontolojiye sahip olmaları, değişim ve sürekliliğin meydana geleceği koşulları belirlemeyi de zorlaştırmaktadır (Hopf, 2000: 371).

Hudson (1997: 2-3) bilim insanlarının, değişim de dâhil olmak üzere kültürel dinamiklere dair görüşlere sahip olduğunu ifade etmektedir. Literatürde kültüre dair ortak bir tanım bulunmamakla birlikte, farklı kültür anlayışları da hâkimdir. Hitler, (2021: 313) ‘Mein Kampf’ (Kavgam) adlı eserinde kültür kavramını ele alırken; ‘devlet, ırk, kültür’ ekseninde farklı ve detaylı bir bakış açısı sunmuştur. Kültür unsurunu devlet fonksiyonlarına ve millete bağlı kılarken, devlet adlı organizmanın milletin refahını sağlayarak ‘ideal’ bir devlet olamayacağını, aksine devletin varlığının milletin yaşamının teminiyle vücut bulacağını vurgulamaktadır. Burada vurgulanan olgu kültürün ne denli önemli olursa olsun, millet için bir yararı olmadığıdır. Keza, devletin yaratma görevi olmadığı, yegâne görevinin mevcut kuvvetlere yol açmak olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, devletin kendi medeniyetini ırk seviyesine ulaştırması gerekmektedir. Bunu yaparken de milleti medeniyet kurucu canlı takviye olarak görmektedir. Bu sebeple de kültürü devletin işi olarak görmemektedir. Çünkü devlet bir şekli ifade etmektedir. Asıl devlet değerinin ise, o devletin dünya tarihinde üstlendiği rolün önemiyle değil, milletine sunduğu yararlarla ölçülmesi gerektiğini savunmaktadır. Nitekim devletin mutlak değerinin ölçülebilir bir hükümlerle yargılanmasının da doğru olmayacağını vurgulamaktadır.

Adenauer (2001: 2) toplum ve kültürün birbirini yarattığını ifade etmektedir. Weber (2005: 3) ise kültürün, dünyanın anlamlandırılma şekliyle, bu anlamın nasıl üretildiğiyle ve dolaşıma nasıl girdiğiyle ilgili olduğunu ifade etmiştir. McCraw (2011) ve Bloomfield (2012: 452), kültürü kavramsallaştırmışlardır. Buna göre, politik bir toplulukta bulunan ve onun stratejik durumunu tanımlayan farklı alt kültürlerin toplamı olarak tanımlamışlardır Bloomfield (2012)’e göre, bu alt kültürler aynı stratejik kültürün farklı sosyal, maddi ve teknik kısımlarını temsil etmektedir. Kaldı ki farklı kültürel vasıfların bir aradalığı dost/düşman mesnedine bağlıdır. Dolayısıyla güven hususu da ortak bir anlayışa bağlıdır. Bir ülkenin herhangi bir krizle baş edebilmesi, farklı araç ve politikalar benimsemesiyle gerçekleşmektedir. Nitekim sabit olan, kime güvenip güvenilmeyeceği hususudur.

Stratejik kültür çalışmaları yapan pek çok bilim insanı, kültür değişimini ele alarak bu değişimin daha kısa sürede ne gibi koşullar altında meydana geldiğine yoğunlaşmışlardır (Pirani, 2016: 513). Buradaki husus bir kültürü incelemenin, nesnelleştirilen şeyin nasıl yapıldığına bakmak anlamı taşımaktadır (Weber, 2005: 4). Hall kültür kavramını temsil, anlam ve dil ile ilişkilendirmektedir (Hall, 2013: 1). Temsil: “a) Birinin veya bir topluluğun adına davranma, b) Oyun, c) Söz gelişi, d) Özümleme anlamlarına gelirken (TDK, 2021), kültüre dair düşünce ortak kavramsal haritalar ve ortak dil kapsamında kodların (Hall, 2013: 7) etkisinin yansımalarıyla oluşmaktadır. Dolayısıyla, Weber (2005: 4) kültürü incelemenin

anlam yaratma olarak anlaşıldığını vurgulamaktadır. Ona göre anlamlandırma, inançlar, hikâyeler ve alışkanlıkların toplamından oluşmaktadır. Asıl önemli olan husus ise, anlam oluşumunun söylenenlere ve söylenmeyenlere nasıl bağlı olduğudur.

Ülkelerin güvenlik politikalarının kültürden etkilendikleri gerçeği pek çok bilim insanınca kabul görmektedir (Zaman, 2009). Kültür insan etkileşimlerinden doğarken, aynı şekilde insan etkinlikleri de kültürden doğmaktadır (Adenauer, 2001: 2). Kültür kavramı, belirli devlet ve tutumlar içindeki geleneksel düzenlemelere işaret etmektedir. Örneğin, ABD kültürü ya da Birleşik Krallık kültürü söylemi ve bu tarz bir düşünce tarzı kültürün tanımlanabilir, geliştirilebilir ve istikrarlı bir şey olduğunu göstermektedir. Kültürün ne olduğunu araştıran bilim insanları daha açık ve daha az durağan tanımını yapmaya çalışmışlardır. Bu tanımlar, çağdaş ABD gibi kültürü belli zamanda belli bir yere oturtmaktan çok, kültürün anlamla ilişkisinin ne şekilde olduğuna yoğunlaşmaktadır (Weber, 2005: 3). Kültürde anlam sürecinin bir temsil sistemi bulunmaktadır. Bunlar nesnelere, olaylar, insanlar ve soyut düşüncelerin kavramsal sistemimize etki etmesiyle dünyayı anlamlandırmamızı sağlamaktadır (Hall, 2013: 5). Kültür, anlamlı örüntüler oluşturarak etkileşim sağlayan öğelerin şekillenişidir. Toplumdaki ayırt edici özellikler de bu örüntüye dâhil olmaktadır. Örüntü tecrübelerin davranışa dönüşmesine etki etmektedir (Bock, 2001: 96-97). Bu kodlar anlam için önem teşkil etmekte ve sosyal sözleşmelerin sonucu olmaktadır. Kültür, ortak anlam haritaları bakımından bilinçsizce içselleştirilmektedir (Hall, 2013: 14). Örüntü bireylerin deneyimlerinin, onların davranışlarında şekillendirici etkisinin olmasıdır. Temel aktörlerin uluslararası alanda problemlerle başa çıkma yöntemleri ise, kendi zihinsel kültürlerinin bir ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kültürün karmaşık ve dinamik olması sonucu, süreklilik ve değişim için koşullar oluşturma olasılıkları asgari düzeydedir (Murden, 2005: 540). Hatta Johnston (1995: 34) kültür terimini kullananların çoğunun, bir şekilde köklerini devletin tecrübelerinden alan ve felsefi fikirden esinlenen farklı baskın stratejik tercihlere sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu hususta devletin ve seçkinlerinin bilişsel, kültürel ve siyasi nitelikleri önem arz ederken, maddi kapasite, kutupluluk ve teknoloji gibi tarih dışı değişkenler ikincil önem kategorisindedir. Tam da bu noktada bu değişkenlere anlam veren stratejik kültürdür. Stratejik ortamdaki değişimlere verilen tepkileri kısıtlama ve tarihsel tecrübe ve tercihlerin yükü stratejik seçimleri etkileyebilmektedir.

Demek oluyor ki kültür; süreçsel birikime dayanan, anlam ifade eden, öğrenilen, aktarılan, örüntüler yoluyla kodlanan, olgusal nitelikli, silsile halinde, dinamik ve gelenekleşen bir yapının göstergesidir.

2.4.Stratejik Kültür

Buraya kadar strateji ve kültür başlıklarında bu kavramların ne ifade ettiği anlatılmıştır. Buradan hareketle stratejik kültür hususu ele alınarak, alt başlıklarında faktörleriyle ilgili terimleri ve kuşak çalışmaları açıklanmıştır.

Stratejik kültürün tanımı, onu kimin ve nasıl öne sürdüğü sorusu, bazı bilim insanlarınca ‘property of collectivities’ (toplulukların mülkiyeti) olarak ifade edilmektedir (Duffield, 1999: 23). Stratejik kültürün, aktörün askeri güç kullanımını yansıtan bir niteliği bulunmaktadır. Stratejik kültür ayrıca toplumsal fikir ve değerleri inceleyen, sistemdeki gücün kullanım biçimine etki eden bir yol sunmaktadır (Greathouse, 2010: 61). Stratejik kültür devletin stratejiye yaklaşımını, çatışma tecrübelerini ve buna tepkisini yorumlayıcı ve biçimlendirici role sahiptir (Stratford, 2005: 126). Stratejik kültür duygu, düşünce ve alışkanlığın çerçevesidir (Gray, 1999: 59-61).

Stratejik kültür kavramının düşünsel temellerinin Sun Tzu ile atıldığı göz önünde bulundurulursa, kavramın yüzyıllara dayandığı açıktır. Ancak stratejik kültür kavramının yakın dönem tanımı literatürde en çok Snyder’ın ifadesiyle vücut bulmaktadır. Bunun yanı sıra; stratejik kültür kapsamlı araştırma ve çalışmalar arttıkça, literatürde yer alan stratejik kültür tanımları da çeşitlenmektedir.

Stratejik kültüre dair Sun Tzu (2019: 10) ordunun düzenli ve işlevsel olması hususunda bilhassa yöntem ve disiplini vurgulamıştır. Colin S. Gray (1984: 26)’e göre ise stratejik kültür, kendimizin ve karşıımızdaki düşüncesini daha iyi anlamada kullanılan araç olarak ifade edilmiştir. Keser (2020: 47)’e göre esasında tarihi bir süreci yansıtan stratejik kültür, kendi doğasında stratejik tercihler ve tehdit yönetimi hususunda davranışları yönlendirmektedir. Buna göre Snyder (1977: 8) stratejik kültürü, toplumdaki bireylerin stratejik seçimlerini eğitim ve taklitle birbirlerine aktardıkları geleneksel davranış biçimlerinin, fikirlerin ve şartlı duygusal reflekslerin bütünü şeklinde tanımlamaktadır. Birdişli (2017: 111) ise “güç kullanma” konseptini belirleyen, “tehdit” algılarına şekil veren ve bu minvalde “güvenlik politikalarını” geleneksel davranış ve tutum olarak yapılandıran bir tanıma dikkat çekmiştir. En geniş manasıyla Dedeoğlu (2014: 93) stratejiyi; kendi varlığı için tehdit olgularının “bertaraf edilmesi” şeklinde tanımlamaktadır. Keza, aktör ve çevresiyle olan ilişkileri stratejinin konusunu oluşturmaktadır.

Almond ve Verba (1963: 10-15) stratejik kültürün temelini açıklamada ‘siyasal kültür’ kavramı ile önemli bir rol üstlenmiştir. Bir devletin güvenliğini, dış politikasını ve bu alanlarda izledikleri politika ve tutumlarını açıklama hususunda siyasal kültür temel kaynak

oluşturmaktadır. Booth (2005: 25)'a göre de uluslararası alanda gücün nasıl kullanılacağı, aktörlerin davranışları ve sivil-asker ilişkileri gibi durumlar stratejik kültür kavramı kapsamındadır. Keza, bu kavramın tarihten, siyasal kültürden ve coğrafyadan da türetildiği açıktır.

Stratejik kültür, bir devletin tehdidi algılama ve tepki verme şekillerini etkileyen bir sistemdir (Evan, 2022: 70). Lantis (2006: 19-20)'e göre stratejik kültürü ulusal güvenlik politikalarının fikirsel kaynağı olarak benimsemek, devlet davranışı için belirsiz ve derin kültürel temeller önermektedir. Clausewitz (1984)'e göre Stratejik kültür doğal olarak siyasi güç kullanımına işaret etmektedir. Bu muhteviyatta Stratford (2005: 126)'a göre stratejik kültür; hükümet düzeyinde ne tür değerlerin, hedeflerin ve çıkarların benimsendiğini ele almakta ve politika takibinde ne tür araçların gerekçelendirildiğine etki etmektedir. Silahlı kuvvetler içinde de kültür konuşma, eğitim, doktrin gibi hususlarda etkili olabilmektedir. Keza stratejik kültür toplumda, halkın stratejik operasyonlara ve silahlı kuvvet kullanımına dair sahip olduğu tutumlarda belirgin olabilmektedir. Bu şekliyle Erdağ ve Kardaş (2012: 68)'in deyimiyle stratejik kültür; devletlerin “kültür-pratik bileşimi” kapsamında kendi tercihlerini yansıtan bir olgudur. Nitekim Coşkun (2007: 74)'un vurguladığı gibi devletlerin stratejik tercihlerini anlamada stratejik kültürün önemi büyüktür. Bu konuda stratejik kültür araştırmacıları devlet ve lider motivasyonları üzerinde yoğunlaşmaktadırlar. Bunu yaparken bir yandan rasyonel seçim analizleriyle ilgilenirler, diğer yandan da fikirsel, normatif ve kültürel etkenlere yoğunlaşmaktadırlar.

Stratejik kültür devlet algısı anlayışını tamamlayıcı bir örüntüye işaret etmektedir (Glenn, 2009: 532-533). Kaldı ki, Keser ve Çalış Yazgu (2020: 76) da karar organlarının davranışa dair yaklaşımıyla stratejik kültür kuramcılarınının, realistlerle bir benzerliğe sahip olmadığına dikkat çekmektedirler. Stratejik kültür kuramını ortaya atanlar, realizmdeki “rasyonel aktör” kavramına karşı gelmemekle birlikte, rasyonelliğe kültürel kapsamda değinilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda stratejik kültürün merkezine “çevreyi” konuşlandırmaktadırlar. Onlara göre çevre, devletin stratejisine ve stratejik davranışına doğrudan etki göstermektedir. Nitekim politika yapıcılarının kararlarının analizinde bu paradigmadan faydalanılmaktadır. Meyer (2005: 528)'e göre stratejik kültür toplumsal bir biçimlenmeye ve kimlikten türeyen normlara işaret etmektedir.

Yukarıdaki anlatılanlardan yola çıkarak, stratejik kültür kavramının esas değişim ve sürekliliği açıklarken, stratejik kültür analizi; tarihsel süreçte gelişen güç kullanımına yönelik tutum, inanç ve uygulama olarak görülebilir. Stratejik kültür analizi soyut olanın somut olana veya çıktılara uyarlanması olarak da anlaşılabilir. Nitekim stratejik kültür analizinde inanç ve

değerlerin devletin hem güvenlik hem de dış politikalarına etki eden araç olarak görülmektedir.

Kimliğin kaynağı, etkileri ve sonuçları ile ilgili işleyen ilerici stratejik kültür modellerinin kıymetli politika araçları olma potansiyelleri bulunmaktadır. Global çaplı farklı stratejik kültürel profiller bulunmakta ve global ölçüde güvenlik politikası seçimlerini biçimlendirdiği kabul görmektedir. Bu minvalde büyük güçler politikalarını, kültürel farklılıkları barındıracak şekilde uyarlamalıdır (Lantis, 2006: 29). Pek çok siyasi lider ve kurum, dış politika rotasının tarihsel perspektifi ve gelişimi ile ilgilenmektedirler. Bu durum, belli siyasi aktörlerce fikir birliği ve koalisyon girişimlerini ifade etmektedir (Duffield, 1999: 29). Çünkü stratejik kültür pek çok karmaşık aktörler içerisinde fark edilir bir potansiyel güç algısı yaratmaktadır. Keza, stratejik kültürün görevi yalnızca davranışa etki edip onu belirlemek değil aynı zamanda kimlik oluşumuna katkı sağlamaktadır.

Stratejik kültür, kendi içerisinde yer alan sistemsel döngünün öznelere tarafından etkileşim göstermektedir. Karar mekanizmasının en etkili unsurları olan karar alıcıların uyguladıkları stratejik kültür aslında kendi algısal odaklarının bir yansıması olarak vücut bulmaktadır. Bu doğrultuda, karar vericinin inançları, tutumları nihayetinde onların benimsedikleri güç ve savaş tarzına olan bakış açılarıyla ilintilidir. Çünkü verilen bir karar, karar alıcının kendine özgü olan stratejik kültürü ile şekillenmekte ve bunu yansıtmaktadır. Dolayısıyla, bir stratejinin iyiliği onun doğru ve zamanında kullanımıyla yakından ilgilidir.

Stratejik kültür, tarihsel pratiğin yansımasıdır (Gray, 1984: 28). Stratejik seçimler ise, kökleşmiş bir tarihten doğmaktadır (Johnston, 1995). Stratejik kültürde değişim olabilir fakat bu değişim hızlı gerçekleşmemektedir (Lantis, 2006). Ayrıca, stratejik kültürün ne denli değişim sergilediği “yerel ve uluslararası” siyasi unsurlara bağlıdır (Black 2021: 70). Yeni yapılan devletlerde stratejik kültür yapılanması dinamikken, derin bir tarihe sahip devletler için stratejik kültürün, mesnetini tarihi perspektiften ilham aldığı iddia edilebilir.

Stratejik kültürün potansiyel gelişim ve etkileri çeşitlilik arz etmektedir. Bu çeşitlilikten dolayı herhangi bir toplumda işleyen dinamiklerin doğru biçimde ölçülmesi şarttır. Çünkü stratejik seçimler, materyalist faktörlerden de etkilenebilmektedir (Lantis, 2006: 19). Yine de stratejik kültür mevcut olanı sürdürme üzerine kurgulandığından daha statiktir. Keza, stratejik seçimlerin mesneti stratejik tercihlerdir.

Buraya kadar stratejik kültüre dair değerlendirme yapılmıştır. Bu noktadan itibaren, konunun muhteviyatının daha iyi anlaşılması bakımından, stratejik kültür kavramı ile ilgili terimlere ve ilişkilerine yer verilmiştir. Aşağıdaki başlık ve alt başlıklar stratejik kültür

hususunun bir uzantısı olup, konunun detaylandırılabilmesi için terimsel olarak ayrı bir şekilde verilmiştir. Stratejik kültür konusunun tek bir başlık altında geçirilemeyeceğinden hareketle, konunun muhteviyatı detaylandırılmıştır. Bu minvalde, stratejik kültür konusu hem kendisiyle ilişkili terimlerle ele alınmış hem de aralarındaki bağlantı değerlendirilmiştir. Bu şekilde konunun sıradan bir anlatım tarzından ayrılması hedeflenmiştir.

2.4.1. Stratejik Kültür Kavramı ile İlgili Terimler (Güç, Güvenlik, Hegemonya, Savaş, Strateji, Askerî Kapasite)

Stratejik kültür kavramı kendi bünyesinde kendi varoluşunu tanımlamaya yönelik birçok kavram barındırmaktadır. Savaş ve güç kullanım tarzları bakımından açıklanan stratejik kültür kavramının askerî kapasite, kültür, strateji, plan, taktik, hegemonya ve güvenlik vb. terimler üzerinden açıklamasının yapılması, terimler arası ilişkileri anlamlandırmak bakımından önem teşkil etmektedir. Stratejik kültür konusunun iyi anlaşılmasında, bu terimlerin anlamı ve aralarındaki ilişkinin iyi idrak edilmesi de önem taşımaktadır. Buradan hareketle belirlenen ilgili terimlerin muhteviyatına değinmekte fayda görülmektedir.

2.4.1.1.Strateji-Savaş-Güvenlik İlişkisi

Avcılık-toplayıcılık dönemlerinden beri insanlığın hayatta kalma çabası onu saldırganlığa, dolayısıyla da savaşa itmiştir. Savaş bir hücum mübadelesidir. Pek çok farklı türlere sahip olsa da savaşta değişmeyen bir olgu vardır ki o da hegemonya kurma arzudur. Keza insanlığın var oluşuyla birlikte başlayan ve dünyaya biçim veren tek olgu savaştır. Savaşın düzeneği stratejidir. Savaş hâkimiyet kurmak amaçlı bir araçtır. Dolayısıyla günümüzün uluslararası sistemindeki düzeni de hegemonya arzusu ve savaş sonucu oluşmuştur. Sebebi her ne olursa olsun, tarihsel süreçte meydana gelen pek çok olayın, yaşanan arbedenin, güç mücadelesinin, ekonomik çabaların temelinde hegemonya arzusu ve savaşın olduğu görülmektedir.

Savaş ilk çağlardan bu yana dünyayı biçimlendiren unsurlardan olmuştur. Tarihsel süreçte farklı savaş şekilleri görülmüştür. Günümüzde savaşın amacı yalnızca diğer devlete saldırmak değildir. Bu hem askerî gücü artırmak amaçlı silah temini ve liderlik (hegemonya) çabaları, hem de diğerlerinin içişlerine müdahale tarzındaki yaklaşımlar olabilir (Yenal, 2020: 21). Balta (2018: 257) savaşın teknolojik olduğu kadar fikirler ve toplumsal koşullarla da ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Brown ve Kirsten (2013: 130-131) 20. yy.'da savaşın patolojik bir olay olduğunu savunan Freud'u (Freud, 1985) hatırlatarak, aslında savaşın

uluslararası sistemin çarkının normal bir parçası olduğunu, ziyadesiyle patolojik bir anlamının olmadığını vurgulamaktadır. Esasında, strateji tarihi de insanlık tarihi kadar eskidir. Tarihsel süreçte de görüldüğü gibi ne strateji savaştan ne de savaş stratejiden ayrılmaktadır (Aşçı, 2020: 28). Her iki kavramın da birbirlerinin bütünleyicisi olduğunu ifade edilmektedir. Aktörler kendi güvenliklerini sağlamak adına farklı stratejiler uygulamaktadırlar. Caydırıcılık odaklı bir stratejide askerî gücün artırılması söz konusu olmakta ve bu durum tehditlere yönelik bir korunma kalkanı yaratmaktadır (Yenal, 2020: 18-19). Kaldı ki sebebi ne olursa olsun savaş, saldırgan bir tutumu ifade etmektedir.

Güvenliği tanımlamaya yönelik girişimlerin ontolojiden başladığını ifade edilmektedir. Güvenlik kavramlarının dikotomisinin ‘kaygı’ olduğuna vurgu yapılırken, güven kavramının duygu, güvenlik kavramının durum ifade ettiği belirtilmektedir (Birdişli, 2017: 25-26). Heywood (2016: 114-115) güvenliği emniyette olma ve düzen sürdürme olarak tanımlamaktadır. Brown ve Kirsten (2013: 119) güvenlik çelişkisinin, ‘niyetler’ ve ‘yetiler’ arasındaki karmaşık bağlantıya işaret ettiğini dile getirmektedir. Devletler sistemini, niyetlerden ziyade yetilere odaklanmasının teşvikine dayamaktadır. Bu da yanlış algılamalara ve güvensizliğe yol açmaktadır. Bu sebeple devletlerin çoğu saldırgan olmamakla birlikte hayatlarından memnun durumdayken, uluslararası sistemde bile olası ‘güvensizlik zemini’ bulunmaktadır.

Heywood (2016: 255-256) savaşı; iki veya daha fazla grubun silahlı çatışması olarak tanımlamış ve savaşın geleneksel mânâda; devletlerin hiyerarşideki yerlerini “kurumsallaştırmanın” ana yolu olarak değerlendirmiştir. Aşçı (2020: 33) savaş ve güvenlik hususunda, bireyin ve kitlenin mevcudiyetinin temel bağlamına vurgu yapmaktadır. Yenal da (2020: 23) strateji ve güvenliğin başlangıçta salt devletlerce kullanılan bir terim olduğunu, süre gelen zamanda, bireylerin uluslararası ilişkiler aktörleri sayılmasıyla yaygın kullanımına dikkat çekmektedir. Strateji ve taktiğin ise yakın fakat farklı kavramlar olduğunu, taktiğin; stratejinin daha alt düzey uygulanışına işaret ederken, stratejinin; taktiksel öğeleri kapsayan geniş bir kavram olduğunu dile getirmektedir. Dedeoğlu ise (2014: 93) güvenlik kavramının tehdit kavramıyla birlikte anılmasından hareketle; strateji kavramının da güvenlik kavramıyla ilişkilendirildiğini ifade etmektedir. Bu minvalde, güvenlik ve tehdit durumlarından sonra stratejinin geldiği anlaşılmaktadır.

Keser ve Çalış Yazgu (2020: 88) stratejik kültürde olan değişimin devletlerin güvenlik politikalarını ve güvenlik stratejilerini belirlemedeki etkin misyonuna dikkat çekmektedir. Yenal (2020: 12) bir ülkenin ulusal stratejisinin, o ülkenin elinde olan güç, plan, program ve politikalar doğrultusunda belirlendiğini ifade etmektedir. Etkin bir ulusal stratejiyi, gücün

doğru biçimde kullanılmasına dayamaktadır. Bu bağlamda mevcut gücün yanlış analizinin çıkar ve hedefe giden yolda aksaklıklara sebebiyet vereceğini belirtmektedir. Güç analizinin o ülkenin potansiyelini, dolayısıyla da avantajlarını ve dezavantajlarını oluşturacağını ifade etmektedir. Brown ve Kirsten (2013: 120) devletlerin kimi zaman birbirlerine beslemiş olduğu düşmanca niyetlerden dolayı, atılacak en iyi adımın kapasitelerin artırılması olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim Johnston (1995: 46) stratejik ortamın düzenini: a) Savaşın insan ilişkilerindeki görevi, b) rakibin doğası ve teşkil ettiği tehdit, c) güç kullanımının etkinliği, varsayımlarıyla değerlendirmiştir.

Sonuç itibarıyla, savaşın doğası belirsizlik doğurmaktadır. Bu belirsizlik ise bir stratejik tercih yaratmaktadır. Stratejik tercih özünde inanç ve atak gerektirmektedir. Tam da bu yolda amaçlar şekillenmekte ve belirsizliğe doğru bir hareket, stratejik bir tercihle birlikte net bir sonuca ulaşmaktadır. Bu minvalde, yenilgi ve zaferin çıkar ve bedel gibi güvenliğe etki eden sonuçları olduğu açıktır.

2.4.1.2. Askerî Kapasite-Güç-Hegemonya İlişkisi

Hegemonya kelimesi sözlükte (TDK, 2021); bir devletin veya kişinin diğeri üzerindeki siyasal baskısı ve üstünlüğü olarak yer almaktadır. Keza hegemonya: “Egemen bir iktisadi karar biriminin diğeri iktisadi karar birimleri üzerindeki iktisadi, sosyal, kültürel, ideolojik üstünlüğü ve baskısı” manasına da gelmektedir. Hegemonya (Oxfordlearnersdictionaries, 2021); belirli bir grup içerisinde bir ülkenin veya kuruluşun diğeri ülke veya kuruluş üzerindeki kontrolü anlamına gelmektedir.

Hegemonya kavramı çerçevesinde ilk olarak Wallerstein’in hegemonik güçler incelemesinin ardından Gramsci (1989: 73)’den yol çıkarak Cox; “hegemonya” ve “dünya düzeni” hususlarını incelemiştir (Akyol ve Ulutürk, 2007: 73). Gramsci (1989: 73), hegemonya kelimesini ilk kez iki savaş arası dönemde kullanmıştır. Gramsci’nin hegemonik bakışı kitleden devlete doğru bir etkileşimi vurgulamaktadır. Cox (1983)’un hegemonik bakışında ise amaç ve nitelik ön plana çıkmaktadır. Bu şekliyle Cox, Gramsci’nin fikirlerini bir üst seviyeye taşımıştır. Gramsci (1989: 73), hegemonya kavramını burjuva-proletarya mesnedinden ele almıştır. Gramsci (2010: 276-278)’ye göre devlet, sınıf egemenliğini yansıtan kurumsal bir yapıdır. Bu şekliyle devlet yapılanması hem askerî ve bürokratik hem de din ve eğitim kurumlarının hegemonyasını yansıtmaktadır.

Tarihsel süreçte hegemonya kavramı üç etkinlik alanıyla ön plana çıkmıştır. Bunlar: “toplumsal üretim ilişkileri”, “devlet biçimleri” ve “dünya düzenleridir”. Bu minvalde toplumsal etkileşim; maddi ve kurumsal yönler, “toplumsal üretim ilişkileri”ni

açıklamaktadır. Devlet-kitle etkileşiminin bileşenleri ‘devlet biçimleri’ni, savaş, barış, çatışma ve istikrar ‘dünya düzenleri’ni ifade etmektedir (Cox, 1981: 134-139).

Nye (1990: 177) gücü sıkça konuşulan ancak, detaylarına dair pek bilgi sahibi olunmayan kavram olarak açıklamıştır. Dahl (1957: 205-26) güç-neden (power-cause) ilişkisi kapsamında özdeşlik kurarak, asıl sorunun gücün varlığını tespit etmekten ziyade kıyaslama yapmak olduğunu vurgulamaktadır. Brown ve Kirsten (2013: 117) ise gücün tehdit etme ve ödül verme anlamına geldiğini ifade etmektedir. Organski (1968: 101)’ye göre güç, bir aktörün diğerine bir şeyi kabul ettirebilme kapasitesi iken, Lukes (1974: 33)’a göre güç, bir aktörün ötekine, normal şartlar altında kabul edemeyeceği bir şeyi kabul ettirebilme kapasitesidir. Yine Organski (1968: 103)’ye göre güç, başkasının davranışını kendi çıkarı yönünde kullanma kapasitesidir. Dahl (1957: 202-203) sezgisel güç fikrinden yola çıkarak gücü; bir kişinin diğerine onun kabul edemeyeceği türden bir şeyi kabul etmesini sağlamak olarak tanımlamaktadır.

Hart (1976: 290-300) ‘güç’ ve ‘kapasite’ kavramlarının aynı şeyler olmadığına dikkat çekmektedir. Güç üretilmektedir. Kapasite ise mukayese aracılığıyla anlaşılmalıdır. Fazla kapasitenin daha fazla güç anlamına geldiğini ifade etmektedir. Hatta ‘fazla’ kavramının dahi görece olduğunu dile getirmektedir. Dahası, devletleri kıyaslanmanın, onların kapasitelerine dair fikir verdiğini fakat onları öne çıkaran noktanın kapasitelerini kullanma biçimi olduğunun altını çizmektedir. Nitekim güç, kontrolü gerekli kılmaktadır. Morgenthau (1985: 32-36) da gücün güvenlik açısından hegemonyaya ve stratejik adımlara tekabül ettiğini vurgulamaktadır. Keza gücün sırf zora ve şiddete dayanmadığını, bu yüzden güç hususunda bir ayırım yapılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu minvalde gücün; “askerî güç” ve “siyasal güç” şeklinde ayırımını yapmıştır. Stone (2006: 7) saldırgan ve savunmacı askerî doktrinler arasındaki tercihlerin en iyi kültürel perspektiften anlaşıldığına vurgu yaparak ortaya iki sebep sunmuştur. İlki, askerî doktrin dış çevreye tepkisinin nadiren ve dikkatlice hesaplanmış olduğudur. Bu bağlamda ordunun toplumdaki rolüne dair sivil politika yapıcılarının sivillere rehberlik eden inançları bulunmaktadır. Diğerisi ise, doğası gereği askerî örgütlerin saldırgan doktrinleri tercih etmediğidir. Tercihler işlevsel özelliklerden çıkarılamaz ve askerî örgütlerce genellenemez. Bu bağlamda ise, askerî örgütler kendi misyonlarında farklılık gösterirler. Keza bu örgütleri, askerî doktrinler arasındaki saldırı ve savunma tercihleri sınırlamaktadır. Nye (1990: 178) amaca yönelik güç kullanımının hedeflenen sonuca götürebileceğini ifade etmektedir.

Gürdal (2020: 169) hegemonik yaklaşımlarda istikrar hususunun önemine değinmektedir. Güçlü olana uyumlanma durumuna işaret eden istikrarın, aynı zamanda güce,

onun nasıl elde edilip sürdürülebileceğine de değinmektedir. Nye (1990: 178) gücün dönüştürülebilir yapısından dolayı ‘güç dönüştürme’ (power conversation), güç unsurlarının araç olarak kullanıldığını vurgulamaktadır. Morgenthau (1985: 70-90) gücü; ‘caydırıcılık ve kullanım’ biçimleriyle ilişkilendirmektedir. Bu şekliyle gücün “statükoyu koruma ya da değiştirme” amacından hareketle, prestij için kullanıldığını dile getirmektedir. Nye (1990: 180) gücün niteliğinin süreç içerisinde değiştiğini ifade etmektedir. Bu değişimi, Morgenthau (1985: 139); doğal kaynaklar, endüstriyel kapasite ve jeostratejik konum gibi niteliklerle gücün maddi unsurlarına etki ettiğini ve aynı zamanda askerî hazırlık düzeyini de gösterdiğini ifade etmektedir.

Netice itibariyle askerî kapasite, güç olgusunun varlığına işaret etmektedir. Hegemonya kavramı gücün teoriden ziyade, pratikteki varlığına işaret etmektedir. Bu şekliyle, askerî kapasite, güç ve hegemonyanın birbirleriyle etkileşim haline oldukları görülmektedir. Amacı her ne olursa olsun, askerî kapasitenin varlığı gücün belirleyici rolü olmaktadır. Sahip olunan güç ise hegemonyaya; yani bir aktörün diğer aktör üzerindeki baskısına ve siyasal üstünlüğüne etki etmektedir.

2.4.2. Stratejik Kültüre Etki Eden Faktörler

Bir devletin stratejik kültürünü anlamak, o devletin stratejik politika değişkenlerini ve temel tehdit değerlendirmelerini, bunun yanı sıra durumsal farkındalığını idrak etmede önem teşkil etmektedir (Booth, 2005: 25-28). Bazı devletlerin fazla sayıdaki sınırından dolayı, komşu devletlerle kuracağı ilişki noktasında stratejik faktörler devreye girebilir. Bu durumda “güvenlik” ve “savunma” ön plana çıkmaktadır. “Hayati kaynaklara ulaşım” hususu da strateji için kritik önem taşımaktadır. Global değişimler ve coğrafi unsurlar (Lantis, 2006: 16) stratejik olarak odak noktalarına göre, yeni kuşak strateji anlayışına da yön verebilir. Bunların yanı sıra jeostratejik konum ve jeopolitik durum da stratejik kültüre etki etmektedir. Longhurst (2004) değişimin stratejik kültür üzerindeki etkisine işaret ederek, bunu faktörlerden biri olarak değerlendirmiştir.

Stratejik kültüre etki eden bir diğer faktör de devlet liderliğinin rolüdür. Liderler stratejik kültüre yön belirleyebilir veya dış politika sorunlarına yeni bir bakış açısı geliştirerek stratejik kültürü değiştirebilirler (Lantis, 2006). Stratejik kültürel ikilemler dış politikaya yeni yönler çizmektedir. Bu minvalde güvenlik politikasında değişiklikler söz konusu olmaktadır. Keza, stratejik kültürel modeller bu değişiklikleri ortaya çıkararak şartları fazlaca yansıtmaktadır (Swindler, 1986: 273). Ayrıca “dış şoklar”, jeopolitik bakımdan devletin

stratejik kültürünü tehlikeye atmakta ve strateji politikalarında çok etkili dönüşümlere sebebiyet vermektedir (Pirani, 2016: 513). Bu durumda liderler ve onların diplomasi yetenekleri, stratejik kültürel süreklilik ve değişimde özel bir role sahiptir.

Jeopolitik değerler stratejik kültürün bir uzantısıdır. Jeopolitik değerler jeopolitik avantajlar yaratır. Jeopolitik avantajlar ise jeostratejik üstünlüğe sahip olmaya ve onu uygulamaya işaret etmektedir. Jeopolitik; siyasaya, Jeostrateji ise; askerî plan ve taktiksel durumlara çağrışım yapmaktadır. Dolayısıyla Jeopolitik ve Jeostratejinin, stratejik kültürü etkileyen faktörlerden olduğu açıktır.

Aslında strateji kavramının kullanımının yaygınlaşmasının uluslararası alanda aktör sayısının artmasıyla ilişkisi bulunmaktadır. Bu durum Coğrafya ile yakından ilişkili olup, aktörün sahip olduğu kaynak, kapasite ve dolayısıyla gücüne de işaret etmektedir. Tüm bu özelliklerin stratejik kültürü etkilediği de açıktır.

Stratejik kültürel uyumsuzluğun çıktıları kimi zaman devletlerin çok taraflı anlaşmalarından ayrılmalarını ve alternatif diplomatik atılımların geliştirilmesini veya politik iş birliği koşullarını kapsamaktadır (Lantis, 2006: 27). Stratejik kültürün temel unsurları hususunda belli oranda fikir birliği sağlansa da halen net bir stratejik kültür tanımı ve analitik çerçevesi belirlenemediğini ifade etmektedir (Akçadağ Alagöz, 2019: 115). Söz konusu bu durum, yalnızca ortak bir tanım konusunda hem fikir olunamamasından doğan rahatsızlığı ifade etmektedir. Hâlbuki konuya dair farklı biçimlerde yapılan çalışmaların giderek artması, aslında tanım sıkıntısının olmadığını, aksine, stratejik kültür konusunun bol malzemeye sahip olduğuna işaret etmekte ve anlatılardaki zenginliği ve çeşitliliği göstermektedir.

2.4.3. Stratejik Kültür Kapsamında Kullanılan Kültür Terimleri

Bu bölümde; stratejik kültürü açıklamaya yardımcı olan kültür çeşitlerine değinilmiştir. Kültür türevlerinin veya kültüre dair alt dalların sayısı fazlaca olduğundan, yalnızca stratejik kültür konusuyla ilgili uygun görülen kültür çeşitlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda; siyasal kültür, politik kültür, kitle kültürü ve örgüt kültürü ele alınmıştır.

2.4.3.1. Siyasal Kültür

Siyasal kültür kavramını açıklamak için, literatürde sıklıkla, Almond ve Verba'nın siyasal kültür tanımına başvurulduğu görülmektedir. Almond ve Verba (1963: 9)'ya göre, stratejik kültürü açıklamada en önemli mesnet siyasal kültür kavramıdır. Sartori (2014: 267)'ye göre, siyasal kararların niteliği siyasal kültürü oluşturmaktadır. Almond ve Verba (1963: 14-15) hazırladıkları anketlerle, bireylerin siyasete yönelik algılarının, o ülkenin

siyasal kültürünü resmetmeyi amaçlamışlardır.

Siyasal kültür, siyasal özgürlüğe etki etmektedir (Sartori, 2014: 364). Wildavsky and Dake (1990: 43-44) siyasal kültürü; toplumsal ilişki ve kültürel önyargı bileşimi, yaşam şekilleri veya siyasal kültür şeklinde tanımlamışlardır. Wilson (2000: 268) ise; tercihler ile siyasal kültür arasındaki aktif ilişkiye dikkat çekerek, ne “siyasal kültür”ün tercihlerin bir ürünü olduğunu ne de tercihlerin yalnızca “siyasal kültür”ün bir yansıması olduğunu ifade etmiştir.

Siyasal kültür temel paradigmlar olarak ele alındığında; toplumsallaşma, örgütlenme ve katılma olarak ifade edilmektedir. Siyasal toplumsallaşma ve siyasal katılım siyasi kültüre etki etmektedir. Siyasal kültür üzerindeki en etken olgu siyasal toplumsallaşmadır (Ünal Erzen ve Eroğlu Yalın, 51-53). Sonuç olarak Heywood (2016: 269) siyasal kültürü; halkın yaşam tarzı olarak tanımlamıştır. Siyasal kültürle ilgili olarak, “Sosyologlar”ın ve “Antropologlar”ın “kültür” ile “doğa” arasında ayrıma gitme eğilimine dikkat çekerek; kültürün kuşaktan kuşağa, doğanın “veraset yoluyla” olan kazanımına vurgu yapmıştır. Siyaset bilimcilerin ise, halkın psikolojik yönelimini, “inançlar, semboller ve değerlerle ifade edilen partiler, yönetim ve anayasa gibi siyasal nesnelere ilişkin genel bir yönelim modeli” olduğunu vurgulamışlardır.

2.4.3.2. Kitle Kültürü

Kitle kültürü kavramı toplumun geniş bir kesiminin kültürüne karşılık gelse de halk kültüründen oldukça farklıdır. Çünkü halkın ürettiği kültürün değil, kültür endüstrisinin materyal endişelerle ürettiği, kitlesel bazda tüketilen kültür anlamına gelmektedir. Bundan dolayı, halk kültürüne göre daha değersiz sayılmaktadır. Kitle kültürü endüstriyel kapitalizmin kitle medyasının ürettiği kültürdür. Dolayısıyla Frankfurt Okulu ile de ilişkilidir¹. MacDonald, 1957’deki “Kitle kültürü kuramı”nda halk kültürünün “aşağıdan”, kitle kültürünün “yukarıdan” dayatıldığını ifade etmektedir. Odak noktası azami kâr ve fazla tüketimdir. Bu sebeple, en düşük ortak payda hedeflenmektedir. Ürünler ise ya sıradan ya da bayağı seviyesindedir. Bundan ötürü kitle kültürü ürünleriyle yüksek kültür ürünlerinin kıyasında, kitle kültür ürünlerinin yüksek kültürünkilere göre sanatsal ve estetik değeri bulunmamaktadır. Keza siyasal tahakkümün mühim bir aracı olduğundan, kitle kültürü ürünlerinin kitlesel tüketimini desteklemek amacıyla “egemen kültürel/siyasal değerler”in göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Kültür Çeşitleri Nedir, 2017).

¹ Frankfurt Okuluna ilişkin detaylı bilgileri sonraki bölümlerde yer almaktadır.

Marshall (1999: 411-412) kitle kültürüne dair erken tanımların Alexis de Tocqueville ile başladığını, onun Amerika'da insanların ortak değer ve fikirlerinin toplumu sürü zihniyetinin kurbanı yapabileceği öngörüsünü taşıdığını ifade etmiştir. Zamanla Kıta Avrupası sosyologları bu ön görüler dâhilinde tahvillerde bulunmuşlardır. Örneğin, Weber (2005) 'Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Kuramı' adlı eserinde bürokratik yapıların cansızlığına dikkat çekmiştir. Durkheim (1992) 'Le suicide' (intihar) adlı eserinde toplumsal örgütlenmeden kaynaklanan anomalinin var oluşunun özelliğini teşhis etmiştir. Tönnies'in (2012) 'Studien zu Gemeinschaft und Gesellschaft' (Topluluk ve Toplum Çalışmaları) adlı eserinde ise, Avrupa'daki kentsel kitle toplumlarına değinilmiştir.

Frankfurt okulunun kitle kültürüne dair tutumu, kültür ve sanatın toplumdaki işleviyle ilişkilendirilmektedir. Marksistler sanatı; üst yapıyı, ekonomik şartların yarattığı entelektüel yapının parçası olarak kabul etmişlerdir (Schuetz, 1989: 3). Bu muhteviyatta Şahin (2005: 166), kitle kültürünün popüler kültürün sanayileşmiş versiyonu olduğunu ifade etmektedir. Nitekim Schuetz (1989: 3), Frankfurt okulunun üyelerinin, yüksek burjuvazinin sağlam temsilcileri olduğunu, bundan dolayı kitlelerden uzak durduklarını ifade etmiştir. Bu tavırları hem kitle kültürüne karşı olan tutumlarını hem de Marksizmin versiyonlarını etkilemiştir.

Nitekim eylemlerine sürü psikolojisiyle yön veren insanların, kalabalıklara yalnızca iyi hissetmek için katıldıkları ifade edilmektedir (Surowiecki, 2009: 64-69). Bu noktada önemli olan; niteliği önemsenmeksizin bir kitleye dâhil olma ve çoğunlukla birlikte hareket etme güdüsüdür. Bu durum kişinin, belirli bir grupla akışta birlikte hareket ettiği bir yer edinme çabasıdır. Kısacası, kitle kültürüne dâhil olma durumudur.

2.4.3.3. Örgüt Kültürü

Örgüt kültürü pek çok tanımla bulunabilir. Schein (1985)'a göre, bir grubun uyum gösterme ve bütünleşme hususundaki problemlerini çözmek amacıyla geliştirdikleri varsayımlardır. Maanen örgüt kültürünü oluşturan özellikleri sıralamıştır. Bunlar: Kişisel özerklik, Kimlik, Yapı, Risk toleransı, Çalışma toleransı, Destek, Performansa ödüdür. (Maanen, 1978: 19). Robbins ise örgüt kültürünü tanımlayamayacağını, ancak gördüğünde anlayacağını ifade etmektedir (Robbins, 1990). Norman (1991: 165-170)'a göre örgüt kültürünün işlevleri bulunmaktadır. Buna göre, kültür bir biçimlendirme aracıdır. Örgüt kültürü ise sosyalleşme sürecidir. Güdüleme ve moral aracıdır. Grup içi istikrar göstergesidir. Grup verimliliğinin belirleyicisidir. Sorunlara çözüm yöntemidir. Değişimin belirleyicisi, hedefi ve aracıdır.

Siyasi kurumların dış politika davranışı üzerindeki etkileri; askerî örgütler, partiler ve iç koalisyonlar olarak kendini göstermektedir. Örgüt kültürüne göre, devlet davranışlarının belli kurumsal yönelimi bulunmaktadır. Alman ve Japon dış politika kararları kapsamında 1990’larda birtakım araştırmalar yapılmış; stratejik kültürün kalıcı kurumsal tezahürlerinin olduğu vurgulanmıştır. Keza askerî bürokrasileri kültür koruyucu olarak da görülmemesi ifade edilmiştir. Örneğin, Almanya’da dış güvenlik politikası Dışişleri Bakanınca sıkı kontrol edilmektedir (Duffield, 1999: 72). Askerî bürokrasiler, global anlamda stratejik kültürün koruyucuları sayılsın ya da sayılmasın, örgütsel kültürün devlet davranışı üzerindeki etkisine; politika oluşturma süreçleri ve kurumlar aracılık etmektedir (Lantis, 2006: 21).

2.4.4. Stratejik Kültür Kavramının Gelişimi ve Değişimi

Stratejik kültür çalışmaları üç kuşağa ayrılmaktadır (Johnston, 1995: 36). Bu bölümde stratejik kültüre dair yapılmış olan çalışmalar, gelişim ve evrelerine göre üç kuşakta incelenmiştir.

2.4.4.1. İlk Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları

Johnston stratejik kültür çalışmalarını 3 nesilde değerlendirmiştir. Birinci nesil stratejik kültür çalışmaları 1980’lerin başında kendini göstermiştir. Bu nesil, ABD ve SSCB’nin nükleer stratejiyi niçin farklı değerlendirdiğine yoğunlaşmıştır (Johnston, 1995: 36-41). Snyder (1977)’in, ABD Hava Kuvvetleri için hazırladığı ve stratejik kültürü kavramsallaştırdığı; ‘The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations’ adlı raporunun ardından, Ermarth, Amerikan stratejik fikir adamlarının Sovyet stratejik doktrinini anlamlandırmada güçlük çektiğini, Sovyet görüşlerinin Amerikan görüşlerinden oldukça farklı olduğunu dile getirmiştir (Ermarth, 1978: 138). ‘Strategic Culture: A “Cultural” Understanding of War’ isimli makalesinde Rashed Uz Zaman kuşaklar arası yazarların düşüncelerini incelemiştir (2009: 74) ve Ermarth’ın nükleer stratejideki algısal değişikliklerini, iki ülkenin sanayileşme yapısındaki ayrımların burjuvalarının algısında da ayırım yaratması ile açıklamıştır.

Ermarth’ın saptadığı problemler, Booth’un 1979’daki ‘Strategy ve Ethnocentrism’ çalışmasında değerlendirilmiştir (Uz Zaman, 2009: 74). Buradan hareketle, 1980’lerle birlikte kendini gösteren kuşak, Amerika ve Sovyetlerin nükleer strateji hususundaki farklı fikirlerinin nedenini açıklamaya yoğunlaşmışlardır (Johnston, 1995: 36).

Gray (1981: 21-23) kültür kavramı hususunda Snyder’la aynı fikirde olmuş ve onun stratejisine sahip çıkmıştır. ABD’nin kendine has stratejik kültüre sahip olduğunu, bunun

nükleer stratejik tutumuna etki ettiğini ifade etmiştir. Bu minvalde, Amerikalıların güç kullanımını tarzının onların kendi jeostratejik tecrübeleriyle şekillendiğini kabul etmiştir.

Birinci kuşak çalışmaları kültür ve stratejiye odaklanmıştır. Buna rağmen pek çok eksiklikleri de bulunmaktadır. Eksikliklerden birincisi tanımsal bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Öncelikle birinci kuşak çalışmalar hantal bir yapı sergilemektedir. Çünkü konuyla ilgili girdiler olarak, coğrafyadan geleneklere, politik kültürden örgütsel kültüre, stratejik uygulamalardan teknolojiye, ideolojiden politik psikolojiye, dahası uluslararası sistem yapısının tamamı görülmektedir. Kaldı ki değişkenler farklı girdi statüsündedir ve kendi başına stratejik tercihin ayrı bir açıklamasıdır. Stratejik kültürün açıklayıcı değişkenler ürünü olduğu düşünülürse, stratejik olmayan bir kültür açıklaması için stratejik seçimin kavramsal alanı oldukça azdır. Bu durum stratejik kültür mesnetli seçim modelinin geçerli testlerini oldukça zorlaştırır (Johnston, 1995: 37). Kaldı ki, 1945'ten sonraki kültürel anlaşmaların kaderinde tıpkı faşist İtalya gibi, emperyalizm sonrası uluslararası düzende gelişen model olduğu yatmaktadır (Martin, 2021: 304).

Johnston (1995: 38); birinci kuşak analistlerin, mekanik determinist oldukları eleştirisini reddettiklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda stratejik kültürün yalnızca belli stratejik davranışlar yönündeki yatkınlığını öne sürerek stratejiyi, kısmen kültür ürünü olarak gördüklerini vurgulamıştır.

Stratejik kültür yelpazesinde süper güçlerin stratejik eğilimleri değerlendirilmiştir. Johnston, stratejik kültürün gözlemlenebilir ve yanlılanabilir bir tanımını iddia etmektedir. Bu muhteviyatta, stratejik kültürün stratejik seçim üzerinde doğrudan bağımsız ve topluma özgü bir etkiye sahip olmayabileceğini ifade etmektedir. Nitekim stratejik kültürün devlet davranışında gözlemlenebilir etkisi olsa da belirli bir devlete özgü olmayacağı ifade edilmektedir (Johnston, 1995: 32-33).

Netice itibarıyla birinci kuşak çalışmaları, kültürü, nükleer stratejideki farklılıklara temel açıklama metodu olarak görmüşlerdir. Bu noktaya kadar farklı fikir insanlarının farklı düşünceleri, devletlerarası çalışmaları zora soktuğundan, tek tek devletler halinde inceleme yoluna gitmişlerdir.

2.4.4.2. İkinci Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları

Johnston (1995: 36-41)'un stratejik kültüre dair ikinci kuşak değerlendirmesi 1980'lerin ortasına denk gelmektedir. Bu dönemde post-yapısalcı yaklaşımlar ve politik hegemonyaya yoğunlaşmıştır. Hegemonya için önemli olan araçlardan birine atıfla,

Luckham (1984: 1-2) 1980'lerdeki 'Armament Culture' eserinde çağdaş kitlelerin silah düşkünlüğünü öne sürerek, silah edinme kültürünü tanımlamıştır. Klein (1988: 134-137) Gramsci'nin hegemonya kavramından yola çıkarak stratejik kültürdeki yansıması hususunda çalışmalar yapmıştır. Bu minvalde hegemonik gücün, diğer aktörler üzerinde nasıl bir etki yarattığına dair açıklamalarını ABD üzerinden açıklayarak hegemonyayı stratejik kültürle ilişkilendirmiştir. Buna göre, stratejik kültürün politik ve askerî eylemlere meşruiyet kazandırma amacı taşıyan fonksiyonel araç olduğunu iddia etmiştir.

Lock (2010); 'Rafine Stratejik Kültür: İkinci Neslin Dönüşü' adlı çalışmasında, stratejik kültürün ampirik çalışmalarda uygulanabileceği analiz yöntemlerine dikkat çekerek, devletlerin ve aktörlerin stratejik uygulama analizlerine potansiyel sağlamayı amaçlamıştır. Stratejik kültürün davranış oluşturma yolunda ne gibi etkiler taşıdığı, nasıl hizmet ettiği yönünde ifadelerde bulunmaktadır.

Johnston'ın ikinci kuşakta tespit ettiği eksiklik, stratejik kültürün ortaya çıkışına dair olan söylemlerin ve değerlendirmelerin her ülke için farklı olabileceği hususunda net olmamalarıdır (Johnston, 1995: 40-41).

Sonuç olarak, ikinci kuşak çalışmaları; liderlerin söylemleriyle eylemleri arasındaki farklılıklardan yola çıkarak, davranışların altındaki ciddi motivasyonları ve söylemlerin altta yatan niyetlerle uyuşup uyuşmadığıyla ilgilenmişlerdir. Keza, stratejik kararda; stratejik kültürü hegemonik araç niteliğinde görmüşlerdir. İkinci kuşak çalışmaları daha çok lider odaklı olup, onların eylem ve söylemlerindeki uyumun tutarlılığıyla ilişkili olmuştur.

2.4.4.3. Üçüncü Kuşak Stratejik Kültür Çalışmaları

Johnston (1995: 36-41)'un stratejik kültüre dair değerlendirmesinde yer alan üçüncü kuşak çalışmalar 1990'larda zuhur etmiştir. Bu dönemde, stratejik davranış ile stratejik kültür farkı ortaya konmaya çalışılmıştır. Buna göre stratejik kültür stratejik davranıştan farklıdır.

Üçüncü kuşak, birinci kuşaktan farklı olarak davranışı kültürden ayrı tutmuştur. Keza, bağımlı değişkenlerle bağımsız değişkenler arasında sınır belirlemeyi ve daha seçici olmayı önermiştir (Johnston, 1995). Lantis (2002) 'Stratejik Kültür ve Ulusal Kültür Güvenlik Politikası' adlı çalışma ile stratejik kültür bakış açısını yansıtmıştır. Bu minvalde tıpkı Johnston gibi Lantis de stratejik kültürün bağımsız değişken olduğunu ifade etmektedir. Ulusal güvenlik politikalarının ve stratejik kültürün daha iyi anlaşılmasına hizmet eden çalışma aynı zamanda güvenlik politikasının bağımlı değişken olduğunu savunmaktadır.

Johnston üçüncü kuşak stratejik çalışmalarını savunmaktadır. Buna göre Johnston'ın birinci kuşakta tespit ettiği eksiklik, stratejik kültürle stratejik davranışın bütün olarak algılanmasının açtığı sorunlardır. İkincisi ise, stratejik kültür çalışmalarında, stratejik kültürün ne şekilde gözlemlendiğinin net olmamasıdır (Johnston, 1995: 37). Her üç kuşakla da ilgilenen Johnston'ın, test analizi için "Çin'in Ming hanedanlığı" dönemini seçmiştir. Çünkü Çin dış tehditlere savunmacı devlet rolünün köklerinin Ming hanedanlığı döneminin mirası olduğunu savunmuştu. Araştırmanın sonunda davranışa bağlı iki stratejik kültüre sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca diğer üçüncü kuşak çalışmalar bilhassa askerî-diplomatik kültürü odağa alarak yapılmıştır (Lantis, 2005).

Johnston, birinci kuşağın aksine üçüncü kuşağın, stratejik kültürle stratejik davranışı ayrı kabul ettiğini vurgulamaktadır. Bu minvalde Johnston, stratejik kültürle stratejik davranışı bir bütün olarak görmemiştir. Johnston üçüncü kuşak stratejik kültür çalışmalarının önemine işaret ederek, kültür hususuna yoğunlaşmıştır. Buna göre kültür, karar alıcılar için araç veya farklı bir alternatif sunmaktadır (Johnston, 1995: 42).

Johnston'ın 1995'teki çalışmasının ardından Gray 1999'da bir çalışma yayımlamış ve Johnston-Gray tartışması ortaya çıkmıştır. Gray, Johnston'ın stratejik kültür kavramsallaştırmasını eleştirmiştir. Johnston, stratejik kültürle stratejik davranışı ayrı kabul ederken, Gray; stratejik kültürün davranışı şekillendiren bir bağlam olduğunu savunmuştur. Keza, stratejik kültürün davranışı anlamlandırdığını vurgulamıştır. Nitekim Gray için stratejik davranış, stratejik kültürün olması gereken bir parçasıdır (Gray, 1999: 50-51).

Stratejik kültür hususunda birçok çalışma yapan Gray (1999); 'Bağlam Olarak Stratejik Kültür; Birinci Nesil Teori Karşılık Veriyor' adlı çalışmasında kültürün zamanla ve yeni tecrübelerle yavaşça değişime uğradığını ifade etmiştir. Çalışma, stratejik kültür ile stratejik davranışın aslında aynı şeyler olduğu, birbirinden farklı algılanamayacağı üzerine yapılandırılmıştır. Çalışma, ilk kuşak stratejik kültür eleştirilerine direkt bir yanıt özelliği taşımaktadır. Stratejik kültürün nedensellikten ziyade bağlam kapsamında ele alınarak incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla, Johnston'ın yaptığı kuramlaştırmanın doğru olamayacağına dikkat çekmiştir. Bu minvalde, stratejik kültür ile stratejik davranışın birbirinden ayrı görülemeyeceği fikri üzerine konuşlandırılmıştır. Johnston (1999) ise yine bir çalışma yayımlamıştır. 'Gözden geçirilmiş Stratejik Kültür: Colin Gray'e Yanıt' adındaki çalışmada Gray'in stratejik kültürü bir bağlam olarak görmesi eleştirilmiştir. Johnston bu çalışma ile bağımsız değişkenin stratejik kültür olduğunu ifade ederken, bağımlı değişkenin ise stratejik davranış olduğunu savunmuştur.

Netice itibariyle, üçüncü kuşak çalışmaların odak kavramları; askerî, diplomatik kültür, örgütsel kültür, güncel, pratik ve tecrübe, askerî güç kullanımı, şeklinde sıralanabilir.

Buraya kadar strateji, kültür ve stratejik kültür kapsamında var olan tanımlamaların ve kavramsallaştırmaların mantığına değinilmiştir. Esas olanın fikirlerin davranışlara tezahürünün açıklığıdır. Ancak burada şöyle bir noktaya değinmek gerekmektedir. Stratejik kültüre dair mevcut fikirlerin salt bir kalıba sığdırılması, stratejik kültürün oluşumuna etki eden toplulukların arka planda kalmasına yol açabilir. Bundan dolayı, stratejik kültür ifade edilirken yalnızca karar alıcının taktiksel, askerî, düşünsel, karakteristik ve tutumlarından öte, stratejik kültürün oluştuğu toplumun kültürü ve insanların tutum ve geleneksel inançları da önem taşımaktadır. Çünkü bahsedilen stratejik kültür esasında bir olgudur ve oluşum süreci dinamiktir yalnızca bireysel karar veya davranışlardan ziyade, aktif yaşayan bir varlıkla; toplumla ifadesini bulur.

2.5.Alman Siyasi Tarihi ve Dönemin Önemli Siyasal/Askerî Aktörleri

Coğrafyanın kader olmasının ön kabulünden hareketle, bir ulusun kaderi jeostratejik konumunun özelliğiyle ve getirileriyle şekillenmektedir. Jeostratejik konum o ülkenin, sahip olduğu avantaj ve dezavantajlarla yakından ilişkilidir. Ülkenin kaderinin tayin edilmesinde jeostratejik konum başrol oynamaktadır. Keza, jeostratejik konum, jeopolitik konuma da etki etmekte ve onu şekillendirmektedir. Buradan hareketle bu bölümde, bazı düşünür ve yazarların konuya dair düşüncelerine kısaca değinilmiş, sonrasında; yapılan literatür taramaları ve ulaşılan kaynaklar çerçevesinde Alman siyasi tarihi ve dönemin önemli siyasal/askerî aktörleri incelenmiştir.

Parmele ‘A Short Story of Germany’ (Kısa Almanya Tarihi) adlı kitabında (2021: 13) Alman ulusunun kökenlerinin Asya’nın göbeğine; Aryanlara dayandığını ifade etmiştir. Platon ‘Politeia’ (Devlet) adlı eserinde (2021: 182) filozofların devletlerde kral, ya da kralların filozof olmadıkça, yani; insan denen varlıkta akıl gücüyle devlet bütünleşmedikçe, devletlerin başının dertten kurtulamayacağını, insanlığın da gün yüzü göreceğini vurgulamıştır. Farabi “المدينة الفاضلة” (Kitâbü Ârâ’i ehli’l-medîneti’l-fâzıla) yani ‘İdeal Devlet’ adlı eserinde (2021: 3-7) ilk var olanın varlığın ilk nedeni olduğunu ve kökeninin diğer her şeyden farklı olduğunu açıklarken, ilk olanın mevcudiyet açısından tek olduğundan zıddının olamayacağını ve zıtlığın doğası gereği bir şeyin yokluğunun diğerinin varlığını gerektirdiğini ifade etmiştir. Machiavelli ‘De Principatibus’ (Prenslikler Hakkında) yani ‘Prens/Hükümdar’ adlı eserinde (2021: 53) etraflarında az arazi bulunan Alman şehirlerinin özgürlüğünden, kral

ya da başka güce karşı herhangi bir korku beslemediklerinden, kriterlerine uyduğu takdirde krala itaat ettiklerinden, güçlü ve halk tarafından sevilen bir kralın hiçbir şekilde saldırıya maruz kalmayacağını vurgulamıştır. Surowiecki 'The Wisdom of Crowds' (Kitlelerin Bilgeliği) adlı kitabında (2007: 68) sürüyle hareket edenlerin, "çoğunluğun" en güvenilir yer olduğunu düşüncülerinden kaynaklandığının altını çizmiştir. Hobsbawm 'Nations and Nationalism since 1780 Programme, Myth, Reality' (1780'den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik 'Program, Mit, Gerçekçilik) adlı kitabında milletin ne olduğuna dair yanıt ararken; milleti "bölgesel-tarihsel konjonktürlerin ürünü" sayarak, insan gruplarını sınırlandırmada aidiyetin; kimliğin, başlangıçta insanlardan ziyade bazı yerleşim bölgelerinde ortaya çıktığını dile getirmiştir. Akengin 'Siyasi Coğrafya İnsan ve Mekân Yönetimi' adlı kitabında (2015: 44-55) Devlet ve Millet kavramlarına atıfla devletleri sınıflandırırken, Almanya'yı "site (şehir) devletleriyle; Hamburg ve Bremen Federal Almanya Cumhuriyeti" başta olmak üzere buldukları alanlara ve etkilerine değinmiş, jeostratejik konumun jeopolitik durumuna vurgu yapmıştır.

2.5.1. Weimar Cumhuriyeti Öncesi Alman Tarihi

Bu bölümde Weimar Cumhuriyeti öncesindeki dönem olan I. Reich ve II. Reich yer almaktadır. Bahsi geçen dönemler uzunca bir süreci ve olaylar silsilesini kapsadığından, önemli görülen olay ve hususlara yeterince değinilmiştir. Alman tarihini daha iyi anlamak adına varoluşlarının temelini yansıtan MÖ.'sine kısaca bir göz atmak uygun görülmüştür.

MÖ. 58-MS. 526 yılları arasında Alman tarihinde; MÖ. 58'de Alpler gerisi Galya² valisi Jül Sezar'ın ilk kez "Germani" ismini kullanması, "Galya Savaşı" ve Julius Sezar'ın Almanları "icat" etmesi yer almıştır (Hawes, 2021: 17-21). Daha sonra MÖ. 4. yy.'da İtalya'yı ve Yunanistan'ın kuzeyini Aryan ırkının üç büyük kesimi işgal etmiştir. Merkezde "Germaner", Batı'da "Keltler", doğuda da "Slavlar" konuşlanmıştır. Bu şekilde alt topluluklar ve kabileler oluşmuştur (Parmele, 2021: 15). İlk Roma imparatoru August'un küçük üvey oğlu Drusus'un MÖ. 9'da Elbe'ye kadar ulaşması fakat Elbe'yi geçememiş³, ancak MS. 6'da Tuna, Ren ve Elbe arasındaki "Germania"nın fethedilmiştir. MS. 14-16 arasında Drusus'un oğlu Germanicus'un intikam amaçlı bölgeyi tahrip etmiştir. O dönem altın çağını yaşayan Roma'nın "Beş iyi imparator"u⁴ yönetiminde geçen yaklaşık yüz yıllık ferah

² Şimdiki Kuzey İtalya.

³ Cassius Dio ve Suetonius isimli tarihçilere göre Drusus'un Ren nehrini geçerek Elbe kıyısından geri dönmesinin sebebi; Elbe'de dev bir kadın figürünün belirmesi ve Drusus'a fetih açgözlülüğünden kurtulmasını, sayılı günlerinin kaldığını ve geri dönmesi gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunmasıdır.

⁴ Nerva, Trajan, Hadrianus, Antonius Pius ve Marcus Aurelius.

ve mutluluk zamanlarına buna rağmen Almanya'nın tamamını asla fethedememişlerdir. MS. 100'de Güneybatı Almanya'nın geniş bir kısmının Romalılarca alınmıştır. MS. 160'ta "limes Germanicus" sınırının inşası ile yönetimin resmileşmiştir. Keza, MS. 300'den sonra "Kavimler Göçü" (Völkerwanderungen) ile Alman savaş çetelerinin hareketleri ve MS. 375'ten itibaren tarih sahnesinde etkili olan Gotlar da bu süreç içerisinde yer almıştır (Hawes, 2021: 22-39). Esasında "Alman Birliği"nin hayalini kuran kişi ilk "Hermann" olmuştur. Hermann'ın Roma fetih akınına durdurmasından sonraki 300 yıl boyunca Almanya'da yavaşça fakat basit türden uygarlıklar gelişmiştir. Böylece sayısız küçük konfederasyonlar birleşmiştir. Bunlardan en bilinenleri: "Allemaniler, Franklar, Saksonlar ve Gotlar" olmuştur. Ren ve Saal nehrinin kıyılarını Franklar işgal etmişlerdir. Kuzey Almanya'ya Saksonlar yayılmıştır. Gotlar ise "Dinyeper nehrinin" iki yakasında konuşlanmışlardır. Bu şekliyle Gotlar; "Ostro-Gotlar ve Vizi-Gotlar" olarak Doğu ve Batı Gotları şeklinde ayrılmışlardır. Tötonların eski Avrupa'da yayılması "kaba" fakat "yenileyici" bir unsur olarak etki etmiştir. Bu süreç, Frankların Galya'yı işgali ve Fransa'nın Clovis iktidarındaki Frank Krallığı'na dâhil olmasıyla tamamlanmıştır. Julius Sezar öneminden itibaren ise Britanya Romalılarca işgal edilmiş ve Hristiyanlaşmıştır. Zaman içerisinde Töton Saksonların Normlar tarafından egemenlik altına alınmış, köleliğe boyun eğmiştir. Böylece "feodalizmin" temelleri de atılmıştır. Sakson, irksal yapının temellerini Britanya üzerine inşa etmiştir. Nitekim Alman kabileleri arasında da ilk kez Gotlar Hristiyanlığın uygarlaştırıcı etkisine girmiştir (Parmele, 2021: 17-27).

Almanya'nın MS. 526-983 yılları sürecinde, Got Savaşları (MS. 535-554), merkezileşmiş Roma kilisesi ve Frank askerî gücünün birleşimiyle Ortaçağ Batı Avrupa'sının oluşumunu sağlayan "Saint-Denis Anlaşması" (MS. 754) görülmektedir. Ayrıca, MS. 800'de Şarlman'ın Roma imparatoru olması, imparatorluğun paganlarla arasındaki doğu sınırının (limes) çizilmesi ve bu doğu sınırları üzerinde Slavlar⁵ adlı yeni bir halkın Avrupa sahnesine çıkması söz konusu olmuştur. Şarlman'ın MS. 814'te vefatıyla MS. 150'de Romalılar "Magna Germania" (Büyük Germany) 'sının Frank imparatorluğuna dâhil olmuştur. Vefatının 30 yıl sonrasında ise birtakım that oyunları, ittifaklar, kan davaları, ayaklanmalar ve yağmalanmalar yaşanmıştır. Akabinde imparatorluk "Verdun Anlaşması" ile MS. 843'te Şarlman'ın üç torunu (Charles, Louis ve Lothair) arasında paylaşılmasına sahne olmuştur. MS. 870'te Louis ve Charles, Lothair'in alanını, kendi aralarında paylaşmışlardır. Buralar ileride Almanya ve

⁵ Polonyalı, Rus ve Ukraynalı tarihçiler, Slavların ne zaman ve nerede ortaya çıktığını bildiklerini iddia etseler de, onların ortaya çıktığı yer ve zamanla ilgili net bir kanıt bulunmamaktadır.

Fransa'ya dönüşecek olan “Doğu Frank ve Batı Frank”tır. Tüm bunlar Almanya'nın doğusuna işaret etmiştir (Hawes, 2021: 43-53).

2.5.1.1.1. Reich (962-1806)

I. Heinrich'in oğlu Büyük Otto'nun MS. 962'de Roma İmparatoru olması ve MS. 983'teki “Büyük Slav İsyanı” Alman tarihinde önem teşkil etmektedir (Hawes, 2021: 57-58).

Britannica (2021)'de Almanya'nın ortaya çıkışıyla ilgili olarak “Alman Louis Krallığı” ve “Düklerin Yükselişi”nin öneminden söz edilmektedir. Buna göre, Alman topraklarının fethinin ardından “Charlemagne” (Şarlman; Kutsal Roma İmparatoru) bölgeyi piskoposlar ve kontlarla yönetmiştir. Ana yerleşkesini fetih bölgelerine yakın “Aachen”de (şimdiki Almanya'da) kurmuştur. Şarlman'ın oğlu I. Louis (Louis the Pious ya da Debonair, Fransız Louis le Pieux ya da le Débonnaire, Alman Ludwig der Fromme), Alman, Danimarka ve Slav topraklarıyla ilgilenmiştir. Asıl yoğunlaştığı husus ise, imparatorluğun “Romantizm veya proto-Romantik” dilinin kullanıldığı bölgeler olmuştur. Frank imparatoru II. Louis (Louis the German: Alman Louis) Şarlman'ın küçük oğlu olarak “Bavyera hükümeti ve Karintyalılar, Bohemyalılar, Avarlar ve Slavlar”la ilgilenmiştir. Alman Louis 825'te Bavyera Kralı olmuştur. Gücünü tüm “Karolenj” (Carolingian) Almanyası'na yaymıştır. Kaldı ki Alman Louis'in iktidara gelişinde sorunlar da çıkmıştır. 833-834'te babasına karşı isyanlara katılmıştır. Alman Louis'in mirası, “büyük oğlu ve imparatorluk tahtının varisi Lothar” (Lothair)'la anlaşma sağlayan babası tarafından Bavyera'yla sınırlandırılmıştır. Babaları vefat edince, Louis'in oğulları, Karolenj imparatorluğunun bölünmesine sebep olan üç yıllık bir iç savaş yaşamışlardır. Bu iç savaşlar esnasında Louis, kardeşi “Kel Charles” (Charles II, Charles kel, Fransız Charles le Chauve, Alman Kahle der Karl)'ı desteklemiş ve bu ittifakı ünlü savaşta göstermiştir. 842'de “Strazburg Yemini”⁶ yapılmıştır. Charles ve Louis'in ağabeyi Lothar'a karşı başarıları, iç savaşları resmi şekilde sonlandırmıştır. 843 Verdun Antlaşması'nda ülke üç lider arasında bölünmüştür. Böylece geç Ortaçağ Fransa ve Almanya'nın kaba sınırları çizilmiştir. Louis, Ren Nehri'nin doğusundaki topraklara; “Bavyera, Franconia, Saksonya, Swabia ve Thüringen” dâhil doğu krallığına sahip olmuştur.

MS. 983-1525 yılları kapsamında Alman tarihi; Kilise, Krallar ve Soylular arasında geçen üçlü oyunlara sahne olmuştur. Bu süreçte tüm krallar; Alman tahtının ebediyeti için Roma imparatoru olma arzusu taşımışlardır. Bunun için de soyluları ve Papa'yı sahada

⁶ Romantik dilinin ve Eski Yüksek Almancanın versiyonlarını içeren önemli bir siyasi ve dilsel belge.

tutmaları, ancak onlara aşırı itaat etmemeleri gerekmiştir. Bu süreçte tüm soylular; düzen oluşturacak ve Almanya'yı savunacak fakat seçimleri ortadan kaldırmayacak güçteki kralları seçmek istemişlerdir. Yine bu süreçte tüm Papa'lar; Kilise'yi kollayacak, ona ihtiyaç duyacak fakat Papalığı kontrol edemeyecek güçteki imparatorlar istemişlerdir. Alman soyluların, İmparator ve Papa'nın anlaşabildikleri tek husus ise; "Haçlı Seferi" olmuştur. Nitekim 1147'de Papa ve danışmanı Clairvaux Başrahibi Bernard (daha sonra Aziz Bernard) ile birlikte "Wend Haçlı Seferi"ni ilan etmişlerdir. I. Friedrich'in (Barbarossa) 1152'de Kral seçilmesi, ardından, Barbarossa'nın oğlu olan VI. Henry'nin hükümdarlığında gelişen imparatorluk, VI. Henry'nin 1197'de vefatının ardından seçme sistemi "(en güçlü 7 Lord ve piskopos)" ve oybirliği ile seçilen II. Friedrich iktidarın zirvesi olmuştur. 1229'da Hristiyanlık adına Kudüs'ü savaşmadan kurtarmıştır. Yine bu çağda Almanya'nın güveni ve dinamizmi "Töton Şovalyeleri ve Hansa Birliği" olarak anılan iki grubun yükselişiyle ifade edilmektedir. Zamanla "Töton Şovalyeleri" paganların adıyla anılmış, Almanya'nın ötesinde "Prusyalılar" olarak Almanlardan oluşan yeni alt-ulus kolu oluşturmuşlardır. II. Friedrich 1250'de vefat ettiğinde Almanya anarşi içerisindeydi. 1257'de rüşvet kampanyasıyla İngiliz III. Henry'nin kardeşi Richard seçilmiş ve 1272'de vefatının ardından 1356'da "Nuremberg Altın Fermanı" ile IV. Charles taç giymiştir. İmparatorluk makamı bu süreçte daha da küçülmüştür. 1378-1400 arasında Charles'ın oğlu "Wenceslaus" döneminde (1378-1400) soyluların entrikaları Almanya'yı kaosa itmiştir. 1402'de II. Rupert ise silah gücüyle tahta oturma gayreti gösteren son Alman Kralı olmuştur. 15. yy. "Fransız ya da İngiliz örüntüsüyle" merkezileşen krallık Almanya'da son bulmuştur (Hawes, 2021: 61-74). 1440'ta tahta oturan III. Frederick'le, düzensizliğin imparatorlukta üst seviyeye geldiği bir dönem oluşmuştur. 1450'de matbaanın icadı özgürleşmeyi teşvik etmiştir. Eski düzenin terkedilip yeni şeylerin oluşması, pek çok küçük despotizmden tek bir despotluğa geçişe de işaret etmiştir. İngiltere ve Fransa'nın "Güller Savaşı" (1455-1485) soyluları yoksullaştırmış, feodalizmin sonuna hazırlık yapmıştır. 1486'da III. Frederick'in oğlu I. Maxmillian seçmenlerce seçilmiş, 1493'te tahta geçmiştir. Maxmillian dönemi iki mühim olayın köprüsü olmuştur. Bunlar: "Amerika'nın keşfi ve Reform"dur. Nitekim Maxmillian 1517'de vefat etmiş (Parmele, 2021: 48-57), yerine 1519'da rüşvetle V. Charles (üzerinde güneşin asla batmadığı söylenen ilk kişi) Alman Kralı seçilmiştir (Hawes, 2021: 81). Dünya tarihinde en kritik zaman sayılan bu dönem, üç kişinin egemenliğinde olmuştur. Bunlar: Alman İmparator V. Charles, Fransız Kral I. Francis ve İngiliz Kral VIII. Henry'dir (Parmele, 2021: 58). 1525'te Töton Şovalyelerinin üstadı Albrecht von Brandenburg-Ansbach, Martin Luther'e; "artık bir Katolik Tarikat'ın başı olmadığını, Papa ve imparatora itaat etmediğini, sadece soyut olarak Polonya Kralına İtaat

eden Prusya'nın Protestan Dükü'ne bağlı olduğunu" bildirmiştir. Bu olay Alman tarihinde MS. 800-1866 yılları arasında geçen en önemli gün olarak vurgulanmıştır. Çünkü Şarlman'ın Saksonya'yı fethinin ardından ilk kez bir Alman ülkesi Roma Kralına veya Kilisesine sadakati reddetmiştir. Nitekim Politik reformasyon ve Prusya Batı'nın sürekliliğine meydan okuma olarak aynı anda doğmuştur (Hawes, 2021: 81-84). Protestan şehirler ve Prenslerce 1530'da imzalanan" Augsburg İtirafı"ndaki yeni doktrinin ve inancın ilkeleri belirlenmiştir. İtiraf'ın temel noktaları: "İnsanlar yalnızca inançla aklanır; inananlardan oluşan bir meclis Kilise'yi oluşturur, manastır yeminleri, azizlere yakarış, oruç, bekârlık vb. işe yaramaz şeylerdir" şeklinde sıralanmıştır. İmparatorun iki büyük amacı bulunmaktaydı. Birincisi; papalığın üstünlüğünü Hristiyan aleminde yeniden oluşturmak, ikincisi de İspanya'yı iyice bütünleştirmekti. Nitekim Charles'ın bilgece yöntemleri, gücü ve kurnazlığı şartlardan daha güçlü değildi. Tüm bunlar onu, başarı için ödün vermeye itmiştir (Parmele, 2021: 62-64).

MS. 1525'ten günümüze kadar ki yansıyan süreçte ise, 1531'de 'Romalı olmayan Alman bir Almanya' düşüncesi üzerine inşa edilen Protestan prenslerin "Schmalkalden Birliği"ni kurmuşlardır (Hawes, 2021: 87). 1540'ta Ignatius Loyola "Cizvitlerin tarikatı"ni kurmuştur. Protestan doktrinlerin yok edilmesini misyon edinen Katoliklerin gücü bu tarikatle artmıştır (Parmele, 2021: 64). 1543'te V. Charles Fransa'ya karşı zafer kazanmış ve Osmanlı'yı savuşturmuştur (Hawes, 2021: 87). 1552'ye gelindiğinde Charles "dünya hükümeti için hırslı planları" konusunda her noktada başarısız olmuştur. "Passau Atlaşması" ile Protestanlara din özgürlüğü tanınmıştır. V. Charles 1556'da hastalanmış ve tacını bırakmıştır. "Hollanda, Napoli, İspanya ve Amerikan Kolonilerini" oğlu II. Philip'e vermiştir. Kardeşi I. Fredinad'a ise "İmparatorluk unvanı ve Alman-Avusturya toprakları" verilmiştir. Nitekim Charles, 1558'de vefat etmiştir. 1564'te Ferdinand vefat ettiğinde ise Alman halkının büyük çoğunluğu protestan olmuştur. Charles'ın tahtı bırakmasından 1600'e kadar Almanya için "siyasi sükûnet dönemi" hâkim olmuştur. İki uzlaştırıcı hükümdar olan I. Ferdinand ve oğlu II. Maximillian dönemi yalnızca yüzeysel sukunet sağlayıcı bir etkiye sahip olmuştur. Birtakım dalgalanmalar olsa da 1576'da onların yerine gelen II. Rudolf'un "despotik ve amansız saltanatı" bu etkiyi bozmamıştır (Parmele, 2021: 65-70).

1543'te V. Charles'ın Fransa'ya olan büyük zaferi, 1555'te Charles'ın hükümdarlığındansa Fransa'ya yardım çağrısı fikriyle Katoliklerle Protestanları bir araya getiren (yarım yüzyıl sürecek olan) ve Charles'ı "Augsburg Barışı"na zorlayan 'cuius region, eius religio' (kim hükmederse, onun dini geçerlidir) durumu, Katolik İmparator Ferdinand ve yeni Bohemya Kralının, Bohemyalı Protestanlarla yaptığı anlaşmayı feshetme hususundaki sorunları "Otuz Yıl Savaşları"na (1618-1648) yol açmıştır (Hawes, 2021: 88-89). Esasında

derin yıkıma neden olan ve “Matthias, II. Ferdinand ve III. Ferdinand” olmak üzere Almanya’da üç saltanat dönemi boyunca devam eden Otuz yıl savaşları’nın arkasındaki detay bulunmaktadır. Otuz yıl savaşlarını başlatan bu detay; 1618’de Prag’ta bir protestan kilisesinde patlak veren karmaşada silahlı kalabalığın imparatorluk kalesine saldırıp iki katolik Bohemyalı soyluyu pencereden atma eylemi olmuştur. Amacı yalnızca Katolik kilisesinin tüm halkı yönetme konusundaki istibdat kararlılık olan bu savaşla, Almanya 200 yıl gerilemiştir. Esasında Westphalia (Vestfalya) barışının sonlandırdığı savaş, Henry’nin 600 yıl önce Canossa’ya gitmesiyle başlamıştı (Parmele, 2021: 72-77). Netice itibariyle bu savaş Roma merkezli bir iktidarın tüm Almanya’ya hükmede(meye)ceği hususunda kadim bir mücadeleyi içermektedir. Katoliklere karşı Protestanlar gibi ifadelere ilk kez bu savaşta yer verilmektedir. “Otuz Yıl Savaşları”ndan sonra Fransa 72 yıl (1643-1715) Güneş Kral XIV. Louis tarafından yönetilmiştir. Avrupa’da 18. yy Fransa’ya ait olmuştur (Hawes, 2021: 90-94). “Elektör”⁷ III. Friedrich (Friedrich Wilhelm) (1688-1713), hanesine prestij ve saygınlık katmak için “elektörlük tacını Kral tacıyla” değiştirmek istemiştir. Bu sebeple imparatorla uzun bir pazarlığa girişmiş ve 1701 Ocak’ta “Prusya Kralı I. Friedrich” olarak taç giymiştir. Bundan sonra da “Büyük Elektör” olarak anılmıştır. I. Friedrich’i elektör ve kral olarak oğlu I. Friedrich Wilhelm (1713-1740) takip etmiştir. Friedrich Wilhelm döneminde askerî harcamalar ulusal gelirin %80’ine ulaşmıştır. Paralı asker bağımlılığını azaltan yeni asker alım sistemi geliştirmiştir. Cesur ve üniformalı ‘Soldatenkönig’ (Asker Kral); I. Friedrich Wilhelm, 1740’ta vefat ettiğinde, döneminde orduda asker sayısı iki kattan fazla sayıya; 83.000’e ulaşmıştır. Bu şekliyle Prusya, Avrupa’nın dördüncü büyük ordusunun sahibi olmuştur⁸ (Storer, 2021: 21-23).

Babası Frederick William I’in vefatından sonra 1740’ta Prusya Kralı olan “Friedrich der Grosse” (Büyük Frederick) olarak anılan II. Friedrich 1786’ya kadar Prusya Krallığı yapmıştır. II. Friedrich, Prusya’nın üçüncü Kralı olarak Avusturya ve pek çok güce karşı savaşarak Prusya’nın askerî gücünü artırmış ve onun Avrupa’da etkin hale gelmesini sağlamıştır. Prusya topraklarını, izlediği diplomatik strateji ve savaşla genişletmiştir. Büyük Fredrick aydınlanmış bir mutlak hükümdar olarak (Britannica, 2021, Frederick II), Almanca’nın yarı-barbar bir dil olduğunu, “evrenselcilik” düşüncesiyle kültürel normların her yere yayılması gerektiğini savunmuş, Fransızca’yı Prusya Sanatlar Akademisi’ne resmi dil

⁷ **Elektörlük** veya **Elektorat** (Almanca: Kurfürst, Latince: Princeps Elector), Elektör unvanlı bir yöneticinin yönetimindeki ülke veya bölgedir. Tarihte yalnız Avrupa’da Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu içinde kullanılmış olan elektörlük terimi günümüzde egemen devlet ve bölgelerde kullanılmamaktadır.

⁸ Bu orduda her 25 kişiden 1’i askerdi. O dönem Prusya’dan kat kat fazla nüfusa sahip olan Fransa’da bu oran 150’de 1 idi. (Güntekin, Reşat Nuri; Delilbaşı, Ali Süha; Ataç, Nurullah; Danişmend, İsmail Hami (1935). Fransızca-Türkçe: resimli büyük dil kılavuzu. 1. Kanaat kitabevi. s. 426.)

yapmıştır. 1756-63'teki "Yedi Yıl Savaşları" ile Avusturya, Prusya'ya karşı Rusya'yla koalisyon kurmuştur. Büyük Frederick yedi yıl savaşlarında kaybetmek üzereyken, Britanya Fransa'ya karşı "küresel savaşa" girmiş ve Berlin'e yardım etmiş, Frederick'e kin duyan Rus Çariçesi Elizabeth'in vefatıyla da yerine Frederick'e hayran olan II. Petro'nun geçmesiyle Prusya ayakta kalmıştır. Frederick bu duruma bizzat "Brandenburg Sarayı'nın Mucizesi" demiştir (Hawes, 2021: 94-99). 1763'te Yedi Yıl Savaşları'nı bitiren "Hubertsburg Barışı" imzalanmıştır. Bu barıştan sonra Frederick artık "Büyük" olarak anılmıştır. Prusya ise, "Beş Büyük Güç" arasında yerini almıştır (Parmele, 2021: 102). Frederick için Avusturya-Prusya rekabeti, Bavyera Veraset Savaşı'yla (1778-79) diplomatik bir zafere sebep olmuştur. Habsburg hırslarının endişesi onu II. Joseph'e karşı "Alman devletleri ligi" kurmaya itmiştir. Prusya, Frederick sayesinde hem etkin askerî güçle hem de geniş topraklarla Avrupa'nın en büyük devletlerinden olmuştur. Orduyu modernleştirmenin yanı sıra, "aydınlanmış despotizm" fikirleriyle pek çok ekonomik, sivil ve sosyal reform yapmıştır (Britannica, 2021, Frederick II). 1789 Fransız Devrimini seyreden savaşlarda Prusya Fransa'yla anlaşma yapan ilk Avrupa monarşisi olmuştur. Süre gelen zaman içerisinde, 1805'te Fransa imparatoru Napolyon'un Üçüncü Almanya fikriyle "Ren Konfederasyonu"nu yaratması, 1806'da Prusya ordusunun "Jena-Auerstadt ikiz savaşında" Napolyon tarafından bozguna uğratılması, ardından 1807'de "Tilsit Anlaşması"yla Prusya'nın 1925'te başladığı yere dönmesi, 1813'te "Leipzig Muharebesi"yle Avusturya sayesinde Almanya'nın Fransız hâkimiyetinden kurtulması olayları zuhur etmiştir. Nitekim Avusturya'nın yanlış hesap yapmasıyla ve "Üçüncü Almanya fikrinin" itibarsızlaşmasıyla Prusya, Almanya'nın "doğal lideri" olarak tarih sahnesinde yer almıştır. 1815 Viyana Kongresi'nde, yıkılan Kutsal Roma İmparatorluğu'nun yerine "Alman Konfederasyonu" kurulmuştur. Avusturya ile Prusya tahtlarını birleştiren, diğer krallık ve prensliklerle onları bir araya getiren şey; "Alman Milliyetçiliğine duyulan nefret" olmuştur. Bu çağda milliyetçilik; halkın kalıtsal yollarla yönetilmesinden ziyade, halk tarafından yönetilmesini isteyen ilerici-politik liberal görüşe sahiptir. Dolayısıyla kalıtsal hükümdarlar Avrupa'da milliyetçilikten tedirgin olmuşlardır. 1815'te yapılan "Kutsal İttifak" ise, Rusya'yla beraber Avrupa'yı "otokrasi" için güvenli hale getirmek amacı taşımıştır. Bu ortak yapı ile birlikte Prusya ve Avusturya rekabeti başka bir şekilde sokulmuştur (Hawes, 2021: 100-109). 1840'ta Prusyalı III. Frederick Wilhelm vefat etmiş; yerine oğlu IV. Frederick geçmiştir. IV. Frederick'in vefatının ardından ise; I. Wilhelm (Kayzer Wilhelm)⁹ 1861'de Prusya Kralı olmuştur. Kral Wilhelm başa geçtiğinde ilk olarak

⁹ I. Wilhelm (Kayzer Wilhelm): Wilhelm Friedrich Ludwig.

güvenilir bir isim aramıştır. Bu isim; Prusya Büyükelçisi olduğu St. Petersburg'dan yeni dönen “Baron Otto von Bismarck-Schönhausen” olmuştur (Parmele, 2021: 134-139). Otto von Bismarck, Prusya egemenliğinde güçlü bir Almanya kurmuş ve tarihte mühim bir yer edinmiştir. Prusya Kralı Wilhelm, 1871’de Alman İmparator tacını giymiş, “Prens unvanı” ile Otto von Bismarck da (Politik Akademi, 2010), 1862’nin 23 Eylül’ünde geçici, yine aynı yılın 8 Ekim’inde ise asaleten “Başbakan ve Dışişleri Bakanı olarak” atanmıştır. Bismarck, dış politikaya ilgi duymuştur. Prusya’nın Almanya ve Avrupa’daki yerini sağlamlaştırmak istemiş, cesur bir politika takip etmiş, kriz ortamında “cankurtaran” niteliğinde görülmüştür (Kolb, 2021: 63).

Almanya tarihinde yer alan önemli siyasi liderlerden biri olan Bismarck, kudretli yapısından dolayı “Demir İrade” (Yalman, 2020: 12), yani “Demir Şansölye” olarak anılmıştır. Bismarck, 40 yıldan fazla süren olan politik yaşamında izlediği politikalarla büyük amacına “demir ve kan”¹⁰ ile ulaşmıştır (Aktükün, 2021). Atanmasıyla birlikte liberal kesimden tepki gören Bismarck, önceki hükümetlerle sorunsuz bir bağ kurmuştur. Siyasal iç çatışmalara ve liberal muhalefete rağmen ekonomi ve ticaret politikasını desteklemiştir. 1862’nin 2 Ağustos’unda imzalanan “Fransa-Prusya Ticaret Anlaşması” ile Avusturya’nın Gümrük Birliği’ne girişine engel olmuştur. Bu durum Habsburg Monarşisinin Almanya’nın geri kalından ayrılmasıyla sonuçlanmıştır. 1864’ün 1 Şubat’ında da Danimarka’ya karşı verilen savaşta, Danimarka kaybetmiş; barış istemek durumunda kalmıştır. Bismarck’ın; “En gurur duyduğum diplomatik mücadele buydu” dediği Danimarka’yla olan savaştaki tutumu, onun “diplomatik ustalık örneği” kabul edilmiştir. 1865’in 14 Ağustos’unda “Gastein Sözleşmesi”yle Prusya bölgede küçük bir alan daha elde etmiş; “Ludenburg Dükaliği” Prusya’ya ilhak edilmiştir. Bundan bir ay sonra; 15 Eylül’de Kral Wilhelm, Bismarck’ı “Bismarck-Schönhausen” adıyla ‘Erblichen Preussischen Grafenstand’ (Prusya Kontluk Payesi)’a yükseltmiştir (Kolb, 2021: 63-77). Bismarck’ın imparatorluğu; özgürlüğün kaynağı olan devlete itaat, “çatışma yoluyla kaçınılmaz ilerleme” ideolojisi, sahte parlamentolu ve ordu destekli “tek adam yönetimi”nin “İkinci Alman İmparatorluğu ve bütün modern diktatörlüklerin” doğuşuna dayanmıştır (Hawes, 2021: 127-128).

¹⁰Buradaki “demir” sözcüğü “sanayi,”ye, “kan” sözcüğü ise “savaş”a tekabül etmektedir.

2.5.1.2.II. Reich (1871-1918)

Büyük devletler arasındaki tüm anlaşmalar, varoluş mücadelesiyle çatıştıklarında bağlayıcı olmaktan çıkar.

Otto von Bismarck

Politika ve kudret oyunlarına ilgili olan Bismarck, güce olan aşırı düşkünlüğü ile ön plana çıkmaktadır. Devrinin hiçbir Alman fikir adamını tanıma arzusu olmayan Bismarck, Musikiye ve Beethoven'a hayran olmasının yanı sıra, Alman diliyle yazı yazan en büyük tarihçi olarak kabul edilmektedir (Yalman, 2020: 12-16). Bismarck'ın en mühim özelliği etkin öngörü politikası olmuştur. İlk öngörüsü; 1848'deki ayaklanmada kendini göstermiştir. Frankfurt'taki Ulusal Meclis, Alman İmparatorluk Tacını Prusya Kralı'na sunmuştur. Bismarck da karşı gelerek, Avusturya'nın Prusya'yı hırpalamasına engel olmuştur. İkinci öngörüsü ise; Kırım Savaşı esnasında olmuştur. Rusya'ya karşı Prusya'nın savaşa girmesini engellemiştir. Bu şekilde onun, dolaylı olarak yardımından faydalanmasına fırsat vermiştir. Bilhassa Alman Birliği'nin kuruluşundaki iki mühim aşama olan, "Avusturya ve Fransa ile savaşlarda Rusya'nın tarafsızlığı" politikası Bismarck'ın başarısı olmuştur. Üçüncü öngörüsü ise; Polonya Ayaklanması'nda olmuştur. 1830 ve 1848'de Polonyalılar ayaklanmış; Rusya kan dökerek bastırmıştır. Rusya'nın Kırım Savaşı'ndaki büyük yenilgisiyle, "toprağa bağlı kölelik sistemi" kalkınca, Polonyalılar tekrar karşılığını almayacakları taleplerde bulunmuşlar; 1863'te yeniden ayaklanmışlardır. Polonya için Avusturya, Fransa ve İngiltere özgürlük ve hak talep etmişlerdir. Bunlardan biri 1815 Anayasası'nın yeniden yürürlüğe girmesi olmuştur. Diğerleri ise, kendi dillerinin, resmi sayılması şeklinde olmuştur. Nitekim Rusya, bunları önemsememiştir. Bismarck da, diğer devletlerin aksine Rusya'dan yana bir tutum ortaya koymuştur. Nitekim Rusya, Polonya'ya ordu göndermiştir. O esnada Bismarck, Alman Birliği yolunda Polonya Ayaklanması'na kayıtsız kalmıştı. Bu şekilde Avusturya, Fransa ve İngiltere'nin de tutarsızlığını görmüştür. Bismarck Rusya'ya olan tarafsızlık desteğini, Danimarka Savaşı'nda ülkesine fayda olarak kullanmıştır (Aktükün, 2021). Sonuç itibariyle, Bismarck, Alman Birliği'nin mimarı olarak kuzeydeki Alman prensliklerinin büyük bölümünü Prusya topraklarına katmıştır. Güneydeki Alman prenslikleri içinse diplomasi aracılığıyla Rusya ve Avusturya'nın tarafsızlığını sağlamıştır. Dahası, Fransa'ya da savaş açmıştır. Savaşı kaybeden Fransa, "Alsance ve Leorriane bölgesini" de kaybetmiş, yüklü savaş tazminatına maruz kalmıştır. Savaşın ardından güneydeki Alman prenslikleri Prusya tarafına geçmişlerdir. Bu şekilde "Alman Ulusal Birliği"ni oluşturmuşlardır (Politik Akademi,

2010).

Netice itibariyle, 19. yy.'ın Anglo-Sakson Liberalizminden, Almanya'nın Fransa'daki devrimden esinlenerek 1848-9'da yaptığı "Başarısız Devrim"e, Şahlanan Batıyla Londra'ya kaçan politik ve ekonomik Alman sürgünlere kadar yaşanan olaylarda, Avrupa güçler dengesinde değişimler oluşmuştur. Bu süreçte Alman diline 1853'te 'Westmæchte' (Batılı Güçler) sözcüğü girmiş, 1853-56'da Britanya, Fransa, Rusya'nın Kırım savaşıyla, Britanya'nın 1857'de "Hint İsyanı"nı bastırmasıyla İngilizler küresel çaplı zafer elde etmiş ve Anglo-Sakson geleceğe adım atmıştır. Tüm bunlar Almanya'da "Angofillik"¹¹ yaratmış ve üst noktalara taşınmıştır. Bu duruma 1856'da Prusya tahtının ikinci varisi Frederick'in Victoria ve Albert'in kızları Victoria ile nişanlanmış olması da etken olmuştur. Nitekim 1862'deki liberal baskıların yoğunluğundan dolayı I. Wilhelm, oğlu Frederick lehine tahtını bırakmayı düşünmüş, Wilhelm'in çevresi ise bunu bir son olarak görmüştür. 1864'ten sonra ise; çoğu Alman milliyetçisinin İngiltere'ye olan hayranlığı son bulmuştur (Hawes, 2021: 113-119).

Prusya-Danimarka savaşının temelinde, eskiden "Danimarka'ya bağlı Yutland Yarımadası'nda iki dukalık olan Schleswig ve Holstein"ın, Schleswig adına, Germen Konfederasyonu'nun 1863'te Danimarka'daki yeni anayasa uygulamasına verdiği tepki üzerine sorun büyümüş; Prusya ve Avusturya da dâhil olmuştur. Çünkü Bismarck, Germen Konfederasyonu'nu desteklemiştir. Bu da Avusturya'nın hoşuna gitmemiştir. Avusturya Prusya'yı, Germen Konfederasyonu'yla baş başa bırakmak istememiştir. Böylece 1864'ün 19 Şubat'ında iki ordu Schleswig'e gitmiştir. O esnada; İngiltere, Fransa ve İsveç'in arasına girmiş, ancak durum değişmemiştir. 30 Haziran'da Danimarka askerî, Schleswig ve Holstein'dan ayrılmak durumunda kalmıştır. 30 Ekim'de Viyana Antlaşması'yla "Danimarka; Schleswig, Holstein ve Lauenburg'u, Avusturya ve Prusya'ya" devretmek durumunda kalmıştır. Dahası; Danimarka'dan alınan bu dukalıklar, Avusturya ile Prusya'nın gerilmesine yol açmıştır. Nitekim 1865'in 14 Ağustos'unda Avusturya ile Prusya, "Gastein Antlaşması" imzalamıştır. Bu minvalde; Schleswig'i Prusya, Holstein'ı da Avusturya almıştır. Keza Prusya, Lauenburg'u almasının karşılığında Avusturya'ya, "2,5 milyon Danimarka Markı" ödemiştir. Danimarka Savaşı, "Alman Birliği" yolunda, Bismarck'ın ilk büyük başarısıdır. Prusya, yeni toprağındaki Kiel'de, Alman Donanması'nın temellerini kurmuştur. Bismarck'ın Prusya-Avusturya savaşında elde ettiği "politik kazanım" ise, ikinci büyük başarısıdır. 1866'nın 23 Ağustos'unda "Prag Antlaşması ile Avusturya ve Prusya" arasında sağlanan

¹¹ Anglophile: İngiltere'ye, insanlarına, kültürüne, diline veya çeşitli aksanlarına hayran olan ve onu seven kişidir.

barışla; Germen Konfederasyonu'na son verilmiş, “Avusturya Holstein'i Prusya'ya” bırakarak, “Venedik'i İtalya'ya” vermiştir (Aktükün, 2021). Bismarck ve III. Napolyon arasında geçen diplomatik içerikli ikili görüşme, Napolyon'un üçlü yanlısı, Bismarck'ın Alman Birliği'ni sağlayan dördüncü öngörüsü dönemin yaşanan olaylarında önem teşkil etmiştir.

Ardından yaşanan Prusya-Fransa Savaşı'nın temelinde ise; III. Napolyon'un, halkın baskısından kurtulmak için Bismarck'tan toprak istemesi yer almıştır. Bismarck bunu Avrupa kamuoyuna duyurmuş, halkın baskısına dayanamayan Napolyon “90 milyon Frank karşılığında”, Hollanda'dan Lüksemburg'u satın almıştır. Ancak bu durum, sansasyon yaratmış ve satış geçersiz sayılmıştır. Böylece, III. Napolyon'un prestiji zedelenen prestiji zedelenmiştir. Bismarck'ın tuzağına düşen Fransa, tutarsız politikalarıyla Avrupa'da diplomatik olarak yalnızlaşmıştır. Sonrasında peşkeşe savaşlar gerçekleşmiştir. İlki, 1870'in 4 Ağustos'u Wissembourg'da, ikincisi 6 Ağustos'u Spicheren'de yapılmıştır. Her iki savaşı da Prusya kazanmıştır. Böylece Fransa topraklarına girmeye başlamıştır. Diğer savaşlar ise; “Wörth, Mars-la-Tour, Gravelotte'de” yapılmıştır. “Metz Kuşatması” 19 Ağustos'ta başlamış, 40 gün sürmüştür. Bu kuşatmada, 180 bin Fransız asker'in 142 bini esir düşmüş, diğerleri yaralanmış veya ölmüştür. Kuşatma devam ederken, yıkıcı darbe 1 Eylül'de, Sedan'da gerçekleşmiştir. “Sedan Savaşı”, Fransa tarihinde en ağır yenilgi olmuştur. 200 bin kişilik Prusya ordusu Moltke komutasındaki, 120 bin kişi olan Fransız ordusunun önemli bir bölümünü, esir düşürmüştür. Fransa İmparatoru III. Napolyon da esir düşmüştür. Bu büyük yenilgi üzerine darbe yapan sosyalistler Paris'te, Cumhuriyet ilan etmişlerdir. Akabinde Fransa'da “Ulusal Savunma Hükümeti” kurulmuştur (Alkan, 2021). Alman İmparatorluğu'nun ilanı Versailles Sarayı'ndaki gösterişli törenle olmuştur. Prusya Kralı I. Wilhelm, Almanya İmparatoru olmuş, Prusya adı tarihe karışmıştır. Ayrıca Bismarck, Başbakan; yani Şansölye olmuştur. Fransa'yla Barış antlaşması ise, 10 Mayıs'ta Frankfurt'ta yapılmıştır. Bu minvalde; “Prusya Kralı I. Wilhelm, Alman İmparatoru” olarak tanınmış, “Fransa, Alsace-Lorraine bölgelerini Almanya'ya” bırakmış, “Fransa Almanya'ya, 5 milyon Frank savaş” tazminatı vermesine ve bu para ödenene dek “Fransa'nın kuzeyinin Alman askerince işgaline karar verilmiştir (Aktükün, 2021).

İtalyanlar gibi ulusal birliklerini geç oluşturan Almanların “Alman Birliği”ni oluşturmada yaşanan din savaşlarının etkisi ve aynı kültürü paylaşan Alman halkının “Protestan ve Katolik” şeklinde bölünmüş olması büyük etki etmektedir (Politik Akademi, 2010). Yaşanan can kayıpları ile Alman aidiyetinin sarsılması bölünmenin siyasal boyutuna da tekabül etmektedir.

Alman Birliği'nin birtakım sonuçları olmuştur. Almanya'nın Avusturya dışındaki tüm Germen devletleri bünyesinde toplaması bunlardan ilkidir. İkincisi; Avusturya'nın liderliğine son vererek Avusturya'yı "Avrupa politikasında", ikinci sınıf devlet statüsüne itmiştir. Üçüncüsü; Avrupa'nın "kıta devleti" Fransa ve Almanya olmuş; Fransa "Avrupa politikasında", ikinci statüye gerilemiştir. Buradan hareketle dördüncü olarak; "Avrupa politikasının sacayağını"; Almanya, İngiltere ve Rusya oluşturmuştur. Beşincisi; Kıta Avrupası'na ilişkin hususlarda, İngiltere'nin karşısına, artık Fransa değil, Almanya çıkmaya başlamıştır. Altıncısı ise; Almanya'nın Rusya'yla olan çıkar ve akrabalık bağı nedeniyle, "1856 Paris Antlaşması" geçersiz hale gelmiştir. Son olarak da Fransa'nın Almanya yenilgisinin ardından, Roma'yı alan İtalya, "ulusal bütünlüğünü tamamlamıştır". Bu şekliyle Alman İmparatorluğu'nu emeğiyle kuran Bismarck, ardından gelen 20 yılda, "emperyalist" politika uygulamaktan kaçınmıştır. Bundan sonraki tek amacı; Fransa'nın intikam almasını engellemek adına onu Avrupa'da tek başına bırakmak olmuştur (Alkan, 2021).

Almanya'da Prusya hegemonyasının son bulmasında; bir Habsburg Kralı tarafından imparatorluğa katılmak üzere olan 8 milyon Avusturyalı Katolik ve politikaları "Kulturkampf" içinde oluşan mevcut Güney/Batı Katolikleri etkili olmuştur (Hawes, 2021: 130). 1871-87 yılları arasındaki Kulturkampf; 'culture struggle' (Kültür Mücadelesi); Katoliğin toplumsal yaşama yansıyan etkisini kırmak amacına yönelik devletin müdahalesini ve halkın bu müdahalelere verdiği tepkilerin, oluşturduğu süreci anlatan kavram olmuştur. Bu muhteviyatta, Bismarck'ın Roma Katolik Kilisesi'nde devlet kontrollerini kapsayan Roma Katolikleri'nin temsilcileri 1874 seçimlerinde iki katına çıkarmıştır. Bu kontrol ve önlemlere "şiddetle karşı" gelişini ve Bismarck'ın Pragmatist davranarak geri çekilişini anlatan bir Kültür mücadelesi/savaşı olarak ifade edilmiştir (Britannica, 2022. Kulturkampf). Bismarck'ın "U-dönüşü" olan Kulturkampf'ı bitirmesi ve liberallerden kopmasıyla eski düşmanı Katolik Avusturya'yla "Rusya'ya karşı" savunma ittifakı imzalamıştır. Özünde Alman değil, Prusyalı olan Bismarck, Avusturya'yla askerî birlik kurmak zorunda kalmıştır. 1879'daki bu "İkili İttifak" Almanya'nın aleyhine olmuştur. I. Wilhelm'in 1888'de vefatıyla liberallerin ümit bağladığı fakat ciddi derecede hasta olan III. Frederick tahta geçmiştir. "Üç Kayzer yılının sonunda" o da vefat edince yerine "genç Kayzer II. Wilhelm" geçmiştir (Hawes, 2021: 130-139). Yalman (2020: 12), II. Wilhelm'in de kolundan engeli olduğu ve düşkünlük duygusunun ağır bastığı ifade etmiştir.

19. yy. sonlarına gelindiğinde tartışılan husus, 20. yy'ın "büyük dünya kültürünün" Alman mı, İngiliz mi olacağı olmuştur. 1898'den itibaren zaten farklı tarihlere, ekonomilere, toplumsal yapılara ve dini düzenlemelere sahip olan iki Almanya'nın politikalarında da

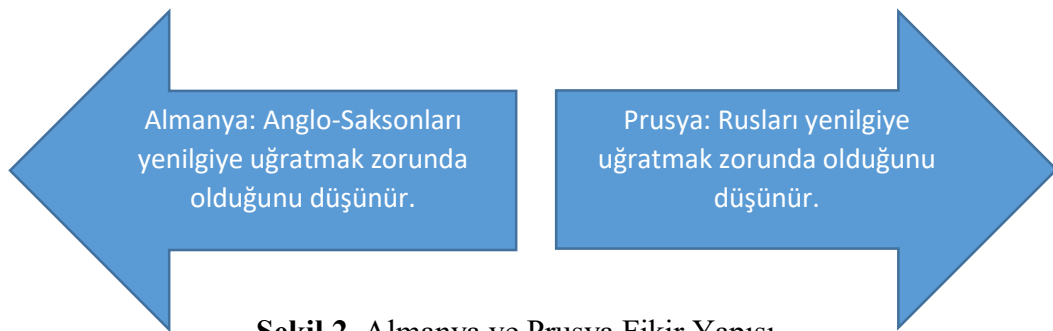
nispeten fark bulunmaktaydı. Asker, yarı-İngiliz Kayzer II. Wilhelm bölünmeyi çok iyi şekilde ifade etmiştir. Prusya Kralı olarak ordusunu benimsemiş, slavlardan çekinmiş, onları “ırksal mücadele” olarak görmüştür. Alman imparatoru olarak ise, kendi denetiminde yeni ve güçlü bir donanma inşa etmiştir. Bu güçlü donanma düşüncesini temellendiren sebep; emperyal bir donanmanın Prusya ordusuna karşıtlığı olmuştur (Hawes, 2021: 142-145).

Tablo 1. Ordu ve Donanma

	Bağımlıdır	Savunur	Yönetir	Yanıt verir	Hedef alır
Donanma	Yeni endüstrilere	Ticaret ve kolonileri	Modern Teknokratlar tarafından	İmparatorluğun ihtiyaçlarına	Britanya’yı
Ordu	Kırsal kesimden asker almaya	Toprak ve sınırları	Geleneksel Junkerler tarafından	Prusya’nın ihtiyaçlarına	Rusya’yı

Kaynak: Hawes, 2021: 145.

1898’de “ilk büyük donanma yasası” Reichstag’tan geçmiş ve Prusya-Alman imparatorluğu aynı anda “farklı ve çelişkin” iki savaşa hazırlanmıştır. Donanma; “İngiltere’ye karşı harekete geçtiğimiz gün (1911’de şarkı olarak söyleniyordu)” o günü kutlamış, ordu da Rusya’ya ataktan önce Fransa’ya karşı ani bir zafer kazanmayı düşünmüştür. Nitekim Fransa’nın hızla fethi için Schlieffen Planı’nda değişiklik yapılmamıştır. Akılcı bir Alman diplomasisinin iki gücü birbirine düşürebileceği açıktı. Ancak 1908’de Moskova ve Londra arasında “imkânsız ittifak” gerçekleşmiştir. Esasında büyük savaşa sebep olan “askerî-diplomatik akıldışılık” Almanya’nın birleşmesinden ziyade, Prusya tarafından yönetilmesinin sonucu olmuştur (Hawes, 2021: 146-147).

Şekil 2. Almanya ve Prusya Fikir Yapısı

Kaynak: Hawes, 2021: 147.

Wilhelm'in tahtı Bismarck'cı ve modernleşmeci milliyetçilerin politik sağ hakkında çıkardıkları söylemlerle sallanmıştır. Wilhelm, etrafında eşcinseller barındırma ve “kızıl devrim” ile dehşete kapılma suçlamalarını, “daha Prusyalı ve militarist” bir tavra bürünerek telafi etmiştir (Hawes, 2021: 150). Yalman, tarihteki pek çok önemli olayın temelini İmparator Wilhelm'e dayandırmıştır. Yalman (2020: 23-24)'a göre, İmparator II. Wilhelm Alman tahtına oturmasaydı insanlığın kaderi daha farklı olacaktı. I.-II. Dünya Savaşları olmayacaktı. Hitler ömrünü yapı nakkaşı olarak geçirecekti. Rus İhtilali de bugünkü şekilde baş göstermeyecekti. Wilhelm'den önce Almanya'ya hâkim olan Bismarck da zorba ve baskıcı bir hükümdardı. Hürriyetten haz etmese de dünya siyasetinde ölçülü emellere sahipti. Bu minvalde, II. Wilhelm'in II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına ve Alman tarihinde Hitler gibi bir karakterin yer almasında etkili olduğunu ifade etmektedir. Nitekim Wilhelm tahta gelince Bismarck'ın yaptığı tüm düzeni değiştirmiştir. Amacı; diktatör olmak ve hükümeti etkisiz hale getirmektir. Ancak Bismarck hükümet Başkanı olduğu sürece bu mümkün değildi. Bu sebeple onunla kavgaya tutulmuştur.

Nitekim II. Wilhelm'in tahttan çekilişi de olaylı bir şekilde gerçekleşmiştir. 1918'in Kasım'ında Prens Max von Baden, Kayzer II. Wilhelm'in tahttan çekildiğini Kayzer'in onayı olmadan ilan etmiştir. 28 Kasım'a kadar ise resmi feragat belgesi imzalanmamıştır. Nitekim o esnada Kayzer Hollanda'da sürgünde bulunmaktadır (Alpha History, 2022. Kaiser Wilhelm II's Instrument of Abdication (1918)). 1922'de eski Kayzer Wilhelm II, tahttan çekilişi üzerine o dönem ki olayları şu şekilde yansıtmıştır (Alpha History, 2022. Kaiser Wilhelm II Reflects On His Abdication (1922));

“İmparatorluk Tacından feragat etmem ve Prusya Kraliyet Tacı'nı alıkoymamla ilgili olarak gitmem ya da kalmamla ilgili karar, özetle benden alındı. Ordu, Kralının en kritik anda onu terk ettiğine dair yanlış inançla özüne kadar sarsıldı.

Şansölye, Baden Prensi Max'in davranışı bir bütün olarak ele alınırsa, şöyle görünür: ilk olarak, yeni Hükümetle birlikte, onu korumak için İmparator'un tahtının önüne çıkacağına dair ciddi bir beyan; ardından kamuoyu üzerinde olumlu bir izlenim bırakabilecek bir adresin kapatılması; sonra İmparatorun Hükümetteki tüm işbirliğinden çıkarılması; sansürün kaldırılmasıyla imparatora duyulan saygının feda edilmesi; tahttan çekilme konusunda monarşiyi desteklememek; ardından, imparatoru gönüllü olarak tahttan çekilmeye ikna etmeye çalışır; ve son olarak, Şansölye'nin kafamın üzerinden geçtiği telsiz aracılığıyla tahttan feragat ettiğimin duyurulması.

Bu olaylar dizisi, ulus için tehlikeli olan gidişatı ve ardından Şansölye'yi avucunun içinde tutan Scheidemann'ı gösteriyor. Scheidemann, bakanları, meslektaşlarını gerçek amaçları konusunda karanlıkta bıraktı, Prens Max'i bir adımdan diğerine attı ve sonunda Ebert'i çağırdı ve liderlerin artık kitleleri kontrol altında tutmadığını ilan etti. Böylece şehzadenin imparatoru, şehzadeleri ve imparatorluğu kurban etmesine neden oldu ve onu imparatorluğun yok edicisi

yaptı. Bundan sonra, Scheidemann zayıf prens “devlet adamını” devirdi.

Telsiz mesajının gelmesinden sonra durum zorlaştı. Elbette, birlikler ana karargâhta rahatsız edilmeden ilerlemek amacıyla Spa'ya naklediliyorlardı, ancak Mareşal, isyancı kuvvetlerin Aix-le'den ilerlemesi durumunda artık onların güvenilirliğine kesinlikle güvenmenin mümkün olduğunu düşünmüyordu. - Chapelle ve Köln ve birliklerimizi kendi yoldaşlarına karşı savaşır savaşmama ikilemiyle karşı karşıya getiriyor. Bunu göz önünde bulundurarak, böyle bir “iç savaştan” kaçınmak için ordudan ayrılmamı ve tarafsız bir ülkeye gitmemi tavsiye etti.

Korkunç bir iç mücadele yaşadım. Bir yandan, bir asker olarak, hâlâ sadık, cesur birliklerimi terk etme fikri beni çileden çıkardı. Öte yandan, düşmanlarımız, Almanya'ya kalıcı bir barış sağlamak için benimle çalışmak istemediklerini açıkladılar ve ayrıca kendi Hükümetimin, iç savaşın ancak benim yabancı topraklara gitmemle önlenebileceğine dair açıklaması da vardı.

Bu mücadelede kişisel olan her şeyi bir kenara bıraktım. Böyle yaparak sevgili Anavatanımın çıkarlarına en iyi şekilde hizmet ettiğim inancıyla kendimi ve tahtımı bilinçli olarak feda ettim. Kurban boşunaydı. Ayrılmam bize ne daha iyi ateşkes koşulları ne de daha iyi barış koşulları getirdi; ne de iç savaşı engelledi-tam tersine, ordunun ve milletin dağılmasını en tehlikeli şekilde hızlandırdı ve yoğunlaştırdı.”

Buraya kadar, I.-II. Reich dönemleri ve öne çıkan önemli olaylarına değinilmiştir. Almanya'nın stratejik kültürünün daha iyi anlaşılması adına Weimar Cumhuriyeti oluşumu öncesinde yer alan dönemlerin ve şartlarının bilinmesi gerekmektedir. Bu aynı zamanda Cumhuriyet'in oluşumuna etki eden zemini ve sonrasında Alman tarihinde yaşanan Nazi dönemi, Bölünme ve Birleşme gibi pek çok önemli dönüm noktasının temelini ve nedenini anlamlandırmaya yardımcı olacaktır. Bu sebeple, I.-II. Reich olmak üzere imparatorluk dönemine ve peş peşe yaşanan olaylara değinilmiş ve bunda fayda görülmüştür.

2.5.2. Weimar Cumhuriyeti (1918-1933)

Özgürlük ve Hukuk ikiz kız kardeşlerdir. Özgürlük sadece sağlam bir düzen içinde gerçekleşebilir. Özgürlüğü korumak ve yıkıldığı yerde yeniden inşa etmek, özgürlük aşıklarının ilk görevidir.

Friedrich Ebert

Etrafınızda tunçtan bir kale yapıncaya kadar her gün bu çelik bağları daha ziyade takviye ediniz. Ancak böyle sağlam bir kalenin himayesinde yaşayabilir ve Avrupa üzerinde esmekte olan siyaset fırtınaları arasında ancak o sayede varlığınızı kurtarabilirsiniz.

_ Paul von Hindenburg_

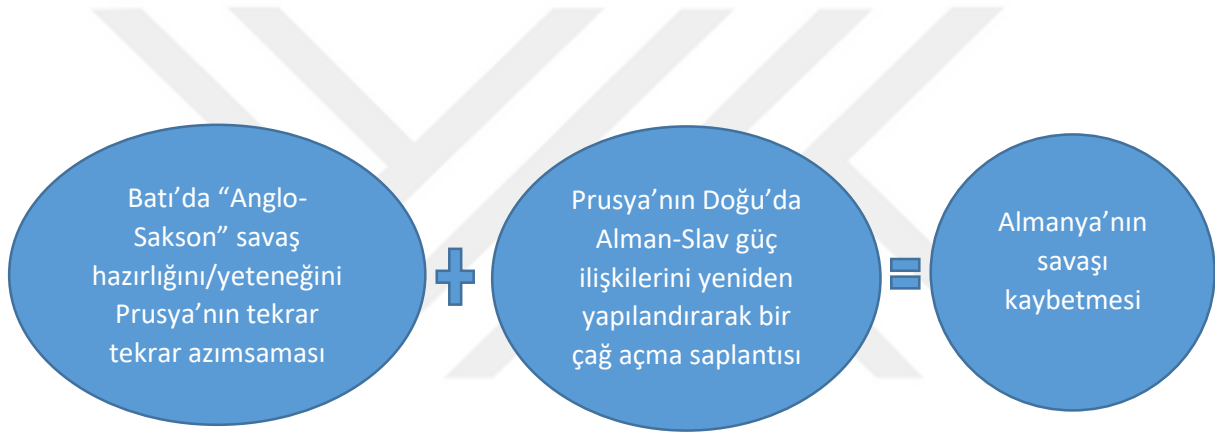
Bu bölümde Weimar Cumhuriyeti döneminde Şansölyelik eden Friedrich Ebert ve hükümdar Paul von Hindenburg dönemleri ele alınmıştır. Dönemin önemi, I. Dünya Savaşı ve sonrasındaki iki savaş arası dönemde Almanya için kritik olan olaylar ve liderlerin öncülük

ettiği dönüm noktalarının, Weimar Cumhuriyeti'nin evrilen tarihini ve yolunu yansıtmıştır.

I. Dünya Savaşı'nın bir Sırp milliyetçisinin Habsburg imparatorluğu varisi Arşidük Franz Ferdinand'ı katletmesiyle başladığı bilinmektedir. Ancak, öncesinde durum ve şartların oluşumu, savaşın tek bir nedene bağlanamayacak kadar hiddetli olduğunun da göstergesidir. Bu bölümde, tek tek savaşın detayları ele alınmamış, Almanya için önem teşkil eden durumlar ve Weimar Cumhuriyeti dönemi incelenmiştir. Weimar Cumhuriyeti dönemini daha iyi anlamak adına, öncesinde gelen olaylara ve savaşın son dönemine değinmekte fayda görülmüştür.

Weimar Cumhuriyeti'nden önce savaş esnasında, 1915'te Prusya-Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın zafere yaklaştığı dönemde, Rusya'dan sağlanan kazanımlarla “Ober Ost” (Doğu'daki Yüksek Komutanlık) basını, parası olan ve dış sivil denetimi olmayan kendi kolonisini yaratmıştır. Rusların kabul edemeyeceği tek nokta ise; Ober Ost'un vassal bir Alman Polonyası oluşturma planı olmuştur. 1916'da Rusya'nın Avusturya-Macaristan'a karşı gücü tükenmiş ve savaştan çekilmek istemiştir. O süreçte Almanya'da hükümdar olarak, Prusya'nın en Polonyalı kesiminden olan (Hawes, 2021: 152-154), ordunun iki başkumandanı “Feldmareşal Paul von Hindenburg ile General Erich Ludendorff” yer almıştır. Kayzer Wilhelm'in sivil hükümetini ötekileştirip, kendi sivil diktatörlüklerini oluşturmuşlardır. İşte bu noktada Almanya'nın geleceğini belirleyen paradoksa da değinmek gerekmektedir. Hindenburg ve Ludendorff 1916 yazında Kayzer Wilhelm'in karşı çıkmasına rağmen toplum baskısıyla Başkomutanlık görevine getirilmiştir. Bu sebeple kurdukları diktatörlük; populist bir diktatörlük olmuştur (Hett, 2019: 43-44). Bu minvalde, Ruslar'ın Doğu Prusya'yı işgaline mâni olarak kendilerini ulusal kahraman yapmışlardır. Onlar için savaşın temel amacı; Polonya sorununun çözülmesi olmuştur. Savaş planlarını uygulamaya koyulmuşlar ve Rusya'yla ilişkiyi kesmişlerdir. 1916 Kasım'ında “teorik bir Alman veliahtı” himayesinde Polonya Krallığı'nı; “kukla devleti” kurmuşlardır. Bu durum Rusya'yı hiddetlendirmiş ve “Almanya Polonya'nın hayali bağımsızlığını ilan etti” şeklinde bir bildiri yapılmıştır. Ober Ost'un yeni Doğu Avrupa yaratma amaçlı kurduğu Prusya planlarından geri durmaması, gerçek galibiyetin kaçmasına sebebiyet vermiştir. Ertesi yıl aynı hata tekrarlanmış ve Alman Donanması “U- botlar” (denizaltılar)'la Atlantik ticaret gemiciliğine saldırmıştır. Bu karar Batı'da gereksiz ve dehşetli bir düşman yaratmıştır. Bu durum Amerikan kamuoyunda öfke ve yankı uyandırmıştır. Dönemin Prusyalı Dışişleri Bakanı Arthur Zimmerman'ın Amerika karşıtı ittifak oluşturma planıyla Meksika'ya yanaşması gibi “beceriksiz” bir karar alması ve İngiliz istihbaratının bunu önlemesiyle, ABD büyük bir hevesle savaşa girmiştir. Ludendorff'un Almanya'da sürgünde olan Rus Sosyalist Lenin'in Rusya'ya gitmesine

müsaade etmesi hamlesi, 1917’de Lenin’in Bolşeviklerinin iktidarı ele geçirmesine ve barış talebine yol açmıştır. Artık Doğu’da çökmek üzere olan ve Batı’da dev bir düşmanla yüzyüze kalan Almanya, Rusya’yla anlaşma yapmıştır. Ludendorf’un Rusya’ya yeni hamlesi; yeni Bolşevik rejimi yok etmek ve Prusya’nın uydusu olması amaçlı “Romanov Hanedanı”nı yeniden iktidara getirmek olmuştur. ABD Batı cephesine doğru ilerlerken, “Elbe’nin ötesinde kadim Alman-Slav çatışmasında bin yıllık nihai zafer fantezisinin peşinde” elli küsur tümen Doğu’ya sevk edilmiştir. Anlamsız olan bu olay zafer gibi görülmüş ve Alman kamuoyuna abartılarak yansıtılmıştır. 1918’de İngilizler Alman hatlarına dayanırken, bir milyon asker gereksiz yere Doğu’da yer almıştır. Nitekim Almanya’yı Batı’da yenilgiye mahrum eden strateji; Angko-Sakson savaş tarzıyla dalga geçmesi ve Kuzeydoğu Avrupa’yı yeniden şekillendirme saplantısı ile Prusya stratejisi savaşı kaybetmiştir (Hawes, 2021: 154-157).

Şekil 3. Almanya'nın Savaşı Kaybetme Nedeni

Kaynak: Hawes: 2021: 157.

Savaş, Alman halkını ya aşırı sağa ya da aşırı sola itmiştir. Savaşa dair hayal kırıklıklarından biri de “Sosyal Demokrat Parti” olmuştur. 1912 seçimlerinde Reichstag’ta en çok sandalye ve bir milyon üye sayısına sahip olan parti iken ve ideolojileri barışçıl bir yapıda olmasına rağmen, Almanya’nın savaşa girmesini desteklemiş; milletvekilleri savaş harcamalarına onay vermiştir. Böylece 1917’de parti, üye sayısının dörtte üçünü kaybetmiştir. Aynı yıl bazı partililer askerî harcamalara karşı çıkmış, partiden ayrılmış, “Bağımsız Sosyal Demokrat Parti”yi kurmuşlardır. 1917 sonunda ana akım Sosyal Demokratların yarısı sayısına ulaşmışlardır. 1918’den sonra kurulan Alman Komünist Partisi’nin ilk tohumu niteliğinde olan “Bağımsız Sosyal Demokratlar”la Alman işçi hareketi resmen bölünmüş olmuştur (Hett, 2019: 45-46).

1918 Eylül’ünde Ludendorf Kayzer’e; askerî arbedenin daha fazla ertelenemeyeceği gerekçesiyle, yeni hükümet kurulması zorunluluğunu dile getirmiştir. 20 yıldır Generallerin

yönetiminde olan hükümet, bu sözlerle “utancı taşınması için” sivillere devredilmiştir. Ardından gelen isyan ve ayaklanmalarla 9 Kasım’da Kayzer ülkeden kaçmış, son Şansölye Prens Maximilian von Baden yasal formalite beklemeden “ılımlı Sosyal Demokratlar’ın lideri Friedrich Ebert”e anahtarı devretmiştir. Aynı gün Cumhuriyet ilan edilmiştir. Nitekim 1871 doğumlu Prusya imparatorluğu tarih olmuştur (Hawes, 2021: 158-159).

Ebert, Alman yasama organı olan Reichstag’a ilk 1912’de seçilmiştir. 1913’ün 13 Ağustos’unda SPD Genel Başkanı August Bebel’in kalp krizi sebebiyle vefat etmesinin ardından (Spartacus Educational, 2020. Friedrich Ebert and the First World War), Reichstag’ın bir üyesiyken ve Alman bir politikacı olarak SDP’nin lideri olmuştur. Ebert, üç oğlunu kaybetmiş ve yayılcı savaş amaçlarına karşı çıkmıştır (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)). Almanya’daki pek çok sosyalist gibi Ebert de, Almanya’nın savaşa girmesine karşı çıkmıştır. Buna rağmen, SPD üyelerine savaşı desteklemelerini emretmiş (Spartacus Educational, 2020. Friedrich Ebert and the First World War), kendisi de I. Dünya Savaşı esnasında savaş çabalarını desteklemiştir. Savaşın ardından ve Kayzer’in tahttan çekilmesinden sonra Ebert’e, geçiş hükümetinin liderliği verilmiştir. Ebert, ulusal meclis tarafından Cumhurbaşkanı olarak görevlendirilmiştir (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)). Weimar Cumhuriyeti’nin ilk Cumhurbaşkanı olan Ebert, toksik bir dönemde görevi devralmıştır. Ebert, pek çok tehditle mücadele etmek durumunda kalmıştır. Ülke iflas etmiş, koşullar kötüleşmiştir. Kısacası Ebert, I. Dünya Savaşı esnasında, “Çoğunluk Sosyalistleri” adlı bir grubun siyasi lideri iken, 1919’un 11 Şubat’ında Weimar Cumhuriyeti’nin geçici Başkanı olarak seçilmiştir. Bu pozisyonda kendisinde muhalefet olunmaması adına Ulusal meclis siyasi sukunet dönemi istemiştir. Böylece yeni anayasa, 1925’in 30 Haziran’ına kadar Ebert’in Başkan olması için değiştirilmiştir (History Learning Site, 2015. Friedrich Ebert).

Yeni Şansölye Ebert, Batı anayasal geleneklerini benimsemiş, ‘Reichstag’ (Parlamento) ve Başkan seçimleriyle denge kurmuş, Amerikan tarzı gibi kadın-erkek herkes doğrudan seçilmiştir (Hawes, 2021: 159). Çünkü I. Dünya Savaşı, Almanya’ya parçalanmış bir ulus bırakmış; II. Reich’in sonunu yazmıştır. Almanya savaşta erkek nüfusunun %19’unu kaybetmiştir. Bunlardan iki milyonu genç erkekleri oluşturmuş; 4,2 milyon insan da yaralanmıştır. Sivil nüfus, ölüme neden olan açlıkla yüz yüze kalmıştır. 1917’de sırf işçiler 562 farklı grev yapmışlardır. İmparatorun etkisinin kalmadığı bir hükümet oluşmuştur. Sistem aciz bir askerî diktatörlüğe devredilmiştir. Nitekim Almanya dağılmaya yüz tutmuştur (United

States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti_İkinci Reich'in Sonu). Buradan hareketle, 1919 Ocak'ta Ebert'in 20 yıl önce Junker sorununa çözüm önerisi sunan Hugo Preuss'a hazırlattığı anayasanın onayı için ulusal meclis seçilmiştir. Berlin'deki sokak çatışmalarından dolayı meclis 180 mil güneyde kültürel konseptle sahip olan "Weimar kentinde" bir araya gelmiştir (Hawes, 2021: 159).

1919'un Şubat'ında Weimar kenti Alman demokrasisinin merkezi durumuna gelmişti. Demokratik hakları garanti altına alan ulusal meclis ilk kez yeni bir anayasa ile toplanmıştı. Böylece kişisel özgürlük ve konuşma, kanun nezdinde eşitlik, dernek kurma, toplanma ve din özgürlüğü garanti altına alınmıştır. Tüm bunlar Alman tarihinde bir ilk olmuştur. Buna rağmen ülke büyük bir karmaşa yaşamıştır. Bir yandan Almanya'nın ne şekilde bir toplum olması gerektiğine dair farklı fikirler yükselirken, diğer yandan siyasi sağ-sol hareketler şiddetini arttırmıştır (Scootle, 2022. A Democracy Destroyed_Weimar Republic). 1919'un 11 Ağustos'unda, "Sosyolog Max Weber, hukukçu Hugo Preuss, siyasetçi Friedrich Naumann ve tarihçi Friedrich Meinecke'nin de bulunduğu 25 kişi", yeni bir anayasa hazırlamıştır. Yeni anayasanın taslağı, fazla radikalleşmeden sağ ve sola hitap edebilecek bir hükümet oluşturma misyonu yüklenmiştir. Anayasaya göre hükümetin temel biçimi; "bir başkan, bir şansölye ve bir parlamento ya da Reichstag"tan oluşmuştur. Başkan, halkoyuyla yedi yıllığına seçilmiştir. Keza, orduyu kontrole almak ve yeni Reichstag seçimleri yapmak gibi siyasi gücü oluşturmuştur. Kurucular, "fazla demokrasiden korkan muhafazakârları ikna etmek için" anayasaya 48. Madde gibi unsurlar eklemiştirler (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti_İkinci Reich'in Sonu). Bu madde Weimar anayasasındaki en tehlikeli madde olmuştur. 48. Maddeye göre kamu güvenliği tehdit ya da bozulmaya uğramışsa Başkan, gerekli adımları atabilecek ve buna orduyu da dâhil edebilme hakkına sahip olmuştur. Başkan aynı zamanda hükümeti verdiği görevi yapmaya zorlayabilecek ve bunun için de orduyu kullanabilme hakkına da sahip olmuştur. Bunlara rağmen, Başkan'ın bu maddeyi kullanarak yapmak istediklerini, Reichstag'daki çoğunluk reddedebilirdi. Bu reddedebiliş bir kontrol mekanizması işlevine sahipti (Hett, 2019: 52). Bundan iki ay öncesinde, 1919'un Haziran'ında Almanya'nın baskı altında imzaladığı Versay Antlaşması kapsamında pek çok madde yer almıştır (Hawes, 2021: 160). Bu maddeler Almanya'yı kısıtlayıcı ve cezai pek çok tedbirler içermiştir (Alpha History, 2022. Extracts From The Treaty of Versailles (1919));

Madde 42: "Almanya'nın Ren Nehri'nin sol kıyısında veya Ren Nehri'nin 50 kilometre doğusundan çizilen bir çizginin batısındaki sağ kıyısında herhangi bir tahkimat yapması veya inşa etmesi yasaktır."

Madde 45: "Fransa'nın kuzeyindeki kömür madenlerinin tahrip edilmesi"

için tazminat olarak ve savaştan kaynaklanan zararın Almanya'dan ödenmesi gereken toplam tazminatın bir parçası olarak, Almanya, Fransa'ya münhasır olarak tam ve mutlak mülkiyeti devreder. Saar Havzası'nda bulunan kömür madenlerini, ipoteksiz ve her türlü borç ve harçtan muaf olarak işletme hakkı."

Madde 80: "Almanya, Avusturya'nın, bu Devlet ile Başlıca Müttefik ve İlişkili Güçler arasında bir antlaşma ile belirlenebilecek sınırlar içinde bağımsızlığını kabul eder ve buna kesinlikle saygı gösterir; Milletler Cemiyeti Konseyi'nin rızası olmadıkça, bu bağımsızlığın devredilemez olacağını kabul eder."

Madde 87: "Almanya, Müttefik ve Müttefik Kuvvetler tarafından daha önce alınan tedbirlere uygun olarak, Polonya'nın tam bağımsızlığını tanır ve (Almanya tarafından devredilen) topraklar üzerindeki tüm haklardan ve mülkiyetten kendi lehine feragat eder."

Madde 119: "Almanya, denizaşırı mülkleri üzerindeki tüm hak ve unvanlarından Başlıca Müttefik ve Birleşik Devletler lehine feragat eder."

Madde 159: "Alman askerî kuvvetleri, aşağıda belirtilen şekilde terhis edilecek ve azaltılacaktır."

Madde 160: "31 Mart 1920'den daha geç olmayan bir tarihe kadar, Alman Ordusu yedi piyade tümeninden ve üç süvari tümeninden oluşmamalıdır. Bu tarihten sonra, Almanya'yı oluşturan Devletlerin Ordusundaki toplam etkin sayısı, subaylar ve depo müesseseleri dahil yüz bin kişiyi geçemez. Ordu, münhasıran ülke içinde düzenin korunmasına ve hudutların denetimine tahsis edilecektir."

Madde 173: "Almanya'da evrensel zorunlu askerlik hizmeti kaldırılır. Alman Ordusu ancak gönüllü askere alınma yoluyla oluşturulabilir ve askere alınabilir."

Madde 178: "Seferberlik veya seferberliğe ilişkin her türlü tedbir yasaktır. Hiçbir şekilde teşkilatlarda, idari hizmetlerde veya Genelkurmay'da ek kadro bulunmamalıdır."

Madde 180: "Alman topraklarında Ren Nehri'nin 50 kilometre doğusuna çizilen bir hattın batısında bulunan bütün müstahkem yapılar, kaleler ve saha çalışmaları silahsızlandırılacak ve dağıtılacaktır."

Madde 181: "İşbu Antlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren iki aylık bir sürenin sona ermesinden sonra, görevdeki Alman deniz kuvvetleri aşağıdakileri aşamaz:

- Deutschland veya Lothringen tipi altı zırhlı,
- Altı hafif kruvazör,
- On iki muhrip,
- On iki torpido botu,
- Hiçbir denizaltı dahil edilmeyecektir."

Madde 183: "İşbu Antlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren iki aylık bir sürenin sona ermesinden sonra, donanma, sahil savunmaları, işaret istasyonları, idare ve diğer kara hizmetleri de dahil olmak üzere Alman Donanmasının toplam personeli, her derece ve kolordudan subay ve erler dahil on beş bini geçemez."

Madde 198: "Almanya'nın silahlı kuvvetleri, herhangi bir askerî veya deniz hava kuvvetini içermemelidir."

Madde 227: "Müttefik ve Birleşik Devletler, eski Alman İmparatoru Hohenzollern'den II. William'ı uluslararası ahlaka ve anlaşmaların kutsallığına karşı büyük bir suç işlemekten alenen mahkemeye verirler. Sanığı yargılamak için

özel bir mahkeme kurulacak ve böylece savunma hakkı için gerekli olan güvenceler sağlanacak. Beş yargıçtan oluşacak, biri aşağıdaki güçlerin her biri tarafından atanacak: yani Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa, İtalya ve Japonya ... Müttefik ve İlişkili Güçler, Hollanda Hükümetine bir talepte bulunacaklardır. Yargılanabilmesi için eski imparatorun onlara teslim olması için.”

Madde 228: “Alman Hükümeti, Müttefik ve Müsterek Devletlerin, savaş kanunlarını ve geleneklerini ihlal eden eylemlerde bulunmakla suçlanan kişileri askerî mahkemelerin önüne çıkarma hakkını tanır. Bu kişiler, suçlu bulunmaları halinde kanunun öngördüğü cezalara çarptırılırlar...”

Madde 230: “Alman Hükümeti, suç teşkil eden fiillerin tam olarak bilinmesini, suçluların ortaya çıkarılmasını ve sorumluluğun adil bir şekilde takdir edilmesini sağlamak için üretilmesi gerekli görülebilecek her türlü belge ve bilgiyi sağlamayı taahhüt eder.”

Madde 231: “Müttefik ve Birleşik Hükümetler, Müttefik ve Birleşik Hükümetlerin ve onların uyruklarının, Müttefik ve Birleşik Devletler tarafından kendilerine empoze edilen savaşın bir sonucu olarak maruz kaldıkları tüm zarar ve ziyandan dolayı Almanya ve müttefiklerinin sorumluluğunu tasdik ve kabul eder. Almanya ve müttefiklerinin saldırganlığı.”

Madde 232: “Müttefik ve Birleşik Hükümetler, işbu Antlaşmanın diğer hükümlerinden kaynaklanacak bu tür kaynakların kalıcı olarak azalmasını hesaba kattıktan sonra, Almanya'nın kaynaklarının tüm bu kayıp ve zararları tam olarak tazmin etmek için yeterli olmadığını kabul ederler. Bununla birlikte, Müttefik ve İlişkili Hükümetler, savaş döneminde Müttefik ve Ortak Devletlerin sivil nüfusuna ve mülklerine verilen tüm zararı tazmin etmeyi talep eder ve Almanya, savaşmayı taahhüt eder...”

Madde 233: “Almanya tarafından tazmin edilecek yukarıdaki zararın miktarı, Tazminat Komisyonu adı verilen ve burada belirtilen şekil ve yetkilere sahip bir Müttefikler Arası Komisyon tarafından belirlenecektir... Almanya, Tazminat Komisyonununun 1919, 1920 ve 1921'in ilk dört ayı boyunca 20.000.000.000 altın mark eşdeğerini belirleyebileceği şekilde (altın, emtia, gemi, menkul kıymet veya başka bir şekilde) taksitler halinde ve şekilde öderler.

Özetle, Almanya'nın savaş başlatma suçunu kabulü, müttefiklere büyük tazminatlar ödemesi bu maddeler arasındadır. Keza Almanya'nın Avrupa dışındaki tüm kolonilerinden vazgeçmesi ve bazı bölgeleri bazı Avrupalı komşularına devretmesi de bu maddeler arasında yer almıştır. Bunun yanı sıra Alman silahlı kuvvetleri de artık herhangi bir ülke için tehdit teşkil etmeyecek seviyede sınırlandırılmıştır. Sonrasında; Sosyalist Başkan Ebert'in Prusya'nın büyük bir bölümünü Polonya'ya teslim etmesi, 1920'deki “Kapp Darbesi”, “Weimar Koalisyonu”nun (Sosyal Demokratla Katolik Merkez Parti) ılımlılarının fiziksel güçle demokrasiyi devirmek isteyen aşırı sol ile sağın arasında sıkışmaları dönemin önemli olayları olmuştur (Hawes, 2021: 160-168). Versay Anlaşmasına dair bu durum, Deutsche Zeitung gazetesinin 1919'un haziran ayındaki baskısında (Schoolshistory.org.uk, Deutsche Zeitung newspaper, 28 June 1919); “İntikam! Alman milleti! Bugün Versay'daki Aynalı

Salon’da yüz kızartıcı anlaşma imzalanıyor. Unutma! Alman halkı... uluslar arasında hak ettiği yeri yeniden fethetmek için baskı yapacak. Sonra 1919 utancının intikamı gelecek!” şeklinde ifade edilmiştir. Hatta o dönem 1920 Mart’ında Kapp darbesi esnasında yayınlanan hükümet kararnamesinde (Alpha History, Government Decree During the Kapp Putsch, March 1920);

Çılgın bir darbenin sonucu olarak, Berlin'in hükümet binaları isyancıların eline geçti. Bu olayların arkasında hiçbir siyasi parti, akli başında bir insan yoktur. Yazık olacaklar... 1914'ten bu yana yeterince kan aktı. Bu macera, doğası gereği pratik olmadığı için birkaç gün içinde çökecek... Milli ordunun askerleri, anayasayı savunmak, cumhurbaşkanını ve hükümeti korumak ve itaatkar olmak zorundadır. Bazı memurların yeminlerini bozmalarına öykünmek, görev ve kanunen yasaklanmıştır.

ifadeleri yer almıştır.

Mart 1920’de, Kapp darbesi esnasındaki bir hükümet çağrısında ise (Alpha History, A Government Call-to-arms During the Kapp Putsch, March 1920); “Grev, çalışmayı bırak, bu askerî diktatörlüğü boğ, savaş... cumhuriyetin muhafazası için, bütün ihtilafları unut! Wilhelm II’nin dönüşünü engellemenin tek bir yolu var. Tüm hat boyunca genel grev! İşçiler birleşin!” şeklinde ifadeler yer almıştır.

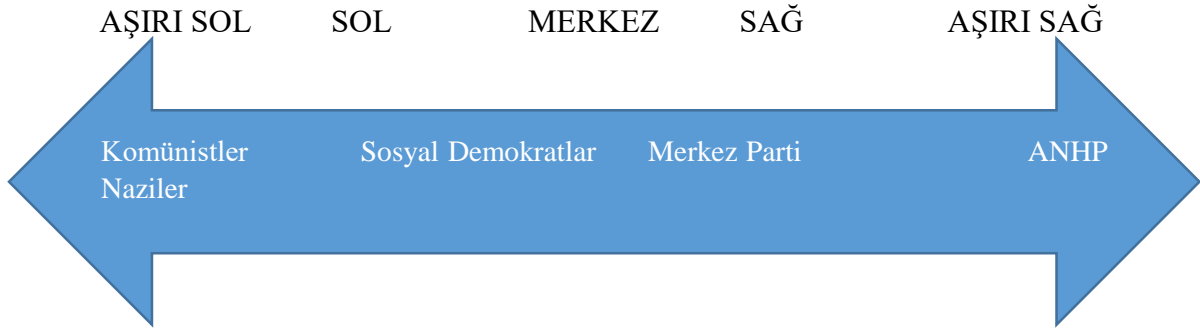
Buraya kadar özetle, Almanya 1920’lerde dünyanın en iyi demokrasilerinden biriyken, sıkıntılı bir döneme girmiş ve bu durum uzun sürmemiştir. Öncesinde 1914’te Almanya ve Avusturya-Macaristan, müttefikleri olan Britanya, Fransa ve Rusya ile I. Dünya Savaşı’na girmiştir. 1918’in sonuna gelindiğinde Almanya yenilgiyle karşılaşmıştır. Nitekim müttefiklerle barış müzakeresi imzalamak durumunda kalmıştır. Keza müttefikler, ancak Alman İmparatoru Kayzer II. Wilhelm’in iktidarı demokratik bir hükümete devretmesi suretiyle savaşı durdurmayı şart koşmuşlardır. Böylece güç, hızlı bir şekilde parlamentonun alt meclisi Reichstag’a devredilmiştir (Scootle, 2022. A Democracy Destroyed_Germany After World War I). Ardından, Sosyal Demokrat Parti lideri Friedrich Ebert Almanya’nın ilk Cumhurbaşkanı olmuştur. Keza bu yeni hükümet daha sonra savaşın sona ermesi yolunda müzakerede bulunmuştur. Kriz, uzun zamandır otoriter yönetimde olan ve demokrasinin yabancı olduğu Almanya için demokratik bir hükümet getirmiştir (Scootle, 2022. A Democracy Destroyed_A New Government). Alman halkı, savaşın kazanıldığına inandırılmış ve ateşkes haberi şok etkisi yaratmıştır. Şiddetli kıtlık ve pekçok sıkıntılar yaşanmıştır. Pek çok kimse ülkelerin yenilgisinden yeni demokratik hükümeti sorumlu tutmuştur. Almanya savaş tazminatı ödemeye maruz bırakılmıştır. Geri dönen askerler iyi olmayan koşullar ve

işsizlikle karşılaşmışlardır. Tüm bu memnuniyetsizlikler huzursuzluk ve protestolarla yayılmıştır (Scootle, 2022. A Democracy Destroyed_Dissatisfaction Grows).

Ebert'in görev yaptığı dönem itibariyle genel bir değerlendirme yapılacak olursa; Ebert, 1919-1924 yılları arasında ciddi sorunlarla mücadele etmek durumunda kalmıştır (History Learning Site, 2015. Friedrich Ebert). Nitekim Friedrich Ebert başa geçtiğinde önünde; üç Sosyal Demokrat ve üç Bağımsız Sosyal Demokrattan oluşan ve Alman hükümetinin yürütme organı olan "Halkın Temsilcileri Konseyi" ile yığınla birikmiş sorunlar mevcuttur. Bu sorunlar; bir savaş yenilgisi, terhis edilmesi veya vatanına dönmesi gereken milyonlarca asker, Britanya savaş gemilerinin ablukası sebebiyle sefaletten ölme eşiğine gelen halk ve ne gibi şartlar dayatacağı belirsiz olan İtilaf Devletleri idi (Hett, 2019: 48). Ebert'in en büyük krizi, 1919'un Haziran'ında imzalanan ve çoğu kimseyi dehşete düşüren Versay anlaşması olmuştur. Bu dönemde Milliyetçiler harekete geçirilmiş, Ebert hain olarak adlandırılmıştır. Ebert'in ikinci büyük krizi ise, Frei Korps¹² ve Kapp Darbesi'yle Berlin'i alma girişimleri olmuştur. Keza, Bavyera'da kısa süreliğine bir sovyet kurulmuş fakat Frei korps tarafından şiddetle bastırılmıştır. Bu durum hükümetin zayıflığına işaret etmiştir. Frei korps'un tehditi karşısında hükümet, Berlin'den daha güvenli olan Weimar'a taşınmıştır. Ebert, tazminatların ödenmemesiyle birlikte 1923'te bir sorunla daha karşılaşmıştır. Bu sorun; Fransız ve Belçika birlikleri tarafından Ruhr'un işgali olmuş ve genel bir grevle sonuçlanmıştır. Nitekim Weimar finansal olarak çökmüştür. Ruhr işgali ve hiperenflasyon birbiriyle bağlantılı olarak Ebert'in mücadele ettiği sorunlar arasında yer almıştır (History Learning Site, 2015. Friedrich Ebert). Emperyal Almanya'nın savaşı fonlamak amacıyla kullandığı tahviller, 1921-1923 arasında hiperenflasyona yol açmıştır. Nitekim yeni Weimar Cumhuriyeti (2013'teki Yunanistan'a yakın GSYİH'nin yaklaşık %175) devlet borçlarıyla doğmuştur. 1914'te bir dolar; 4,2, 1921'de 191,8 Reichsmark iken 1923'te 4,2 trilyon Reichsmark olmuştur. 1924'te ise yeni bir para birimi (maddi varlıklarla desteklenen) "Rentenmark" istikrar sağlamıştır (Hawes, 2021: 168-169). Nitekim Ebert, 1935 halk seçimlerinde başkan seçilebilmek adına bu zorlukları iyi yönetme politikası izlemiştir (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)).

¹² I. Dünya Savaşı'ndan sonra, Weimar Almanyası'nda Bazı sağ Milliyetçilerin benimsediği addır. Terim, Weimar Almanyası'nın ilk birkaç yılında var olan politik ve sosyal altüst oluşla ilişkilendirilmektedir. Uyumlu bütünden ziyade etkin gruplar topluluğu olarak ortak hedef ve inançları savunmuşlardır. Freikorps üyeleri; Milliyetçi, Muhafazakar, Anti-Sosyalizm/Komünizm karşıtıdır. Versay Anlaşması imzalandıktan sonra da bu anlaşmaya karşı gelmişlerdir (Freikorps ve Weimar, <https://www.historylearningsite.co.uk/modern-world-history-1918-to-1980/weimar-germany/the-freikorps-and-weimar/>, 23.03.2022.)

Aşağıdaki görselde, o döneme ait sağ ve sol kesimde yer alan Partiler verilmiştir.

Şekil 4. Partilerin Konumları

Kaynak: Hawes, 2021: 168.

Netice itibariyle Almanya’da tüm halkları temsil etmek için mücadele eden Ebert, Cumhuriyet’e ve demokrasiye bağlı olmuştur. Ebert, kendisini reformcu olarak görmüştür. Sosyal Demokratlar olarak sert değişimlerden kaçınmışlar ve otoriteye saygı göstermişlerdir. SPD, yeni hükümetin Alman geleneklerini korumaya söz vermiştir. Bürokrat, yargıç, öğretmen ve ordu kesiminin işlerini idame ettirmelerine müsaade etmiştir. Kısacası Ebert, başkanlığında hiperenflasyon, terörizm ve sağ-sol ayaklanmaları gibi zorluklara maruz kalmıştır (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)). Ebert’in dönemi birçok art niyetli kişiyle başlamış, bahsi geçen krizler esnasındaki liderliği ve yönetimi ile pek çok muhalifi yeniden kazanmıştır. Yeteneği ile siyasi bir operatör olarak görülüp saygınlık kazanmasına rağmen, kendisine karşı duranlar da var olmuştur. 1918 Ocak’ta bir mühimmat grevine katılmıştır. Bunun sonucunda, 1924’ün 25 Aralık’ında mahkeme tarafından vatana ihanetten suçlu bulunmuştur. Nitekim Ebert, 1923’teki bunalımdan, Almanya’yı 1924’ten 1929’a kadar sözde “Altın Yıllar”ın başlangıcına götürmüştür. Ebert’in 1925’in Haziran’ında yeniden seçilmesi ya da çekilmesi gerekirken, 1925’in 28 Şubat’ında görevdeyken vefat etmiştir (History Learning Site, 22 Mayıs 2015. Friedrich Ebert). Ebert, beklenmedik ölümü ile General Paul von Hindenburg’un önünü açmıştır (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)). Ebert 1925’te vefatıyla yerine Hindenburg gelmiştir. Hükümdara sadakat yemini ettiğinden, Cumhuriyete

nefretle, bayrağına hakaretle bakmıştır¹³ (Yalman, 2020: 43). Nitekim Hindenburg'un seçilmesi de Cumhuriyet'i kayda değer biçimde zayıflatmıştır (Facing History & Ourselves, 2022. The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)).

Birinci Dünya Savaşı'nın, savaş esnasındaki yıkımlarının yanı sıra savaş sonrasında da devam eden esintileri Weimar Cumhuriyeti'ni derinden etkilemiştir. Bu durum hem siyasi ortama hem de sosyal ve ekonomik durumlara etki etmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki sosyo-ekonomik kargaşadan dolayı Almanya'nın filizlenmeye başlayan demokrasisi Weimar Cumhuriyeti'nin istikrarını bozmuştur. Neticede Weimar Almanya'sında pek çok radikal sağ parti kurulmuştur (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti). Weimar Cumhuriyeti'nin orta döneminde ise (1929-1933), 1929'daki ekonomik kriz beraberinde göreceli istikrar ve sükûnetin sonu yaşanmıştır. Artan işsizlik, toplumsal gerilimler ve bozulan siyasi uzlaşma Alman siyasi kültüründe derin ayrımlara yol açmıştır. Bu dönemde Almanya için Adolf Hitler tarih sahnesine çıkmıştır (Storer, 2021: 205).

Başkan Hindenburg'un halkın önünde tebrik ettiği Hitler, 30 Ocak 1933 seçimlerinde Şansölye görevine getirilmiştir (Hawes, 2021: 181). 1933'ün 27 Şubat'ında, Hitler Şansölye olduktan dört hafta sonra, Reichstag binasında yıkım ve "Göring Yangını" gerçekleşmiştir. Bolşeviklerin o güne dek Almanya'daki en acımasız saldırısı ve dev bir ayaklanmanın, iç savaşın başlangıcı olarak nitelendirilmiştir. Reichstag yangınının ertesi günü, Hitler kabinesini toplamıştır. Reich İçişleri Bakanı Frick, "Reichstag Yangını Kararnamesi" olarak bilinen "Reich Başkanı von Hindenburg'un Devletin ve Halkın Güvenliğine Yönelik Kararnamesi"ni ilan etmiştir. Kararnamede Hitler'in teorisiyle eş bir açıklama yapılmıştır. Bu minvalde Reichstag yangınından "Komünist ayaklanmanın ilk işareti" olarak bahsedilmiştir. Kararnameye göre, bireysel hak ve özgürlükler sınırlandırılmıştır. İzinsiz arama yapma yetkisi getirilmiş, ifade, toplanma, örgütlenme özgürlüğü kaldırılmıştır. Hükümetin tehdit olarak algıladığı kişilerin tutuklu yargılanmasına karar verilmiştir. Keza, güvenlik ve kamu düzeni sağlanamayan eyaletlerde yönetim değişimi kararı alınmıştır. Kararname bir sonraki gün, kabinenin onayı ve Hindenburg'un imzasıyla yasalaşmıştır. Ardından gelen tutuklanmalar ilk dalgayı oluştururken, Berlin'deki "Nazi Fırtına Birlikleri"nin kendi oluşturdukları tutuklanacaklar listesi ikinci dalgayı ifade etmiştir. İkinci dalganın diğerinden farkı; resmi

¹³ 1848'deki Alman ihtilalinde Cumhuriyet bayrağı dalgalanmaya başlamıştır. Hindenburg Reichstag binasına girdiğinde orada nefretle baktığı Cumhuriyet bayrağı bulunmaktaydı. Çünkü 60 yıl evvel Prusya Kralı'na sadakat yemini etmişti (Yalman, 2020: 44).

olmaması ve terkedilmiş bodrum ve depolarda işkenceyle öldürülmelerinden kaynaklanmıştır. Zamanla bu yerler Berlin'deki "tutuklanma merkezleri", "vahşi toplama kampları" şeklinde anılmaya başlanmıştır. Nitekim 1933'ün 27 Şubat'ı Weimar Cumhuriyeti'yle birlikte Alman demokrasisinin son günü olmuştur (Hett, 2019: 22-27).

Sonuç olarak "Weimar Cumhuriyeti," 1918'de İmparatorluğun sonuyla 1933'te Nazi Almanyası'nın başlangıcı arasında "Alman hükümeti"ne verilen isimdir. Şiddet, siyasi kargaşalar, ekonomik zorluk, yeni sosyal özgürlükler, coşkulu sanatsal faaliyetler, karmaşık "Weimar döneminin karakterini" oluşturmuştur. Dönemin yaşanan zorluklarının birçoğu, Adolf Hitler'in iktidar olmasına zemin hazırlamıştır (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti). Yeni Cumhuriyet'in Alman halkına getirisi; terk edilmişlik duygusu olmuştur. Bu minvalde, sabık Onbaşı Adolf Hitler, yeni düzenin ihanetine inananların temsilcisi olmuştur. Hitler politikaya "Genç Nazi Partisi" (Hitler Partinin kurucusu değildi) ile atılım yapmıştır. Parti, 1920'de Münih'e sığınan sağcı gruptandı. Partinin politikası, dili, bayrağı 1914'ten önceki "Pan-Germen/Nasyonal Protestan" karma özelliklerine sahipti. Hitler zamanla fiilen lider olmuş, parti Lenin'den sokak savaş tarzı ve modern görünümlü politikacılık esinlenmiştir. Bu minvalde Hitler ve Lenin'in mücadele yoluyla ütopyaya ulaşma düşüncesinin olduğu açıktır. Bunun için de sapkın versiyonlara başvurulmuştur. Esasında bu, muhafazakârlıkla uyuşmayan bir nosyondur (Hawes, 2021: 170-171). Nitekim Hitler ve Lenin, 19. yy.'ın karanlık modernizminin yansıması olarak değerlendirilebilir.

Weimar Cumhuriyeti Almanya'nın 12 yıllık demokrasi deneyimidir. Nazilerin 1933'ün Ocak'ında iktidar olup diktatörlük kurmasıyla sona ermiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki sosyo-ekonomik kargaşadan dolayı Almanya'nın çiçeği burnunda demokrasisi Weimar Cumhuriyeti'nin istikrarını bozmuştur. Neticede Weimar Almanyası'nda pek çok radikal sağ parti kurulmuştur (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti). Weimar demokrasisinin çöküşü "yalıtılmışlık" ortamında gerçekleşmemiştir. Nitekim iki savaş arası dönemdeki siyasi belirsizliği ve ekonomik buhranı yaşayan tek ülke Almanya da olmamıştır. Cumhuriyet'in başarısızlığı Avrupa genelindeki "liberal demokrasi krizinin" bir ürünü olabilirdi. Sosyo-ekonomik sorunların yanı sıra etnik çatışma ve başarısızlığa uğrayan milliyetçilik vardı. İki savaş arasında Avrupa demokrasisi komünizm kaygısıyla yüzleşmiş; iyice sıkışmıştır. Artık demokrasi demode olmuş; I. Dünya Savaşının ardından oluşan 17 devletten sadece "Finlandiya ve Çekoslovakya demokrasi" olarak kalmıştır. Nitekim Weimar Cumhuriyeti, çöküş yaşayan ilk demokrasi olmadığı gibi sonuncu da olmamıştır. Weimar, diğer

demokrasilerle aynı kederi paylaşmıştır. Dönemin toplumsal, ekonomik ve siyasi sorunlarıyla mücadele ederken, “liberal demokrasiden” uzaklaşmış; “otoritecilik ve faşizme” yönelmiştir (Storer, 2021: 233). Birçok Alman, Almanya’nın askerî başarısızlıklar yüzünden savaşı kazanamadığına inanmak yerine ihanete uğradıklarını düşünmüştür. Weimar Cumhuriyeti’nin kurucuları, Sosyalistler, Liberaller, Yahudiler, savaş zenginleri ve sivil cephedeki diğer kişiler, savaş çabalarını baltalamakla suçlanmıştır (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2022. Weimar Cumhuriyeti).

2.5.3. III. Reich (1933-1945) Nazi Almanyası

*“Eğer Alman milleti de kendi tarihi boyunca
Başka milletlerin faydasını gördükleri bu sürü iç
güdüsüne sahip olsaydı, bugün Alman Reich’ını
dünyaya hâkim bir mevkide görürdük.”*

Hitler, Kavgam, 2021: 314

Bir önceki Weimar Cumhuriyeti bölümünde, seçim grafikleri, bütünlüğün korunması adına ardarda toplu bir şekilde verilmiştir. Bu şekilde Hitler’i iktidara taşıyan sürecin de daha iyi anlaşılması sağlanmıştır. Hitler’in iktidara gelişiyle yaşanan olaylar ve Weimar Cumhuriyeti’nin sona ermesi eş zamanlı bir sürece tekabül ettiğinden, Hitler’e ve Nazi Almanyası’na bir önceki bölümden itibaren giriş yapılmıştır. Nazi Almanyası, Hitler ile anılan döneme tekabül etmiş, onunla birlikte anılmıştır. Yukarıdaki sözlerinde olduğu gibi, Hitler, Almanları ayrı bir millet olarak değerlendirmiş, büyük ideasından asla vazgeçmemiş, dünyanın kaderini etkileyecek adımlar atmış, bu yolda kaybı verilen 6 milyon insanın helâkını olması gereken sonuçlar olarak görmüştür. Bu bölümde Hitler ile anılan Nazi Almanyası’na yer verilmiştir.

Hitler’in liderlik ettiği Nazi partisi veya NSDAP, 1920’lerden itibaren aktif hale gelen aşırı sağcı bir parti olmuştur. 1929 Büyük Buhranı da Almanya’nın ekonomisine derin etki etmiştir. Bu durum Nazi davasının hedefleri yolunda oldukça etkili olmuştur. Alman üstünlüğünün tekrar kazanılması, işsizliğe çözüm bulunması, savaş tazminatlarının ödenmesinin durdurulması ve yeniden düzen kurulması gibi iddialarda bulunmuşlardır. Nitekim Naziler %37 oy ile Reichstag’ın en büyük partisi durumuna gelmiştir (Scootle, 2022. The Nazi Party). Böyle bir istikrarsız dönem, Hitler’in zekice ve sıkı siyasi pazarlık manevralarıyla iktidar olmasına meydan vermiştir. Parlamentonun en güçlü partisi olarak Başkan Hindenburg’tan kendisini şansölyelik vermesini istemiştir. Nitekim Hindenburg Hitler’i 1933’ün 30 Ocak’ında isteksizce Şansölyeliğe atamıştır. Hitler Şansölye olmasıyla

birlikte, Nazilere karşı gelen herkese bilhassa siyasi solun destekçilerine şiddet kullanmıştır (Scootle, 2022. Hitler Rises to Power).

Naziler iktidara geldikten sonra derhal harekete geçmişlerdir. Bu dava bir kitle hareketi olmasına rağmen, insanların düşüncelerini kontrol altına almayı hedeflemişlerdir. Ustaca propagandalarla Hitler'i yücelten görüntüler yaratmışlardır. Onun popülaritesini arttıran mitingler düzenlemişlerdir. Keza, tüm bunlar olurken arka planda muhalefeti etkisiz hale getirmek için katı bir politika izlenmiştir. Bu yolda kitaplar yakılmış, sistematik bir şekilde muhalifler toplama kampına ya da ceza evine gönderilmiştir (Scootle, 2022. Destroying the Opposition). Anayasanın ciddi zayıflıkları, ülkede siyasi kargaşa yaşanmasına yol açmıştır. Bunlardan biri; pek çok küçük ve aşırılık yanlısı partinin parlamentoda sandalye sahibi olmasını sağlayan orantılı bir oylama sistemiydi. Bir diğeri ise; olağanüstü durumlarda Cumhurbaşkanına olağanüstü yetkiler sunan 48. Maddeydi. Buna göre, "... Reich Başkanı ... (diğer) maddelerde belirtilen ... ilkeleri geçici olarak feshedebilir". Nitekim bunlar demokrasiyi baltalamak için kullanılmıştır (Scootle, 2022. Constitutional Flaws). Hitler Hindenburg'u mühim bir hususta ikna etmiştir. Buna göre Hitler, 48. Madde uyarınca olağanüstü yetkilere sahip olmuştur. Alman halkının demokratik haklarını askıya alınmıştır. Ardından, kendisine diktatör yetkileriyle kuşatan bir yasayı zorlamıştır. Bu durum 1933'ün Mart'ına kadar sürmüştür. Hitler, sendikaları ve diğer tüm partileri yasaklamıştır. Medya, ekonomi, hükümet ve tüm kültürel faaliyetler Nazi kontrolüne alınmıştır. Sonuç itibarıyla Almanya tek partili diktatör bir devlet olmuştur (Scootle, 2022. The Third Reich).

Hitler yoksul bir semtte doğduğundan ve atalarının kim olduğu belli olmadığından ırkçı bir tutuma sahip olmuştur. Bu sebeple Alman ırkını "ari" (saf, katkısız) hale getirmek için topyekün aristokrat bir zümre arzulamıştır. Hitler, fakir halk kesiminden olduğundan Avusturya'dan nefret etmiştir. Gençliğini Viyana'da Yahudi muhitinde ve Yahudilere hizmetle geçirdiğinden onlara büyük kin ve öfke beslemiştir. Sanat Akademisine iki kez müracaat etmesine rağmen, yeteneksiz bulunup reddedilmiştir. Böylece sanata da kin beslemiştir. Yaşam tarzından ve incelikten uzak olduğundan dolayı Fransızlardan nefret etmiştir. Erkeklik iktidarından mahrum olduğundan da kadınlardan uzak durmuştur (Yalman, 2020: 50).

Morgan'ın derlediği Hitler'e ait günlükte (2020: 239-241); Hitler, politikaya atılmaya karar verdiği ilk anın heyecanından, coşkusundan ve azminden kendi kalemi ve üslubuyla bahsetmiştir. 1911'in 20 Ağustos'unda, Augsburg'a yakın olan Reichswehr kampında yaptığı ilk konuşmasında da Yahudi sorunlarına değinmiş ve kendi içsel gücünün ve etkileyici

enerjisinin farkına vardığını ifade etmiştir.

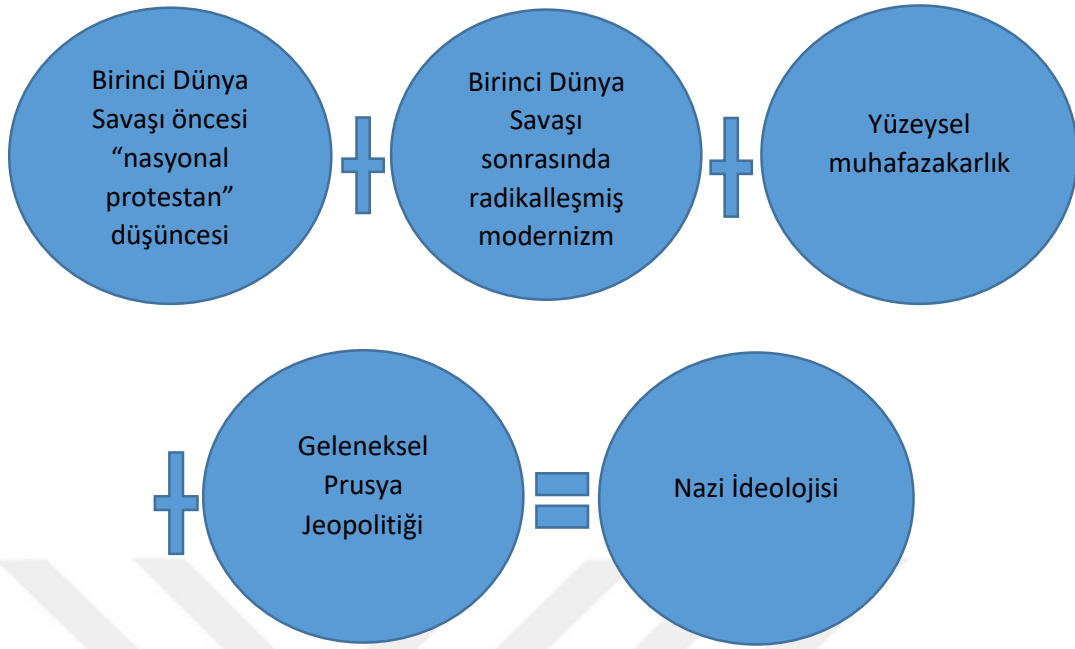
Hitler'in iktidara tırmanan yolda, etrafındaki destekçilerinin de payı büyük etki sağlamıştır. Örneğin; yaptığı çok tekrarlı telkin ve propagandalarıyla ön plana çıkan Joseph Gobbels, 1919'da milis teşkilatında yer alan ünvan düşkününü Bavyeralı Miralay Röhm Hitler'e bu konuda destek sağlamışlardır. Keza, 1934'te pek çok isim ön plana çıkmıştır. Bunlardan biri kuvvetli, kudretli, dürüst ve sadık olarak bilinen Bavyeralı eczacı Gregor Strasse olmuştur. Diğeri; zeki, varlıklı ve şöhretli olarak bilinen hava subayı Hermann Göring'dir. Bir diğeri, partinin en esaslı politikacısı ve eski Rus subayı Rosenberg'dir. Diğeri ise, Hitler'in temsilciliğini yapan Rudolf Hess'dir. Diğeri isimler ise, Yahudi düşmanlığıyla zirve yapan Julius Streicher ve Ziraat Bakanı Darre'dir. Tüm bu isimler, Hitler'in etrafında yakinen yer alan ve ona her türlü destek veren şahsiyetlerdir (Yalman, 2020: 60-74).

Nazilerin propaganda şekli; telkin edilmek istenen duyguların aşırı tekrarı sayesinde, gerçekleşmesi mümkün olmayan en büyük hayalin bile gerçeğe dönüşmesi şeklini yansıtmaktadır (Yalman, 2020: 18). Bu noktada, uygulanan Nazi propagandasının temelini esasında algı operasyonuna dayandığı açıktır. Nitekim siyasette ve kitleleri etkilemede algı yönetimi önem teşkil etmektedir. Naziliğin yükselişinde Hitler'in çevresindeki şahsiyetlerin de etkin rolü olduğu açıktır. Çünkü siyasi fikir ve söylemlerin yer aldığı politik eylem ve davranışlar, belli bir grubun desteği ile var olmakta, sonraki süreçte ise bu grupların partizanlığıyla mevcudiyetini devam ettirmektedir. Bu minvalde bir iktidarın veya liderin var oluşuna etki eden en önemli unsurlardan biri de propaganda olmaktadır. Propaganda lider veya lider adayı tarafından yapılabileceği gibi, onun etrafındaki destekçileri tarafından da yapılabilmektedir. Propagandanın gücü onu yapan şahsiyetin kimlik ve karakterinin yanı sıra, desteklediği lidere olan sadakatiyle de ilişkilidir.

Hitler bu konuda düşüncelerini 1923'ün sonlarında hapisanede yazdığı bir yazıda şu şekilde ifade etmiştir (Alpha History, Adolf Hitler, Writing in Prison Late 1923, Quotations: Death of the Republic_The Rise of the Nazis);

Silahlı bir darbe ile iktidarı elde etmek için çalışmak yerine, burunlarımızı tutup Katolik ve Marksist üyelere karşı Reichstag'a girmek zorunda kalacağız. Onları geride bırakmak, onları alt etmekten daha uzun sürer, en azından sonuç kendi anayasaları tarafından garanti edilecektir. Er ya da geç çoğunluğa sahip olacağız...

Aşağıdaki görselde Hitler'in Nazi İdeolojisinin temelleri formülize edilmiştir. Buna göre, savaş öncesi dönemi yansıtan Protestan düşüncesi, savaş sonrası radikalleşen modernizm, muhafazakarlık ve geleneksel Prusya düşüncesi Nazi ideolojisine zemin hazırlamıştır.

Şekil 5. Nazi İdeolojisi

Kaynak: Hawes, 2021: 173.

Almanya'nın Üçüncü Reich ve önceki enkarnasyonlarında, ordunun toplumda, ulus inşasında ve dış politikada mühim rol almasına izin veren ve sağlıklı olmayan sivil-asker ilişkileri mevcuttu. Prusya'da ve ardından Almanya'da devlet oluşum süreçlerinde militarizmin baskın rolü bulunmuştur (Hoffmann ve Longhurst, 1999: 146). 1917-18'de General Ludendorff Almanya'nın etkin şefi konumundaydı. 1922-24'te Hitler, General Ludendorff'un sağında ikinci durumundaydı. Ludendorff'a yakınlığı Hitler'e çok şey kazandırmıştır. Varlıklı destekçiler ve saygınlığın yanı sıra düşüncelerinin biçimlenmesinde etkili olmuştur. Bu noktada “Lebensraum”a (Doğu'da kolonyal yaşam alanı) dair Prusya düşüncesi Hitler'in vazgeçilmez ideolojisi olmuştur (Hawes, 2021: 173).

Hitler, Yahudilerin kendi planlarını anlatma usullerinden ilham almış ve kendi hedeflerini formüle etmiştir. Bunlardan bazıları; toplumsal uluslaşma, 1919 ihanetinin ters düz edilmesi ve Versailles'in yok sayılmasıdır. Bazıları da; dış çatışma için gereken maddi ve manevi unsurların yapılandırılması, global güce ulaşılması, Almanya'nın iç düşmanlarının imha edilmesidir. En mühimi ise; Yahudilerin ortadan kaldırılması olarak sıralanmıştır (Morgan, 2020: 262).

Hitler'in günlüklerinin derlendiği bir eserde, Hitler 1924'ün 26 Şubat'ında, Münih Halk Mahkemesi'nde kendisinin, General Ludendorff'un ve birkaç kişinin daha duruşmaya çıktığından bahsetmiştir. “Lanet üçlü” olarak adlandırdığı; Kahr, Lossow, Seisser'ın hiç ceza

almadığından ve General Ludendorff'un da beraat ettiğinden söz etmiştir. Kendisinin de (yine kendi değerlendirmesiyle; verilebilecek en iyi hüküm olan) 5 yıllık hapis cezasına mahkûm edildiğini ifade etmiştir (Morgan, 2020: 313). Esasında Hitler, 1933'ün 23 Mart'ında Reichstag'ın yeni mekânı olan "Kroll Opera Binası"nda açılış konuşması yapmıştır. Konuşmasında ahlaki ve dini değerleri koruyacağını, Katolik Kilisesi'nin haklarına saygılı olacağını duyurmuştu. Bunlar "Merkez Partisi Vekillerinin" inanmayı seçtiği asılsız vaatlerdi. Oylamada 94'e karşı 444 sayı ile "Geçici Etki Yasası" kabul edilmişti. Bu durum Hitler'in Cumhurbaşkanı ve parlamentonun onayına ihtiyaç duymaksızın yasa çıkarabilir ve anayasa değişiklikleri yapabilir hale gelmesini sağlamıştı. Nitekim bunlar, Nazilerin sonraki eylemleri için yasallık maskesi oluşturmuştur. Bir yıl içerisinde Almanya'da siyasi iktidar merkezileşmiştir. Sendikaların gücü kırılmıştır. Parti içi ve dışı muhalefetle mücadele edilmiştir. Nihayetinde Almanya 1934'ün sonunda tek partili devlet olmuştur. Ordu ise devlet yerine Hitler'e yemin etmiştir. Nitekim Hitler hem devlet başkanı hem Şansölye olmuştur. Eğitimli ve kültürlü bir halk olan Almanların neden Nazizm'in şiddetine boyun eğdiğinin cevabı da "Alman karakterindeki bozukluklar" ve Alman tarihinin kendine has izlediği yolun, "demokrasinin çöküşünü ve totaliter diktatörlüğe karşı kalışı kaçınılmaz" oluşudur. Kaldı ki yakın tarihli akademik çalışmalar, Hitler'in iktidar olmasına dair "determinist argümanları" çürütmüşlerdir. Bu minvalde; 1930 sonrasında Nazi Diktatörlüğünün hiç de kaçınılmaz olmadığı kanıtlanmıştır. Nitekim Alman demokrasisinin başarısızlığının tek bir argumana bağlanması da doğru değildir. Weimar'ın art arda yaşadığı krizler ve karşısındaki güçler bu çöküşe etki etmiştir. 1933'te ise, yenilgi, savaş, hiperenflasyon, devrim, işsizlik, yabancı işgali, sokaklarda şiddet ve üç seçim dönemi yaşanmıştır (Storer, 2021: 230-231). Bu durum toplumsal hafızada silinmesi zor etkiler bırakmış; yaşanan endişe ve korku toplumun her yönden çöküşüne meydan vermiştir. Yine bu durum, siyasi parçalılık toplumsal uzlaşımın yoksunluğunda yansımaları bulmuştur.

Hindenburg, 1934'te vafat etmiştir. 1871-1918 Prusya'sının tüm Almanya'ya dayatmaya çalıştığı özellikler, 1934'ten sonraki Nazi devletine çok uygundu. Bunlar; "militarleşmiş" toplum, lider hayranlığı, devlete tapma, 'Cadavergehörsam' denen "zombi gibi itaat" ve yasaları çiğneyen genç silahlı Junkerler'dir. Başlarda oldukça dikkatli davranmaya çalışan Hitler, zamanla sosyal radikalizmini uygulamaya koymuş ve "ari belgeleri"yle ilerlemeye başlamıştır (Hawes, 2021: 187-188). Bu; bir kimsenin soy ağacında bir Yahudi'nin yer almasının bu sisteme kurban gitmesinin en büyük göstergesi olmuştur.

Genel bir değerlendirme ile Hitler'in, Almanların Avrupa'daki hâkimiyetini belirginleştiren birtakım hedefleri olmuştur. Bu hedeflerden birincisi; Almanya'nın askerî ve

siyasi yapısını yeniden kurmaktır. İkincisi; Versay anlaşmasını yok saymaktır. Üçüncüsü; Almanları tek bir çatı (Reich) altında toplamaktır. Dördüncüsü ise; Alman halkı için doğruya doğru genişlemek, yani “yaşam alanı” oluşturmaktır. Hitler’in bu radikal dış politika hedefleri 1936’da para cezasına çarptırılmıştır. O dönem, Almanya’nın Kıta üzerindeki tek rakibi SSCB hâkimiyetiydi. Hitler’in kamuoyundaki ifadeleri de İngiltere ile ittifak umudunu ve operasyonunu göstermektedir (Hale, 1948: 199).

Geçen zaman içerisinde 1936’daki Berlin Olimpiyatları, 1938’deki Avusturya ile Anschluss (Birlik) ve 1938’deki Münih Anlaşması’yla Hitler’in popülerliği daha da artmıştır. Münih’in ardından artık her istediğini yapmakta kendini serbest hisseden Hitler, eskisi gibi muhafazakâr rolüne de bürünmemiştir. 1938 Kasım’ında Hitler, haydutları serbest bırakarak (Hawes, 2021: 190-192), 1938’in 9-10 Kasım’ında, “Kristallnacht” (Kristal gece)-(Kırık Camlar Gecesi) isminde “pogrom” (planlı katliam) yaşanmasını sağlamıştır (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2021. Kristallnacht). Tüm Almanya’da Yahudilere ait ne varsa yakılıp yıkılmıştır. Nazilerin Propaganda Bakanı Josef Goebbels bu radikal düşüncenin zaferini bildirmiştir. Hitler 1939 Ocak’ta Reichstag’ta ‘Vernichtung’ (Avrupa’da Yahudi ırkının imhasını) duyuran bir konuşma yapmıştır. Artık Nazizm’in geleneksel muhafazakârlıkla hiçbir ilgisi kalmamıştır. Nazi Devleti’nin savaşın doğası üzere radikalleştiği inancı bulunmaktadır. 1939 Mart’ında Hitler artık iyice rol yapmayı bırakmıştır (Hawes, 2021: 192). Bu şiddet dalgası, “Almanya çapında ilhak edilen Avusturya’da ve Çekoslovakya’nın yakın zamanda Alman birlikleri tarafından işgal edilmiş Sudetenland bölgelerinde” gerçekleşmiştir (United States Holocaust Memorial Museum Holokost Ansiklopedisi, 2021. Kristallnacht). Öncelikle Çekoslovakya’nın kalan kısmını işgal etmiştir. Ardından Doğu Prusya’ya, yarı-Alman Litvanya’nın bir kısmını eklemiştir. Son hamlesi ise, dünyayı şok eden ve Polonya’nın parçalanmasını sağlayan “Nazi-Sovyet Paktı” olmuştur. Hitler, savaşını Stalin’i sahada tutarak sürdürebilmiştir. 1939 Eylül’ünde verdiği iki emir, programı yönetenin Hitler olduğunun açık ifadesi olmuştur. İlk emri; Polonya’ya taarruz edilmesi olmuştur. İkincisi ise; Alman ırkının saflaştırılmasına yönelik gizli bir programa müsaade etmesi olmuştur (Hawes, 2021: 192-193).

İlk emre istinaden; Hitler’in harbin ilk yıllarındaki kişisel komuta uygulaması örneklerinden biri de Polonya’daki başarılı kampanyalarının ardından, İngiliz yapısında Fransa’ya karşı topyekün saldırı emriydi. Ancak Ordu Genelkurmay Başkanlığı 1939’da, kıtlık ve planların revize edilmesi gerekliliğinden dolayı bunun gerçekleştirilemeyeceğini ifade etmiştir. Hitler saldırıda ısrar etmiştir. 1940 Mayıs olayları onun güvenini sarsmıştır. Askerî çöküş, Hitler’in profesyonel askerlerin şüphesi karşısındaki sezgisi için bir zafer

niteliği taşımıştır. Nitekim Hitler engellemeye karşı kampanyayı başlatmış ve 1939 sonbarında Fransa'yı, 1940'ta Rusya'yı yenmişlerdir. Operasyonel husulara müdahale eden Hitler, Ordu Başkomutanlığını geçersiz kılmış ve 26 Mayıs-4 Haziran arası İngiliz tahliyesi gerçekleştirilmiştir (Hale, 1948: 203-204).

İkinci emre istinaden ise; Hitler bunun, ırkçı bir devletin yarım kalan ya da ihmal edilen konuları tamamlamak adına iyi bir çözüm önerisi olacağını düşünmektedir. Bu yolda ırkçı devlet, irki bir toplumun merkezi olarak ırkın saf kalmasını denetleme görevini üstlenmeliydi. Milletin en kıymetli varlığının çocuk olduğunun kabulü ve ilanı yalnızca sağlam ve sağlıklı olanların çocuk yetiştirmesi görevini üstlenme zorunluluğuna tabi tutulmasıyla sonuçlanmıştır. Bu konuda ırkçı devletin görevi ise; hasta ve bedensel özürlü bulunan bireylerin, çocuk yapma davranışı konusunda lüksü olmadığı, aksine ayıp bir hareket olarak addedilmesi gerektiği, sağlıklı olmayan kişilerin çocuk yapmaktan vazgeçmesinin en şerefli davranış olacağı ve devletin bu konuda müdahale hakkının olduğunu vurgulamaktadır (Hitler, 2021: 311). Bu yüzden 'Holocaust' (Holokost) denen Yahudi soykırımının farklı versiyonları uygulanmıştır. Bu versiyonlar Almanların erken tasfiyesi esnasında geliştirilmiştir. 'Lebensunwert' (yaşamaya değersiz) bulunan insanların hayatlarına son verilmiştir. 1939-1941 arasında "T4 Aktion" denen versiyonunda Almanya'da engelli insanların katledilmesi söz konusu olmuştur. 1941 Ağustos'unda Münster Kardinali von Galen, T4 Aktion'a net bir biçimde karşı çıkmıştır. Verdiği vaaz basılarak Alman kentleri üzerine "İngiliz Hava Kuvvetleri (RAF)"nce havadan atılmıştır. 1942 Ocak'ta 'Endlösung' (Nihai çözüm) denen; Avrupalı Yahudilerin katliamı stratejilerindeki eşgüdüm için "Wannsee Konferansı" toplanmıştır. SS'in 2 numarası Reinhard Heydrich: "Doğu'daki yeni beklentilerimiz" ifadesini kullanmıştır. Bu; fethedilmiş boş dağınık alanlarda kimsenin itiraz edemeyeceği anlamına gelmiştir. Böylece Doğu Prusya'nın ötesinde apokaliptik bir dünya yaratılmıştır. Burada Nazileri kısıtlayan herhangi birşey olmamıştır. Nihayetinde Almanya'dan ihraç edilen T4 Aktion uygulanmıştır. Irk denen topluluk yaptıklarından dolayı değil, kimliklerinden dolayı katledilmiştir (Hawes, 2021: 194-197).

Esasında Hitler, bu eylemlerinin çok önceden oluşmuş fikri kısmını 1919'da günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir (Morgan, 2020: 265):

Kurtuluş için tek umudumuz Hristiyanlıkta değil, yüzyıllardır terk edilmiş olan saf Eski Aryan inancındaydı. En büyük sırrı öğrenmiştim: Bir sonraki Mesih, Alman kanından olacaktı. Görevi insanlığı kurtarmak olacaktı. İnsanlığı köleleştirmek için yaratılmış tamamen farklı bir tür olan Yahudilerle savaşarak Tanrı'nın istediğini yapıyor, Şeytan ile savaşıyordum. Bu yüzden yaratıcımızın temsilcisi

olarak hareket ettiğimden şüphem yoktu. Kendi dinimi vaftiz etmek için şatafatlı bir isim düşünerek kendimi eğlendiriyordum. 'Hitlerizm'? ya da belki 'Yüce Adolf'un Kanunları'? 'Hitler Yazıtları' nasıldı peki? Kulağa fena gelmiyor, dedim kendi kendime memnun, kibirli bir gülümsemeyle.

Yahudi soykırımı olarak adlandırılan Holokost, 'einzigartig' (benzersiz) özelliğiyle Almanya'nın tarihsel bir fenomen olarak yorumlanmasına neden olmuştur. Nitekim Almanya'nın siyasi ve tarihsel fikirlerinin ürünü olan devlet, ulusal çıkar ve güç kavramları revize edilmeye yönlendirilmiştir. Scharping ve Fischer'in anlayışına göre, II. Dünya savaşındaki soykırım sebebiyle Almanya'nın Kosovada'ki katliamları önlemeye yardım etme hususunda özel sorumluluğu bulunmaktaydı. "Bir daha asla Auschwitz", Almanya'nın gelecek soykırımların önüne geçme konusunda etkin misyonuyla "bir daha asla savaş"ın önüne geçmiştir (Staun, 2020: 89-91). İşte bu noktada "bir daha asla savaş" söylemi, o dönem dış politikaya konuşlandırılan bir söylemdir. Ancak sonrasında bu söylem etkisini yitirmiştir.

Holokost ile aynı tarihlerde gerçekleşen, Kod adı "Barbarossa" olan olan "Rus harekât planı" (1941-45) ise; temelde "Hitler ile Ordu Genelkurmay Başkanlığı'nın" askerî ortodoksisi "stratejik fantezileri" arasında bir uzlaşma olmuştur. Üç ordu şeklinde örgütlenen Alman kuvvetlerinin Kuzey Ordular Grubuna, Baltık devletlerini (Baltic States) temizleme, Finlerle (Finns) bağlantıya geçme ve Lenin derecesini kuşatma misyonları yüklenmiştir. "Merkez Ordular Grubuna" Moskova'ya giden merkezi yolu koruyan Rus kuvvetlerini kuşatıp yok etme misyonu yüklenmiştir. "Güney Ordular Grubuna", bölgesindeki Rus kuvvetleri ortadan kaldırma, "Kiev'i" ele geçirme, Ukrayna'yı işgal etme misyonu yüklenmiştir. "Genel Kurmay Başkanlığı'nın" iki aşama halinde belirlediği hedeflerin ilk aşamasına ulaşılırken, diğer aşama için "Ordu Yüksek Komutanlığı" ve Hitler uyuşmazlığa düşmüştür. Hitler önceliği "Leningrad'a ve Ukrayna'ya" vermiştir. Ordunun önceliği ise düşman yoğunlaşmalarına göre, "Timoşenko'nun Moskova ile Smolensk" arasında duran ordu grubu olmuştur. Ordu Yüksek Komutanlığı, ordunun stratejik kontrolünü ele geçirmek istemiştir. Bu bağlamda Hitler'e önerilerde bulunmuştur. Genelkurmay Başkanı General Haider'in yayınlanmamış bir sorgulama raporunda tepkisi şu şekildedir (Hale, 1948: 204-205):

...hakaretlerle dolu bir patlama olarak nitelendirmiştir. Hitler'in sert emri ise; Ordunun Doğu'daki operasyonların kovuşturulması önerileri... benim görüşlerime uymuyor. Aşağıdakileri emrediyorum: Moskova'ya doğru ilerlemeye devam etmeden önce Leningrad'ın kuşatılmasını ve Ukrayna'nın işgal edilmesini emrediyorum.

Hitler'in tüm nutuklarında yinelenen bir nokta vardı: "Geçen harpte Alman askerî mağlup olmamıştı; bir takım bozguncu siviller memlekette isyan çıkarmışlardı. Yoksa Almanya harbe devam edebilecek ve zaferi kazanacaktı. Biz bu halin bir defa daha baş göstermesine meydan bırakmayacağız!" (Yalman, 2020: 37). Savaşın patlak vermesiyle ek güçler Hitler'de yoğunlaşmıştır. Hitler askerî operasyonları kişisel yönlendirmiştir. Bu durum bölge sorunları üzerindeki siyasi gücün uzantısı sayılmaktadır. Hitler 1942'den sonra kritik yönetim ve komuta görevini üstlenmiştir. Nitekim Nazi rejimi sivil diktatörlük haline gelmiştir (Hale, 1948: 199).

1943 Mart'ında Henning von Trescow ve 1944 Temmuz'unda 'Wolfsschanze' (Kurt ini) karargâhında suikast yapmışlardır, fakat Hitler ölmemiştir. Hitler, 1944'te Fransa-Almanya sınırında boş yere ABD ordusuna saldırmıştır. Bu olay "Bulge Muharebesi" olarak tarihe geçmiştir. Ruslar atağa geçmiş ve Almanya'nın içlerine ilerlemişlerdir. Hitler, tüm tahliye planlarını yasaklamıştır. Nitekim Berlin ve Doğu Elbinya'daki on binlerce kadın, "Antony Beevor" (tarihin en büyük kitlesel tecavüz olayı)'la intihar etmiştir. 30 Nisan'da Hitler kendini vurmuş ve metresi ölmüştür. 8 Mayıs 1945, Avrupa'da savaşın sona erdiği tarih olmuştur. Bu an tarih kayıtlarında "die Stunde Null" (sıfır anı) olarak geçmiştir. Yani herşeyin durduğu ve yeniden başlaması gereken an (Hawes, 2021: 199-203) anlamına gelmektedir.

Buraya kadar ve netice itibariyle Craig'in de ifade ettiği gibi (1964: 14) Alman ulusunun 19. ve 20. yy.'daki tüm tarihini "uzun bir anayasal mücadele" olmuştur. Hoffmann ve Longhurst'un vurguladığı gibi (1999: 148) Savunma/Caydırıcılık duruşu Batı Almanya'daki anti-militarizmin ağırlığı ve II. Dünya Savaşı sonrasında yeniden silahlanmaya karşıtı yapılan sık protestolar, Bundeswehr'in muharebeden ziyade onu caydırmak için tasarlanmış bir güç olarak inşa edilmiş ve terfi ettirilmiştir. Bu öncül, Bundeswehr'in kurulmasını yalnızca savunma amaçlı olarak gören ise 'Grundgesetz' (Temel yasa) olmuştur. Temel Yasa'nın 87a maddesinde bu durum düzenlenmiştir. Dolayısıyla Bundeswehr, bu zorunlu askerlik kapsamında Avrupa'da savaşın başlamasını engelleyici temel bir araç olarak meşrulaştırmış ve "barış için hizmet" olarak kabul edilmiştir.

2.5.4. Bölünme ve Birleşme (1945-1990)

“Bizim için demokrasi, parlamenter hükümet biçimiyle sınırlı değildir. Bizim için, bu bir dünya görüşüdür. Ayrıca Hristiyanlığın geliştirdiği her bireyin haysiyet, değerler ve devredilemez hakları kavramına da kök salmıştır.”

Konrad Adenauer, 1946

Bu bölümde, 1945-90 arası yılların adını taşıyan Bölünme ve Birleşme dönemi ele alınmıştır. Çalışma örneklemini kapsamında tüm liderlere yer verilmemiş olup, yalnızca o dönemin öne çıkan liderlerine yer verilmiştir. Buna göre döneme hizmet eden ve ön plana çıkan Şansölyeler: Konrad Adenauer (1949-1963), Willy Brandt (1969-1974), Helmut Schmidt (1974-1982), Helmut Kohl (1982-1998) olarak sıralanmıştır. Bu noktada Helmut Kohl’un hem bölünme ve birleşme döneminde hem de birleşme sonrası Merkel öncesi dönemde şansölyelik yaptığı görülmektedir.

Alman Demokratik Cuhmuriyeti (GDR), 1949’da II. Dünya Savaşı’nın ardından Almanya’nın bölünmesiyle ortaya çıkan Sovyet işgal bölgesinden çıkmıştır. İkinci Alman devletinin kaderî muhteviyatını 40 yıl süresince, 1989 sonbaharındaki barışçıl devrim sosyalist diktatörlüğün bitimine dek Sosyalist Birlik Partisi (SED) tayin etmiştir. 1989’un 9 Kasım’ında Berlin Duvarı’nın açılışı bunun göstergesi olmuş, nitekim 1990’ın 3 Ekim’inde ise DDR Federal Cuhmuriyet’in parçası olmuştur (Bundesarchiv, 2022. Deutsche Demokratische Republik (1949-1990)).

1949’un 23 Mayıs’ında Bonn’da imzalanan Temel Yasa ile Federal Almanya Cuhmuriyeti kurulmuştur. 20. Maddede devletin tüm gücünün halktan alındığı, demokratik ve sosyal federal devlete işaret edilmektedir. Mevzuat anayasal düzen çerçevesindedir. Yürütme ve yargı kanun ve nizamla bağlıdır. Nitekim Temel Yasa yeniden birleşmeden itibaren, Almanya’nın bütününe uygulanmıştır (Bundesarchiv, 2022. Bundesrepublik Deutschland (Seit, 1949)).

1949-1990 arası yıllar, Alman Demokratik Cuhmuriyeti olarak anılmıştır (Bundesarchiv, 2022. 1949-1990 Deutsche Demokratische Republik). Zîra, 1949 Mayıs’ında Temel Yasa yürürlüğe girmiş (Hawes, 2021: 211), Konrad Adenauer ise; 1949 Eylül’ünde 73 yaşında “Bundesrepublik”in; Federal Almanya Cuhmuriyeti’nin ilk Şansölyesi olmuştur (Merkel, 2017). 1963’e kadar ki iyi hâkimiyetinden dolayı bu dönem “Adenauer dönemi” olarak anılmıştır (Hawes, 2021: 211-212). Adenauer’un iç politika rotası, onun öncü dış

politika rotasına dayanmıştır. Bunun temeli, 1951-1955 arası onun Federal Şansölye olarak Dış İşleri Bakanlığı misyonundan, Almanya'nın liberal batı demokrasileri çerçevesindeki entegrasyonu ile şekillenmiştir. Nitekim batı bağlantısı gerekliliğiyle, Avrupalı komşuların Almanya'yı kabulü ve savaş riskini kontrol altına alabilme yolu doğmuştur. Adenauer'un temel düsturu; güven inşa etmek için Avrupalı komşularla ilişkileri bir temele oturtmak olmuştur. Onun batı bağlantısının arka planı, onun Almanya politikasının temelini oluşturmuştur. 1949'daki Temel yasa oylamasında Alman birliği arzusuna vurgu yapan Adenauer, batı ile bağlardan dolayısıyla esaret tehlikesinden vazgeçmenin önemine işaret etmiştir (Merkel, 2017). Keza, Adenauer'in Almanya'sı "Roma Germanyasına, Şarlman'ın Germen İmparatorluğu'na ve Napoleon'un Ren Konfederasyonu'na" benzemiştir. Adenauer'in politikası; "Westintegration" (Batı'yla bütünleşme) sağlamıştır. Fırsat olduğunda Adenauer'in ne kadar ileri gidebileceği yakın tarihte belli olmuştur. Müttefikler 1945'te Berlin'i paylaşmışlardı. 1949'da da Rusya "DAC (Doğu Alman Cumhuriyeti)"¹⁴ adında kendi kukla devletini kurmuştu. İşte o zaman Berlin'in Doğu bloğuna giren 3 Batı muntıkası "Batılı bir askerî karargâh"a dönüşmüştür (Hawes, 2021: 211-212). 1952'de Doğu Almanya ve Batı Almanya arasındaki sınır iyice belirginleşmiştir (Fürstenau, 2019).

Adenauer'un güçlü lider imajı sınırlı, pragmatik ve güç bilincine sahip olmasıyla örtüşmektedir. Keza, ileri görüşlü ve ilkeli bir karakter barındırmaktadır. Nasyonal Sosyalist suçlarının boyutlarıyla ilgili yanılması olmaması ve Almanya'nın geçmişini kabul etmesi, 1952'de İsrail ile sembolik uzlaşma çabalarının sonucu olmuştur. Weimar Cumhuriyeti'nin tecrübelerinin ardından ve II. Dünya Savaşı sonrası medeniyetin Shoa tarafından yok edilmiş olmasının idraki, Alman parlamenter demokrasisini ve onlarla uzlaşmayı mümkün kılmıştır. Özgür demokratik temel düzenin gereklerini iyi bilmesi ve kırılğan koşullara rağmen ayakta kalma ve savaşıma misyonunun farkındalığı onun güvenli ve yönlendirici yönüne işaret etmektedir. Nitekim, onun batı devletler topluluğunda birleşik Almanya hayali de torunlarının neslinde gerçek olmuştur (Merkel, 2017). Keza, Adenauer, savaşın, tiranlığın ve Holokost'un karanlık yıllarının ardından bölünme ve birleşme dönemine hizmet eden önemli bir isimdir.

1960'ta Batı Almanya'nın NATO ve AET'nin mesneti olması, Güney ve Doğu Almanya'dan ülkesine 'Gastarbeiter' (misafir işçi) davet etmesi, sorunlu zamanlarına işaret etmektedir. 1950'lerdeki "Westlichung" (batılılaştırma) ile 1960'larda "Verwestlichung" (batılılaşma) farklı anlamlar ifade etmiştir. Westlichung; o dönem olumlu mânâyâ bürünmüştür. Çünkü Prusya ya da Nazi otoritesine karşı alternatif olarak görülmüştür.

¹⁴ Deutsche Demokratische Republik; DDR.

Verwestlichung ise; tekrar cilanan bir yaklaşımı ifade ettiğinden olumsuz algılanmıştır. Klasik merkez sol Helmut Schmidt'in partisi de Adenauer'in 'Westbindung' (Batıya bağlanma Projesi)'una hep isteksiz kalmıştır (Hawes, 2021: 216-219).

Konrad Adenauer döneminde, Berlin Duvarı veya Utanç duvarı olarak bilinen "Berliner Mauer" ya da "Schandmauer", ilk olarak dönemin Sosyalist Birleşik Partisi (SED) lideri Walter Ulbricht tarafından Sovyet güçlerine yapılan çözüm teklifleriyle düşünölmeye başlanmıştır¹⁵. Berlin Duvarı'nın örölmesine 1961'in¹⁶, 13 Ağustos'ta Walter Ulbricht'in Doğu Almanya liderliği döneminde başlanmıştır¹⁷. Bu duvar, Doğu Almanya yönetiminin Batı Almanya'ya kaçışlarını engellemek çabasını barındırmıştır¹⁸. O dönem kent, 4 parça halindeydi. ABD, Sovyetler Birliği, Fransa ve Birleşik Krallık olmak üzere her biri ayrı olarak kontrol altında tutmuştur¹⁹. 1961'de Adenauer, Berlin Duvar inşasının yarattığı kriz esnasında, Amerikalılara gizli öneride bulunmuştur. Buna göre, Amerikalılar Batı Berlin'i savunmaktansa, "Batı'nın eski Prusya'daki yegâne dayanağını" kendi arzularıyla terk etmelilerdi. Ancak durum sabitlenmiş ve DAC bir olgu olarak kabul edilmişti (Hawes, 2021: 213).

Merkel (2017); Adenauer'un çoğu açıdan sert ve azimli oluşunun yanı sıra, siyasi iradesinin ve siyasi öngörüsünün mevcudiyetine vurgu yapmıştır. Ona göre II. Dünya Savaşı'nın bitişi Adenauer için kişisel bir dönüm noktası niteliği barındırmaktadır. Adenauer'un Weimar Cumhuriyeti koşullarında el vermeyen mezhepsiz Hıristiyan Demokratik parti fikri, sonrasında Hıristiyan imajın ilkelerinden ve mezhebenden uzak temel bir demokratik konsensus temelinde ortaya çıkmıştır (Merkel, 2017). Adenauer bu noktada siyasi görüşler arasındaki arabuluculuk zihniyetini iyi idrak eden bir yapıya sahip olmuştur.

Lider olarak dönemin bir önemli ismi de Willy Brandt'tır. Brandt, 1969-1974 yılları arasında Şansölye olarak görev yapmıştır.

Herbert Ernst Karl Frahm (1913-1992), Hitler'in 1933'te iktidara geldiği dönemde şiddet ve zulümden kurtulabilmek amacıyla adını Willy Brandt olarak değiştirmiştir. Bu şekilde polis takibinden kurtulmuş ve Norveç'e kaçmıştır. 1940'ta tekrar Nazilerden kaçmış ve İsveç'te yaşamıştır. Sürgün boyunca Brandt, gazetecilik yapmıştır. II. Dünya Savaşı sonunda Almanya'ya dönmüş, tekrar Alman vatandaşı olmuştur. Ardından, Nürnberg savaş suçları davalarını incelemiştir. Brandt, ilk Batı Alman Federal Meclisi'nde 1949'da Berlin

¹⁵ Berlin duvarı'nın 58. Yıldönümü: Steinmeier'den "Yeni Duvar" uyarısı, (www.dw.com)

¹⁶ Demir Perde'nin sonu: Berlin Duvarı'nın yıkılışı, TRT Haber Arşiv, (www.youtube.com)

¹⁷ Berlin Duvarı'nın yıkıldığı gün, (www.dw.com/tr)

¹⁸ Demir Perde'nin sonu: Berlin Duvarı'nın yıkılışı, TRT Haber Arşiv, (www.youtube.com)

¹⁹ Berlin Duvarı'nın yıkıldığı gün, (www.dw.com/tr)

SPD temsilcisi olmuştur. 1950'de Berlin şehir parlamentosuna seçilmiştir. 1957'de Batı Berlin Belediye Başkanı olmuştur. Brandt'ın uluslararası alanda tanınması, bilhassa 1961 Berlin Duvar krizi esnasında olmuştur. Brandt, bu esnada tecrit edilen kentteki Sovyet ve Doğu Alman baskılarına karşı direniş göstermiştir. Brandt 1961, 1965, 1969'da Şansölye adayı olmuştur. 1964'ten sonra SPD'nin lideri olmuştur. SPD lideri olarak sosyal reform hususunda partisine önemli siyasi kazanımlar sağlamıştır. 1966'da Hıristiyan Demokratik Birlik (CDU) ile koalisyona girmiştir. Ardından, Almanya Dışişleri Bakanı olmuştur. SPD, Hür Demokrat Parti desteğiyle 1969 Bundestag seçimlerinde çoğunluk kazanarak Şansölye olmuştur. Batı Almanya'nın Batı Avrupa ekonomik entegrasyonuna bağlılığını sürdürmüştür. Keza, Doğu Avrupa hükümetlerine karşı daha yumuşak bir politika benimsemiştir. Eğitim, ekonomi ve siyasal olarak reformlar uygulamıştır. Brandt, Sosyalist bir liderin etkili ve popüler olabileceğini bir Şansölye olarak göstermiştir. Şansölye olarak Komünist bloktaki devletlerle iş birliği yapmıştır. Doğu Avrupa ülkeleriyle daha yumuşak hükümet ve ekonomik ilişkiler politikası (Ostpolitik) sayesinde Almanya'nın BM'ye girmesini sağlamıştır. Keza bu, 1971'de Brandt'a verilen Nobel barış ödülünün bir vesilesi olmuştur. Brandt'ın yardımcısı Günter Guillaume'nin Doğu Alman casusu olduğunun açığa çıktığı skandalda Brandt istifa etmiştir. Nitekim 13 yıl daha SPD'nin Başkanlığını yapmıştır (Willy Brandt, 2018, Encyclopedia).

Willy Brandt hükümeti iki yönden önem teşkil etmiştir. İç politikaları, radikal solun nihai siyasi entegrasyonunun önünü açmıştır. 1989'a kadarki Batı Alman hükümetlerinin Doğu Almanya politikalarının temelinde, Brandt'ın Doğu Almanya politikası yer almıştır. Bu minvalde, Doğu Almanya halkının yaşamı iyileşmiştir. Doğu Almanya'nın Batı Almanya ile ilerleyen ilişkileri yeniden birleşme arzusunu canlı tutmuştur (Oxford Reference, 2022, Willy Brandt). Brandt tüm bunların yanısıra tüm Sosyal Demokrat partileri bir şemsiyede toplayan Sosyalist Enternasyonal (Sozialistische Internationale)'in Başkanlığını yapmıştır. 1980'lerin başında dünyaca tanınan Brandt Komisyonu paneline başkanlık yapmıştır. Komisyon dünya servetinin adil dağıtılması hususunda çağrıda bulunmuştur. Almanya'nın yeniden birleşmesi Brandt'ın çabaları sayesinde gerçekleşmiştir. Brandt, 1992'de kanserden vefat etmiştir (Willy Brandt, 2018, Encyclopedia).

1974-1982 yılları arasında Batı Almanya'nın Başbakanı olan Schmidt, kriz yönetimi hususunda ön plana çıkmaktadır. Keza saygın bir devlet adamı olan Schmidt, 1967-1969 yılları arasında SPD hizbini yönetmiştir. Ardından Savunma Bakanı olmuş ve 1972'den itibaren Willy Brandt'ın altında Maliye Bakanlığı yapmıştır. Schmidt, Brandt'ın istifasıyla birlikte Federal meclis tarafından Şansölye seçilmiştir (DW, 2018. Former Chancellor Helmut

Schmidt: World Citizen, Crisis Manager and Chain Smoker). 1976-82 yılları arasında şansölyelik yapan Helmut Schmidt, bilinçli deneyimleriyle, otoriter yapısıyla, zeki ve gözlemci bir yorumcu olmasıyla anılmıştır. Onun yüksek itibarının nedeni, sorumluluğuna dayanmıştır. Schmidt'e saygınlık kazandıran en önemli nokta; kendi inançları için ayağa kalkabilme cesareti ve sonuçları kabullenebilme isteği olmuştur. Kararlılığı ve siyasi yaratıcılığı sayesinde ortak yarar yolunu misyon edinmiştir. Bilinçli pragmatizmi ile Nasyonal Sosyalizm deneyimlerindeki kör ideolojiye direnmiştir. Demokrasi ve dayandığı değerlere önem vermiştir. Avrupa fikrine ve küresel iş birliğine değer vermiştir. Şansöyeliği, Almanya'nın bölündüğü, Doğu-Batı uzlaşmazlığının petrol fiyatlarındaki artışının sonucu olan dünya ekonomik durgunluğuna denk gelmiştir. Bu ilk petrol krizinden alınan ders ile, OPEC ülkelerinden ithal petrol bağımlılığını azaltmıştır. Bu noktada Schmidt'in mantığı büyük ölçüde nükleer enerjiye dayanmıştır. Schmidt, aynı yıl Fransa'da liderliğe gelen Valéry Giscard d'Estaing ile dostluğu pekiştirerek Fransız-Alman iş birliği bağı kurmuştur. Bu birliğin amacı; Avrupa'da yükselen baskılara karşı ayakta durabileceklerini kanıtlamaya işaret etmiştir. Helmut Schmidt ve Başkan Giscard d'Estaing enflasyonla ve ekonomik krizle başa çıkmak için stratejiler geliştirmişlerdir. Bu noktada, üye devletler arasındaki döviz kuru dalgalanmalarını azaltmaya yönelik uygulanan Avrupa Para Sistemi'nin temeli onların girişimine dayanmıştır. Helmut Schmidt ve Giscard d'Estaing, dev sanayi ülkelerinin devlet ve hükümet başkanlarını gayri resmi görüşmeler çerçevesinde buluşturma fikrinin de sahibi olmuşlardır. Bu hususta ilk zirve 1975'te gerçekleşmiş, günümüz formatında ise G7 ve G20 çerçevesinde devam etmiştir. Schmidt'in en büyük imtihanı, sözde "Kızıl Ordu Fraksiyonu"nun terörizmi olmuştur. Bu durum 1977 sonbaharında feci bir noktaya ulaşmıştır (Merkel, 2015). Schmidt'in siyaset tanımı; pratik eylem yoluyla ahlaki amaçlara ulaşılabileceği olarak tanımlanmıştır (Federal Foreign Office, 2018. Speech by Minister of State Michelle Müntefering on the occasion of the ceremonial inauguration of the Helmut-Schmidt chair at the Johns Hopkins School of Advanced International Studies (SAIS)).

Schmidt, Batı Almanya Şansöyeliğinin ardından, 1982'de kendi partisinin desteğini kaybetmiş ve nihayetinde yerine Hristiyan Demokrat Helmut Kohl gelmiştir (Hawes, 2021: 219-221).

Helmut Kohl hem bölünme hem de birleşme döneminde şansölyelik görevi yapmıştır. Bu muhteviyatta, 1982'den Berlin Duvarı'nın yıkıldığı 1989'a kadar bölünme dönemine şansölyelik yapmıştır. Ardından, 1990'dan 1998'e; Gerhard Schröder görevi devralana dek birleşme ve sonrası döneme şansölyelik görevini devam ettirmiştir. Kohl ile ilgili bilginin bir kısmı bu bölümde yer alırken, diğer kısmına bir sonraki Birleşme sonrası Merkel öncesi

dönemde yer verilmiştir.

Helmut Kohl, 1969'da Hristiyan Demokrat Birlik (CDU)'nun ulusal Başkan yardımcısı olmuş, ardından 1973'te parti Başkanı seçilmiştir. 1982'nin 1 Ekim'inde Schmidt'e karşı salt çoğunluk ile Şansölye olan Kohl, 1983'ün 6 Mart'ında ve 1987'nin 25 Ocak'ında CDU-CSU-FDP koalisyonlarında yer almıştır (Britannica, 2022, Helmut Kohl).

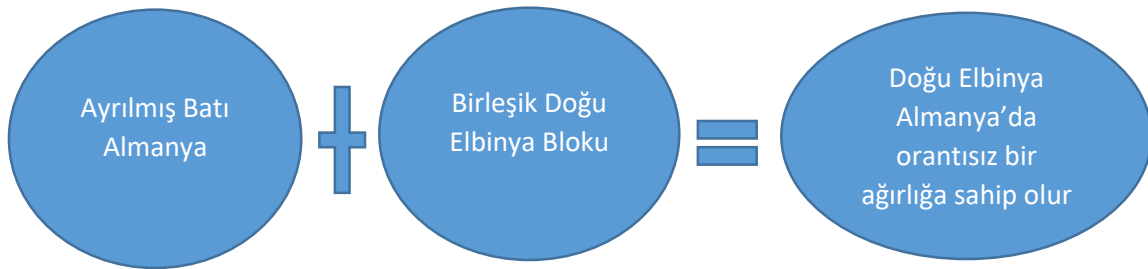
Kohl dönemine ev sahipliği yapan en önemli olay 1989'da duvarın yıkılışı olmuştur. Elbette bu yıkılışa zemin hazırlayan pek çok olay da olmuştur. Nitekim birleşme, pek çok alanda özgürlüğü beraberinde getirmiştir.

1989'da DAC'ın patronu Eric Honecker, Gorbaçev'e "Duvar'ın elli yıl, hatta yüz yıl yerinde duracağını" ilan etmiştir. Rejim 1989'un 7 Ekimi'nde 40. Doğumgünü partisine hazırlanırken, birtakım olaylar gelişmiştir. Sosyalizmi savunduğu için Çin övülmüştür. Cumhuriyetten firara yeltendiğinden Almanlar ise vurulmuştur. "Stasi, Baader- Meinhof" çetesinin üyeleri cinayet işlemleri amaçlı eğitiliyorlardı. Mayıs'ta Macar yetkililer halkın Almanya ve Avusturya'ya gitmesine müsaade etmeye başlamıştır. On binlerce Doğu Alman kaçma fırsatı olduğunu anlamış ve Macaristan'a tatile gitmiştir. Doğu Almanlar Prag ve Budapeşte'deki elçilikleri sığınma talepleriyle doldurmuştur. 11 Eylül'de Macarlar kapıları açmıştır. Nihayetinde 30.000 mülteci Batı Almanya'ya geçmiştir. Telaşlanan DAC derhal Çekoslovakya sınırını kapatmıştır. 6-7 Ekim'de devlet doğum günü partisinde Gorbaçev Honecker'e "hayat geç kalanları cezalandırır" şeklinde konuşmuştur. Ardından Gorbaçev halk tarafından alkışlanmış; polis de onları dövmüştür. 9 Ekim'de Leipzig'de halk korkulu fakat kararlı olarak toplanmıştır. Herkesin merak konusu ise; yetkililerin Pekin çözümünü mü (katliam) yoksa Polonya çözümünü mü (uzlaşma) uygulayacakları olmuştur. Kalabalığın içinden tepki veren ya da bir şeyler fırlatan olmamış, askerler ateş etmemiş, polis birilerini tutuklamamıştır. 17 Ekim'de Honecker yönetimi bırakmış, 3 Kasım'da da Çekoslovakya sınırı tekrar açılmıştır. 15.000 insan 2 günde Doğu Almanya'dan kaçmıştır. 9 Kasım günü güya kazara Berlin Duvarı'nın açıldığı duyurulmuştur. İnsanlar derhal kapılara yığılmıştır (Hawes, 2021: 221-222).

Berlin Duvarı yıkıldıktan sonra, 1990'ın 3 Ekim'de iki ülke resmi olarak birleşmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan bu yana süregelen bölünme de sonlandırılmıştır. Birleşmenin en mühim etkenlerinden biri de; galip devletlerin yani; Sovyetler Birliği, ABD, Birleşik Krallık ve Fransa'nın onayı olmuştur (Fürstenau, 2019). Doğu Alman güçleri tarafından korunan 155 kilometrelik duvarın yıkımı 1992'de tamamlanmıştır (DW, 2019). Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Diktatörlük ile demokrasi arasındaki Soğuk Savaş'ın son bulduğu düşünülmektedir.

Nitekim 28 yıl ayakta duran Berlin Duvarı'nın yıkılması, sadece Berlin'i değil, Almanya'yı hatta iki karşıt sistemi birbirinden ayıran duvarın tarihe karışması anlamına gelmektedir. Çünkü II. Dünya Savaşı'ndan sonra 3,5 milyona yakın insanın Batı Berlin'e kaçtığı bilinmektedir. Berlin Duvarı'nın, Batı'da "Schandmauer", yani "Utanç Duvarı" olarak bilinen, Batı Berlin'i ablukaya alan beton sınır olarak tarihe geçtiği söylenmektedir (Atasoy, 2018). Hâkimiyetini yalnızca 28 yıl sürdürebilen Berlin Duvarı'nın 1989'un 9 Kasım'ında yıkılması, aynı zamanda Sovyetler Birliği'ni de dağılmaya götürmüştür (Atasoy, 2018).

Sonuç olarak, Soğuk Savaş'ın ilk simgelerinden biri istisnasız 155 kilometre uzunluğundaki Berlin Duvarı olmuştur. Tel örgüler, betonlar, duvar dolusu askerler, komünizm ve kapitalizm arasındaki rekabetin sembolü niteliğini taşımıştır. Keza 1961'de dikta rejimiyle yönetilen "Alman Demokratik Cumhuriyeti"nce örülen Berlin Duvarı'nın yıllar boyunca Almanya'yı Doğu ve Batı Almanya olmak üzere ikiye ayırması bunun ispatı niteliğini taşımaktadır (Fürstenau, 2019). Soğuk savaşın sona ermesiyle, Almanya'nın stratejik kurtuluşu beklentiler ve korkularla başa çıkmak amacıyla, korkuları azaltmayı ve Almanya'nın Avrupa ve uluslararası güvenliğe daha da katkı sağlama taleplerini karşılamayı amaçlayan hem reaktif hem de proaktif birtakım hamlelerde bulunmuştur. Sonuçta, Soğuk Savaş'ın sona ermesinin, Almanların güvenlik hususundaki fikirleri üzerinde derin etkileri olmuştur. Birleşme yoluyla Almanya, daha iddialı bir güvenlik politikasının hem beklentilerini hem de korkularını artırarak Avrupa'nın kalbine itilmiştir (Hoffmann and Longhurst, 1999: 150).

Şekil 6. Büyük Frederick'ten Bu Yana Alman Siyasetinin En Kısa Tarihi

Kaynak: Hawes, 2021: 224.

2.5.5. Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönem (1990-2005)

Bu bölümde, birleşmenin ardından uzun süre başkanlık eden Merkel dönemine kadarki 15 yıllık bir sürece tekabül eden 1990-2005 arası dönem ele alınmıştır. Bu doğrultuda bahsi geçen yıllar arasında Almanya'da şansöyelik yapan iki önemli isim ön plana çıkmaktadır.

Bunlar: Helmut Kohl ve Gerhard Schröder'dir. Ancak Helmut Kohl, yeniden birleşmiş Almanya'nın hem öncesi hem de sonrasında (1982-1998) yılları arasında Şansölyelik görevi yapmıştır. Bu sebeple her iki bölümde de Schröder'a yer verilmiştir.

1982-1990 yılları arasında Batı Almanya Şansölyeliği yapan Helmut Kohl, bu defa yeniden birleşmiş Alman ulusunun Şansölyesi olarak 1990-1998 yılları arasında görevini idame ettirmiştir. Bu süreçte Kohl, Doğu Almanya'nın Batı Almanya'ya entegrasyonuna başkanlık yapmıştır. Bu haliyle 1945'ten bu yana Birleşik Almanya'nın ilk Şansölyesi olmuştur. Kohl hükümeti, Batı Almanya'nın NATO taahhütlerine güçlü destek içeren merkezci politikalar izlemiştir. Keza, hükümet harcamalarında mütevazı kesintiler yapmıştır. Geçen zaman içerisinde, 1992-93'teki şiddetli durgunluğun hoşnutsuzluğu 1994'ün 16 Ekim'indeki parlamento seçimlerine yansımıştır (Britannica, 2022, Helmut Kohl). Kohl döneminde "ABD roketleri" Almanya'da görülmüştür. Nitekim büyük bir savaş yaşanmamış, ABD ve Rus füzelerinin geri çekilmesi yönünde görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra Rusya iflas etmiş ve denetimden çıkmış; Mihail Gorbaçev'e devredilmiştir (Hawes, 2021: 219-221).

Netice itibariyle Almanya'daki yükselen işsizlik yerini, 16 yıldır görevde olan Kohl'un liderliğini Gerhard Schröder'e devretmiştir. Nitekim 1998'in parlamento seçimleriyle Schröder liderliğindeki SPD, CDU-CSU'yu yenmiştir. 1999'da kampanya katkılarının yasa dışı toplanmasına dair bir skandala karışan Kohl, 2000'de partiden istifa etmiş ve 2001 Şubat'ta ağır para cezasına çarptırılmıştır (Britannica, 2022, Helmut Kohl). Parlamento seçimlerinin ardından Kohl'un yerini Gerhard Schröder almıştır.

Gerhard Schröder (Gerhard Fritz Kurt Schröder) 1998-2005 yılları arasında Almanya Federal Cumhuriyeti'nin yedinci Şansölyesi olmuştur. 1990-1998 yılları arasında Aşağı Saksonya eyaleti başbakanlığı yapan Schröder, 1999-2004 yılları arasında da Sosyal Demokrat Parti SPD'nin genel başkanlığını yapmıştır (Britannica, 2022, Gerhard Schröder).

Schröder, 1998'de Aşağı Saksonya eyalet seçimlerini kazanmıştır. Ardından, SPD'nin şansölye adayı olmuştur. SPD, 1998 federal seçimlerinde %40,9 oy almıştır. Bu rakam SPD'yi 1972'den bu yana ilk kez en güçlü parti yapmıştır. 1998'de federal meclis Schröder'ı federal şansölye seçmiştir (Bundeskanzler von 1998 bis 2005, 2022). Şansölye olarak Avrupa entegrasyonunu teşvik eden Schröder, nükleer enerji kullanımını sınırlamak, işsizliği azaltmak ve Doğu Almanya'nın ekonomik inşasını ilerletmek hususlarına odaklanmıştır (Britannica, 2022, Gerhard Schröder). Schröder, 2002'de Bundestag seçimlerinde tekrar birinci aday olmuştur. SPD, %38,5 oy almıştır. Böylece iki federal seçimde ilk kez en güçlü

parti olmuştur (Bundeskanzler von 1998 bis 2005, 2022). Böylece Schröder, dönemin ekonomik durgunluğuna ve işsizliğe rağmen 2002’de yeniden Şansölye seçilmiştir (Britannica, 2022, Gerhard Schröder). 2003-2005 yılları arasında Irak savaşı olmuştur (Bundeskanzler von 1998 bis 2005, 2022). İkinci döneminde Almanya dâhil BM Güvenlik Konseyi üyeleri arasında diplomatik bir çatışma hâkim olmuştur. Buna göre, Irak kimyasal, biyolojik veya nükleer silahlara sahip olmayı sürdürmemiştir. Almanya 2002’nin Kasım’ında, 1998’de geri çekilen silah denetçilerinin Irak’a iadesini gerektiren bir Güvenlik Konseyi kararına destek vermiştir. ABD Başkanı George W. Bush Aralık’ta, Irak’ın silah denetçileriyle iş birliği içerisinde olmadığı; iki ay sonra, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve İspanya, Irak’a karşı askerî güç kullanımını açıkça yetkilendiren ikinci bir karar çıkarmışlardır. Schröder, Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, karara karşı çıkmış ve daha sıkı denetim rejimi önermiştir. Anlaşmazlık, Alman-Amerikan ilişkilerinde kayda değer ölçüde çatlak oluşturmuştur. ABD ve Birleşik Krallık 2003’ün Mart’ında Irak’a saldırı düzenlemiş, Schröder ülkesinin kampanyaya şiddetle karşı olduğunu belirtmiştir. İç tarafta kötülelemeye devam eden Almanya ekonomisi 2003’te Schröder’in reform programıyla istenilen sonuca ulaşamayınca Schröder 2004’te istifa etmiştir. Schröder, Hıristiyan Demokrat Birlik (CDU) ve kardeş partisi Hıristiyan Sosyal Birliği’nin az farkla galip geldiği fakat çoğunluğu sağlayamadığı bir erken genel seçim tasarlamıştır. Yapılan müzakerelerin ardından koalisyon hükümeti kurulmuştur. Şansölye olarak CDU’dan Angela Merkel yer almıştır. Schröder ise, yeni yönetimde kabine pozisyonunu kabul etmemiştir (Britannica, 2022, Gerhard Schröder). 2005’te erken federal meclis seçimleri gerçekleşmiştir. SPD %34,2 oy alırken CDU/CSU %35,2 oy almıştır. Yani SPD az bir farkla yenilmiştir. 2005’in 22 Kasım’ında federal meclis Angela Merkel’i federal şansölye seçmiştir. Angela Merkel liderliğinde CDU, CSU ve SPD ile yeni bir koalisyon kurulmuştur. Schröder, federal meclisten istifa etmiştir. Böylece aktif siyasetten de çekilmiştir (Bundeskanzler von 1998 bis 2005, 2022). Schröder, Gerhard Schröder - Die Biographie adlı kitapta yaratıcı, reformcu, savaşçı vs. gibi özelliklerle yedi bölümle tanımlanmış; bunlardan koşulsuz güç duygusu, mücadele ruhu ve pragmatizm gibi tarafları ön plana çıkmıştır.

2.5.6. Birleşme Sonrası Merkel Dönemi (2005-2021)

“Eğer mutsuzluğa, kıskançlığa ve umutsuzluğa kapılmazsak geleceği iyi yapabileceğimize yürekten inanıyorum.”

*_Angela Merkel_
(BBC, 2021, 3 Aralık)*

Bu bölümde Birleşme sonrası Merkel dönemi ele alınmıştır. Angela Merkel, 2005-2021 yılları arasında 16 yıl Şansölyelik görevinde bulunmuştur.

İlk Almanya Federal Meclisi 1949’un 7 Eylül’ünde Bonn’da toplanmıştır. İkinci Almanya Federal Meclis ise, 1953’te yapılmıştır (Deutscher Bundestag, 2021).

1989’da Berlin Duvarının yıkılmasından sonra, 1990’da ilk ve tek serbest seçim gerçekleşmiştir. Merkel, o sırada demokratik uyanış’a katılıp basın sözcülüğü yapmıştır. “Alman Sosyal Birliği (DSU)” ile “Hıristiyan Demokrat Birlik (CDU)” koalisyon yapmış, %0,9’luk oy oranına rağmen Demokratik Uyanış hükümet’e katılmıştır. Merkel, “Lothar de Maizière (CDU) hükümetinin” sözcü yardımcısı olmuştur. 1990’ın 3 Ekim’inde birleşme gerçekleşmiştir. Birleşme sonrası 1990 Aralık’ta yani ilk seçimde “Stralsund-Rügen-Grimmen’i temsil eden Federal Meclis’te”²⁰ Merkel bir sandalye kazanmıştır. 1991 Ocak’ta Şansölye Helmut Kohl Merkel’i “Kadın ve Gençlik Bakanı” atamıştır. Merkel 1994 seçimlerinin ardından “Çevre, Korumave Reaktör Güvenliği Bakanı” olarak atanmıştır. 1995 Mart-Nisan’da “Berlin’deki ilk Birleşmiş Milletler İklim Konferansı’na” başkanlık yapmıştır. 7 Kasım’da CDU’nun Genel Sekreteri seçilmiştir. 1999’da CDU’nun yaşadığı finans skandalının ardından, Merkel’in açık mektubuyla popüleritesi artmıştır. 2000’in 10 Nisan’ında CDU başkanı Merkel olmuştur. Parti başkanlığında ilk kadın ve katolik olmayan kişi olarak Merkel, 2002 seçimlerinde umduğu Şansölyeliği, 2005’in 22 Kasım’ında almıştır. (CDU-CSU) %35,2’lik oy ile SPD’yi %1 geride bırakmıştır. Nitekim CDU-CSU-SPD’nin büyük koalisyonu olmuş ve Merkel başına geçmiştir (Britannica, 2021, Angela Merkel).

Merkel, 2. Dönemini 2009’un 27 Eylül’ünde %34’lük oy ile garantilemiştir (BBC, 2009). Nitekim güç ve istikrar kazanan Almanya, Merkel’in 2005, 2009 ve 2013 seçimlerinde iki dev parti olan “CDU ve SPD’nin Büyük Koalisyonu”yla Şansölye olmuştur. Dahası Merkel, her seçimde kendi çoğunluğunu korumuştur. Almanya, dünya “exportmeister” (ihracat ustası) olmuştur. Sıfır faizle borçlanacak kadar güven yaratmıştır. 2012’den itibaren paralı Almanlar, Anglo-Saksonlar gibi davranış sergilemişlerdir. Mülk biriktirerek ev fiyatlarında patlamalara sebep olmuşlardır. Daha önce dikkate alınmamasına rağmen, diğer

²⁰Parlamento’nun alt meclisi

ülkelere nazaran özel eğitim Almanya’da artış göstermiştir. Serbest piyasa yanlısı refah toplumu karışmıştır. Yunanistan’ın kurtarılmasına tepki olarak AB’ye karşı eleştirel bir parti kurulmuştur. ‘Alternative für Deutschland’ (AfD)-(Almanya için alternatif) adlı partinin kurucusu Bernd Lucke’dir. Tüm bunlara rağmen Merkel 3. dönemine zaferle girmiştir. Tek sorun her dönemki gibi Doğu Elbiya olmuştur. 2015’e gelindiğinde Almanya ferah içerisinde fakat can çekişen Doğu Elbiya’yla prangalanmış yaşamaktaydı. On yıldır iktidar olan demokratik Merkel’in oy oranı %75’ti. Merkel, Yunanistan hususunda katı bir tutuma sahip olmuştur. Genel anlamda Güney Avrupa’nın çoğunluğundan da hoşlanmamıştır. Sırf bu yüzden kendi seçmenleri ve Doğu Avrupa AB Devletleri Merkel’i desteklemiştir (Hawes, 2021: 229-233).

Merkel görevi süresince pek çok kritik işlerde bulunmuştur. Britannica’ya göre (Britannica, 2021); Merkel 2015’te “Schengen Anlaşmasını” geçici askıya almış Avusturya’yla sınır kontrollerini başlatmıştır. Yine 2015’te Almanya’ya 1 milyonun üzerinde göçmen giriş yapmıştır. Göçmenlere karşı tepkilerden 2016 seçimlerinde “Alternative für Deutschland; AfD”, Merkelin memleketinde dahi CDU’nun önünde ikinci olmuştur. (BBC, 2018)’a göre, 2018’in 14 Mart’ında Merkel’in dördüncü dönemi başlamıştır. Alman Parlamentosu, Merkel’in görevini “315’e karşı 364 oyla” onaylamıştır.

Özetle, Angela Merkel’in 1991-1994 yılları arasında Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı, 1994-1998 yılları arasında Çevre Bakanlığı, 1998-2000 yılları arasında CDU Genel Sekreterliği, 2000-2018 yılları arasında CDU Başkanlığı, 2002-2005 yılları arasında muhalefet liderliği yapmıştır. Merkel, 2005’teki Federal seçimlerinin ardından, 2005-2021 yılları arasında Alman Şansölyeliği yapmıştır. Bir sonraki dönem için aday olmayacağını da belirtmiştir (Britannica, 2021). 26 Eylül 2021’de Almanya’da yapılan Federal seçimlerinde Olaf Scholz’un seçilmesiyle, Almanya’da 16 yıllık Angela Merkel dönemi son bulmuştur.

2.6.Alman Savaş Felsefesi/nin Temeli

Almanya’nın siyasi tarihinin ve savaş felsefesinin şekillenmesinde, dönemsel olarak yer alan siyasi karakterler önem teşkil etmektedir. Bismarck’ın iradesinden Hitler’in kararlığına, Friedrich Wilhelm’in vizyonistliğinden Hindenburg’un sadakatine, V. Charles’ın şaşalığından Friedrich Ebert’in yenilikçi ruhuna kadar, öne çıkan her liderin karakteristik özelliği; davranışına, kararlarına ve dolayısıyla Alman tarihinin savaş felsefesinin oluşumuna etki etmiştir.

Almanya Jeopolitik konumu itibariyle kuşatılmaya maruz kalan bir ülkedir (Yalman,

2020: 25). Hawes (2021), Almanya'nın kaderinin yazılmasındaki coğrafi unsurdan bahsederek, Ren ve Elbe nehirlerine dikkat çekmiştir. Almanya'yı ele geçirmek amacıyla Romalı General Drusus'un Ren'i geçerek Elbe kıyısına gelmesi, yaklaşık 1500 yıl sonra burada doğan Prusya devleti, sonrasında Prusya'nın Alman devletlerinin birleşmesini sağlaması ve hem Nazizm'in hem de I. ve II. Dünya savaşlarının başlamasında ciddi etkileri bulunmaktadır.

Nazilik hareketinin doğuşunun ve Hitler'in hem Almanya'nın hem de dünyanın kaderine hükmetmesinin asıl sorumlusunun II. Wilhelm olduğu ifade edilmektedir. Alman tarihinde tek adam hâkimiyetinin istidadını Hitler'den önce II. Wilhelm belirtmiş; Hitlerin öncüsü olmuştur (Yalman, 2020: 23). II. Dünya Savaşı'nın ilk kısmında başlıca stratejik kararlar Adolf Hitler tarafından alınmıştır. Keza Führer Hitler, 1942-1945 arası olan ikinci kısımda da hem stratejik kararları hem de sahra ordularını doğrudan kişisel komuta etmiştir. Nitekim Hitler'e yalnızca mücadelenin ilk yıllarındaki stratejik başarılar değil, aynı zamanda sonraki yılların stratejik hataları da yüklenmektedir (Hale, 1948: 198). Tüm bunlar felsefik bir temelin oluşumuna katkı sağlamıştır.

1918-1923 yılları siyasi ve ekonomik kargaşalara ev sahipliği yapan Weimar Cumhuriyeti ise, ancak 1924-1929 arasında göreceli ve kısa bir "barış ve ferah dönemi" geçirmiştir (Storer, 2021: 171). Hitler de Alman milletinin kaynaşmış bir ırka sahip olmadığını vurgulamıştır. Bunu 30 yıl savaşlarına dayandırmakta ve ilkel unsurların birleşmesiyle Alman ırkının bozulmuş olduğunu ifade etmiştir (Hitler, 2021: 314).

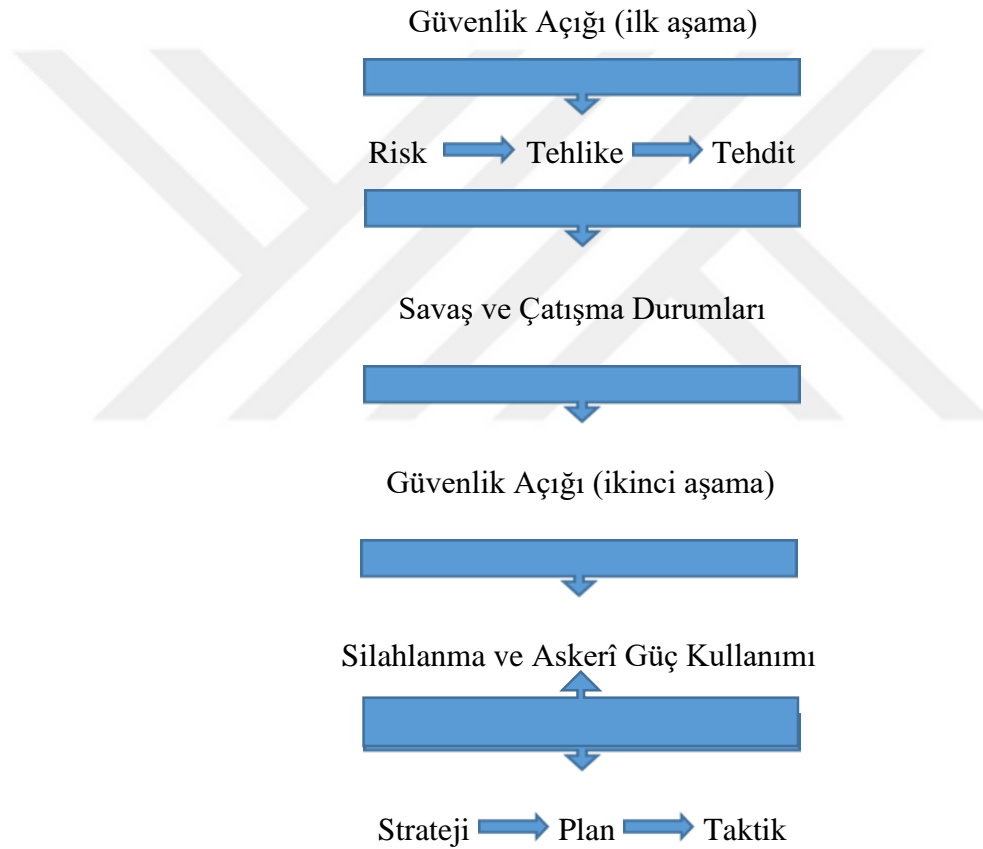
Yukarıda bahsi geçen örneklerden de hareketle, Alman stratejik seçimlerinin köklü kültürel değişimleri bazı faktörlere bağlı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu faktörler arasında yaşanan dini savaşların, kilisenin, Katolik-Protestan mücadelesinin yanı sıra toplumu derinden etkileyen ekonomik bunalımların da etkisi büyük olmuştur. Alman tarihi, kararlı liderlik özelliği gösteren yöneticilerin varlığı kadar, istikrar sağlayamayan iktidarların ve kalıtsal hükümdarlık sisteminin getirisi olan taht kavgalarına da ev sahipliği yapmıştır.

Sonuç itibarıyla Almanya, Avrupa'nın büyük, zengin ve kalabalık bir ülkesidir. Bu özelliğiyle Avrupa'daki pekçok gelişmeden de etkilenmektedir. Buna rağmen Almanya'nın Avrupa'da öncü misyon üstlenmek istenmemesi, güvenlik problemlerinin varlığına da işaret etmektedir. Almanya'nın soykırım hatıraları da stratejik kültürünün bu konuda etkilenmesine sebebiyet vermektedir. Bu durum Almanya'nın aktif ve etkili güç olma hedeflerini de yavaşlatmaktadır. Almanya'nın Avrupa merkezli role sahip olması da onun güvenlik politikalarına temkinli yaklaşmasına sebebiyet vermektedir. Bunun ana nedeni ise tarihsel

kolektif hafızanın yükünden kaynaklanmaktadır.

2.7.Stratejik Kültürün Güvenlik Yaklaşımlarıyla İlişkisi ve Farklılıkları

Amaç, kapasite ve güç bileşimi olan stratejinin, kültürle entegre haline işaret eden stratejik kültürün, esasında güvenlik ve güvenliğe dair sorunları kapsadığı yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu minvalde, güvenlik çalışmalarını yalnızca uluslararası ilişkilerin başlıca teorileri kapsamında değerlendirmekten daha da fazlası olduğu aşikârdır. Savaş ve güç mübadelesinin yansıması olan stratejik kültürün bu noktada etkin olduğu ve aktif rol oynadığı da açıktır.

Şekil 7. Stratejinin Doğuşu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki şekilde yer alan aşama ve basamaklar stratejinin doğuşuna işaret etmektedir. Güvensizlik durumu yaratan güvenlik açığı, ilk aşamada risk, risk ise tehlike, tehlike de tehditi yaratmıştır. Tüm bunların savaş ve çatışma durumlarına yol açmasıyla ikinci bir güvenlik açığı oluşmuştur. Bu durumda silahlanma ve askerî güç kullanımı devreye girerken bu durum, stratejiyi; strateji planı ve plan da taktik uygulanmasını doğurmaktadır.

Başlı başına bir kuram olan stratejik kültürün, genel olarak realist bakış açısıyla ilişkilendirilen güvenliğe kayıtsız olmayışı ve aralarındaki ilişkinin iyi idrak edilmesi gerekmektedir. Bu noktada stratejik kültürün genel realist güvenlik yaklaşımlarından farkı, Almanların tarihi, siyasal ve liderlerinin karakteristik özelliklerinin diğerlerinden ayrıştığı noktaya işaret etmektedir.

Bu noktada güvenliğin strateji ve stratejik kültüre dair öneminin daha iyi anlaşılması sebebiyle güvenlik hususuna değinmekte fayda görülmüştür. Bu bölümde güvenlik yaklaşımlarının konuyla ilgili görülen kısımlarına değinilmiş, Alman stratejik anlayışına ve kültürüne temel oluşturan hususlar dikkate alınmıştır. Buradan hareketle, öncelikle güvenliğin kavramsal çerçevesi ele alınmış, ardından; güvenlik bakış açılarına kısaca göz atılmış ve güvenlik okulları kapsamında Frankfurt okuluna dikkat çekilmiştir.

2.7.1. Güvenliğin Kavramsal Çerçevesi

Güvenlik çalışmalarının temelini oluşturan güvenlik yaklaşımlarını ele almadan önce ‘güvenlik’ kelimesini etimolojik ve epistemolojik bakımdan incelemekte fayda görülmektedir.

Güvenmek kelimesinin kökeni, 8.-11. yy’da Orta Asya’da; “küve”, “küw/kū ün”, “şöhret, iktidar”, “küven”e dayanmaktadır (Etimolojiturkce, 2021). Güvenlik kelimesi Arapça’da aman, emin, emniyet, felah, salim, selam, taharri ve yeddiemin gibi sözcükler olarak anılmaktadır. Köken olarak Arapça’da; “*amān* أمن ‘güvenlik, güvence’” sözcüğünden alınan ve yine; emin anlamına gelen “*amīn* أمين ‘güvenli, güvenilir’” sözcüklerinden oluşmaktadır. Kelime, “İbranice, Aramice/Süryanice” de eş anlama gelen “אמן” ile eş kökenlidir. Emniyet kelimesi aynı zamanda Arapça’da “*amn* أمن ‘güvenlik, emniyet’” sözcüğünden türemektedir. Arapça kökenli felah; “*falāh* فلاح ‘refah, başarı, mutluluk, güvenlik, huzur, kurtuluş’” anlamına gelirken, salim; “*sālim* سالم ‘sağlıklı, emin, güvenli’” olarak da anılmaktadır. Keza, Arapça; “*salām* سلام “sağ ve sağlam olma, güvende olma, barışık olma ve sağlık, selamet, barış, güvenlik” sözcüğünden alıntıdır. Arapça; *salima* “sağ ve sağlam idi” fiilinin mastarıdır. Yine Arapça’da; “*taḥarrī* تحرّی güvenli bir yere sığınma ve bir işin peşinden ısrarla gitme, araştırma, ısrarla sorgulama” anlamlarına gelirken, Yeddiemin denen; “*yadd* يَد ‘el’ ve Arapça *amīn* أمين güvenli” anlamlarında kullanılmaktadır. Yeni Yunanca’da Asfalya olarak “*asfalía* ασφαλία güvence, güvenlik, sigorta” olarak kullanılmaktadır (Etimolojiturkce, 2021). Venedikçe *sicurtà* “güvenlik, emniyet, kaza veya kayıp ihtimaline karşı ayrılan emniyet akçesi” sözcüğünden alıntıdır. Venedikçe sözcük Latince *securitas* “güvenlik, emniyet” kelimesinden alınmıştır. Bu

sözcük Latince *sēcūrus* “endişesiz, kaygısız, güvenli” kelimesinden türetilmiştir. Latince sözcük Latince *cura* “endişe, dikkat, kaygı, gözkulak olma” sözcüğünden *se+* önekiyle türetilmiştir (Etimolojiturkce, 2021).

Türk Dil Kurumu (TDK, 2021)’na göre, Güvenlik “toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet” anlamına gelmektedir. Heywood (2016: 114); güvenliğin zarara karşı güvende olma anlamına geldiğini ifade etmektedir. Uluslararası kapsamda güvenlik ise devletin dışarıdan gelen tehlikelere karşı emniyet oluşturma kapasitesine işaret etmektedir. Bilhassa silahlı kuvvetlerin, savaşa ve saldırılara karşı koyma istidadını ifade etmektedir. Akgül Açıkmeşe (2018: 241-243), güvenliğin 1940’larda stratejik çalışmalar ismiyle doğduğunu, 1940’lardan 1980’lere kadar stratejik çalışmalar gölgesinde anıldığına dikkat çekmiştir. 1980’lerden itibaren de ortaya çıkan insani sorunlardan (göç, hastalık nüfus, yoksulluk, vs.) dolayı bu dar kalıba sığmayıp güvenliğin stratejik çalışmalar ötesinde açıklandığını ifade etmiştir. Keza, “tek ve yeknesak” bir güvenlik tanımının yapılamayacağını da vurgulamıştır. Ayrıca, güvenlik etiketlerinin tehdide ve aktöre bağlı olduğunu, güvenliğin belirleyicisi olan özne ve tehditlerin farklı yaklaşımlarla tanımlandığını ifade etmiştir. Birdişi (2017: 27); siyaset biliminde tehdidin güvenliğin tamamlayıcı bir kavram olduğunu, güvensizliğin kaynaklarının ise birer tehdit olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda bir tehdit durumunun azami güç kullanımını meşru kılacağını dile getirmiştir. Çünkü tekrar güvenlik durumuna ulaşabilmenin tehdidin yok olmasıyla mümkün olacağını ifade etmiştir. Risk ve tehlike tehdide göre daha az etki kapasitesine sahip olduğuna dikkat çekmiştir. Dolayısıyla, riskin tehditten önce geldiğini ve güvenlik politikalarını direkt olarak yönlendirmediğini dile getirmiştir. Wolfers (1952: 485) tehdidin algısal ve olgusal tanımını yaparak, nesnel (objektif) ve öznel (subjektif) güvenlik kavramlarını ortaya atmıştır. Buna göre, “kazanılmış değerlere kasteden tehditlerin var olup olmadığıyla” ilgilenen objektif güvenlik, “kazanılmış değerlerin tehdit edildiğine dair korkunun var olup olmadığıyla” ilgilenen subjektif güvenli olarak açıklanmıştır. Birdişi’nin de belirttiği gibi (2017: 28-29); kaygı yok tehdit varsa “Subjektif Güvenlik”; kaygılanacak tehdit yoksa “Objektif Güvenlik” olarak ifade edilmektedir. Devletin güç ve kapasitesiyle yakın ilgili olan “Subjektif güvenlik”tir. Güç ve kapasitenin yanı sıra coğrafyayla da ilgili olan “Objektif güvenlik”tir. Heywood (2016: 115) bu konuda terörizme de dikkat çekerek, güvenlik tehditlerinin global güvenlik açısından revize edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Güvenlik hususu açıklanırken kendi içerisinde bir takım olgusal kavramlardan yararlanmaktadır. Bu bağlamda zor ve karışık görünen güvenlik tanımlamalarında ve yapılan

güvenlik çalışmalarında bu kavramlardan faydalanmak, konunun daha iyi anlaşılmasına hizmet etmiştir. Bunlardan biri de “Güvenlik İkilemi”dir. Birdişi (2017: 199) güvenlik ikilemini: “Daha güvenli olma adına yapılan girişimlerin karşılıklı silahlanmayı tırmandırarak dünyayı her geçen gün daha güvensiz hale getirmesi durumu” şeklinde tanımlamıştır. Jervis (1978: 186-187) güvenlik ikileminin merkezi noktasından bir yaklaşımla; “bir devletin güvenliğinin artması diğerlerinin güvenliğini azaltır” önermesinin ne gibi şartlarda geçerli olduğuna dikkat çekmiştir. Buna dair Jervis iki ana değişkeni vurgulamıştır. İlki; savunma silahlarının ve politikalarının saldırgan olanlardan ayırt edilip edilemeyeceği, diğeri ise; saldırının mı yoksa savunmanın mı avantajlı olduğu hususu olmuştur. Tanımların net olmadığını, dolayısıyla bir olayı yargılamanın da kolay olmadığını, fakat bu iki değişkenin statükocu güçlerin ne tür güvenlik politikası izleyeceği hususunda aydınlatıcı olduğunu ifade etmiştir. Tartışılan değişkenlerin sorunun özüne inemediğini, ancak savunma silahlarının saldırgan olanlardan farklı olduğunda, bir devletin diğerlerini daha az güvenli hale getirmedi, kendisini daha güvenli hale getirmesinin mümkün olduğunu savunmuştur. Savunmanın hücumla karşı avantajlı olduğu durumda, devletin güvenliğindeki büyük artışın diğerlerinin güvenliğini kısmen azalttığını ve statükocu güçlerin tamamının yüksek düzeyde bir güvenlikten yararlandığını vurgulamıştır. Nitekim saldırının avantajlı olduğu durumda karşı tarafın ordusunu yok etmenin ve topraklarını ele geçirmenin kendi ordusunu savunmaktan daha kolay olduğunu, savunmanın avantajlı olduğunda ise korumanın, ilerlemenin ve yok etmenin almaktan daha kolay olduğunu ifade etmiştir. Hızlı ve etkili bir savunma ile saldırganın ilk galip geldiği bölgeyi elinde tutabileceğini öne sürerken, I. Dünya Savaşı’nda İngiltere ve Fransa’nın Almanya’yı Fransa’dan atmasının çok zorlaştırdığını vurgulamıştır.

Akgül Açıkmeşe (2018: 245-246), 1940’larda ABD’de doğan güvenlik çalışmalarının Amerikan güdümlü düşünce kuruluşları merkezli olduğunu hatırlatarak niteliğinin zamanla değiştiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda herhangi bir disipline dâhil olmayan güvenlik çalışmalarının süreç içerisinde üniversite eksenli bir yapıya evrildiğini ifade etmiştir. Keza stratejik çalışmalar başlığıyla uluslararası ilişkiler disiplininde alt-dal olarak farklı teorilerce biçimlendirildiği de açıktır. Birdişi (2017: 26) siyaset bilimi açısından da güvenliğin önemine dikkat çekerek, iki temel güvenlik yaklaşımına işaret etmiştir. Bunlar: “İnsan odaklı güvenlik” ve “Devlet odaklı güvenlik”tir. Netice itibarıyla hem siyaset bilimi hem uluslararası ilişkiler bakımından mühim olan güvenlik hususu, bireylerin güvenliğinden çok devlet güvenliğini dikkate almıştır. Siyaset bilimi bakımından da güvenlik hususu ulusal çıkarlar ve tehdit

kapsamında şekillenmiştir. Buradan hareketle devlet merkezli güvenlik politikaları realist düşünceye ait olurken, siyaset bilimi bakımından güvenlik politikaları çıkar ve tehdit ekseni olmuştur.

Son olarak Walt (1991: 222); pozitivistler ve postpozitivistler arasında cereyan eden epistemolojik tartışmada, standart bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak pozitivismi savunmuştur. Ona göre güvenlik çalışmaları askerî bilgiye ulaşmaya çalışmaktadır.

Buraya kadar güvenliğin kavramsal çerçevesi hakkında bir bakış açısı oluşturulmuştur. Bir sonraki bölümde ise, güvenlik çalışmaları/yaklaşımları, türleri ve çalışmaları konusu ele alınmıştır.

2.7.2. Güvenlik yaklaşımları

Walt (1991: 212-213)'a göre güvenlik çalışmaları, güç kullanımının mümkün hale getiren koşulları, gücün kullanımının devletleri, toplumları ve bireyleri ne şekilde etkilediğini araştırmaktadır. Bunun yanı sıra devletlerin savaşı önlemek, savaşa hazırlanmak ya da savaşa girmek için benimsediği bazı politikaları da araştırmaktadır. Askerî güç alanının odağında ve siyasi kontrole tabi olduğu düşünüldüğünde, güvenlik araştırmaları manipüle edilebilir değişkenlere, bilime, kasıtlı politika eylemleriyle değiştirilebilecek ilişkilere odaklanma eğilimindedir. Güvenlik çalışmaları, kriz yönetimi, silah kontrolü, diplomasi gibi “devlet idaresi” olarak da adlandırılan şeyleri de içermektedir. Bu konular direkt olarak savaşın karakteriyle ve olasılığıyla ilgili olduğundan alanın ana odağındadır.

Daase ve Junk (2012: 153) Alman dış güvenlik politikasını, pasif farklılık ve aktif uluslararası yaratıcı irade arasında bir süreklilik konumuna yerleştirirken, Alman dış güvenlik politikasının hırs düzeyi bağlamında eylem teorisinde daraltılmış bir stratejik kültür incelemesi sunmaktadır. Dolayısıyla sosyal beklentiler Alman dış güvenlik politikasının emelleri olarak ön plana çıkmaktadır. İnsani krizlerde etkili olabilecek ve insani ilkelerle daha uyumlu bir dış güvenlik politikası arzusu, pasifist refleksler, öngörülebilir ve güvenilir bir Avrupa gücü ön plana çıkmaktadır.

Ulusal güvenlik politikalarını biçimlendiren yaklaşımlar siyasi düşünce tarihine dayanmaktadır. Buradan hareketle güvenlik teorilerinin düşünsel temelleri idealizm, realizm, liberalizm ve Marksizme dayanmaktadır. Konstrüktüvizm doğrudan siyaset teorisi olmamakla birlikte idealizm içerisinde gelişmiştir (Birdişli, 2017: 63). Buzan ve Hansen (2008: 35-38) güvenliğe yeni yaklaşımları, güvenlik çalışmalarının geçmişinin ve mevcut durumunun ele

alındığı 11 farklı güvenlik yaklaşımı şeklinde toparlamıştır. Bu yaklaşımlar: Geleneksel İnşacılık, Barış Çalışmaları, İnsan Güvenliği, Eleştirel İnşacılık, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları, Post-Kolonyal Güvenlik Çalışmaları, Post-Yapısal Güvenlik Çalışmaları, Kopenhag Okulu, Feminist Güvenlik Çalışmaları, Stratejik Çalışmalar ve Neorealizm olarak sıralanmıştır. Bu minvalde Birdiqli (2017: 79-80) uluslararası alanda da güvenliğin tipolojisi ve güvenlik çalışmalarına dikkat çekmektedir. Bu bağlamda genel olarak güvenlik üzerine yapılan çalışmaların güvenlik yaklaşımları, güvenlik ekolleri ve güvenlik teorilerinden oluştuğunu da ifade etmektedir. Buna göre, güvenlik yaklaşımları kapsamında; Realist Güvenlik Yaklaşımı, Eleştirel Güvenlik Yaklaşımı ve Konstrüktivist Güvenlik Yaklaşımı ele alındığını, Güvenlik Ekolleri kapsamında ise; Frankfurt Ekolü, Wellish Ekolü, Paris Ekolü ve Kopenhag Ekolü'nün ele alındığını vurgulamaktadır.

1955-65 yılları arası güvenlik çalışmalarının “altın çağı” olarak görülmektedir. Soğuk savaş zamanlarında yaşanan “Kutuplar arası ideolojik rekabet” stratejik güvenlik çalışmalarının muhteviyatını oluşturmuştur. Keza, stratejik güvenlik, güç dengesi, caydırıcılık, barış anlaşmaları ve silahların kontrolü hususları realist güvenlik yaklaşımı için de önem arz etmiştir. Zamanla, teknolojik ilerlemeler sayesinde nükleer rekabette zorunlu “detente” (yumuşama) olmuştur. Bu bağlamda “Küba Füze Krizi”, “Vietnam Yenilgisi”, “Kutuplar arası yumuşama”; barış çalışmalarını yaratmıştır (Birdiqli, 2017: 83-94).

Soğuk savaş yılları süresince realist okul olarak tanımlanan kuramsal yaklaşımların önemseydiği güvenlik kavramı, devletin en önemli işlevi sayılmaktadır. Devlet odaklı güvenlik anlayışı realist okul tarafından yaygınlaştırılmıştır. Ancak bu durum siyasal ve kurumsal bakımdan tartışmalara yol açmıştır. Öncelikle devletin güvenlikle olan ilişkisinin devletin hem öznesi hem de nesnesi olması bakımından sorunlu bir kavramsal çerçeve ortaya çıkmaktadır. Bu noktada devlet güvenlik sağlayıcı mı yoksa güvenliği sağlanması gereken bir varlık mı sorusu devlet güvenliği sorusunu ortaya çıkarmaktadır (Özcan, 2021). Walt (1991: 212-214) güvenlik çalışmaları alanının askerî güç kullanımıyla sınırlandırılması gerektiğini savunurken, Heywood (2016: 155) realist teorisyenlerin güvenlik ikilemini; devlet münasebetlerindeki güvensizliğin savaşa meyletmesi olarak değerlendirdiklerini ifade etmiştir. Böylece belirsiz güdülerle diğer devletlerin düşman olarak algılanması söz konusu olmaktadır. Brown ve Kirsten (2013: 120)'ın savunduğu nokta ise; anarşinin, anarşik toplumda dahi anarşi olduğudur. Nitekim hükümetler olmadan, egemen devletlerin “varoluşsal durumu”, hem tehlikeli hem güvensizdir. Güvensizliği yönetmek ise güç dengesinin sağlanmasıyla mümkün olmuştur. Nitekim devletin güvenliğin öznesi ve nesnesi

olmasında güvenliğin yalnızca askerî araçlarla sağlanabilecek bir kavram olduğu kabul görmektedir. Devletin temel kurumlarının askerî bürokrasiyle yakından çalışan bir yapısının olmasıdır. Bu da milli güvenlik devletine işaret etmektedir (Özcan, 2021).

Soğuk savaşın bitimiyle güvenlik kavramının sorgulanmaya başlanmıştır. Güvenliğin yalnızca askerî manada anlaşılabilir bir çerçeveden çıkması, toplumsal, siyasal ve insani güvenlik kapsamında algılanması gerektiği anlaşılmıştır. Bu dönemde çok sayıda ekol ortaya çıkmış, neyin ve kimin güvenliği soruları tartışılmıştır (Özcan, 2021).

Soğuk savaşın bitmesi ve globalleşme sürecinin uluslararası ilişkiler alanlarına hızla nüfuzu; güvenlik kavramı üzerine tekrar düşünülmesi ve tasnif edilmesi/biçimlendirilmesi zorunluluğunu yansıtmıştır. Yaşanan teknolojik dönüşüm devletlerin birbirleriyle olan rekabetinin şeklini değiştirmiştir. Bu durum “illegal şiddet unsurlarının” da eylem biçimlerini değiştirmesini ve etkili sonuç alabilmelerine yol açmıştır. Tüm bunlar güvenlik üzerine yeniden düşünme ve onu yapılandırma gerekliliği altındaki köklü koşullara işaret etmektedir. Güvenliğin yeniden düşünülmesinin mühim bileşenleri bulunmaktadır. Bunlar “askerî olmayan, devlet dışı, şiddet içermeyen ve sıfır toplamlı olmayan yeni tehditler ve çözüm önerileri” şeklinde sıralanabilmektedir. Kaldı ki güvenlik; bireyden devlete kadar hayatın her alanını kapsayan bir olgudur. Çünkü en basit şekliyle “koru ve tehlikelerden uzak olma hissi” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım güvenliğin fiziksel ve psikolojik boyutuna işaret ederken, tarihi süreçte daha çok fiziksel boyutu dikkate alınmış ve devlet sınırlarının emniyeti gözetilmiştir. Saldırı ve tehlikelerden uzak durmak devletlerin güvenlikleri için etken unsur olarak görülmüştür. Soğuk savaşın ardından devletlerin yeni tehditlerle karşı karşıya kalması; “BM, NATO, AB ve AGİT gibi” örgütlerin tepkisine ve güvenlik bakış açısındaki değişime de yol açmıştır (Yığıttepe, 2017: 69-70).

Nitekim Frankfurt ya da Galler Ekolu, eleştirel güvenlik çalışmaları sınıflandırmasında Yorumlayıcı yaklaşımlarda, Özgürleştirici (Emancipatory) Güvenlik çalışmaları olarak yer almıştır (Birdişli, 2014: 235).

2.7.3. Güvenlik Ekolleri Kapsamında Frankfurt Okulu

Bu bölümde, güvenlik ekolleri kapsamında konu ile ilgili olan Frankfurt ekolüne değinilmiştir. Başlarken, “Ekol” kelimesinin “Okul” sözcüğü ile aynı anlama geldiğini hatırlatmakta fayda görülmüştür.

Resmiyetteki adı: “Frankfurt Toplumsal Araştırmalar Enstitüsü” olan “Frankfurt Okulu”, 1923’te Frankfurt Üniversitesi’nde entelektüel/akademisyenlerce kurmuştur (Bağce, 2019: 7-9). İngiltere’de “Galler bölgesindeki Aberyswyth Üniversitesi” akademisyenlerinin eleştirel güvenlik çalışmalarından dolayı, Frankfurt Okulu; “Welsh School” (Galler Ekolü) olarak tanınmıştır (Birdişi, 2014: 233). Enstitü, Almanya’da demokrasiyle ve Weimar Cumhuriyetiyle kurulmuştur. Savaş sonrası yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlar, emperyal yönetimin mirası olarak görülmektedir. Enstitü üyeleri kültürel ve siyasi demokratikleşmenin eseri olan sorunları kaygıyla tartışmışlardır (Schuetz, 1989: 3). Balwin (1995: 124) Frankfurt okulunun; Alman İdealizminin ve eleştirel felsefenin mühim bir temsilcisi olduğunu vurgulamıştır. Okul, Marksist teorinin eleştirisinden doğmuştur ve mensupları; “sosyologlar”, “psikologlar”, “edebiyat eleştirmenleri”, “siyaset bilimcileri”, “felsefeciler” ve “ekonomistler”den oluşmuştur. Therborn (2019: 53); Frankfurt Okulunun kuramcılarının, yüksek burjuvanın akademik aydın üyeleri olduğunu belirterek, onların işçi sınıfının ezildiği dönemde entelektüel olgunluğa ulaştıklarını, “Nazi karşıdevrimi” sebebiyle de kendi proletaryalarından ayrı düştüklerini dile getirmiştir.

Okul, 1930’larda ilk olarak psikanalizci gözlemlerde bulunmuştur. Bu bağlamda; “Hegeli Marksizm”i ve Freud’un psikanalizini” izleyen; cinsel özgürlük ve kapitalizm hususları ele alınmıştır. İkinci olarak ise; “ekonomik, teknolojik ve kültürel” bakımdan ilerici olan Almanya’da Nazizm’in yükselişine odaklanmıştır. Frankfurt Okulu, faşizmin yükselmesiyle beraber, ilk olarak “kişilik, aile ve otorite yapılarına” ve “estetik” ile “kitle kültürüne” yönelmiştir. Okula göre, ideoloji, otoriter kişilik aracılığıyla faşizme destek olmuştur. Keza, işçi sınıfı da dâhil, orta ve alt sınıflarda faşizmin benimsenmesine imkân sağlamıştır. Bilhassa 1936’da Franz Neumann “Enstitü’nün faşizm ve Alman Nasyonal Sosyalizm çözümlemesinin ve eleştirisinin gelişiminde belirleyici” olmuştur. Enstitü “faşizmin yükselişi karşısında” Marx’ın göz önünde bulundurmadığı toplumsal şartları tekrar değerlendirmek istemiştir. Bundan dolayı okul üyeleri Marx’ın boşluklarını doldurmak amacıyla diğer okullara yönelmişlerdir. Bilhassa “Max Weber ve Freud’dan” çokça faydalanılmıştır. Okul’un eleştirel boyutu vurgulaması, yeniden gerçeklik tartışmalarını açmıştır. Bu minvalde, “Kant’ın eleştirel felsefesi” dâhil olmak üzere “Alman idealizmi”ne ve “Hegel’e dönüş yaşanmıştır. Böylelikle “pozitivizmin, kaba materyalizmin ve fenomenolojinin sınırları aşılmaya” çalışılmıştır (Bağce, 2019: 7-11).

Frankfurt Okulu; sol aydınların “Marksist ideoloji”yi eleştirmesiyle, Faşizmin ve Nazizmin yükselişine yaptıkları eleştiriye, “komünizm” ve “kapitalizm”e de yöneltmişlerdir.

Frankfurt okulunun eleştiri alanları; “Marksizm, Kapitalizm, Pozitivizm, Modernite ve Kültür” şeklinde sıralanmıştır. Bu minvalde, Marksizmin savunusu; insanlığın tehditlerinin materyalist temelli eşitsizlikler olduğudur. Buradan hareketle, Marksizmle Frankfurt Okulu uzlaştığı odak nokta; “güvenliğe insan odaklı yaklaşımlardır” (Birdişli 2017: 100-103). Birdişli (2014: 237); Frankfurt okulunun Nazizmin ve Faşizmin Avrupa’da yol açtığı “sosyo-politik travma”dan söz ederken; Fransa’nın Tunus ve Cezayir gibi sömürgelerinden aldığı göçlerle de göçmen sorunlarının meydana geldiğini ve bunun da “Paris Ekolünü” yarattığını dile getirmiştir. Galler ekolünün güvenlik paradigmasının epistemolojisinin de Frankfurt Okulunun fikir yapısına dayandığının altını çizmiştir. Kellner da (2019: 149) Okulun eleştirel güvenlik çalışmalarına kattığı odak noktanın “emancipation” (özgürleşme) olduğuna işaret etmiştir.

Frankfurt Okulu ilk, 1923-1950 arasında “Martin Jay’in Diyalektik İmgelem” eserinde incelenmiştir. Frankfurt Okulu’nun fikirleri, devrimci mücadelelerin burjuva dünyasına tutunmasının temel mesnedi olmuştur. 1970’lerde bastırılıp parçalanan hareket, 1960’lardan kalanların “yeni Marksist düşünürlerle ilgili” araştırmalarıyla sürmüştür. Bu bağlamda; 1930’lardan bu yana ne denli zengin araştırmalar yapıldığını keşfetmiş, 1945 sonrası eserlerde ise pek çok eksiklik ve yetersizlik olduğunu fark etmişlerdir (Kellner, 2019: 137). Jay’in atladığı ana nokta ise “eleştirel kuramın” temelini “Marksist ekonomi politikte” olduğu ve kuramın “sosyalist devrime” olan sıkı bağıdır (Kellner, 2019: 151).

Netice itibariyle, Eleştirel teori ilk eleştirisini Marksizmin metodolojisine yöneltmiştir. Horkheimer, Frankfurt okulunun ilk teorisyeni olarak pozitivizm görüşünün geçersizliğini öne sürmüştür. Diğer eleştiri ise; Gramsci’nin özne-nesne ayrımının yapılamayacağına dayanmaktadır. Ona göre tarihsel varlık olan birey, sınırlı bilgiye sahiptir ve onu yorumlamasının zaman alacağını ifade etmektedir (Wiggershaus, 1995: 5-6). Böylece Horkheimer, Frankfurt Okulu’nun eleştirel formülasyonunu ortaya koymuştur (Bağçe, 2019: 10). Horkheimer’a göre, eleştirel kuramla geleneksel olan arasındaki fark, herbirinin “Erkenntnisweisen” (düşünsel tarzı)’ı cisimleştirmesine dayanmıştır (Therborn, 2019: 21). Horkheimer eleştirel teoriyi; amaç ve yöntem mesnedinde kurgulamıştır. Eleştirel-geleneksel sınıflandırmasıyla, Frankfurt Okulunun teorik farklarını ortaya koymuştur. Hem bilimin tarihsel ve değişken olduğunu belirtmiş hem de özne-nesne ayrımı yapılamayacağını dile getirmiştir (Horkheimer, 2005: 17-18). Birdişli (2014: 239) Frankfurt okulunun Marksizm’e yönelik eleştirisinden hareketle; Marx ve Engels’in bilinç, düşünce ve ideallerin ekonomik temelli ilişkisine işaret etmiştir. Keza, altyapı-üstyapı kavramlarının Frankfurt Okulunda

Marksizm'deki bilinen şekliyle kullanılmadığına da dikkat çekmiştir. Bunun sebebini ise Frankfurt Okuluna dayandırmıştır. Çünkü Frankfurt Okuluna göre, günümüz siyasal ve ekonomik ortam iç içe girmiştir. Dahası, Frankfurt Okulunun fikir yapısı Marksist ekonomi politiğinden de ayrılmıştır. Schuetz'in ifade ettiği gibi (Schuetz, 1989: 3) kültür ve sanatın toplumsal yönüyle Frankfurt Okulunun kitle kültürüne olan tutumu arasında ilişki bulunmaktadır. Keza, Frankfurt Okulunun üyeleri burjuvazinin temsilcileri olduklarından, kitlelerle aralarında mesafe olmuştur. Bu tutumları, Marksizmin versiyonlarına etki ettiği gibi kitle kültürüne olan tutumlarını da etkilemiştir.

II. Dünya Savaşı döneminin Okul üzerindeki etkisi derin nitelikte olmuştur. Savaş yılları okul üyeleri üzerinde radikal fikir ayrılıklarına ve parçalanmalara sebebiyet vermiştir. Hitler'in iktidarıyla birlikte okul kapatılmış, üyeler farklı yerlerde yeniden faaliyete başlamışlardır. Savaşın ardından Enstitü yeniden Frankfurt'a dönmüştür. 1947'de "Adorno ve Horheimer"ın "Aydınlanmanın Diyalektiği" okulun ana tartışma noktalarını ortaya koymuştur. Bu eserde; kapitalizmin eleştirisinden "Batı uygarlığı eleştirisine" doğru kayma görülmüştür. Aklın doğadan özgürleşmesinin altını çizerek, pratiğin dünyayı bir alana dönüştürmesi tartışılmıştır (Bağce, 2019: 11-12). Eleştirel sezginin pratik önemi olaylara göre şekillenmektedir. Sezgisel hareket özgürlüğüne dikkat çekilerek, aklın diyalektik eleştirisinin "bütünsel değil içsel" olduğunu vurgulamışlardır (McCharty, 2019: 73-76).

Frankfurt Okulu'nun ana kavramlarından olan "Adorno'nun" "Negatif Diyalektik" eseri (2019) ile savaş sonrası baskı mekanizması ve şekilleri değişmiştir. Artık işçi sınıfı da kapitalizmin bir parçası olarak görülmemiştir. Böylece diyalektik, "radikal bir olumsuzluk yönteminin içine" yerleştirilmiştir (Bağce, 2019: 11-12). Frankfurt okulunun güvenlik kapsamlı katkıları 1940'larda "antisemitizm" üzerine yapılmıştır. Weimar Almanya'sındaki Yahudileri ve Holokost'u ele alarak incelemişlerdir (Jay, 2019(b): 473-476). Nitekim bilimin felsefeye indirgenmesi, Frankfurt Okulu'nun birinci indirgemeciliği iken, siyasetin felsefeye indirgenmesi ise ikinci indirgemeciliği olmuştur. Okulun bunu irdelemesi, siyasal eylem dair tutumu çözümlemeyi zorunlu kılmıştır. 1939'da Nazi-Sovyet Paketi'nin imzalanmasının ardından kuşkuculuk derinleşmiştir. Siyasetten geri çekilmeler olsa da boyun eğme ile sonuçlanmamıştır (Therborn, 2019: 41).

Kuram-eylem ilişkisi kapsamında Habermas, "İletişimsel Eylem Kuramı" eserinde okulun temel sav ve eleştirilerini dikkate alarak zayıflıklarını geliştirmeye çalışmıştır. Habermas; özerk birey ve özneyi, eylem içindeki özne olarak almıştır. Böylece okulun

tartışmalarına ilerleme sağlanmaya çalışılmıştır. Frankfurt Okulu temsilcileri arasında: “Oskar Negt, Claus Offe, Ulrich Preuss, Axel Honneth, Alfred Sohn-Rethel, Susan Buck-Morss, Ben Agger, Stephen Bronner, John S. Dryzek, Seyla Benhabib, Steven Best ve Douglas Kellner” gibi isimler yer almıştır. Yeni kuşak kuramcılar ise eleştirel kuramı; “demokrasi kuramı, feminizm, çokkültürcülük, ekoloji ve iletişim” gibi değişik alanlara uygulama amacı taşımışlardır (Bağce, 2019: 12-13).

Önceki bölümlerde yer alan Frankfurt Okulunun kitle kültürüyle olan ilişkisi aynı zamanda ortak paydaya işaret etmektedir. Güvenlik kavramı, dış tehlikelere karşı emniyet sağlama durumuna işaret ettiğinden, stratejik kültür de oluşabilecek muhtemel çatışma ve savaş durumlarına işaret etmiştir. Esasında 1940’larda başlayan güvenlik çalışmalarının zamanla stratejik çalışmalar kapsamında yapılmaya başlaması da bunun en güzel örneğidir. Bu kapsamda, yapılan stratejik çalışmaların stratejik kültüre ışık tuttuğu ve onu açıklayıcı bir misyona dönüştüğü de aşikârdır. Nitekim gerek güvenlik kavramının siyaset bilimince önemi gerekse stratejik çalışmaların teorilerce biçimlendirilip uluslararası ilişkiler alanında ele alınması, stratejik kültürün her iki alanda olan önemini göstermiştir.

Buraya kadar Frankfurt Okulu’nun eleştirel bir yapısının olduğu anlaşılmaktadır. Nazizm ve Faşizm olguları okulun ortaya çıkışındaki şartları gösterir niteliktedir. Kapitalizm ve sosyalizm eleştirisi okulun temel düsturudur. Okul genellikle otorite ve önyargularla ilgili problemler üzerine yoğunlaşmıştır. Güvenliğe özgürleşme terimini kazandırmıştır. Zorluklardan kurtulmayı hedef alan kavram aynı zamanda pozitif barışa da işaretmiştir.

Stratejik kültür, uluslararası ilişkiler teorileri arasındaki boşluğu doldurmaya yönelik bir misyon üstlenmiştir. Bu hususta Frankfurt Okulu’nun eleştirel yapısının bu misyona hizmet ettiği anlaşılmaktadır. Nitekim stratejik kültürün Frankfurt Okulu ile olan ilişkisi ele alındığında esasında, Frankfurt okulunun birşeylerin değişip dönüşmesi gerektiğini anlattığı görülmektedir. Sıcak çatışma zamanlarının ardından söylemlerin yumuşaması da stratejik kültürün değiştiğine işaret etmiştir. Bu minvalde, Alman stratejik kültürü, Frankfurt Okulunu etkilemiştir. Stratejik kültür bir nevi Frankfurt Okuluna bir açıklama sunmuştur. Sonuçta Frankfurt Okulu ve stratejik kültür birbirinden etkilenmiştir. Bu karşılıklı etkileşim birbirini yansıtır niteliğe bürünmüştür. Sonuç olarak güvenlik kuramları Alman stratejik kültürü açısından bir açıklama sunmuştur.

2.7.4. Güvenlik Ekolleri Kapsamında Kopenhag Okulu

Kopenhag Okulu, güvenliği açıklayan radikal bir güvenlik yaklaşımıdır. Kopenhag Okulu terimini ilk kullanan kişi Bill McSweeney olmuştur. McSweeney'nin, Buzan'ı eleştiren ve güvenliğe kuramsal yaklaşımını tanımlayan eleştirel çalışmasına 1977'de Buzan ve Wæver cevaben, bu adlandırmayı örtük bir şekilde kabul ettikleri bir makale yazmışlardır (Açıkmeşe, Akgül, 2022). Kopenhag Okulu, Barry Buzan, Ole Wæver ve Jaap De Wilde'nin isimleriyle anılmaktadır (Kalkan Küçüksolak, 2012: 204).

1985'te Kopenhag Üniversitesi'nde atılan Okulun temeli: "Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi'nde Avrupa Güvenliği (Huysmans, 1998: 479), çalışma grubunun yürüttüğü "Avrupa Güvenliği'nin Askerî -Olmayan Boyutları" başlıklı projeye dayandırılabilir (Açıkmeşe Akgül, 2022). "Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi" Avrupa güvenliği üzerine ve askerî olmayan hususlara odaklanmıştır (Huysmans, 1998: 480-481). Buzan ve Wæver'ın güvenlik çalışmaları da bu okul altında buluşmuştur (Açıkmeşe Akgül, 2022).

Kopenhag Okulu eleştirel yaklaşımların başlıcaları arasında yer almaktadır. Bilhassa Soğuk savaşın ardından sert eleştirilere maruz kalmıştır. Bu bağlamda okul kapsamında güvenlik değerlerinin ve etkenlerinin türlerinin arttığı görülmüştür. Çift kutuplu sistemin sona ermesiyle de yalnızca askerî boyutta değil, toplumsal, siyasi, ekonomik ve çevresel dinamikler ön plana çıkmıştır (Kalkan Küçüksolak, 2008: 202).

Kopenhag Okulu'nun 3 temel ayağı bulunmaktadır. Bunlar: Güvenlikleştirme, Sektörel analiz ve Bölgesel güvenlik kompleksleridir. Wæver; güvenlikleştirme teorisinin, Buzan; sektörel yaklaşım ve bölgesel güvenlik kompleksi teorisinin kurucusudur. Süreç içerisinde bu 3 temel ayak Kopenhag Okulu'nun simgeleri olarak görülmüştür (Açıkmeşe, Akgül, 2022). Weaver'ın okula katkısı güvenlikleştirme hususunda kurumsallaşma üzerine olmuştur (Coşkun, 2014: 182-183). Buzan'ın 1983'te ifade ettiği askerî odaklı güvenlik anlayışına, Wæver ve De Wilde 1990'larda yapısalcı ve çoğulcu güvenlik anlayışı ortaya koymuşlardır. Bu duruma Soğuk savaşın ardından değişen koşullar neden olmuş ve güvenliğin temel birimlerinin çeşitlenmesine yol açmıştır (Kalkan Küçüksolak, 2008: 204). Bahsi geçen çalışma: De Wilde, Buzan ve Wæver ile 1998'de yaptıkları Security: A New Framework for Analysis (Güvenlik: Yeni Bir Çerçeve Analizi İçin) adlı askerî, ekonomik, siyasi, çevresel ve toplumsal içerikli olup alana katkı sağlamıştır. Bu şekliyle güvenliğin sistematik hale getirilmesinde Buzan, Wæver ve De Wilde etkili olmuştur.

Kopenhag Okulu güvenlik konularını anlamlandırmak ve analiz etmemizi sağlayan kuramsal bir çerçeve olarak kabul edilmektedir. Güvenikleştirme ise bir nevi bu okulun bel kemiği sayılmaktadır. Okul, güvenliğin devlet merkezli ve askerî odaklı analizine karşı çıkmıştır. 1980'lerin ortalarında Buzan ve Wæver'in ortak çalışmalarını yansıtan kuramın ilk çalışmaları toplumsal güvenlik hususlarını içermiştir (Akgül Açıkmeşe, 2019). Buzan, Wæver ve De Wilde (1998: 7-8) Kopenhag Okulu'nun güvenliğe en büyük katkısı güvenliğin etkilendiği siyasi, askerî, çevresel, toplumsal ve ekonomik alanları güvenikleştirme teorisine uyarlaması olduğunu ifade etmişlerdir. Okula göre askerî tehditler toplumun tek güvensizlik kaynağı değildir. Nitekim Brauch (2008: 2) da güvenliğin, değişen tarihsel koşullara uyarlanan bir kavram olduğunu ifade etmiştir. Bu yüzden Bilgin (2010: 73) de, güvenliği yeniden değerlendirmenin esasında onun türe(til)miş bir kavram olmasına atıfta bulunarak, bunun göz ardı edilmesinin güvensiz bir ortama yol açtığını vurgulamıştır. Griffiths, Roach, Salamon (2011: 220-222'a göre, Buzan'ın çalışmalarının yanı sıra Wæver ve De Wilder da güvenikleştirme hususunda alana yenilikçi çalışmalar katmışlardır. Buzan, Wæver ve Wilde (1998: 7-8)'ye göre örneğin, Güvenliği sektör temelinde değerlendirmek, sektörler arası etkileşimi ortaya koyar nitelik barındırmıştır. Bu bağlamda *askerî sektör*; baskı ve kuvvet temelli ilişkileri ifade etmiştir. *Siyasi sektör*; yönetim, iktidar ve ilişkileri kapsarken, *toplumsal sektör*; kimlik ilişkilerini ele almıştır. *Ekonomik sektör*; ticaret, finans ve üretim ilişkilerini içermiştir. *Çevresel sektör* ise; insan ve gezegen hususundaki ilişkileri ele almıştır.

Buzan ve Wæver'in bahsi geçen 3 temel ayağı Kopenhag Okulu'nun temelini atmıştır. Okulun gelişiminde sağladıkları fayda, güvenlik çalışmalarındaki yeni yaklaşımın yalnızca Buzan ve Wæver'la anılmasını sağlamıştır. Kopenhag Okulu süreç içerisinde çok fazla eleştiriye maruz kalmıştır. 2020'de Howell ve Richter-Montpetit'in yaptığı çalışmada ırkçı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmaya göre, güvenikleştirme yaklaşımı beyaz odaklı ve ırkçı fikirler barındırmıştır. Bu durum okulun önemli ölçüde tartışmalı analiz çerçevesi oluşturduğunun göstergesi olmuştur (Açıkmeşe, Akgül, 2022). Toplum, devletle aynı nesnellik ve ontolojiye sahip sosyal bir olgudur. Aslında toplum tanımı ve analizi Durkheim'cudur (Berger and Luckmann, 1969: 65). McSweeney (1996)'a göre toplum için nesnel kimlik konusunda temel epistemolojik bir görev varsa oda, güvenlik sorununu çözmeden evvel kimlik iddialarını çözmektir. Wæver (1993: 187-189)'a göre Kolektif kimlik bir algı meselesidir. Nasıl ki güvenlik, güvensizlik, güvenlik açıkları ve tehdit algı ile başlıyorsa, kolektif kimlik de öznel farkındalık ve nesnel doğrulama ihtiyacına bağımlılığı ifade etmiştir. Tehdit algısı güvenlik politikasını demagoglara ve paranoyaklara teslim

etmektedir. Algıyı ciddiye almak ve objektifliğini anlamak güvenlik bakımından kritiktir. Bireysel ya da kolektif kimlik duygusu içinse aynı bilimsel görevi yapabilecek temyiz mahkemesi bulunmamaktadır. Bu sebeple toplumsal kimliği vurgulayan herkesin otorite olarak kabul edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Yani, ampirik bir sorunun varlığını kabul etmişlerdir. Bu: faşizm, yabancı düşmanlığı, ırkçılık gibi örneklerin derin normatif farkındalığına işaret etmiştir. Buzan (1983)'e göre, Çıkar kavramı, kimlik duygusunun güvenlik arenasındaki siyasi gerçekliği ile ilgilidir. Devletin kimlik ve güvenlikten bahsetme meşruiyeti devletin gücünü belirlemektedir. İşte bu, Buzan'ın işaret ettiği sosyo-politik bütünlükten önce gelmekte ve devletin gücünü belirlemektedir.

Güvenliği anlamlandırmanın temelinde tehditler, algı ve algı yanılması bulunmaktadır. Tarihsel belleği şekillendiren psikolojik süreçler farklı güvenlik kavrayışlarına da yol açmaktadır. Güvenliğin türe(til)miş kavram özelliği, kültüre bağlı bir karakterin mevcudiyetinden geçmektedir. Toplum güvenliğinin ön şartının devlet güvenliğinden geçtiği düşünülürse, devletin güveni ulusal güvenlik anlamına gelmektedir (Bilgin, 2010: 76-77). Ulusal güvenlik ise kültür meselesidir. Devletin bekasını sağlamaya ve toplumsal refahı korumaya yönelik tüm tutum ve adımların süreci de stratejiye işaret etmektedir. Tüm bu adımların ve tarihsel deneyimlerin belleği ise stratejik kültürü oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Kopenhag Okulu'nun güvenliğe olan katkılarının aynı zamanda stratejik kültüre de olduğu hususunda farklı düşünmemek doğru bir tercih olacaktır.

Güvenliğin temelinin soğuk savaş dönemine ve iki süper güç arasındaki çekişmeye dayandırılmasından (Bilgin, 2010: 73) hareketle, Güvenlikleştirme yaklaşımı, aktörlerin bir varlığı sorun olarak tanımlamasıyla o varlığın güvenlik tehdidi olarak görülmesini ifade etmektedir (Açıkmeşe, Akgül, 2022). Bu bir nevi söylem aracılığıyla tehdidi ve kapsamını üretmeye işaret etmektedir.

Uluslararası sistem, devletin yapısı ve insanın doğası Uluslararası ilişkilerin temel dayanaklarındandır (Waltz, 2010). Hem realist hem de neorealistlerin uluslararası ilişkileri yorumlamaları güvenlik ve güç hususları üzerinden olmuştur (Baylis, 2008: 38). Güvenlik kapsamı, Kopenhag Okulu ve realistler arasındaki tartışmanın temelini teşkil etmiştir. Okul daha çok, güvenliğin süreci ve içeriğiyle ilgilenmiştir (Buzan, 1991: 8). Soğuk Savaş döneminde realist yaklaşım askeri güce odaklanmıştır. Soğuk Savaş sonrası önemde ise, Kopenhag Okulu çerçevesini genişletmiş ve çeşitlendirmiştir (Kalkan Küçüksoğak, 2012: 207). Realizmin savunucularından olan Mearsheimer (2014: 5-24) devlet hakkında iyi ya da

kötü bir nitelik tanımında bulunmamıştır. Bunun yerine devletleri farklı büyüklüklerde güç olarak görmüştür. Devletin mevcudiyetini devam ettirmesi, dostunu düşmanını ayırabilmesi, karşı tarafın eylemlerini algılama şeklini devlet seviyesindeki değişkenlere bağlamıştır. Bu sebeple, karar alma seviyesinde inanç ve yargılar önem teşkil etmiştir. Bu da, tehdide karşı bakış açısına, güvenliğe ve stratejik kültüre işaret etmiştir. Greathouse (2010: 66) Stratejik kültürün temelinde yatan fikrin, her aktör için sistemdeki güç kullanımına dair birbirinden farklı olasılıklar sunduğunu ifade etmiştir. Aktörün güce yönelik inançları karar verme biçimine etki ettiğinden, stratejik kültürün politika yapıcılar için bu seçenekleri sınırlandırılması gerektiğini öne sürmüştür. Evan (2022: 69)'a göre, Devletin karar mekanizması inançlar, önyargılar ve stratejik kültürle kendini göstermiştir. Mearsheimer (2014: 32) karşı tarafın tercih ve eylemlerinin kendi mevcudiyetini sürdürmeye yönelik stratejiye etki ettiğine dikkat çekmiştir. Longhurst (2004: 20) da bu bağlamda güvenlik politikasının bakış açısının stratejik kültür unsurlarıyla uyduğunu ifade etmiştir.

Devletlerin kendini güvenliklerini artırma yolunda aldıkları önlemler bulunmaktadır. Bu önlemler için sergiledikleri eylemler diğer devletlerin güvenliğini azaltmaktadır. Bu bağlamda her bir devlet kendini koruma döngüsüne girmektedir. Nitekim stratejik kültür de devletlerin olayları algılama biçimlerinden etkilenmektedir (Evan, 2022: 74). Gücü ve eylemi açıklamak, aktörlerin uluslararası sistemdeki güç kullanımını açıklar niteliktedir. Nasıl ki stratejik kültür kullanımı devletlere odaklanmışsa (Greathouse, 2010: 71), aktörlerin güvenlik ve savunma hususlarına yoğunlaşması da bir o kadar doğal bir olgu statüsündedir.

Anarşik sistemin güvenlik boşluğu devletlerin ilişkileri bazında incelenmektedir. Bu hususta güç dağılımı ve eylemler de önem teşkil etmektedir. Kopenhag Okulu, devletlerarası güç dağılımına ve güvenliğe askeri bakış açısı sunan realist/neorealist yaklaşıma eleştiri niteliği barındırmıştır (Kalkan Küçüksoğak, 2012: 204).

Frankfurt ve Kopenhag Okulu'nun eleştirel yönleri ve Realist ve Neorealist yaklaşımların güç ve güvenlik odaklı bakış açıları göz önünde bulundurulduğunda, güvenliğe bakış açılarının örtüştüğü görülmektedir. Stratejik kültürün ise askerî temelli odağının toplumsal boyutuna etkisinin güvenlik özünde beslendiği düşünülürse, Frankfurt ve Kopenhag okullarının güvenliğe bakış açılarının esasında, stratejik kültürle etkileşimde olduğu sonucunu doğurmuştur. Stratejik kültürün potansiyel güç algısı, Strateji çeşitliliği hususunda kültürel bağlama işaret etmektedir. Bu da tümüyle kimlik mevcudiyetini kanıtlar niteliktedir. Stratejik kültür yalnızca davranışa etki etmemekte, aynı zamanda kimliği de şekillendirmektedir.

Kültürün oluşumu toplumsal temelli tekrarlara dayanmaktadır. Kimlik de toplumsal tanımın atfına dayanmaktadır. Buradan hareketle hem kültür hem de kimlik kavramı bir nevi çoğunluğun etiketi niteliğini taşımaktadır. Dolayısıyla, güvenlik kuramlarının stratejik kültür açısından, stratejik kültürün de uluslararası ilişkiler teorileri açısından bir açıklama sunduğunu ifade etmek daha doğru olacaktır.

Frankfurt Okulunun özgürleşmesinden, Kopenhag Okulu'nun güvenikleştirmesine, toplumun alt-üst yapı kavramlarından, güvenliğe insan odaklı yaklaşıma, Nasyonal Sosyalizme olan bakış açısından, güvenliğin sektörleştirilmesine, tehdit unsurlarındaki algı/yanılsamasından, toplumsal kimliğe, güç ve deneyimden, süreçsel eğilime, tarihi zeminden, liderler ve söylemlerine, yoldan yöneme kadar her şey güvenlik kuramları ile stratejik kültürün karşılıklı etkileşimini yansıtmaktadır.

Güvenliğe dair başka Okullar da bulunmaktadır. Ancak, konumuz stratejik kültür kapsamında olduğu için Frankfurt ve Kopenhag Okullarına değinilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu tez çalışmasında içerik analizi ve uzman görüşü yöntemleri kullanılmıştır. Öncelikle, içerik analizinin ne olduğuna dair bilgi verilmesi uygun görülmüştür.

Yazılı, sözel ve diğer materyalleri mana bakımından sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yöntemine içerik analizi denir. İçerik analizi bilimsel bir yöntemdir ve sosyal gerçeği araştırmaktadır (İçerik analizi, 2022). İçerik analizi nitel ve nicel olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır (Schreier, 2012). Nitel içerik analizinde, araştırma sorusu ve malzeme seçilir. Toplanan bilgiler sınıflandırılır. Malzeme kodlama birimlerine ayrılır. Ardından, kodlama çerçevesi denenir. Çözümleme yapılır ve sonuçlar betimleme yapılır (Schreier, 2012). Nicelik analizinde ise, içerik birimlere ayrılır. Her birim kategoriye ayrılır. Her kategori için de çetele tutulur (Rouke ve Anderson, 2004). Nicel analiz, Kantitatif analiz olarak da anıldığı bilinmektedir. Bu teknikte, sayısal veriler toplanır ve istatistiksel metotlar kullanılarak değerlendirme yapılmaktadır. Kısacası, bu analiz yöntemi, çalışmanın matematiksel olarak açıklanması anlamına gelmektedir.

İçerik analizinde güvenilirlik kodlama işlemine dayanmaktadır. Kategori belirleme süreci titizlikle yapıldığı zaman, çalışmanın güvenilirlik ihtimali de artmaktadır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). İçerik analizi nitel veri analizinin son aşamasıdır. Bu sebeple, içerik analizi, esasında tema ve betimsel analizi kapsamaktadır. Bu minvalde asıl amaç, ilk aşamada temalandırma yapıp, ikinci aşamada anlamlandırılan veriyi karşılaştırmalı şekilde yorumlamaktır. Araştırma problemi ve alt problemler bağımlı değişken, bu problemlere etki eden diğer değişkenler ise bağımsız değişken olarak değerlendirilmektedir. Ardından araştırmacı kendi yorumlarını da ekleyerek analizi sunmaktadır. İçerik analizinde temel teşkil eden bir nokta da tema analizi kapsamında araştırmacının daha önceki araştırmalarda geliştirilmiş temaları kullanabilmesidir. Araştırmacı, içeriği seçmekte ve uygun örnekleme teknikleri kullanarak, içeriği analiz etmek için kodlama veya sınıflandırma sistemi uygulamaktadır (Marshall, Rossman, 1989: 100).

Nitel veriler 4 şekilde analiz edilmektedir (Gunbayi, 2019): Tema analizi, Betimsel analiz, İçerik analizi ve Analitik genelleme. İlk üç analiz, araştırmacının bulgular bölümüne hizmet etmektedir. Keza, her üst aşama, bir önceki aşamayı içerisinde barındırmaktadır. Yani, içerik analizi tema ve betimsel analizi de kapsamaktadır. George (1959)'a göre, tema analizinde, araştırılan olgu için kategori ve alt temalar belirlenmektedir. İsteğe bağlı olarak,

bu analize dayalı çetele tablosu oluşturulup, hangi katılımcının hangi üst tema, kategori ve alt temada görüş bildirdiği veya doküman, gözlem notları tematik şekilde sunulmaktadır. Keza, çetele tablosuna ilişkin frekans ve yüzdeler de sunulabilmektedir. Fakat nitel araştırmanın doğası gereği sayısallaştırmalara pek sıcak bakılmamaktadır. Betimsel analiz ise, tema analizinin devamı ve daha ayrıntılı halidir.

Bu çalışmada, stratejik kültür kuramı kullanılmıştır. Çalışmada hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılmıştır. Nitel içerik analizi yöntemiyle araştırma soruları belirlenmiş ve kodlar sistemiyle analiz tekniği uygulanmıştır. Bu analizler Maxqda programı kullanılarak yapılmıştır. Nitel ve nicel bir araştırma olarak, çalışmanın Maxqda programı ile yapılması, çalışmayı çok yönlü ve değerli kılmıştır. Bu şekilde de çalışmanın alana hatırı sayılır bir katkı sağlaması hedeflenmiştir. Çalışmada uygulanan kodlar sayesinde geçerlik ve güvenilirlik sağlanmıştır. Malzeme kodlama birimlerine ayrıldıktan sonra, çözümleme yapılmış, bulgular yorumlanmış ve rapor edilmiştir. Ardından ikinci aşamaya geçilmiş ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşüne başvurmak, kapsam geçerliğini oluşturmak bakımından önem teşkil etmektedir.

Uzman görüşüne başvurmak için bir Belirtke tablosu hazırlanır ve maddeler havuzda yani bilişsel alanda verilir. Ardından uzman görüşüne sunulur. Ölçme aracının kapsam geçerliğini sağlamada belirtke tabloları önem teşkil etmektedir (Gronlund, 1977). Uzmanların maddeler ile ilgili görüşleri değerlendirme formu kullanılarak alınır. Bu işlem, süreci daha güvenli hale getirmektedir (Lawshe, 1975).

Bu çalışmada, Maxqda analizlerinden çıkan veriler doğrultusunda, uzman görüşüne başvurmak üzere bir form hazırlanmıştır. Formda yer alan maddeler, numaralandırma sistemi ve alt basamaklandırma kullanılarak şekillendirilmiştir. Uzmanların maddeleri değerlendirmeleri ise, Johnston'ın stratejik kültür temel varsayımları dâhilinde, 0 ile 3 arasında puanlama yapmaları suretiyle gerçekleştirilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Araştırma, stratejik kültür spektrumu dâhilinde Johnston'ın stratejik kültür temel paradigmatları baz alınarak yapılmıştır. Bu minvalde, nitel ve nicel analiz yöntemlerine başvurulmuştur. Bu yöntemler uygulanırken, analizler için Maxqda programı kullanılmıştır.

Bu noktada öncelikle, Maxqda programının içeriğine dair kısa bir bilgi verilmesinde fayda görülmüştür. Bu minvalde hem yapılmış olan çalışmanın içeriği daha iyi anlaşılacak

hem de daha sonra bu uygulamayı kullanarak alanda çalışma yapmak isteyen akademisyen ve adayları için yol gösterici bir kaynak olacaktır.

Maxqda ile içerik analizi yapılırken, 3 yöntem takip edilmektedir. Buna göre, ilk olarak, Önceden belirlenen kavramlarla kodlama yöntemi, ikinci olarak, verilerden çıkarılan kavramlarla kodlama yöntemi, son olarak da genel yapı çerçevesinde kodlama yöntemidir (Maxqda 12: Kodlama Nasıl Yapılır, 2022)

Bu çalışma Maxqda kullanımı için, önceden belirlenen kavramlar ve bunlardan türetilen kodlama yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, bahsi geçen stratejik kültür skalasına, çalışma kapsamında uygun görülen ilgili terimler kullanılarak, evren ve örneklem çerçevesinde analizler yapılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evren ve örnekleme, çalışmanın içerik analizi ve uzman görüşü sonuçlarını göstermektedir. Bu minvalde çalışmanın evreni inceleme kapsamındaki dönemde Almanya'da iktidarda bulunan liderlerin Alman stratejik kültürüne ilişkin açıklamaları ve söylemleridir. Çalışma örnekleme ise, II. Wilhelm'den Merkel dönemi sonuna kadar Alman stratejik kültürüne ilişkin açıklamalarıyla ön plana çıkan ve o dönemlerde diğerlerine nazaran politikalar üzerinde en etkili olduğu literatür üzerinden belirlenen amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilmiş liderlerin açıklamalarını içeren dokümanlardır. Bu muhteviyatta Alman tarihinde ve dönemlerindeki en etkili liderlerin/Şansölyelerin farklı zamanlarda yaptıkları savaş, barış, güç kullanımı vs. üzerine olan söylemleri ele alınmıştır. Bu minvalde Alman stratejik kültür yapısının ortaya konmuştur. Buna göre, II. Wilhelm döneminden Merkel dönemi sonuna kadarki süreçte: Weimar öncesi dönemden II. Wilhelm, Weimar Cumhuriyeti döneminden Friedrich Ebert, III. Reich olarak anılan Nazi döneminden Adolf Hitler, Bölünme ve Birleşme sonrası dönemden sırasıyla; Konrad Adenauer, Willy Brandt, Helmut Schmidt ve Helmut Kohl, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemden yine Helmut Kohl ve Gerhard Schröder, Birleşme sonrası dönemden ise, Angela Merkel dönemleri esas alınmıştır. Ancak, Weimar Cumhuriyeti'nden Merkel dönemine dek Alman tarihinde görev yapan Şansölyeler bu isimlerle sınırlı değildir. Bu minvalde çalışma örnekleminde, bazı Şansölyeler görev sürelerinin kısa olmasından dolayı çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Ancak Friedrich Ebert, görev süresi olarak kısa olmasına rağmen, devrim dönemi Şansölyesi olarak önem teşkil ettiğinden, çalışmanın örnekleme tabi tutulmuştur. Nitekim çalışmanın sınırları; 1888 yılından 2021 yılına kadarki süreçte görev yapmış olan 9 lider seçilerek oluşturulmuştur.

Çalışmada, stratejik kültür kuramı uygulanmıştır. Çalışma evreni dâhilindeki liderlerin örnekleme seçilmiş ve belirlenmiş konuşma ve söylemlerinin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında Alman stratejik kültürünün yapısının ve varlığının hangi dönemde ne şekilde ve nasıl bir etkide olduğu, Maxqda programı kullanılarak yapılan içerik analizi ve ardından başvuru uzman görüşü yöntemiyle ortaya konmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama yöntemi olarak eleştirel literatür incelemesi kullanılmıştır. Belirlenen liderlerin önemli konuşma, söylem veya bildirimlerinin yanı sıra, konuyla ilgili kitap vb. dokümanlar, buna ek olarak dönemin gazete arşivleri, gazete ve dergilerin köşe yazıları ve demeçleri, youtube, o dönemin var olan TV-Radyo-Video, Ses kayıtları ve liderlerin beyanatları toplanmıştır.

Araştırma için öncelikle, çalışma kapsamındaki 9 Alman liderin, Alman arşivindeki söylemlerine ulaşmak amacıyla, Alman Başkonsoloslukları, Alman Dışişleri Bakanlığı ve ilgili resmî kurumlardan e- mail aracılığı ile gerekli arşiv belgeleri istenmiştir. Gönderilen ilgili linklerden liderlerin konuşma metinlerine ulaşılmıştır. Her bir lider için farklı zamanlarda yaptıkları 7 konuşma metni belirlenmiştir. Bu metinler ilgililik durumuna göre savaş, barış, güç kullanımı, güvenlik ve orduya dair stratejik durumları içeren söylemlerden seçilmiştir.

Toplanan veriler Maxqda programı vasıtasıyla yapılan içerik analizine tabi tutularak araştırma sorularının cevapları aranmıştır. Ardından, Uzman görüşüne başvurulmuştur.

Sonuç olarak böyle bir çalışmanın ilgili dönemi, liderlerin kendi açıklamaları üzerinden analiz ederek Alman Stratejik Kültürünü inceleyen bir çalışma olması ile stratejik kültür kuramını, Alman tarihindeki incelenmemiş bir alana uyarlanmış olması bakımından da literatüre özgün bir katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

3.3.1. Ölçek

Çalışmanın örnekleme kapsamında ölçek olarak stratejik kültür tercih spektrumu kullanılmıştır. Bu minvalde, Maxqda içerik analizi için stratejik kültür skalası ve buna ilişkin oluşturulan ilgili kodlar kullanılmıştır. Bu skala: Uzlaşmacı, Pasif savunmacı, Aktif savunmacı ve Saldırgan olarak sıralanmıştır. Skala dâhilinde her bir başlık altında, ilgili 10'ar kod oluşturulmuştur. Bu kodlarla, 9 liderin 7'şer konuşması Maxqda programında analiz edilmiştir. Analiz verilerine göre liderlerin stratejik kültür skalası grafiklerine ulaşılmıştır.

Ardından, her bir liderin söylemlerinde yer alan merkez ve perifer kodlar, frekans değerlerine göre Kod Bulutu olarak yansıtılmıştır.

Söylemlerin kodlar üzerinden frekans değerlerine ulaşılması ve istatistiksel analizinin yapılması, çalışmayı farklı kılmış ve hem nicel hem de nitel olmasına hizmet etmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında Uzman görüşü yöntemi kullanılmıştır. Uzman görüşü aşaması için, alanla ilgili bazı uzmanların/akademisyenlerin görüşüne başvurulmuştur. Lider söylemlerinin Maxqda verileri ile, Johnston'un temel paradigması kapsamında uzmanlardan puanlama yapmaları istenmiştir. Bu kriterler: Savaşın insan ilişkilerindeki rolü, Çatışmanın doğası ve Güç kullanımını faydaları şeklinde sıralanmıştır. Puanlama sistemi 0 ile 3 arasında olup, bu kriterler doğrultusunda söylemlerinin ilgililik durumlarına göre yapılmıştır. Yapılan tüm puanlamaların ardından hesaplamalar yapıp ortalamalar alınmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar ile liderlerin puanları stratejik kültür skalasındaki yerini almıştır.

3.3.2. Geçerlik Çalışması

Araştırma, örneklem kapsamındaki 9 Alman liderinin farklı zamanlarda yapmış oldukları 7'şer konuşmanın Maxqda programıyla analizini sunmuştur. Maxqda programı yöntemiyle yapılmış olan kodlama, nitel verilerin analiz sürecinde veriler arasındaki anlamlı bölümleri adlandırmak maksadıyla yapılmıştır. Hem nitel hem nicel yapılan çalışmada içerik analiziyle, ulaşılan veriler incelenmiş ve anlamlı bölümlere ayrılmıştır. Daha sonra kodlama denilen, yani ayrılmış olan bölümlerin kavramsal manalarının ne anlam ifade ettiği ortaya konulmuştur. Nitekim araştırma neticesinde elde edilen veriler büyük bir titizlikle incelenmiştir. Frekans değerleri ve istatistiksel verilerle de değerlendirilip sağlanması yapılmıştır. Netice itibarıyla, bu program ile yapılan çalışma, geçerlik bakımından uygunluk göstermektedir.

3.3.3. Güvenirlik Çalışması

Araştırma için Maxqda programı kullanıldıktan sonra Uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu kapsamda, programdan kodlar sayesinde alınan cümleler, bu alanda çalışan pek çok uzman akademisyene başvurularak puanlanmıştır. Daha önce de ifade edildiği gibi, puanlama Johnston'un stratejik kültür temel paradigması baz alınarak yapılmıştır. Uzmanlar, bu kriterler doğrultusunda Maxqda programının kodlarla çıktısı olan cümleleri ilgililik durumuna göre 0-3 arasında puanlamışlardır. Sonrasında tüm uzmanların lider

söylemlerine dair yaptıkları puanlamanın, her bir lider için aritmetik ortalaması alınmıştır. Bu şekilde liderlerin ait oldukları dönemlerin stratejik kültür ortalaması belirlenmiştir. Nitel ve nicel olarak yapılan bu çalışmanın, Maxqda programı ile yapılan içerik analizinin ardından uzman görüşüne başvurularak güvenilirliği sağlanmıştır.

3.3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Yapılan tez çalışması kapsamında belirlenmiş olan liderlerin ilgili dönemlerdeki söylemlerine ulaşıldıktan sonra Maxqda programı ile analize tabi tutulmuştur. Analiz için kod sistemi kullanılmıştır. Verilerin analizinin yapılmasının ardından çıkan sonuçlar için uzman görüşüne başvurularak her döneme ve her lidere ait stratejik kültür ortalaması ortaya konmuştur. Bu şekilde yapılan çalışma nitel ve nicel bakımdan amaca hizmet etmiştir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada verilerin analizinde, önceden belirlenmiş kavramlarla kodlama sistemi uygulanmıştır. Bu kodlar stratejik kültür skalasında yer alan Uzlaşmacı, Pasif savunmacı, Aktif savunmacı ve Saldırgan kriterlerine göre ilgili kavramlar belirlenerek oluşturulmuştur. Buna göre, belirlenen kodların Maxqda programı aracılığıyla, liderlerin tarihsel süreçte yapmış oldukları konuşma metinlerine kod olarak uygulanması tekniğiyle frekans sayılarına ulaşılmıştır. Keza, bu yöntem ile ulaşılan frekans sayılarının analizi yapılmış ve çıktılar uzman görüşüne danışılmak suretiyle düzenlenmiştir. Kısacası, Alman liderlerin söylemleri içerik analizi ve uzman görüşü yöntemleriyle analize tabi tutulmuştur. Bahsi geçen kodlar sayesinde, dikte cümleler ön plana çıkarılmıştır. Konuşma metinlerinin uzun veya kısa olmasına bağlı olarak, seçilmiş cümle sayıları farklılık göstermiştir.

Analiz için Almanya tarihinde izleri olan 9 lider seçilmiştir. Bunlar dönemlerine göre sırasıyla: Weimar öncesi dönemi temsil eden imparatorluk dönemi Kayzeri II. Wilhelm, Weimar Cumhuriyeti dönemini temsil eden devrim dönemi Şansölyesi Friedrich Ebert, III. Reich denen Nazi döneminin Şansölyesi Adolf Hitler, Bölünme ve Birleşme döneminin Şansölyeleri Konrad Adenauer, Willy Brandt, Helmut Schmidt ve Helmut Kohl, Birleşme sonrası Merkel öncesi döneminin Şansölyeleri Helmut Kohl ve Gerhard Schröder, yine Birleşme sonrası dönemin Şansölyesi olan Angela Merkel'dir. Herbir liderin belli tarihlerde yaptıkları 7'şer konuşmaları Maxqda programı ile analiz edilmiştir. Analiz için belirlenen kodlar, stratejik kültür skalası doğrultusunda belirlenmiştir. Liderlerin konuşma metinleri, içerik analizi gereği Maxqda programı ile kodlandıktan sonra, ön plana çıkan cümleler,

Johnston'ın bahsi geçen 3 temel varsayımı kapsamında değerlendirilmek üzere uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü için bu alanda çalışma yapan uzmanlara/akademisyenlere başvurulmuştur. Liderlerin isimleri ve konuşmaları, kim ve kime ait olduğu bilinmemesi için, numaralandırma sistemiyle kodlanmıştır. Bu yöntemle, uzmanın etki altında kalmaması ve objektif değerlendirme yapması sağlanmıştır. Uzmanlar, Johnston'un stratejik kültür temel paradigması dâhilinde, söylem analiz verilerini 0 ile 3 arasında ilgililik durumuna göre puanlamışlardır. Puanlamanın ardından, hesaplamalar yapılmış ve hem liderin hem de liderin ait olduğu dönemin stratejik kültür puanına ulaşılmıştır. Tüm dönem hesaplamalarının ardından ise, Weimar öncesinin son döneminden, Birleşme sonrası Merkel dönemi sonuna kadar, Almanya'nın genel stratejik kültür puanına ulaşılmıştır. Maxqda verileri sonucu, uzman görüşü için hazırlanan puanlama tablosu eklerde yer almıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Aşağıdaki tabloda stratejik kültür skalası verilmiştir. Bunlar: Uzlaşmacı, Pasif savunmacı, Aktif savunmacı ve Saldırgan olmak üzere 4 kısımdan oluşmaktadır. Her bir kısmın altında o kısım ile ilişkili olan kelimeler yer almıştır. Analizler, bu skalada yer alan başlıkların altındaki ilgili kodlar kullanılarak yapılmıştır. İlgili kodlar, ait oldukları başlıklar kapsamında oluşturulmuştur. Bu kelimeler kodlanarak Maxqda programı ile 9 liderin 7’şer konuşması analiz edilmiştir.

Tablo 2. Stratejik Kültür Skalası ve İlgili Kodlar

Uzlaşmacı	Pasif Savunmacı	Aktif Savunmacı	Saldırgan
Anlaşma	Adalet	Caydırma_Caydırıcı	Asker
Ateşkes	Egemenlik	Güvenlik	Devrim
Barış	Güven	Kriz	Düşman
Dayanışma	İttifak	Menfaat/Çıkar	Güç
Demokrasi	Koalisyon	Mücadele	Harekât
Dost	Korumak	Rekabet	İşgal
Hoşgörü	Müttefik	Sınır	Ordu
Liberal	Özgürlük	Tehdit	Saldırı
Müzakere	Reform	Tehlike	Savaş
Uzlaşma	Savunma	Yaptırım	Silah

Kaynak: Stratejik Kültür skalası dâhilinde yazar tarafından oluşturulmuştur.

Maxqda programına seçilen tüm lider söylemleri, yukarıdaki tabloda yer alan kelimeler kodlanarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır. Veriler, dönem sırasına göre sıralanmıştır. Buna göre, öncelikle o döneme ait liderin stratejik kültür skalasını yansıtan genel grafiği verilmiştir. Ardından her bir skalada yer alan kodların ayrıntılı grafiği verilmiştir. Son olarak da o liderin söylemlerinde yer alan kodların frekans değerleri bazında oluşturulan kod bulutu verilmiştir.

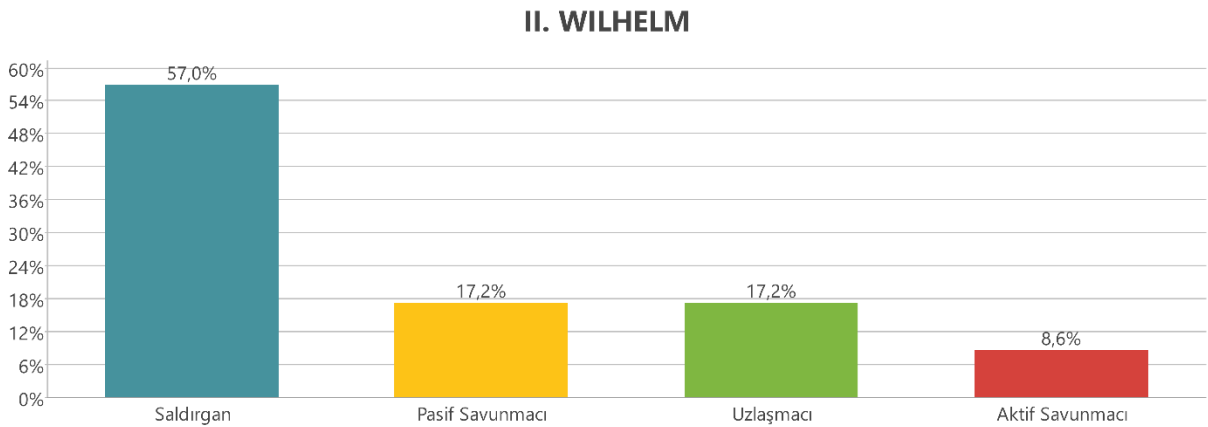
Kod bulutlarında yer alan kelimeler her bir liderin 7 konuşmasının analizi sonucunda, söylemlerinde en çok kullandıkları ifadelerin kullanım sıklıklarına göre oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, her bir liderin için ilgili kod bulutunun odağında bulunan ifade, o liderin söylemlerinde en çok yoğunlaştığı noktayı ifade etmiştir. Kod bulutlarının merkezinde yer

alan ifade söylem sayısının yani frekans değerinin sıklığına göre büyük karakterlerle gösterilmiştir. Diğer kelimeler ise, söylem yoğunluğuna göre irili ufaklı şekilde bulutta kodlanmıştır. Sırasına göre en çok kullanılan kodlar büyük, en az kullanılanlar küçük olarak yer almıştır. Yukarıda bahsedilen ve analiz için oluşturulan kodlardan herhangi birinin, herhangi bir kod bulutunda yer almaması durumu ise, o liderin analiz edilen konuşmalarında o ifadelerin yer almadığı anlamına gelmiştir.

Aşağıda, araştırma evreninde yer alan tüm dönemlerin ve bu dönemler için belirlenmiş olan liderlerin Maxqda analiz sonuçları yer almaktadır. Dönemlere göre görev yapan liderler sırasıyla verilmiştir. Çalışmada, Alman tarihindeki tüm liderlere yer verilmemiştir. Yalnızca öne çıkan ve kritik önem taşıyan liderlere yer verilmiş olup, görev süresi kısa olan liderler kapsam dışı bırakılmıştır.

4.1. Weimar Öncesi Dönem (1871-1918)

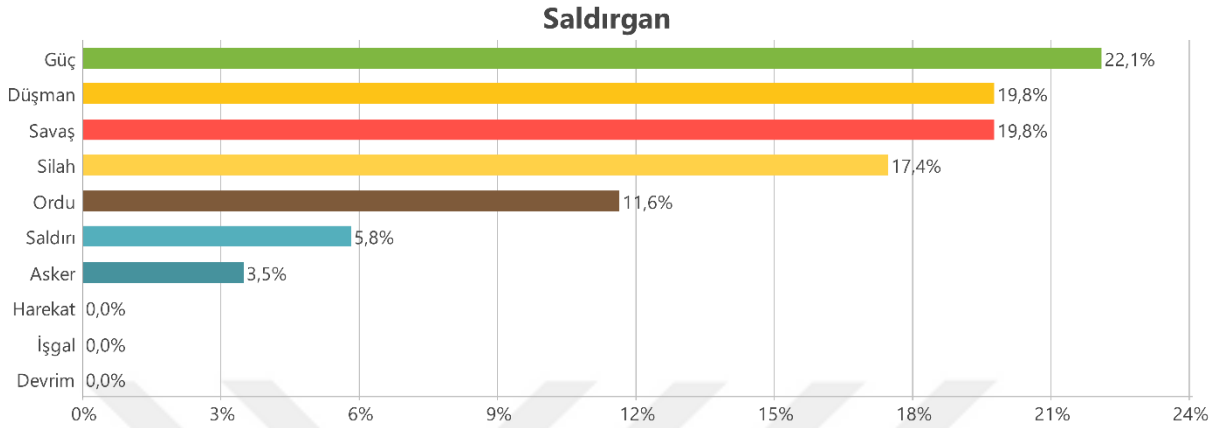
Bu bölümde, Weimar öncesi dönemin, İmparatorluk çağının son lider olan Kayzer II. Wilhelm'in Maxqda analiz sonuçları yer almıştır. Maxqda verileri doğrultusunda, öncelikle liderin stratejik tercih spektrumunun genel bir bakış açısı yansıtılmıştır. Ardından gelen grafiklerde, sırasıyla kod açılımları yer almıştır. Son olarak ise, liderin kod bulutu yer almıştır.

Şekil 8. II. Wilhelm'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

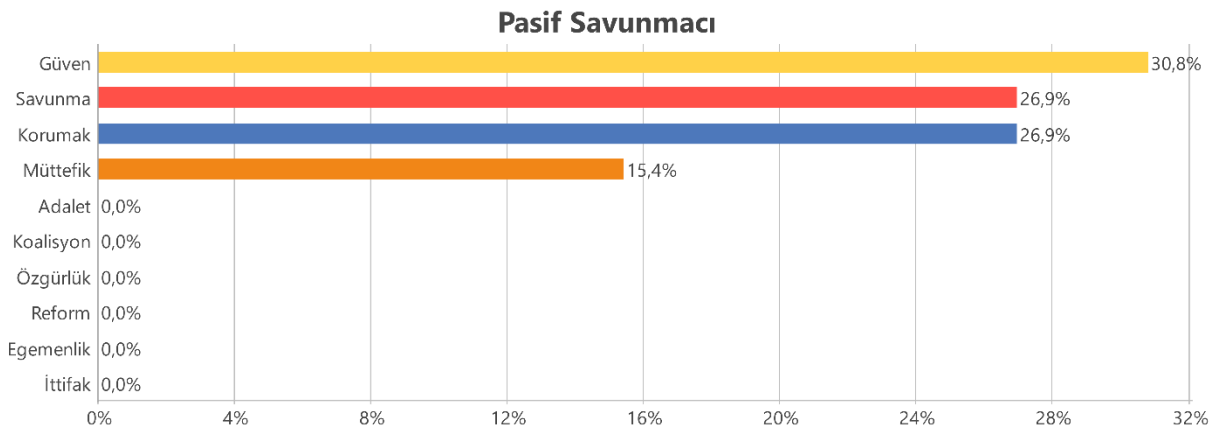
Yukarıda yer alan grafikte, Maxqda verileri doğrultusunda, II. Wilhelm'e ait stratejik kültür skalası verilmiştir. Buna göre, II. Wilhelm'in söylemlerinde en çok saldırgan yapı gözlemlenmektedir. II. Wilhelm'in söylemlerinde yer alan pasif savunmacı ve uzlaşmacı kısımlar ise %17,2'lik değer ile eşit derecede yer almaktadır. %8,6'lık bir oranla en az aktif

savunmacı bir tutum sergilemiştir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, II. Wilhelm'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Güç, Düşman, Savaş, Barış ve Silah olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

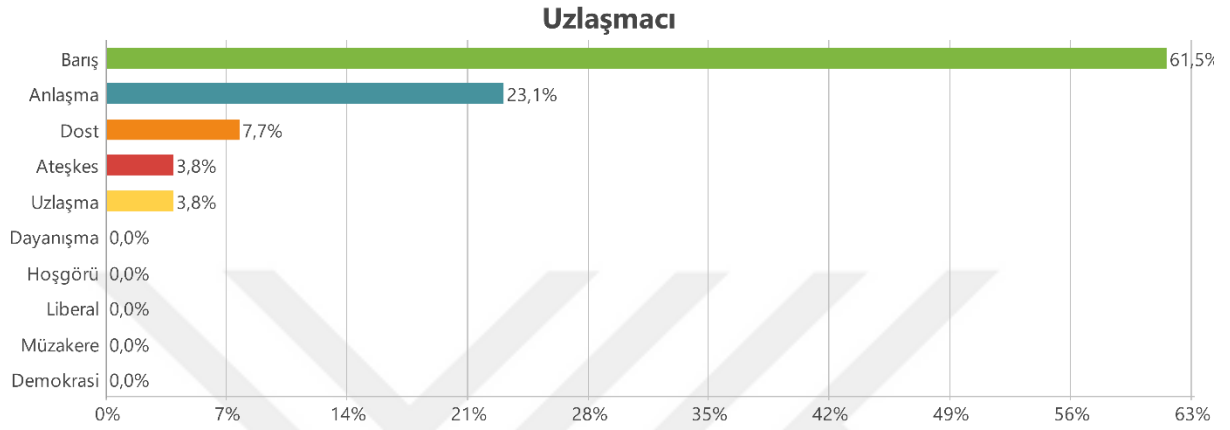
Şekil 9. II. Wilhelm'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte, II. Wilhelm'in söylemlerinde yer alan saldırgan tutumun kod açılımları yer almıştır. Söylemler analiz edilirken, bu başlık altında aranan kodlar grafikteki gibidir. Buna göre II. Wilhelm, söylemlerinde % 22,1'lik oranla en çok Güç kavramına vurgu yapmıştır. Grafikte görüldüğü üzere Wilhelm, Düşman ve Savaş kelimelerini %19,8'lik bir pay ile eşit yoğunlukta kullanmıştır. Bununla bağlantılı olarak azalan sırayla Silah, Ordu, Saldırı ve Asker kavramlarına da değinmiştir. Harekât, İşgal ve Devrim kavramları ise II. Wilhelm'in söylemlerinde yer almamıştır.

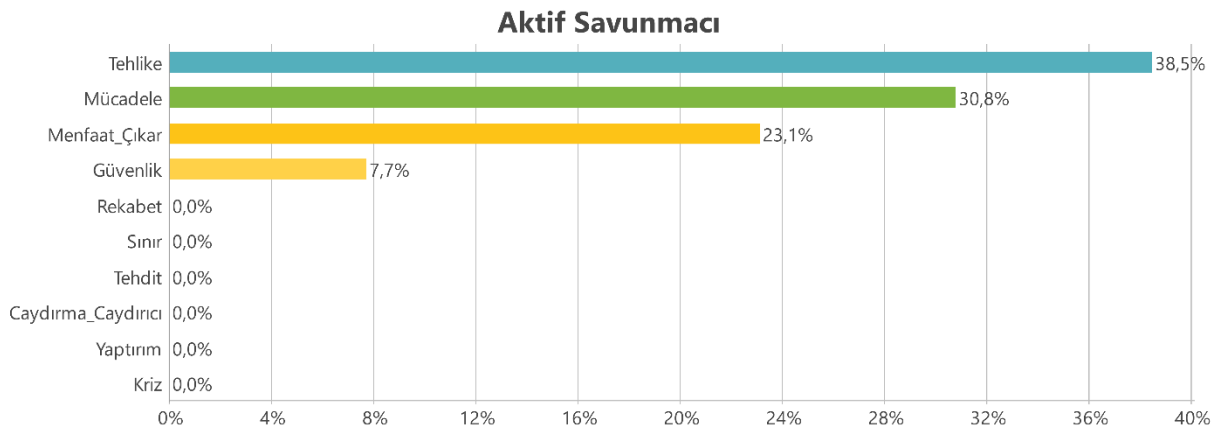
Şekil 10. II. Wilhelm'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte ise, II. Wilhelm'in pasif savunmacı söylemlerinde en çok %30,8'lik pay ile Güven temelli ifadeler başvurduğu gözlenmiştir. Bu doğrultuda, Savunma ve Koruma temelli kavramlar da % 26,9'luk pay ile eşit sıklıkta yer almıştır. II. Wilhelm %15,4'lük en az pay ile müttefik kavramına değinmiştir. Adalet, Koalisyon, Özgürlük, Reform, Egemenlik ve İttifak kodlarına söylemlerde rastlanmamıştır.

Şekil 11. II. Wilhelm'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda verilerine göre bu başlık altında en çok % 61,5 ile Barış söylemi yer almıştır. Frekans değerlerine göre ardından, Anlaşma ve Dost kodları oransal olarak grafikte yerini almıştır. II. Wilhelm'in söylemlerinde en az ve eşit derecede %3,8'lik pay ile Ateşkes ve Uzlaşma kavramlarına rastlanmıştır. Dayanışma, Hoşgörü, Liberal, Müzakere ve Demokrasi kodlu söylemlere ise hiç rastlanmamıştır.

Şekil 12. II. Wilhelm'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Aktif savunma başlığı altında aranan kavramlarda en çok %38,5 ile Tehlike söylemlerinin yer aldığı görülmüştür. Söylemlerde azalan frekanslara doğru yer alan kodlar ise sırasıyla: Mücadele, Menfaat/Çıkar ve Güvenlik kavramlarıdır. En az %7,7 ile Güvenlik kavramına değinmiştir. II. Wilhelm'in söylemlerinde hiç değinmediği kavramlar ise Rekabet, Sınır, Tehdit, Caydırma, Yaptırım ve Kriz olarak sıralanmıştır.

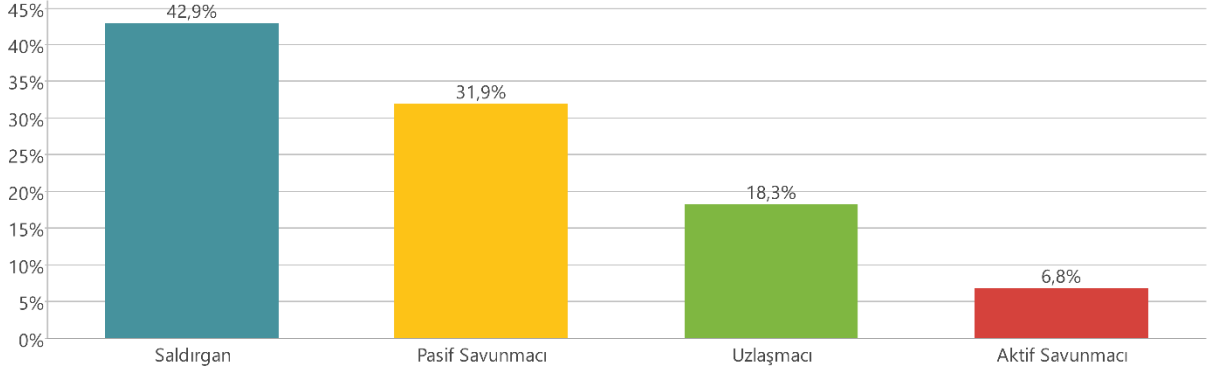
Şekil 13. II. Wilhelm'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıda yer alan kod bulutu, Maxqda verileri doğrultusunda diğer 5 grafiğin toplu özet görünümünü yansıtmaktadır. Buna göre, II. Wilhelm'in analiz edilen 7 konuşmasında en çok Güç kavramını vurguladığı görülmektedir. Bu sebeple, merkezde Güç kavramı yer almıştır. Periferde yer alan diğer kodlar ise, analizlerdeki frekans aralığına göre büyük ya da küçük harflerle gösterilmiştir. Buna göre, periferde yer alan ve sık kullanılan kodlar: Düşman, Savaş ve Barış iken, en az kullanılan kodlar: Güvenlik, Ateşkes ve Uzlaşma olarak sıralanmıştır.

4.2. Weimar Cumhuriyeti Dönemi (1918-1933)

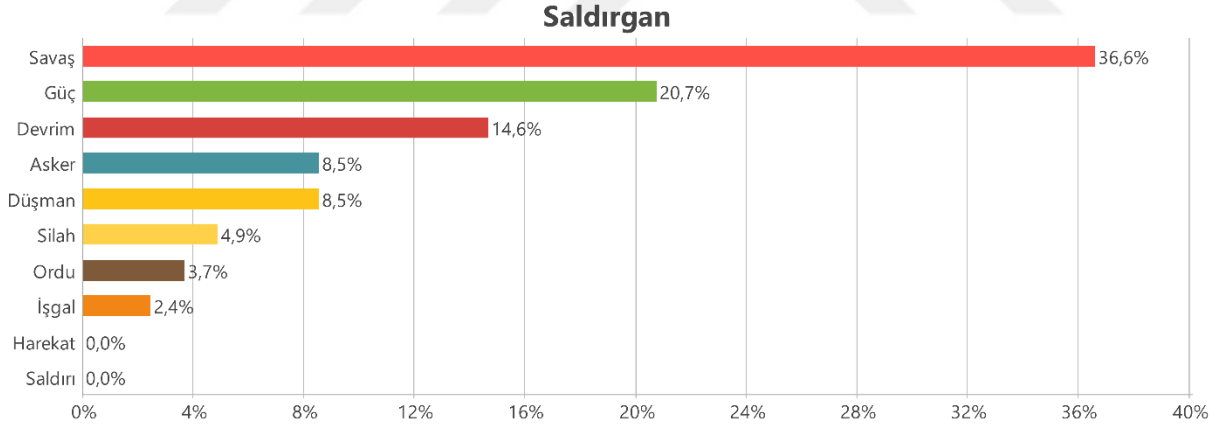
Bu bölümde Weimar Cumhuriyeti dönemi Şansölyesi olan Friedrich Ebert'in Maxqda analizleri sonucu oluşan grafikleri yer almaktadır. Ebert, devrim dönemi Şansölyesi olarak anılmaktadır. İlk grafik, Ebert'in söylemlerine stratejik kültür skalasında genel bir bakış oluşturmuştur. Ardından gelen diğer 4 grafik, ilk grafiğin sırasıyla kod açılımını yansıtmıştır. En sonda yer alan kod bulutu ise, Ebert'in söylemlerinde odaklandığı kodları yansıtmıştır.

F. EBERT

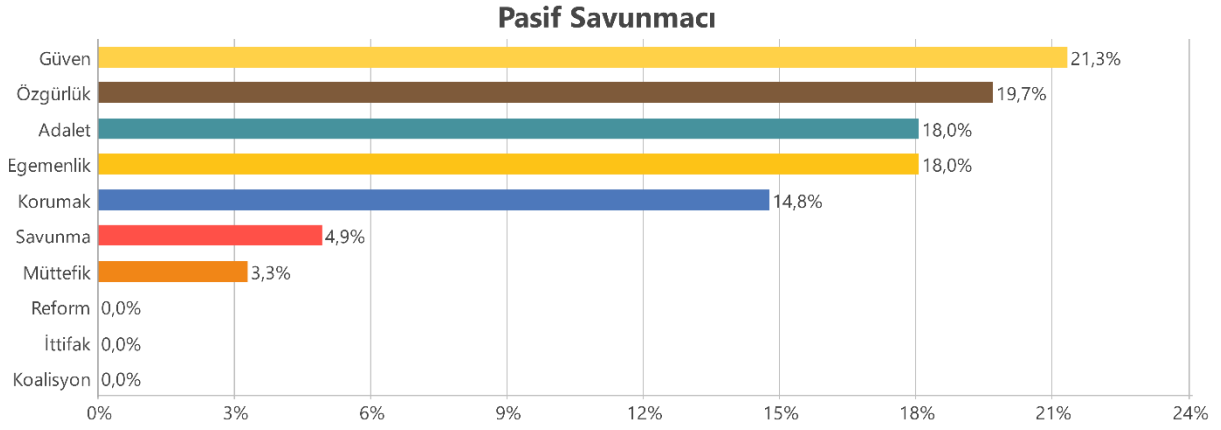
Şekil 14. Friedrich Ebert'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

Yukarıdaki grafik, Maxqda verileri doğrultusunda Friedrich Ebert'in söylemlerini yansıtmıştır. Buna göre Ebert, söylemlerinde en çok %42,9'luk pay ile Saldırgan, en az %6,8'lik pay ile Aktif savunmacı bir tutum sergilemiştir. Ebert'in Pasif savunmacı tutumu Saldırgan tutuma yakınlık gösterirken, Uzlaşmacı tutum ile Pasif savunmacı tutum pek yakınlık göstermemiştir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Friedrich Ebert'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Savaş, Güç, Güven, Devrim ve Özgürlük olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

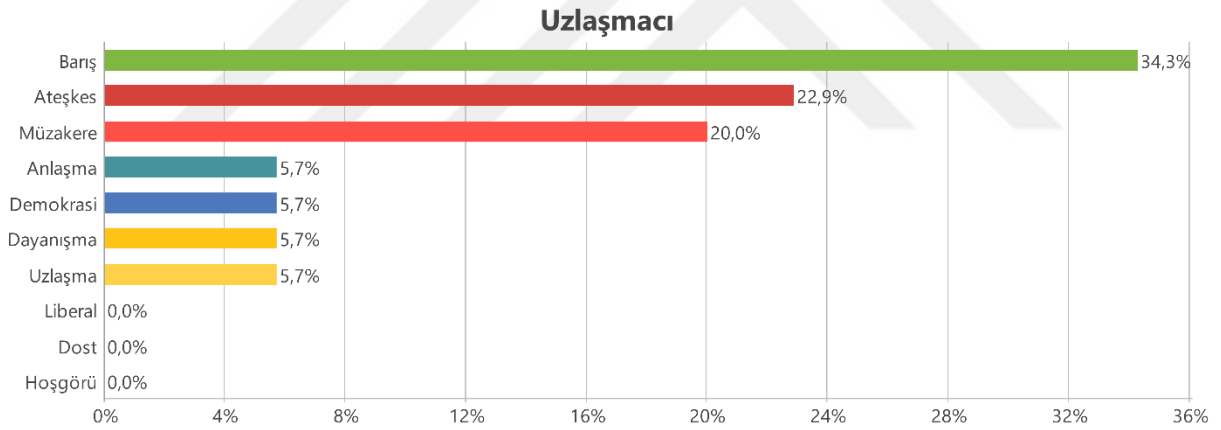
Şekil 15. Friedrich Ebert'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Ebert, grafikte görüldüğü üzere, saldırgan başlığı altında en çok %36,6'lık pay ile Savaş söylemine yer vermiştir. Yoğunluk sırasına göre Güç ve Devrim kavramlarını fazlaca kullanmıştır. Grafikte Asker ve Düşman söylemleri, frekans değerlerinin oransal karşılığı olan %8,5 pay ile eşit derecede yer almıştır. Ebert, konuşmalarında azalan sırayla en az Silah, Ordu ve İşgal kavramlarını kullanmıştır. Harekât ve Saldırı kodlarına ise Ebert'in konuşmalarında hiç rastlanmamıştır.

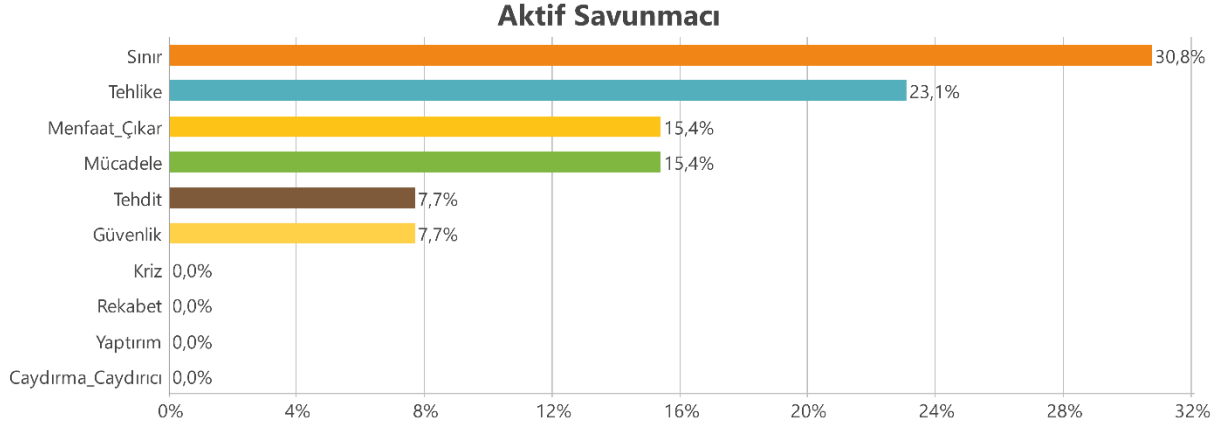
Şekil 16. Friedrich Ebert'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafik Maxqda verileri doğrultusunda Ebert'in pasif savunmacı yönünün kodları yer almıştır. Buna göre, Ebert en çok %21,3 oranla Güven kelimesini, %3,3 oranla en az Müttefik kelimesini kullanmıştır. Söylemlerde, Adalet ve Egemenlik kavramlarının %18,0 oranla eşit derecede yer aldığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, Ebert'in konuşmalarında Reform, İttifak ve Koalisyon kelimelerine rastlanmamıştır.

Şekil 17. Friedrich Ebert'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda verilerine göre Ebert söylemlerinde, uzlaşmacı başlığı altında sırasıyla en çok; Barış, Ateşkes ve Müzakere kavramlarına yer vermiştir. Söylemlerde %34,3 oranla en çok Barış kavramı yer alırken, %5,7 oranla en az ve eşit derecede Anlaşma, Demokrasi, Dayanışma ve Uzlaşma kodları yer almıştır. Liberal, Dost, Hoşgörü kavramlarına ise hiç rastlanmamıştır.

Şekil 18. Friedrich Ebert'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafiğe göre Ebert'in söylemlerinde, Aktif savunmacı başlığı altındaki kodlardan %30,8'lik pay ile en çok Sınır kodu yer almıştır. Frekans sıklığına göre ikinci yoğunlukta %23,1' pay ile Tehlike kodu yer almıştır. Grafikte Menfaat ve Mücadele kodlarının %15,4'lük pay ile eşit oranda yer aldığı görülmüştür. Söylemlerde geçen Tehdit ve Güvenlik kavramları ise %7,7'lik paya ile eşit oranda ve en az yer verilen kodlardır. Ebert'in söylemlerinde Kriz, Rekabet, Yaptırım ve Caydırma kavramlarına hiç rastlanmamıştır.

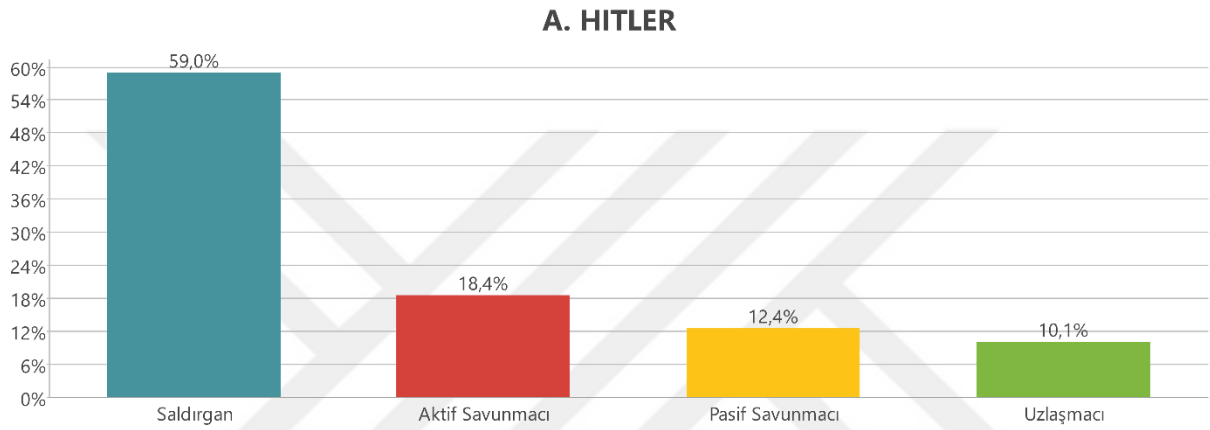
Şekil 19. Friedrich Ebert'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki kod bulutu, Ebert'in söylemlerinde yer alan tüm kodların görünümünü yansıtmıştır. Ebert'in söylemlerinde en çok Savaş kavramı olduğundan, bu kod merkezde yer almıştır. Periferde yer alan diğer kodlar ise frekans değerlerine göre büyükten küçüğe doğru

konuslanmıştır. Buna göre periferde en çok kullanılan kodlar: Güç, Güven ve Devrim iken, en az kullanılan kodlar: Tehdit ve Güvenlik olarak bulutta yerini almıştır.

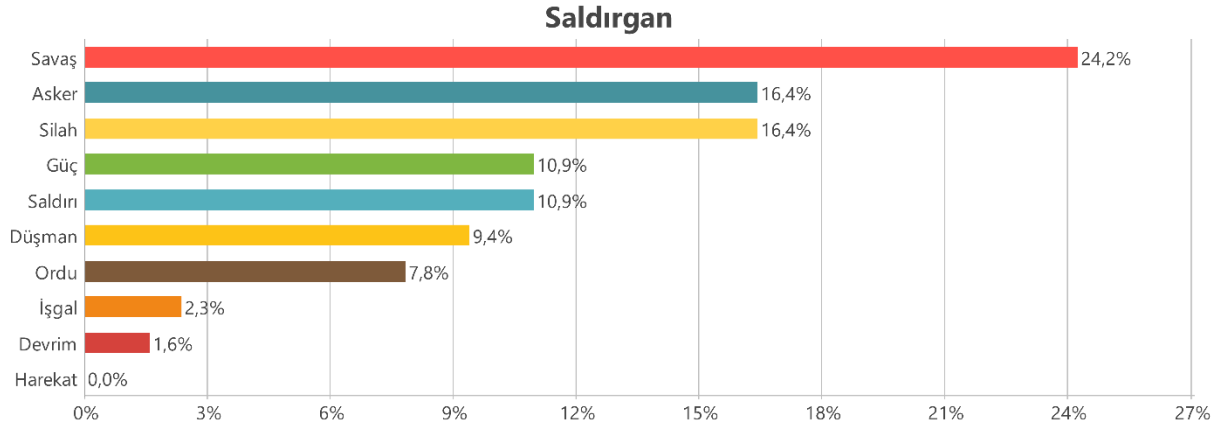
4.3.III. Reich (1933-1945) Nazi Almanya'sı

Bu bölümde, Nazi Almanya'sı ile anılan Şansölye Adolf Hitler'in stratejik kültür skalası grafiği yer almıştır. Ardından gelen diğer grafiklerde ise, Hitler'in söylemleri doğrultusunda bu skalanın kod açılım grafikleri verilmiştir. En sonda yer alan kod bulutu da Hitler'in söylemlerinin odak kodlarını yansıtmıştır.

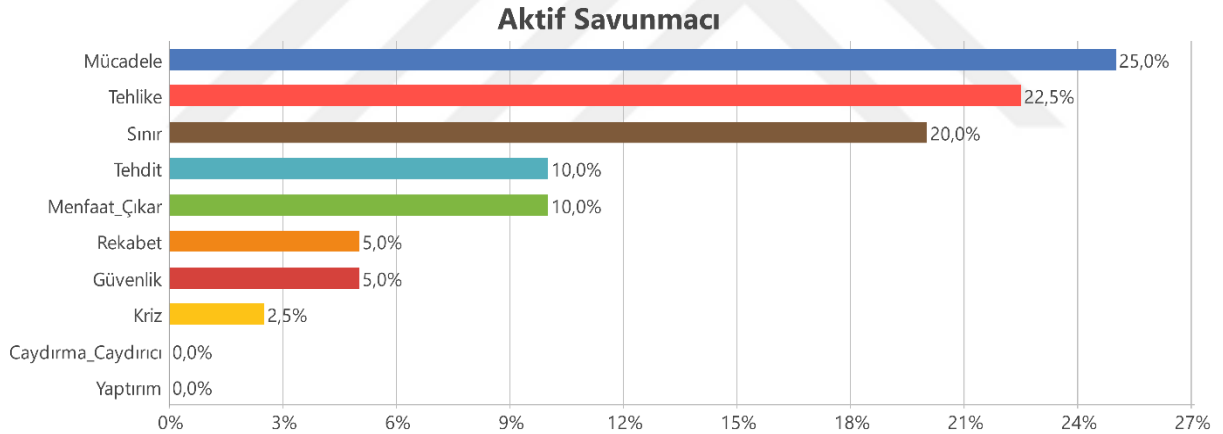
Şekil 20. Adolf Hitler'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

Yukarıdaki grafik, Maxqda verileri doğrultusunda Adolf Hitler'in konuşmalarında yer alan tutumlarını yansıtmıştır. Buna göre Hitler'in, %59,0 oranla açık ara farkla en çok Saldırgan tutum sergilediği görülmüştür. Ardından, grafikte sırasıyla Aktif savunmacı ve Pasif savunmacı tutumlar yer alırken, en az Uzlaşmacı tutum sergilediği görülmüştür. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Adolf Hitler'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Savaş, Silah, Asker, Saldırı ve Güç olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

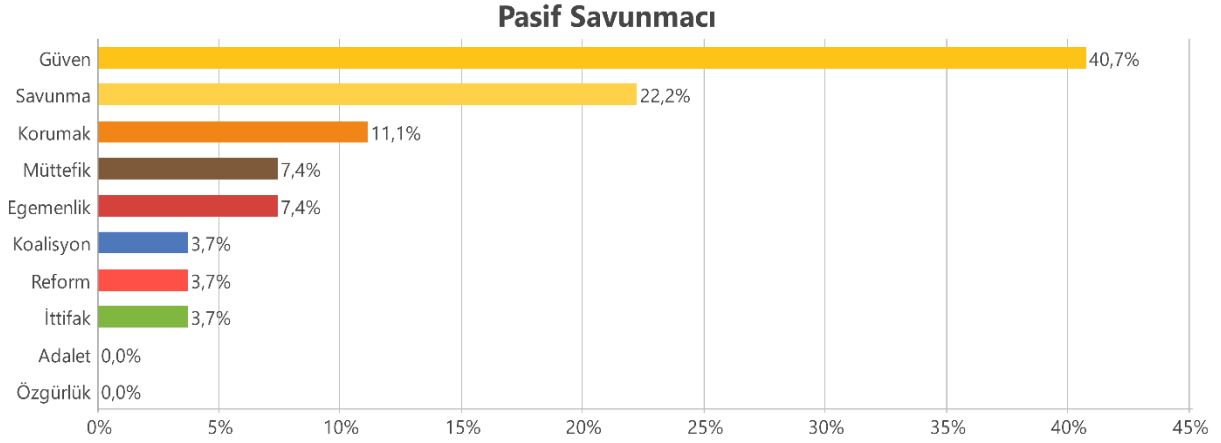
Şekil 21. Adolf Hitler'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Hitler, grafikte görüldüğü gibi Saldırgan başlığı altındaki kodlardan % 24,2 oranla en çok Savaş kelimesini kullanmıştır. Ardından gelen Asker ve Silah kodları %16,4'lük pay ile eşit derecede yer almıştır. Keza, Güç ve Saldırı kavramları da %10,9'luk pay ile grafikte eşit oranda yer almıştır. Grafikteki verilere göre Hitler söylemlerinde, en az Devrim koduna yer vermiştir. Grafikte Harekât kodunun tek ve hiç kullanılmayan kod olduğu görülmektedir.

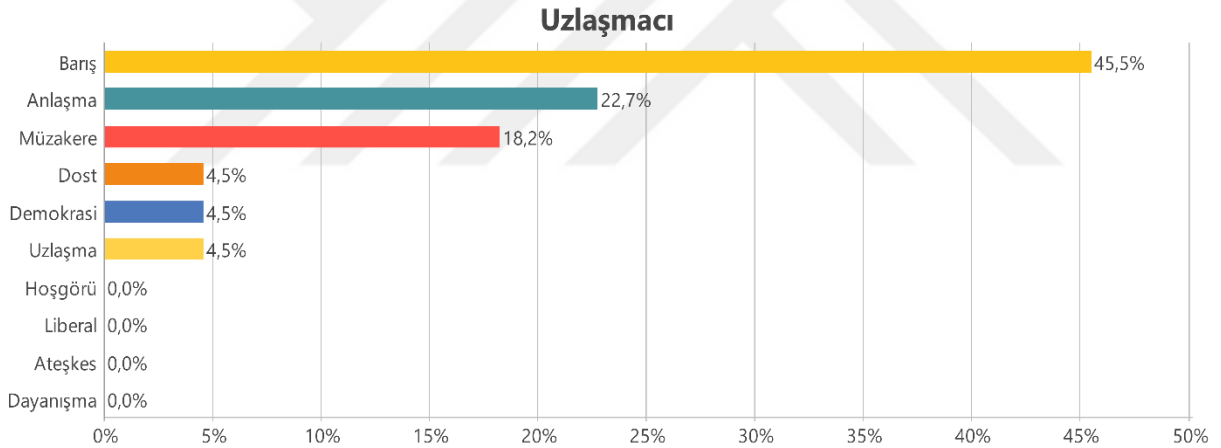
Şekil 22. Adolf Hitler'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda verilerine göre Hitler'in söylemlerinde, Aktif savunmacı tutum başlığı altında sırasıyla en çok; Mücadele, Tehlike ve Sınır kodları yer almıştır. Hitler'in konuşmalarında %10'luk oranla Tehdit ve Menfaat, %5'lik oranla ise Rekabet ve Güvenlik kavramlarına rastlanmıştır. Hitler en az Kriz kavramını kullanmıştır. Caydırma ve Yaptırım kodlarına ise söylemlerde rastlanmamıştır.

Şekil 23. Adolf Hitler'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Hitler, Pasif savunmacı grafikte yer alan kodlardan %40,7 oranla en çok Güven kelimesini kullanmıştır. Müttefik ve Egemenlik kavramları grafikte %7,4 ile eşit oranda yer almıştır. Hitler, söylemlerinde %3,7 ile en az ve eşit oranla Koalisyon, Reform ve İttifak kavramlarına yer vermiştir. Adalet ve Özgürlük kavramlarına ise hiç rastlanmamıştır.

Şekil 24. Adolf Hitler'in Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Uzlaşmacı grafiğinde yer alan kodlardan %45,5 oranla açık ara farkla en çok Barış kavramı ön plana çıkmıştır. Hitler'in söylemlerinde Anlaşma kodu %22,7'lik pay ve Müzakere kodu %18,2'lik pay ile grafikte yer almıştır. En az; Dost, Demokrasi ve Uzlaşma kodları %4,5'lik oranla grafikte gösterilmiştir. Maxqda analizi sonuçlarına göre, Hitler'in söylemlerinde Hoşgörü, Liberal, Ateşkes ve Dayanışma ifadelerine hiç rastlanmamıştır.

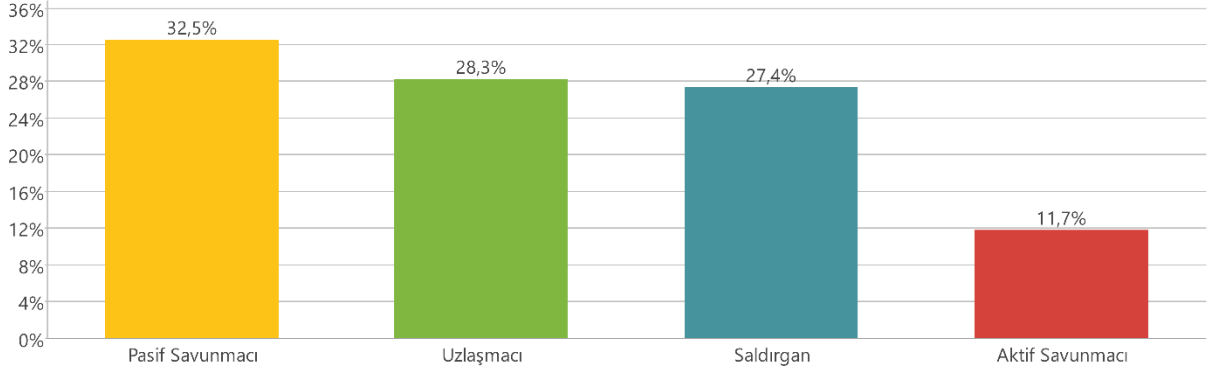
Şekil 25. Adolf Hitler'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki kod bulutunda görüldüğü üzere, Maxqda analizi doğrultusunda Hitler'in konuşmalarında ana kavram olarak Savaş kelimesi yer almaktadır. Periferde yer alan diğer kodlar; Silah, Asker ve Saldırı söylem yoğunluğuna göre büyük harflerle gösterilmiştir. Küçük harflerle gösterilen kodlar kullanım sıklığı açısından azlık göstermiştir. Bunlar: Uzlaşma, Reform, Kriz, Koalisyon, İttifak, Dost ve Demokrasi'dir. Hitler'in konuşmalarında hiç değinmediği kavramlara Kod bulutunda yer verilmemiştir.

4.4.Bölünme ve Birleşme (1945-1990)

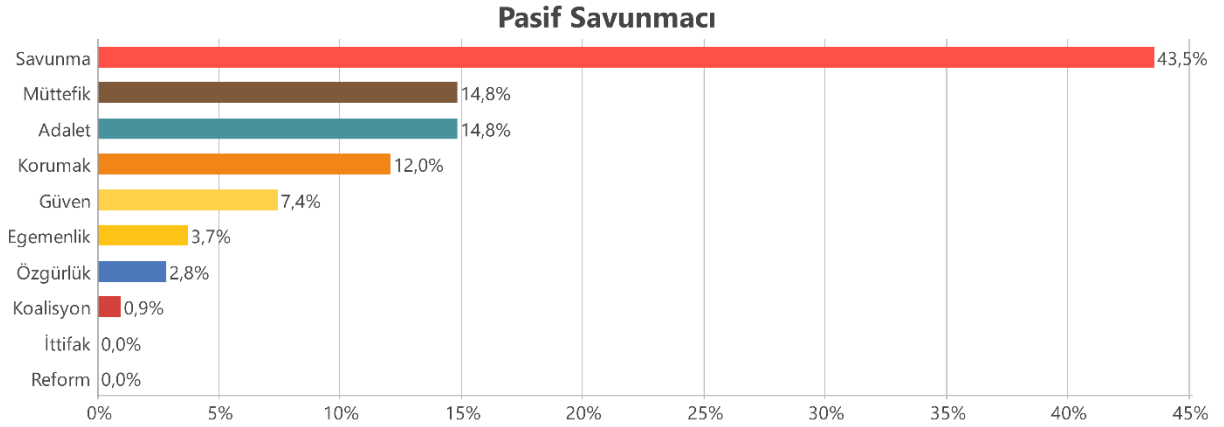
Bu bölümde, Bölünme ve Birleşme dönemi şansölyeleri yer almıştır. Şansölyeler, görev yaptıkları yıllara göre sırasıyla verilmiştir. İlk olarak 1949-1963 yılları arasında Şansölyelik yapan Konrad Adenauer, ikinci olarak 1969-1974 yılları arasında Şansölyelik yapan Willy Brandt, üçüncü olarak 1974-1982 yılları arasında Şansölyelik yapan Helmut Schmidt, son olarak ise 1982-1998 yılları arasında Şansölyelik yapan Helmut Kohl yer almıştır. Ancak Helmut Kohl'un hem Bölünme ve Birleşme döneminde hem de Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemde Şansölyelik yaptığını belirtmekte fayda görülmektedir. Bu minvalde, aynı grafiklere peşpeşe yer verilmemesi için, Helmut Kohl'un Maxqda analiz sonuçlarına Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemde yer verilmiştir.

K. ADENAUER

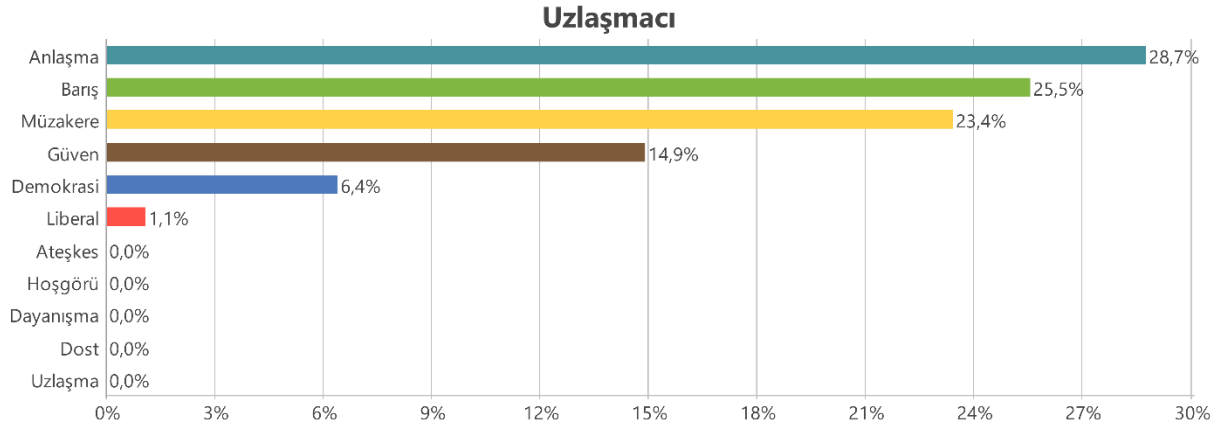
Şekil 26. Konrad Adenauer'e Air Stratejik Kültür Skalası Grafiği

Maxqda verileri doğrultusunda Konrad Adenauer'ın söylemlerinin %32,5 oranla en çok Pasif savunmacı bir tutum sergilediği görülmüştür. Adenauer'ın söylemleri doğrultusunda %28,3 oranla Uzlaşmacı ve %27,4 oranla Saldırgan tutumlar yer almıştır. Bu tutumlar arasında yakın fark görülmüştür. En az oran ise %11,7 oranla Aktif savunmacı tutumda görülmüştür. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Konrad Adenauer'ın söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Savunma, Güç, Anlaşma, Barış ve Müzakere olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

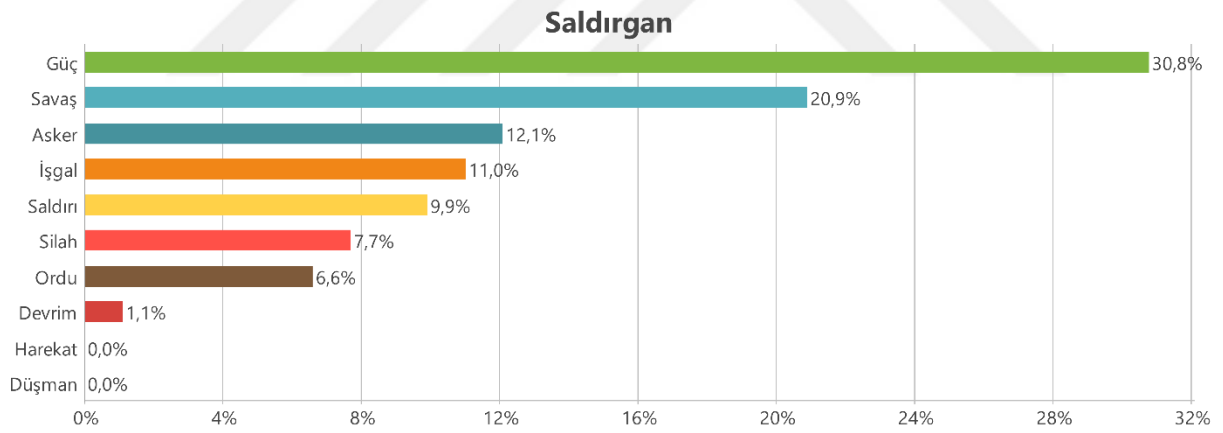
Şekil 27. Konrad Adenauer'ın Pasif savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Adenauer, Pasif savunmacı grafikte yer alan kodlardan %43,5 oranla ve açık ara farkla en çok Savunma kavramına vurgu yaptığı görülmüştür. Ardından gelen Müttefik ve Adalet kodları %14,8'lik pay ile eşit oranda yer almıştır. Söylemlerde Koruma, Güven, Egemenlik ve Özgürlük kodları azalan sırayla yer almıştır. Grafikte %0,9 oranla en az Koalisyon kodu yer alırken, İttifak ve Reform kodlarına hiç rastlanmamıştır.

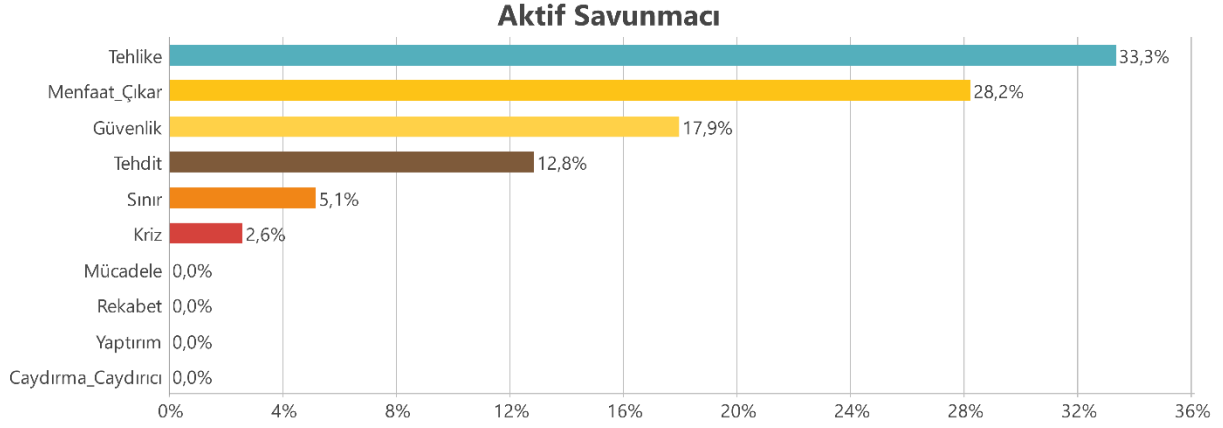
Şekil 28. Konrad Adenauer'ın Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte, Uzlaşmacı başlığı altındaki kodlardan Adenauer'ın %28,7'lik pay ile en çok Anlaşma kavramına söylemlerinde yer verdiği görülmüştür. Keza bu kodlardan sırasıyla: %25,5 oranla Barış, %23,4 oranla Müzakere, %14,9 oranla Güven ve % 6,4 oranla Demokrasi kavramları kullanılmıştır. Adenauer söylemlerinde %1,1 oranla en az Liberal kavramına yer vermiştir. Ateşkes, Hoşgörü, Dayanışma, Dost ve Uzlaşma kodlarına söylemlerde hiç rastlanmamıştır.

Şekil 29. Konrad Adenauer'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafik, Maxqda analizlerinde Adenauer'ın saldırgan tutum minvalinde %30,8 oranla en çok Güç kavramını kullandığı görülmüştür. Adenauer, Güç kavramından sonra ağırlıklı olarak Savaş söylemine yer vermiştir. Ardından % 12,1 oranla Asker, %11,0 oranla İşgal, %9,9 oranla Saldırı, %7,7 oranla Silah ve % 6,6 oranla Ordu gibi saldırgan nitelikli kodlar grafikte yer almıştır. Grafığe göre söylemlerde %1,1 oranla en az Devrim kavramına yer veren Adenauer, Harekât ve Düşman kavramlarını hiç kullanmamıştır.

Şekil 30. Konrad Adenauer'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte, Maxqda verileri sonucunda, Adenauer'ın Aktif savunmacı kodlardan %33,3 oranla en çok Tehlike kavramını kullandığı görülmüştür. Menfaat koduna da ağırlıklı olarak değinen Adenauer, Güvenlik, Tehdit ve Sınır gibi birbiriyle bağlantılı kavramları da azalan oranda kullanmıştır. %2,6'lık pay ile en az Kriz kavramını kullanan Adenauer, Mücadele, Rekabet, Yaptırım ve Caydırma kavramlarına söylemlerinde yer vermemiştir.

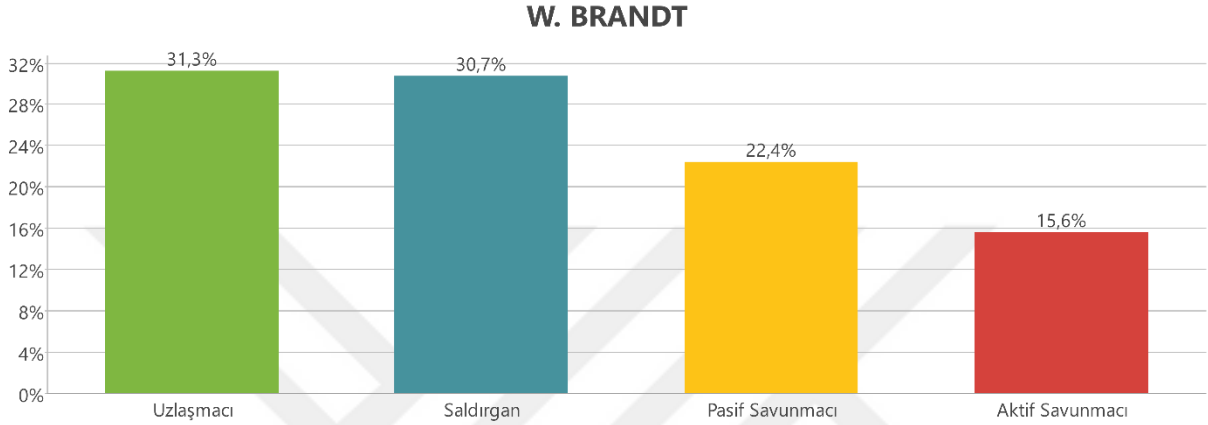

Şekil 31. Konrad Adenauer'ın Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki kod bulutunda Savunma kelimesi, Adenauer'ın konuşmalarında en çok yer verdiği kod olarak merkezde yer almıştır. Merkezin periferinde yer alan kodlar ise, zikredilme sıklığına göre büyük ya da küçük harflerle konuşlanmıştır. Buna göre, söylemlerde Güç,

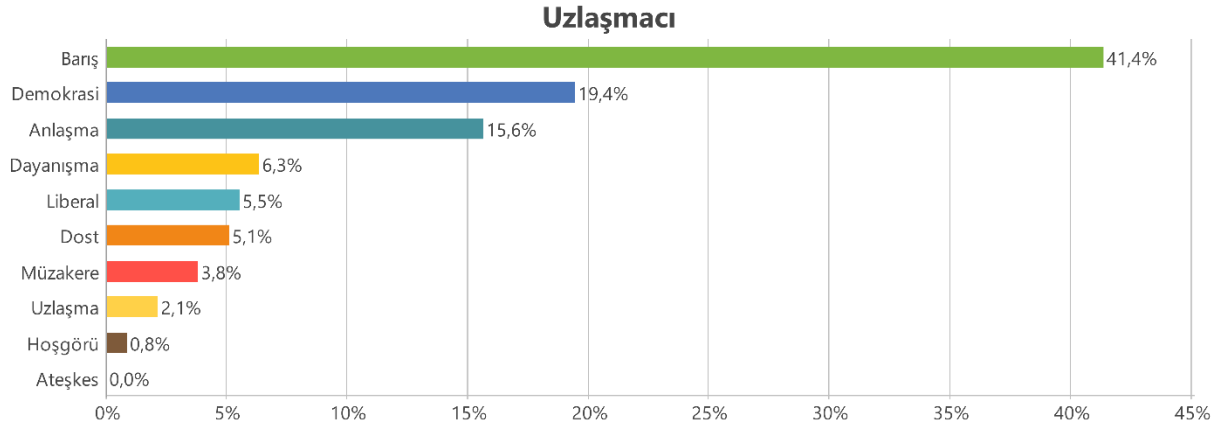
Anlaşma ve Barış kodları fazla kullanılırken Devrim, Kriz, Koalisyon ve Liberal az kullanılmıştır. Bulutta yer almayan kodlar ise Adenauer'ın, söylemlerinde hiç kullanmadığı ifadelerdir.

Buraya kadar, Konrad Adenauer'a ait Maxqda verileri sunulmuştur. Aşağıda, Bölünme ve Birleşme dönemindeki, 1969-1974 yılları arasında Şansölye görevinde olan Willy Brandt'ın stratejik kültür grafikleri yer almıştır.

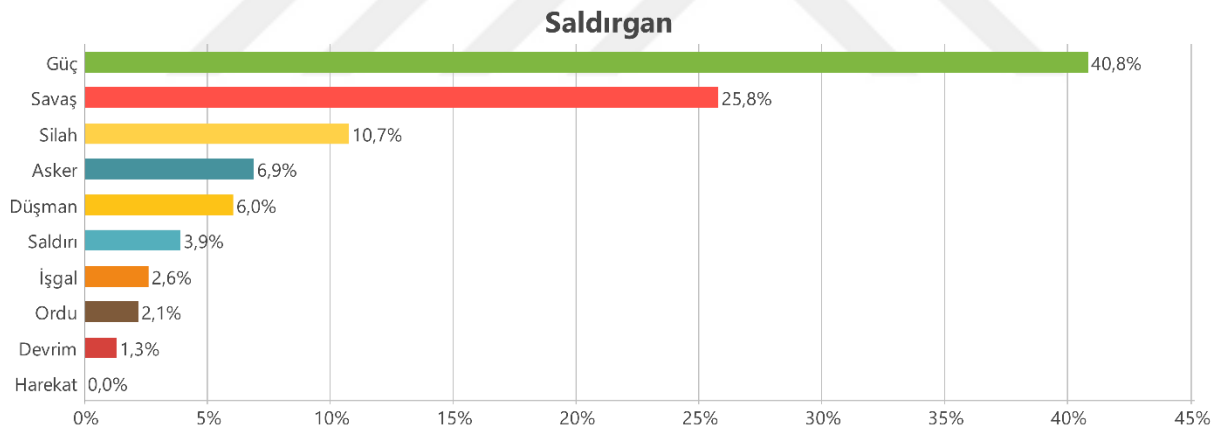
Şekil 32. Willy Brandt'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

Yukarıdaki grafikte, Willy Brandt'ın konuşmalarının Maxqda analiz sonuçları verilmiştir. Buna göre, Brandt'ın söylemlerinde %31,3 oranla en çok Uzlaşmacı tavır sergilediği görülmüştür. Keza, Saldırgan söylemlerinin de Uzlaşmacı tavır ile arasında çok az fark olduğu gözlenmiştir. Bu durum, Brandt'ın Bölünme ve Birleşme dönemi Şansölyelerinden olduğunun en iyi göstergesidir. Nitekim Brandt, söylemlerinde %22,4 oranla Pasif savunmacı tutum sergilerken, %15,6 oranla en az Aktif savunmacı tavır sergilemiştir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Willy Brandt'ın söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Barış, Güç, Savaş, Demokrasi ve Adalet olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

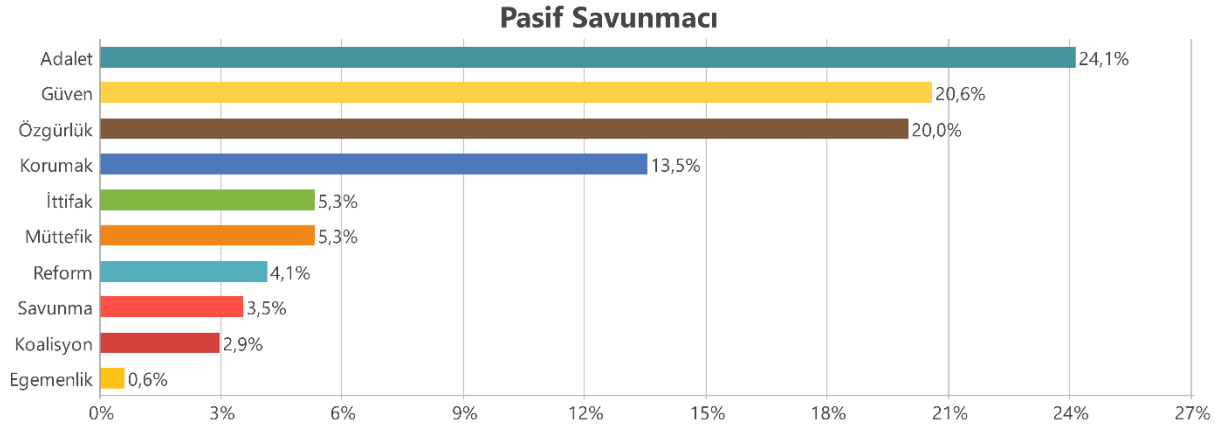
Şekil 33. Willy Brandt'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafik, Brandt'ın Uzlaşmacı söylemlerinin açık ara farkla en çok Barış çerçevesinde olduğunu göstermiştir. Brandt söylemlerinde sırasıyla; %19,4 oranla Demokrasi, %15,6 oranla Anlaşma, %6,3 oranla Dayanışma, %5,5 oranla Liberal ve %5,1 oranla Dost gibi olumlu ifadelerle atıf yapmıştır. Brandt azalan sırayla %3,8 oranla Müzakere, %2,1 oranla Uzlaşma ve %0,8 oranla Hoşgörü kodlarını kullanmıştır. En az Hoşgörü kavramına değinen Brandt, Ateşkes kavramına söylemlerinde yer vermemiştir.

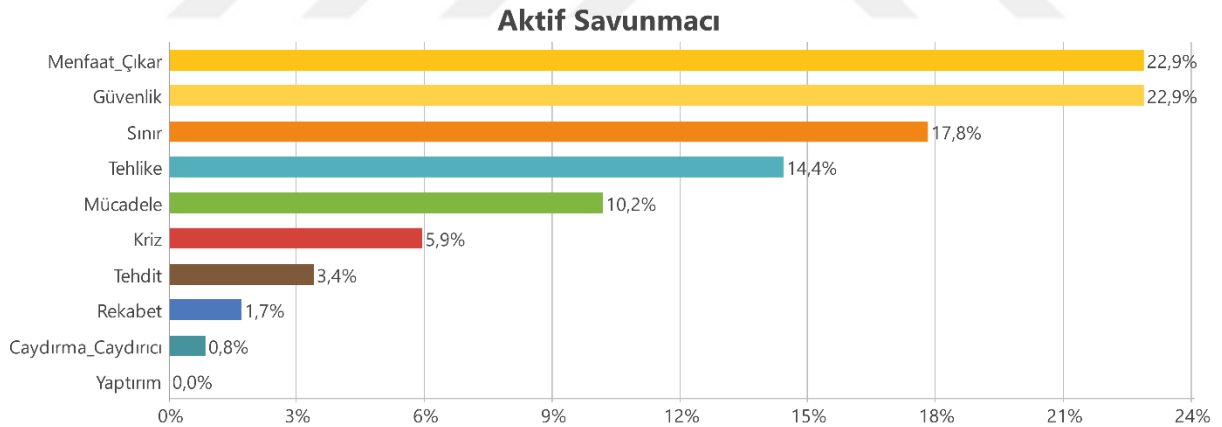
Şekil 34. Willy Brandt'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Maxqda analizleri sonucuna göre, Brandt'ın söylemlerinde Saldırgan tavır içeren ifadelerin %40,8'lik pay ile en çok Güç ve %25,8'lik pay ile Savaş odaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Söylemlerde %10,7'lik pay ile Silah kavramı yer alırken, Asker ve Düşman içerikli ifadelerin birbirine yakın olduğu da gözlenmiştir. Grafikte azalan sırayla Saldırı, İşgal ve Ordu kavramları yer almıştır. %1,3'lük pay ile en az Devrim meselesini ele alan Brandt, Harekat kavramına hiç değinmemiştir.

Şekil 35. Willy Brandt'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere, Brandt Pasif savunmacı tavrında %24,1 oranla en çok Adalet kavramına atıfta bulunmuştur. Keza, Güven ve Özgürlük ifadelerinin kullanılma sıklığı da birbirine yakınlık göstermiştir. Grafikte yer alan İttifak ve Müttefik kavramlarının %5,3 ile frekans değerlerinin oransal payının eşit görülmüştür. Grafikte azalan sırayla Reform, Savunma ve Koalisyon kodları yer almıştır. Brandt, %0,6 oranla en az Egemenlik kavramına atıfta bulunmuştur. Grafikte Brandt'ın, Pasif savunmacı tavrında yer alan tüm ifadelerine değindiği görülmektedir.

Şekil 36. Willy Brandt'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte Brandt'ın Aktif savunmacı tavrında %22,9'luk pay ile en çok ve eşit oranda Menfaat ve Güvenlik ifadelerine yer verdiği görülmektedir. Grafikteki verilere göre Brandt, azalan sırayla Sınır, Tehlike, Mücadele, Kriz, Tehdit ve Rekabet kavramlarını kullanmıştır. Söylemlerde %0,8 oranla en az Caydırma/Caydırıcı ifadeler kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Brandt, söylemlerinde Yaptırım kavramına hiç değinmemiştir.

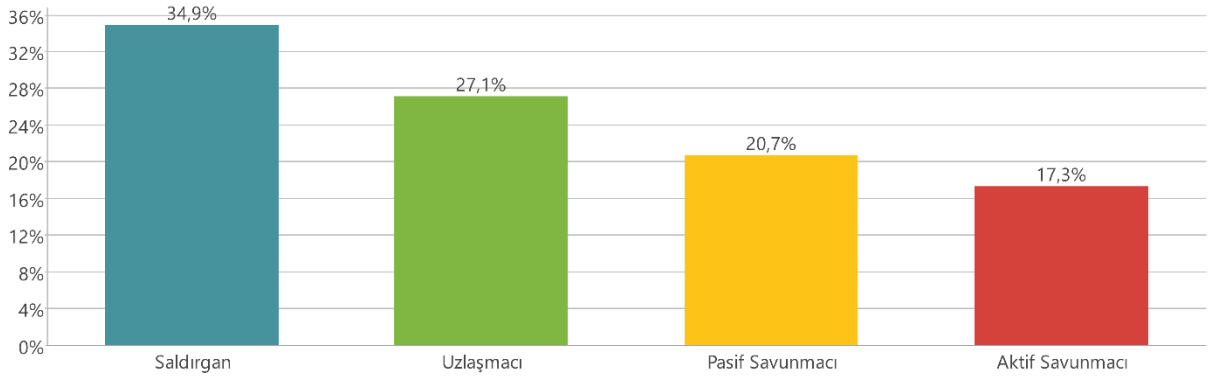

Şekil 37. Willy Brandt'ın Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki Kod Bulutu, Willy Brandt'ın Maxqda programında analiz edilen 7 konuşmasının yoğunluk bakımından ifade edilmiş özetini sunmaktadır. Buna göre Bölünme ve Birleşme dönemi Şansölyelerinden olan Brandt'ın konuşmalarında yer alan ifadelerin merkezinde en çok Barış söyleminin olduğu görülmektedir. Periferde konuşlanan kod ifadeler ise kullanım bakımından azlık veya çokluğuna göre küçük veya büyük puntolarla yazılmıştır. Buna göre Güç, Savaş ve Demokrasi kodlarının da frekans değerlerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Brandt'ın söylemlerinde en az kullandığı kodlar ise Caydırma/Caydırıcı ve Egemenlik'tir.

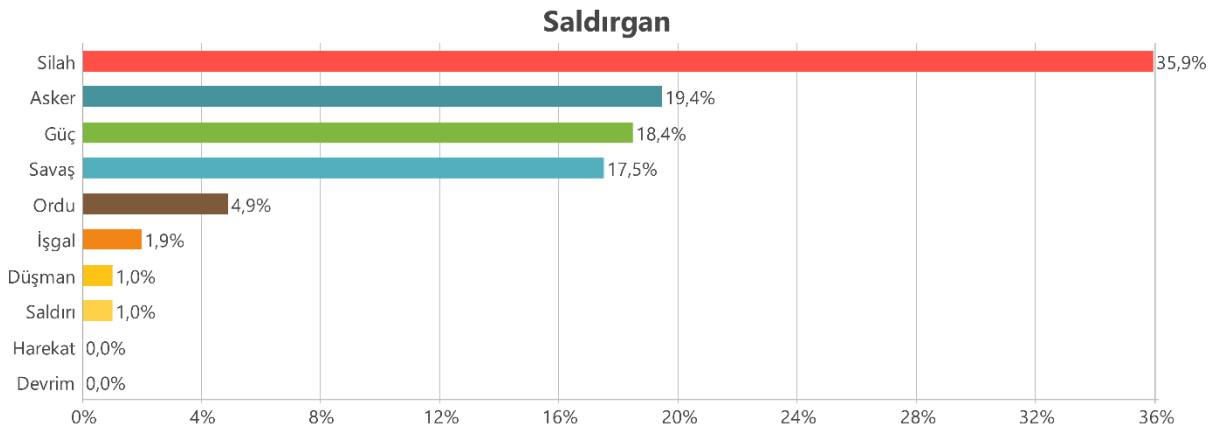
Buraya kadar, Willy Brandt'ın Maxqda verileri sonucu oluşan grafikleri yansıtılmıştır. Aşağıda, Bölünme ve Birleşme döneminde Şansölye olarak görev yapan diğer bir liderin; Helmut Schmidt'in Maxqda analizleri sonucu oluşan grafikleri yer almaktadır.

H. SCHMIDT

Şekil 38. Helmut Schmidt'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

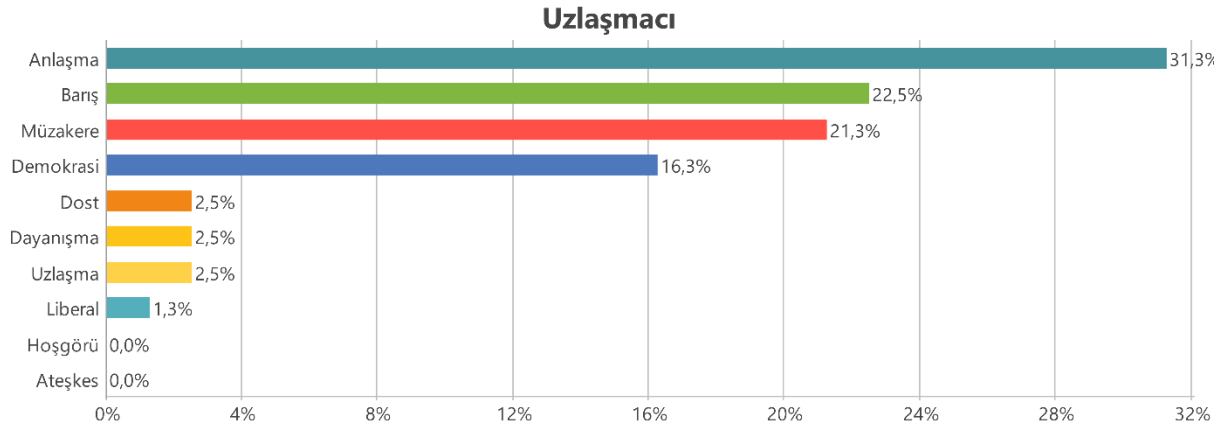
Yukarıdaki grafikte, Bölünme ve Birleşme dönemi Şansölyelerinden olan Helmut Schmidt'in Maxqda programı dâhilinde analiz edilen 7 farklı söyleminin analiz sonuçları yer almaktadır. Bu minvalde, Schmidt'in %34,9 oranla en çok Saldırgan tavır içerikli ifadeler kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Schmidt'in ifadelerinin, ikinci sırada %27,1 oranla Uzlaşmacı tavır sergilediği görülmüştür. %20,7 oranla Pasif savunmacı söylemlerde bulunan Schmidt, %17,3 oranla en az Aktif savunmacı tutum sergilemiştir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Helmut Schmidt'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Silah, Anlaşma, Güven, Asker ve Güç olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

Şekil 39. Helmut Schmidt'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

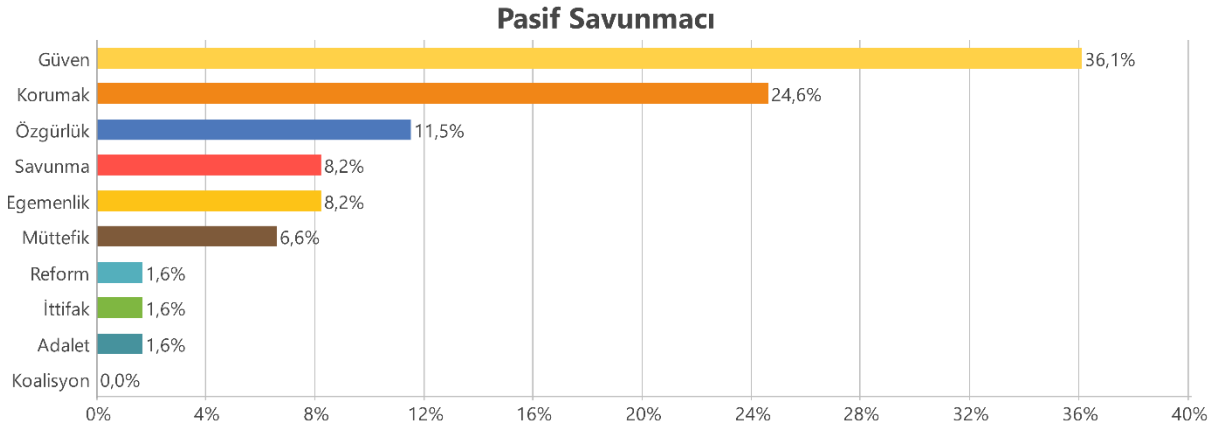
Yukarıdaki grafikte, Schmidt'in Saldırgan tutumunda %35,9 oranla en çok Silah kavramına atıfta bulunduğu görülmüştür. Schmidt'in söylemlerinde, birbirine yakın oranda %19,4 ile Asker, %18,4 ile Güç ve %17,5 ile Savaş kavramlarına yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Grafiğe göre, azalan sırayla Ordu ve İşgal kodları yer almıştır. %1,0 ile en az ve

eşit oranda Düşman ve Saldırı kavramlarına değinen Schmidt, Harekat ve Devrim ifadelerine söylemlerinde yer vermemiştir.

Şekil 40. Helmut Schmidt'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

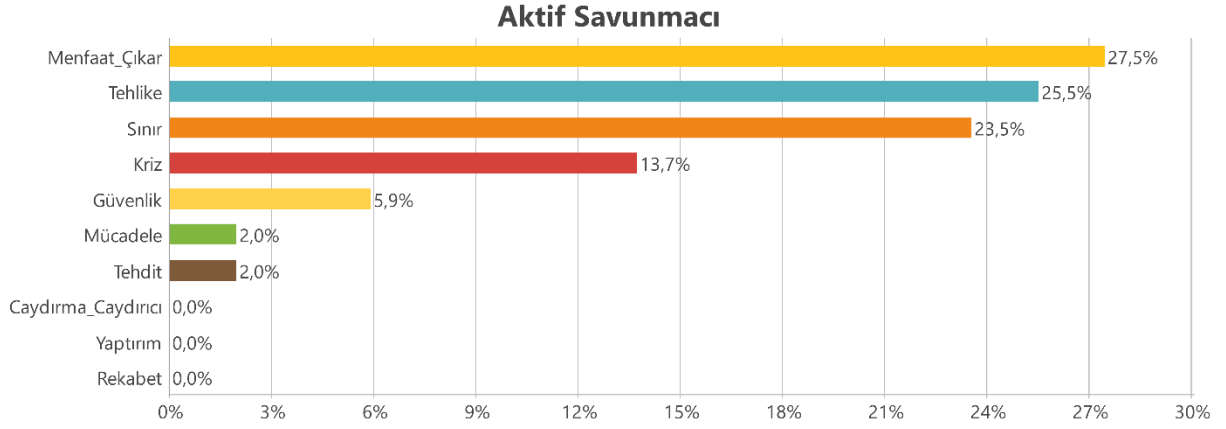
Maxqda verilerine göre, Schmidt'in konuşmalarında yer alan Uzlaşmacı ifadelerin ilk dördünde azalan sırayla %31,3 oranla Anlaşma, %22,5 oranla Barış, %21,3 oranla Müzakere ve %16,3 oranla Demokrasi kodları yer almıştır. Dost, Dayanışma ve Uzlaşma kodlarının grafikte %2,5 oranla eşit olarak yer alması, Schmidt'in konuşmalarındaki bu ifadelerin frekans sıklığının aynı olduğunu göstermiştir. Schmidt'in konuşmalarında Hoşgörü ve Ateşkes ifadelerine ise hiç rastlanmamıştır.

Şekil 41. Helmut Schmidt'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda verileri doğrultusunda Schmidt'in Pasif savunmacı tavrında %36,1 oranla en çok Güven kodunun yer aldığı görülmüştür. Grafikte, %24,6 oranla Koruma ve %11,5 oranla Özgürlük kodlarının yer aldığı görülmektedir. Schmidt, Savunma ve Egemenlikten %8,2'lik pay ile eşit oranda bahsetmiştir. En az ve eşit oranda değindiği kodlar %1,6 oranla Adalet,

İttifak ve Reform ifadeleri olmuştur. Koalisyon koduna Schmidt'in hiçbir konuşmasında rastlanmamıştır.

Şekil 42. Helmut Schmidt'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılım Grafiği

Yukarıdaki grafikte Schmidt'in Aktif savunmacı yönünün detayları verilmiştir. Buna göre, Schmidt konuşmalarında sırasıyla en çok %27,5 oranla Menfaat/Çıkar, %25,5 oranla Tehlike ve %23,5 oranla Sınır ifadelerine yer vermiştir. Azalan oranlarda Kriz ve Güvenlik kodlarına da atıfta bulunmuştur. %2,0 oranla en az değindiği Mücadele ve Tehdit kodları, grafikte eşit oranda yer almıştır. Schmidt'in söylemlerinde Caydırma, Yaptırım ve Rekabet kodlarına hiç rastlanmamıştır.

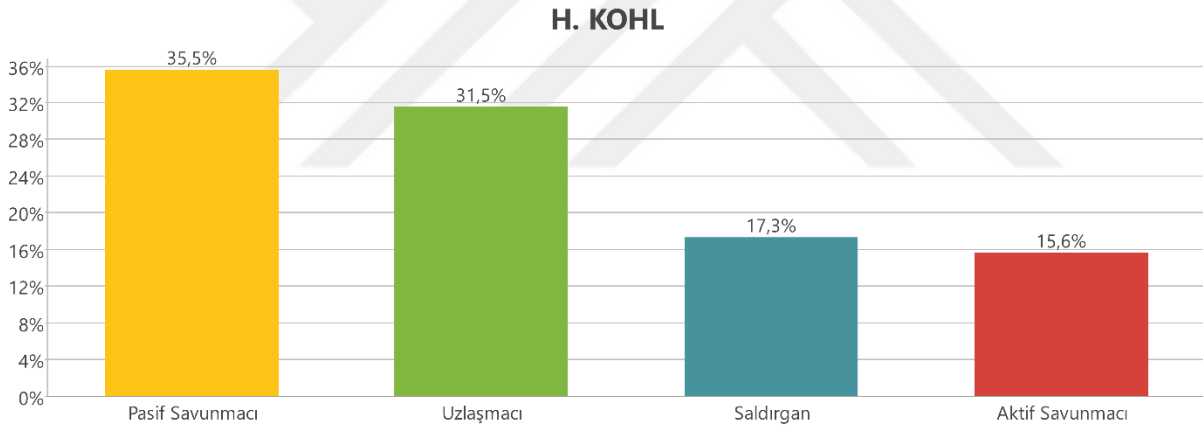

Şekil 43. Helmut Schmidt'in Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıda verilen Kod Bulutuna göre Schmidt'in en çok Silah temelli ifadeler kullandığı görülmektedir. Bu çerçevede periferde Anlaşma, Güven ve Asker kavramlarının da frekans değerlerinin yüksek olduğu anlaşılmalıdır. En az kullanılan ve küçük harflerle gösterilen kodlar ise: Düşman, Saldırı, Tehdit, Mücadele, Adalet, Reform, İttifak ve Liberal'dir. Nitekim frekans değerleri doğrultusunda oluşturulan kod bulutu, Schmidt'in söylem analizinin özeti niteliğini taşımaktadır.

4.5. Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönem (1990-2005)

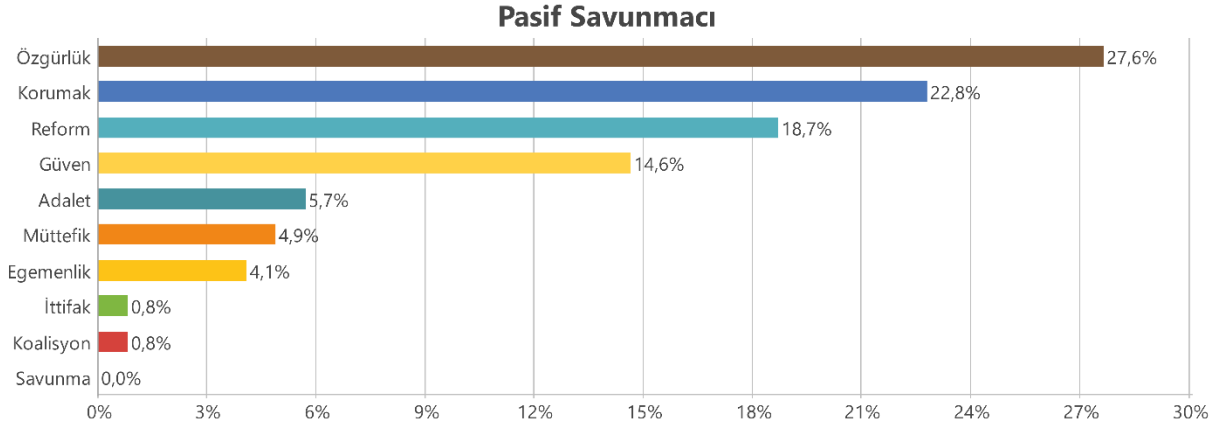
Bu bölümde, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemin Şansölyeleri verilmiştir. 1982-1991 yılları arasında Şansölye olarak görev yapan Helmut Kohl, hem Bölünme ve Birleşme dönemi hem de Birleşme sonrası dönemde Şansöyelik yaptığından, Kohl'un Maxqda analiz sonuçlarının bu dönem başlığı altında verilmesi uygun görülmüştür. Bu dönemde, Helmut Kohl'un ardından 1998-2005 yılları arasında Şansölye olarak görev yapan Gerhard Schröder'in analiz sonuçları da yer almıştır.

Şekil 44. Helmut Kohl'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

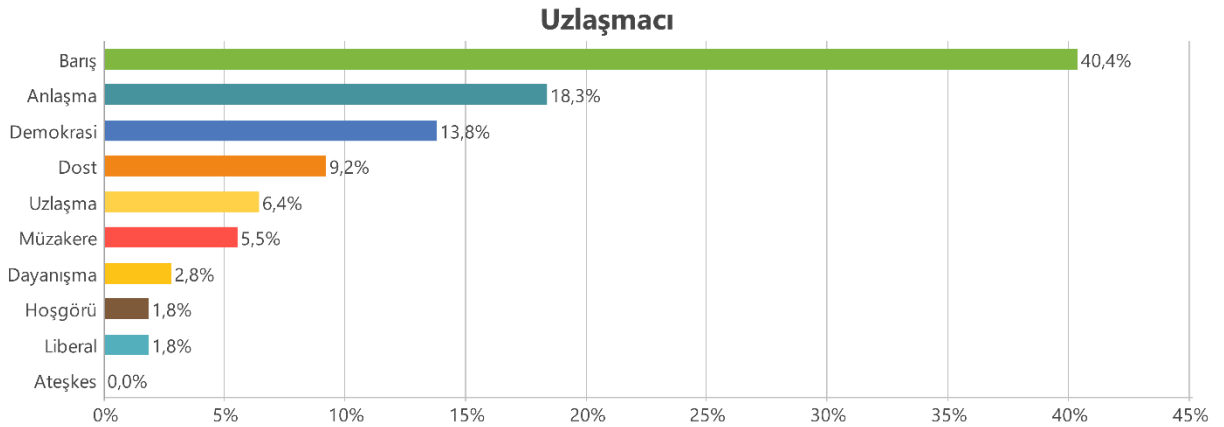
Yukarıdaki grafikte hem Bölünme ve Birleşme hem de Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemde Şansöyelik yapan Helmut Kohl'un Stratejik kültür tutumu yansıtılmıştır. Bu minvalde, Kohl'un Maxqda verileri doğrultusunda ağırlıklı olarak %35,5 oranla Pasif savunmacı bir tutum sergilediği görülmektedir. Kohl, %15,6 oranla en az Aktif savunmacı tutum sergilemiştir. Kohl'un Uzlaşmacı tutumunun oransal olarak Pasif savunmacı tutumuna yakınlık gösterdiği görülürken, Saldırgan tutumunun da Aktif savunmacı tutumuna yakınlık gösterdiği görülmektedir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Helmut Kohl'un söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5

kodun sırasıyla; Barış, Özgürlük, Korumak, Güç ve Reform olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

Şekil 45. Helmut Kohl'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

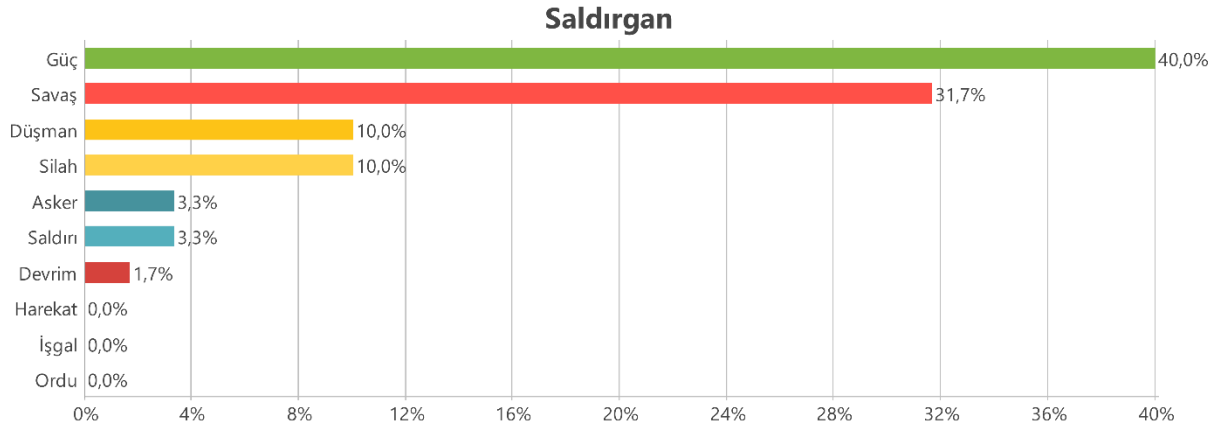
Grafiğe göre, Kohl'un Pasif savunmacı tutumuna dair olan söylemlerinin ağırlıklı olarak %27,6 oranla Özgürlük kavramı üzerinde şekillendiği görülmüştür. Kohl söylemlerinde, Koruma kavramına da %22,8 oranla atıfta bulunmuştur. Grafiğe göre Kohl, %18,7 oranla Reform ve %14,6 oranla Güven kavramlarını kullanmıştır. %5,7 oranla Adalet, %4,9 oranla Müttefik ve %4,1 oranla Egemenlik kodlarını azınlıkta kullanmıştır. En az ve eşit oranda %0,8 ile Koalisyon ve İttifak temalarına söylemlerinde yer vermiştir. Kohl'un söylemlerinde Savunma koduna hiç rastlanmamıştır.

Şekil 46. Helmut Kohl'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

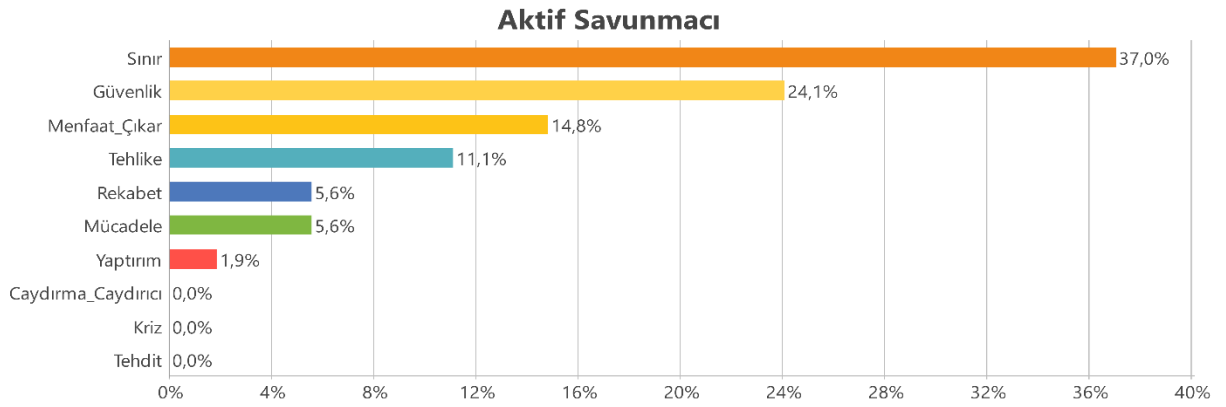
Yukarıdaki grafik, Kohl'un Uzlaşmacı tutumunun kod açılımını yansıtmaktadır. Buna göre, Kohl'un konuşmaları %40,4 oranla ve açık ara farkla Barış temasını ele almıştır. Grafiğe göre Kohl, azalan sırayla %18,3 oranla Anlaşma, %13,8 oranla Demokrasi, %9,2 oranla Dost, %6,4 oranla Uzlaşma, %5,5 oranla Müzakere ve %2,8 oranla Dayanışma

kodlarını kullanmıştır. Kohl'un %1,8 oranla en az değindiği Liberal ve Hoşgörü içerikli ifadeler grafikteki yerini almıştır. Ateşkes temasına Kohl'un konuşmalarında rastlanmamıştır.

Şekil 47. Helmut Kohl'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte Kohl'un Saldırgan tutumunu yansıtan ifadelerden en çok Güç ve Savaş kodlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Grafikte, Güç kodu %40,0 oranla ve Savaş kodu %31,7 oranla yer almıştır. Ayrıca analiz sonuçlarına göre, Düşman ve Silah söylemlerinin %10,0 oranla eşit derecede yer aldığı görülmüştür. Kohl söylemlerinde, %3,3 ile eşit oranda ve azınlıkta olarak Asker ve Saldırı kodlarına yer vermiştir. Söylemlerde, en az %1,7 oranla Devrim içerikli ifadelerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kohl'un analiz edilen konuşmalarında Harekat, İşgal ve Ordu kodlarına hiç rastlanmamıştır.

Şekil 48. Helmut Kohl'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Grafikte Kohl'un Aktif savunmacı tutumu yansıtılmıştır. Bu doğrultuda, Sınır kodu %37,0 oranla en çok kullanılan ifade olmuştur. Kohl konuşmalarında, azalan sırayla %24,1 oranla Güvenlik, %14,8 oranla Menfaat/Çıkar ve %11,1 oranla Tehlike temalarına değinmiştir. Rekabet ve Mücadele ifadeleri Kohl'un konuşmalarında %5,6 ile eşit oranda yer

almıştır. Kohl, %1,9 oranla en az Yaptırım kodunu kullanmıştır. Caydırma, Kriz ve Tehdit kodlarına hiçbir konuşmada rastlanmamıştır.

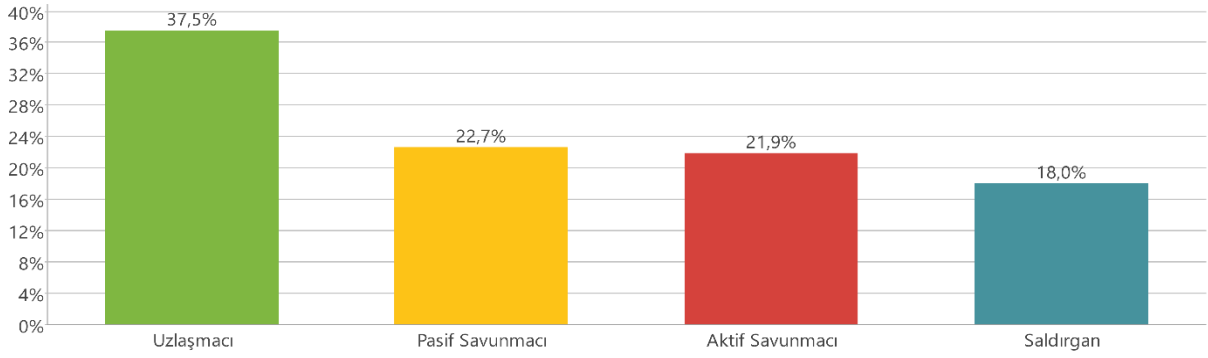

Şekil 49. Helmut Kohl'un Söylemlerine Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki kod bulutu Kohl'un konuşmalarının genel bir bakışını yansıtmaktadır. Buna göre Kohl, merkezde yer alan Barış ifadesini ağırlıklı olarak kullanmıştır. Frekans değerlerine göre periferde öncelikli olarak; Özgürlük, Korumak ve Güç ifadeleri bulunmaktadır. Kohl'un en az kullandığı; Devrim, Yaptırım, İttifak ve Koalisyon kodları da bulutta küçük harflerle yer almıştır. Analiz sonuçlarına göre, diğer grafiklerde %0 oranla gösterilen kodlar hiç kullanılmadığından kod bulutunda yer almamıştır.

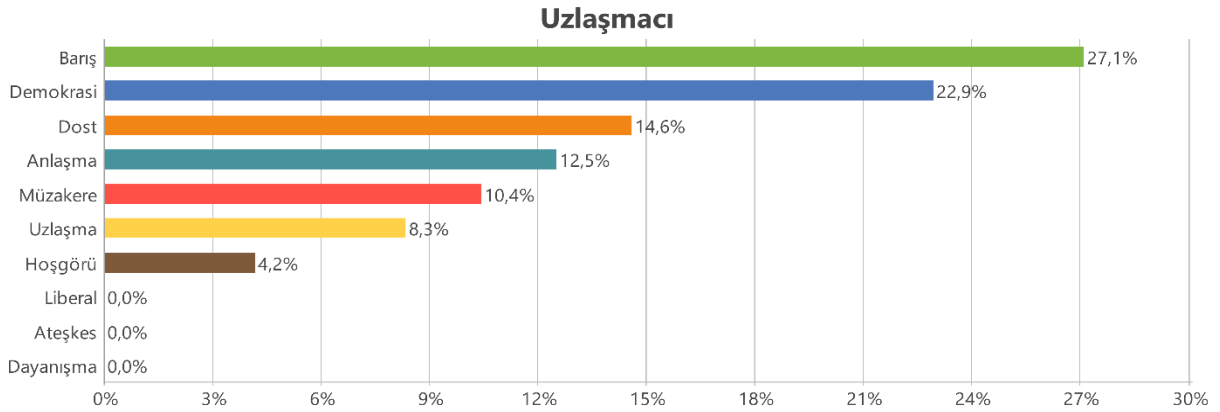
Buraya kadar, Helmut Kohl'un analiz sonuçları verilmiştir. Aşağıda, 1998-2005 yılları arasında bu dönemde görev alan diğer bir Şansölye Gerhard Schröder'in Maxqda analiz sonuçları grafikler halinde yer almıştır.

G. SCHRÖDER

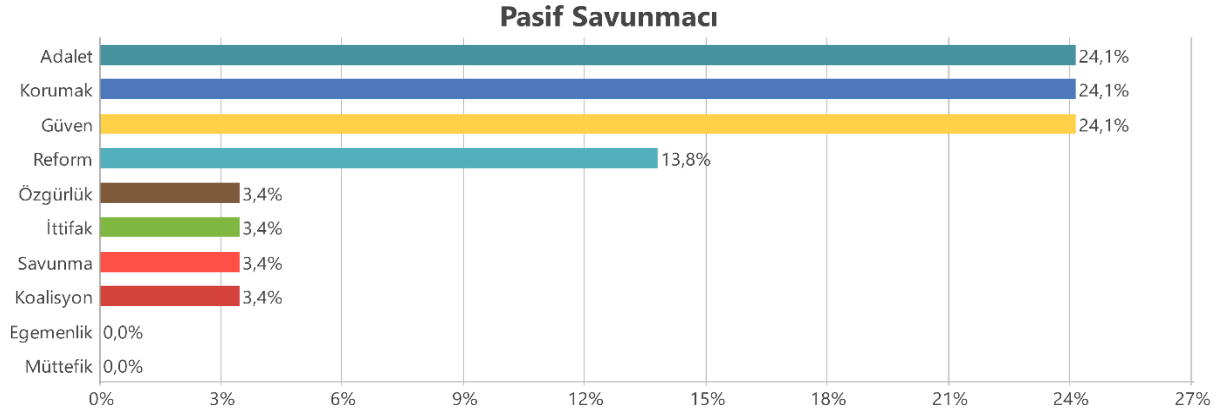
Şekil 50. Gerhard Schröder'a Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

Yukarıdaki grafikte Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemin Şansölyesi Gerhard Schröder'in stratejik kültür tutumu verilmiştir. Bu minvalde, Schröder'in bu dönemde %37,5 oranla en çok Uzlaşmacı tutum sergilediği görülmektedir. Schröder'in Pasif savunmacı ve Aktif savunmacı tutumu arasındaki oranın birbirine yakınlık gösterdiği görülmektedir. Maxqda analiz sonuçlarının yansıtıldığı grafiğe göre, Schröder söylemlerinde %18,0 oranla en az Saldırgan tutum sergilemiştir. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Gerhard Schröder'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Barış, Savaş, Demokrasi, Menfaat-Çıkar ve Güvenlik olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

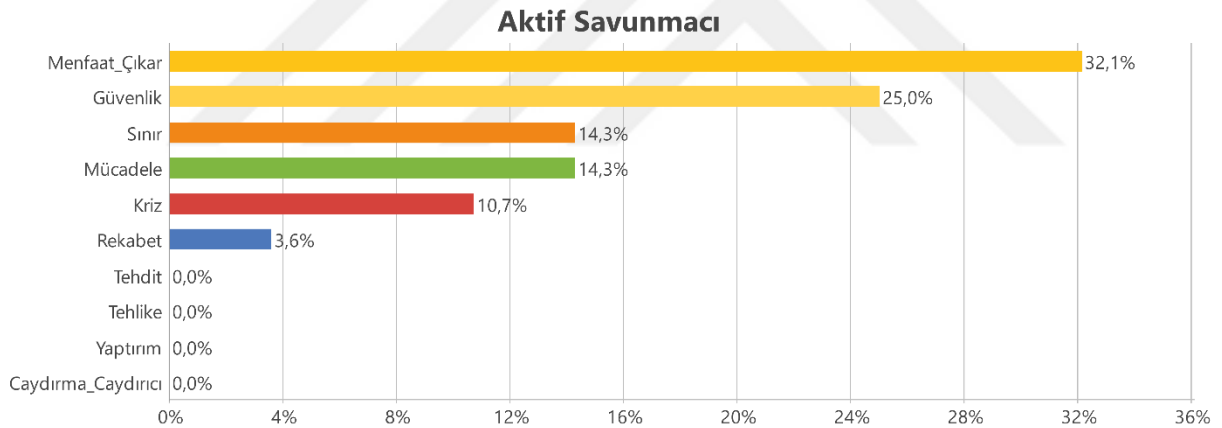
Şekil 51. Gerhard Schröder'a Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda analizleri doğrultusunda verilen grafikte, Schröder'in söylemlerinde %27,1 oranla en çok Barış ifadelerinin yer aldığı görülmüştür. Schröder ifadelerinde azalan sırayla %22,9 oranla Demokrasi, %14,6 oranla Dost, %12,5 oranla Anlaşma, %10,4 oranla Müzakere ve %8,3 oranla Uzlaşma kavramlarına yer vermiştir. Schröder, %4,2 oranla en az Hoşgörü kavramına değinmiştir. Grafiğe göre Schröder'in söylemlerinde, Liberal, Ateşkes ve Dayanışma ifadelerine rastlanmamıştır.

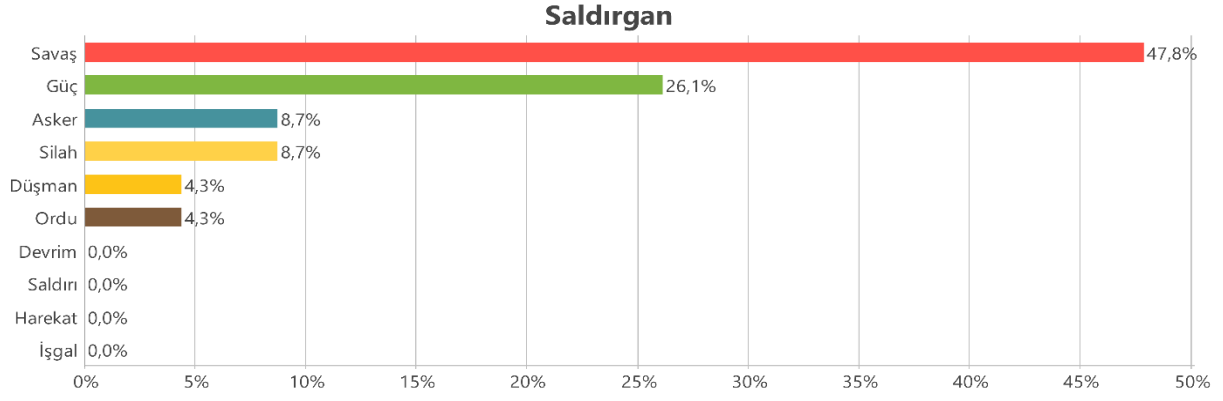
Şekil 52. Gerhard Schröder'a Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda analiz sonuçları doğrultusunda oluşturulan grafiğe göre, Schröder söylemlerinde Pasif savunmacı kodlardan %24,1 ile en çok ve eşit oranda Adalet, Koruma ve Güven ifadelerine yer vermiştir. Grafikte %13,8 oranla Reform kavramı yer alırken, %3,4 oranla en az ve eşit olarak Özgürlük, İttifak, Savunma ve Koalisyon ifadeleri yer almıştır. Schröder'ın söylemlerinde Egemenlik ve Müttefik kavramlarına rastlanmamıştır.

Şekil 53. Gerhard Schröder'a Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemin Şansölyesi olan Schröder'ın söylemlerinde yer alan Aktif savunmacı kodlar verilmiştir. Bu minvalde Schröder, %32,1 oranla Menfaat ve %25,0 oranla Güvenlik kodlarına atıfta bulunmuştur. %14,3 oranla ve eşit olarak Sınır ve Mücadele söylemleri yer almıştır. Schröder'ın söylemlerinde %3,6 oranla en az Rekabet içerikli ifadeler yer almıştır. Grafiğe göre Schröder'ın söylemlerinde Tehdit, Tehlike, Yaptırım ve Caydırma ifadelerine rastlanmamıştır.

Şekil 54. Gerhard Schröder'a Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte Schröder'ın Saldırgan tutumunu gösteren kodlar yansıtılmıştır. Buna göre Schröder, açık ara farkla %47,8 oranla en çok Savaş söylemlerinde bulunmuştur. Schröder, %26,1 oranla Güç içerikli söylemlerde bulunmuştur. Söylemlerde Asker ve Silah ifadeleri %8,7'lik pay ile eşit oranda yer almıştır. Schröder'ın konuşmalarında %4,3'lük pay ile en az ve eşit oranda Düşman ve Ordu kavramları yer almıştır. Devrim, Saldırı, Harekât ve İşgal kodlarına hiç rastlanmamıştır.

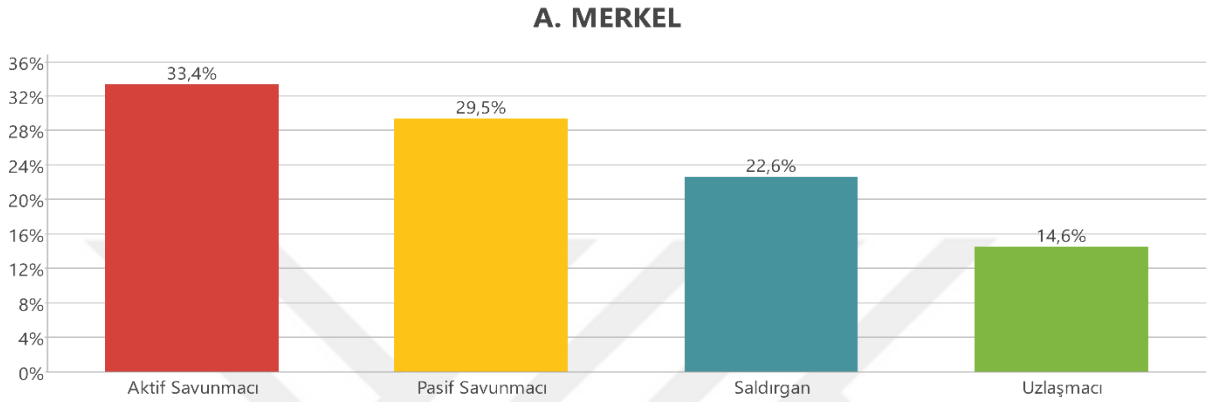
Şekil 55. Gerhard Schröder'a Ait Kod Bulutu

Maxqda analizleri dâhilinde oluşturulan kod bulutuna göre, Schröder'ın konuşmalarının Barış merkezli olduğu görülmektedir. Periferde ise öncelikli olarak; Savaş, Demokrasi ve Menfaat/Çıkar kodları yer almıştır. Schröder'ın söylemlerinde en az kullandığı kodlar ise: Düşman, Ordu, Rekabet, İttifak, Özgürlük, Koalisyon ve Savunma olmuştur.

Kodlar frekans değerlerine göre büyük ya da küçük harflerle gösterilmiştir. Schröder'ın söylemlerinde yer almayan kodlara bulutta yer verilmemiştir.

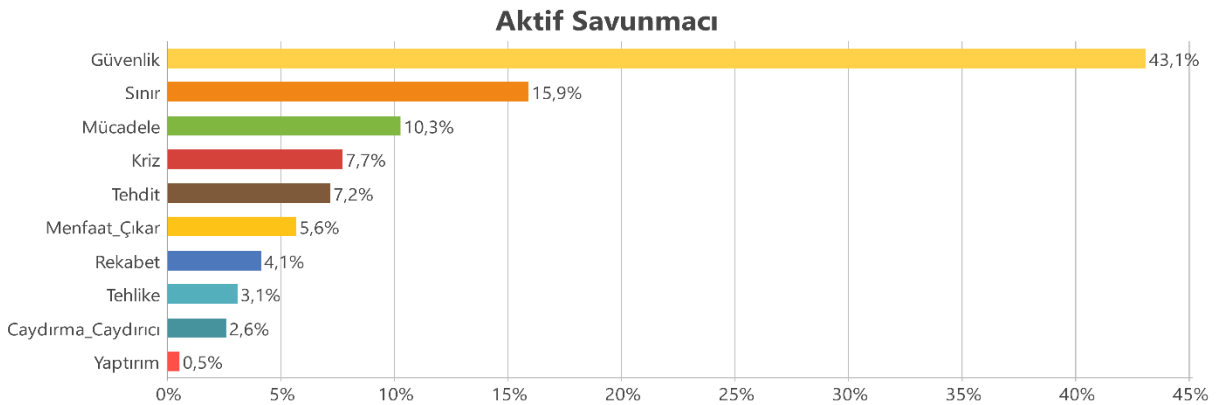
4.6. Birleşme Sonrası Merkel Dönemi (2005-2021)

Bu bölümde, 2005-2021 yılları arasında Birleşme sonrası Merkel döneminin Maxqda analiz sonuçları verilmiştir.

Şekil 56. Angela Merkel'e Ait Stratejik Kültür Skalası Grafiği

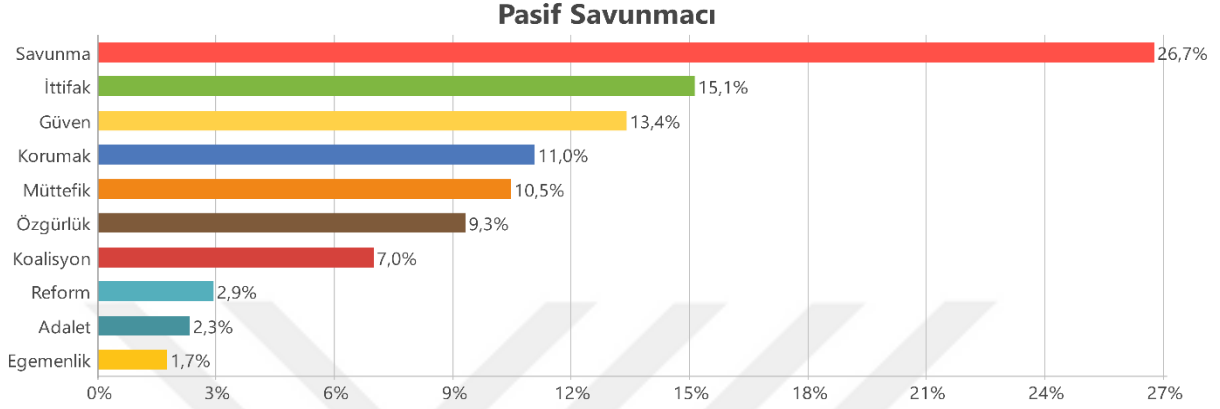
Buna göre, Merkel konuşmalarında %33,4 oranla en çok Aktif savunmacı tutum sergilemiştir. Merkel'in konuşmaları sırasıyla %29,5 oranla Pasif savunmacı ve %22,6 oranla Saldırgan tutum özellikleri içermiştir. En az ise %14,6 oranla Uzlaşmacı tutum görülmüştür. Stratejik kültür skalasının ayrıntılı kod açılımı grafiklerine geçmeden önce, frekans değerlerine göre, Angela Merkel'in söylemlerinde ağırlık verdiği ilk 5 kodun sırasıyla; Güvenlik, Savunma, Güç, Asker ve Sınır olduğunu belirtmekte fayda görülmüştür.

Şekil 57. Angela Merkel'e Ait Aktif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

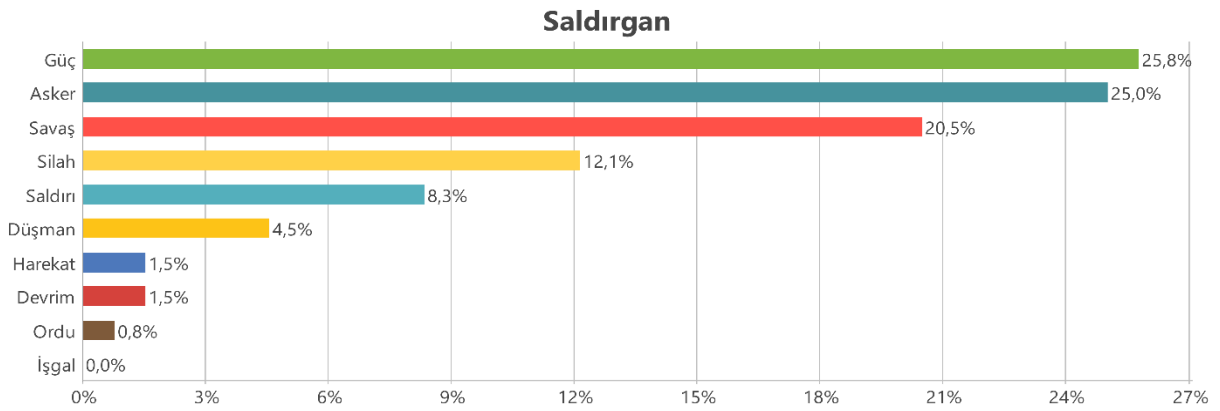
Yukarıdaki grafikte Merkel'in Aktif savunmacı tutumunda Güven içerikli söylemlerin açık ara farkla %43,1 oranla öncelikli olduğu görülmüştür. Merkel, Aktif savunma başlığı

altındaki ilgili temaların hepsine söylemlerinde yer vermiştir. Grafiğe göre Merkel'in konuşmalarında azalan sırayla %15,9 oranla Sınır, %10,3 oranla Mücadele, %7,7 oranla Kriz, %7,2 oranla Tehdit, % 5,6 oranla Menfaat, %4,1 oranla Rekabet, %3,1 oranla Tehlike ve %2,6 oranla Caydırma/Caydırıcı kodları yer almıştır. Merkel söylemlerinde %0,5 oranla en az Yaptırım ifadesine değinmiştir.

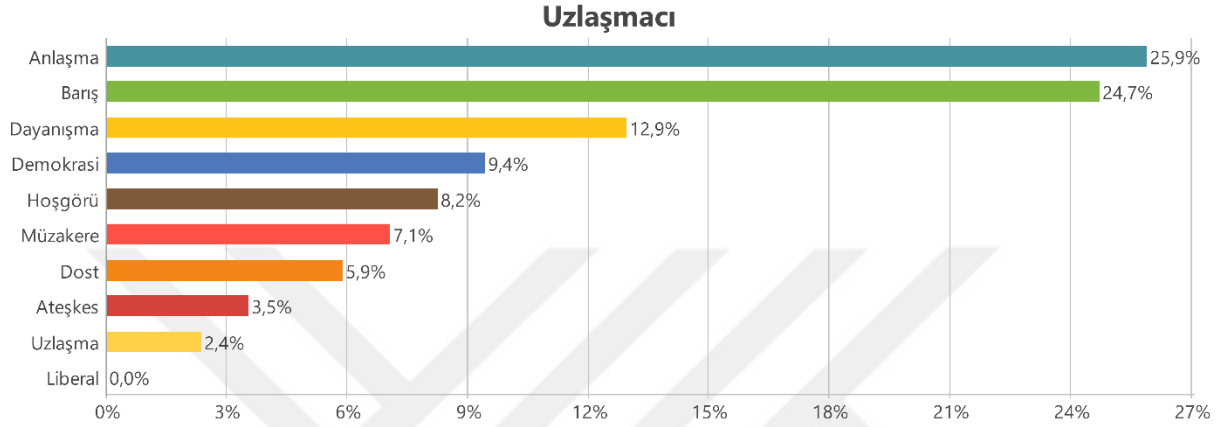
Şekil 58. Angela Merkel'e Ait Pasif Savunmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda verilerince, Merkel'in Pasif Savunmacı tutumunu yansıtan grafiğe göre, Savunma kodu %26,7 oranla en çok yer alan ifade olmuştur. Ardından azalan sırayla %15,1 oranla İttifak, %13,4 oranla Güven, %11,0 oranla Koruma kodları yer almıştır. %10,5 oranla Müttefik, %9,3 oranla Özgürlük, %7,0 oranla da Koalisyon kodları kullanılmıştır. Grafiğe göre Merkel söylemlerinde, %2,9 oranla Reform ve %2,3 oranla Adalet kavramlarına azalan oranda yer vermiştir. Merkel'in söylemlerinde en az yer verdiği ifade ise %1,7 oranla Egemenlik kavramı olmuştur. Grafiğe göre, Merkel'in Pasif savunmacı içerikli kodların hepsine söylemlerinde yer verdiği görülmektedir.

Şekil 59. Angela Merkel'e Ait Saldırgan Kod Açılımı Grafiği

Yukarıdaki grafikte, Merkel'in Saldırgan tutumunu yansıtan kodlar verilmiştir. Buna göre Merkel %25,8 oranla en çok Güç kavramına atıfta bulunmuştur. Ağırlıklı olarak ikinci sırada Asker kodu yer almıştır. Söylemlerinde %25,0 oranla Savaş, %12,1 oranla Silah, %8,3 oranla Saldırı ve %4,5 oranla Düşman kavramlarına yer vermiştir. Merkel, %1,5 oranla ve eşit şekilde Harekat ve Devrim ifadelerini kullanmıştır. Grafikte %0,8 oranla en az Ordu ifadesinin yer aldığı görülmüştür. İşgal koduna Merkel'in konuşmalarında rastlanmamıştır.

Şekil 60. Angela Merkel'e Ait Uzlaşmacı Kod Açılımı Grafiği

Maxqda analizleri sonucunda oluşan Uzlaşmacı grafiğe göre Merkel söylemlerinde %25,9 oranla en çok Anlaşma koduna yer vermiştir. Merkel, Barış koduna da ağırlıklı olarak söylemlerinde yer vermiştir. Ardından sırasıyla %12,9 oranla Dayanışma, %9,4 oranla Demokrasi, %8,2 oranla Hoşgörü, %7,1 oranla Müzakere, %5,9 oranla Dost ve %3,5 oranla Ateşkes kodlarını kullanmıştır. Söylemlerde %2,4 oranla ve en az Uzlaşma kavramının yer aldığı görülmüştür. Liberal koduna analiz edilen söylemlerde rastlanmamıştır.

Şekil 61. Angela Merkel'e Ait Kod Bulutu

Yukarıdaki Kod bulutu Merkel'in tüm söylemlerinin genel bakış açısını yansıtmaktadır. Buna göre, Merkel'in konuşmaları ağırlıklı olarak Güvenlik teması çerçevesinde şekillenmiştir. Analiz edilen konuşmalarda en çok bahsi geçen ifadeler büyük harflerle, daha az bahsi geçen ifadeler ise küçük harflerle buluta kodlanmıştır. Buna göre Merkel periferde; Savunma, Güç ve Asker ifadelerine öncelik vermiştir. Bahsi geçmeyen koddan bulutta yer verilmemiştir.

4.7.Alman Stratejik Kültürünün Genel Değerlendirmesi

Aşağıdaki tablo, Maxqda analizleri sonucunda çıkan veriler doğrultusunda başvuru uzman görüşlerini yansıtmaktadır. Buna göre, alanla ilgili bazı uzmanlara başvurulmuştur. Maxqda ile kodlanan lider söylemleri alınmış ve her bir liderin her bir konuşması numaralar ile tekrar kodlanarak uzmana sunulacak olan tabloya eklenmiştir. Cümleleri numaralarla kodlama işlemi, uzmanın objektif karar vermesi, etki altında kalmaması ve tarafsızlık ilkelerini rahatça uygulayabilmesi için önem teşkil etmiştir. Bu şekilde uzmanlar, hangi söylemin hangi lidere ait olduğunu bilmeksizin puanlamışlardır. Bu durum hem geçerliğe hem güvenilirliğe hizmet etmiştir. Nitekim liderlerin söylemleri, uzman görüşüne başvurulurken, alfabetik sıraya göre numaralandırılarak sorulmuş fakat değerlendirme dönemlere göre yapılmıştır. Bu şekilde uzmanlar söylemleri, onun hangi lidere ait olduğunu bilmeksizin puanlamışlardır. Dolayısıyla, objektif ve tarafsız bir puanlama gerçekleştirilmiştir. Maxqda analiz sonuçlarıyla uzman görüşüne başvuru ilgili dosya ektedir.

Uzman görüşü için danışma kriteri daha önce de belirtildiği gibi, Johnston'un stratejik kültür temel paradigması olarak belirlenmiştir. Bunlar: Savaşın insan ilişkilerindeki rolü, çatışmanın doğası ve güç kullanımının faydalarıdır. Uzmanlar, bu kriterler doğrultusunda, cümleleri ilgililik durumuna göre 0 ile 3 arasında puanlamışlardır. Puanlama sonucunda, tüm uzmanların puanları her bölüm sonu ve her kriter için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ortalamalar ve İstatistikler dâhil, tüm hesaplama işlemlerinin ardından, aşağıdaki tabloya ulaşılmıştır. Buna göre, analiz edilen liderler ve ortalamaları, kendi dönemleriyle birlikte tabloda yer almıştır. Bu minvalde, uzman görüşü ile hem liderin hem de o dönemin stratejik kültür puanı elde edilmiştir. Tablo sonunda, tüm dönemlerin Alman stratejik kültür puan ortalaması elde edilmiştir. Tablo, uzman görüşüne dair genel bir özet niteliği taşımaktadır.

Tablo 3. Uzman Görüşü Sonuçları Doğrultusunda Dönemlerine Göre Alman Stratejik Kültürü Puan Ortalamaları

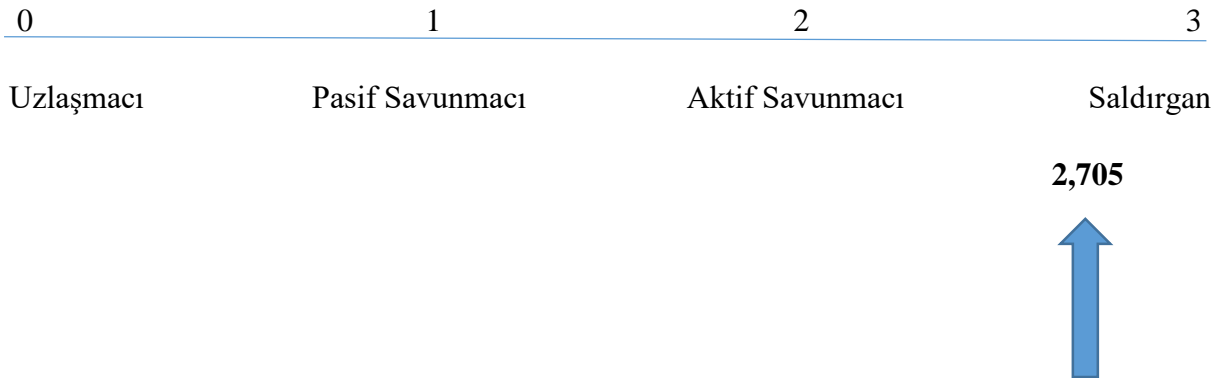
Stratejik Kültür Kategorisi		Savaşın İnsan İlişkilerindeki Rolü	Çatışmanın Doğası	Güç Kullanımının Faydaları
Dönem	Lider			
Weimar Öncesi Dönem	(İmparatorluk Dönemi) II. Wilhelm (1888-1918)	1,945	2,184	2,487
Dönem Ortalama		1,945	2,184	2,487
Weimar Cumhuriyeti Dönemi	(Devrim Dönemi) Friedrich Ebert (1918-1919)	1,190	1,440	1,286
Dönem Ortalama		1,190	1,440	1,286
Nazi Dönemi	Adolf Hitler (1933-1945)	1,960	2,124	1,993
Dönem Ortalama		1,960	2,124	1,993
Bölünme ve Birleşme Dönemi	Konrad Adenauer (1949-1963)	1,048	1,478	1,492
	Willy Brandt (1969-1974)	0,743	0,850	0,707
	Helmut Schmidt (1974-1982)	1,052	1,131	1,047
	Helmut Kohl (1982-1991)	0,731	1,006	0,75
Dönem Ortalama		0,893	1,116	0,999
Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönem	(Merkel Öncesi) Helmut Kohl (1991-1998)	0,731	1,006	0,75
	(Merkel Öncesi) Gerhard Schröder (1998-2005)	0,856	1,023	0,910
Dönem Ortalama		0,793	1,014	0,83
Birleşme Sonrası Merkel Dönemi	Angela Merkel (2005-2021)	1,184	1,434	1,202
Dönem Ortalama		1,184	1,434	1,202
Tüm Dönemlerin Alman Stratejik Kültür Puan Ortalaması		1,327	1,552	1,466

Maxqda programı kullanılarak yapılan içerik analizinin ardından başvurulan uzman görüşü ile Johnston'un temel paradigmaları dâhilinde Alman stratejik kültür kategorisi dönemler halinde yansıtılmıştır. Buna göre, araştırma kapsamındaki Alman Şansöyeler Weimar öncesi dönem, Weimar Cumhuriyeti dönemi, Nazi dönemi, Bölünme ve Birleşme

dönemi, Birleşme sonrası Merkel Öncesi dönem ve Birleşme sonrası Merkel dönemi olarak 6 bölümde ele alınmıştır. Savaşın insan ilişkilerindeki rolü, çatışmanın doğası ve güç kullanımının faydaları kapsamında başvurulmuş uzman görüşü sonrasında, her bir Şansölye'ye ait dönemin ortalaması yer almıştır. 6 dönemi yansıtan her bir ortalamanın toplamdaki ortalaması ise, tablonun sonunda yer alan Alman stratejik kültürünün genel durumunu yansıtmıştır. Bu minvalde, en yüksek ortalama II. Wilhelm ve Nazi döneminde görülmektedir. Weimar Cumhuriyeti dönemi de bunu takip etmiştir. Nazi dönemi sonrasında yer alan Bölünme ve Birleşme dönemi ve Birleşme sonrası dönemler II. Dünya Savaşı sonrası dönemi yansıttığından bu dönemlerin puan ortalamasında düşüş gözlenmiştir. Bu durum Almanya'nın daha barışçıl bir çizgiye çekildiğini göstermektedir.

Yukarıdaki tabloda uzman görüşü sonuçları doğrultusunda dönemlerine göre Alman stratejik kültürü puan ortalamaları verilmiştir. Bu puanlar, Maxqda analizlerinden çıkan verilerin uzmana danışılması ile elde edilmiştir. Bu kapsamda konuyla ilgili uzmanların görüşüne başvurulmuştur. Ortalama değerlere toplama hatası da göz önünde bulundurularak, değerlendirme yapılmıştır. Keza, lider söylemleriyle sıcak çatışma dönemleri dışında daha barışçı hedefler kullanma eğilimi görüldüğünden gerçek davranış boyutu açısından bu değerlere 0,5 puan eklenmiştir.

Aşağıda, uzman görüşü sonuçlarına göre oluşturulan stratejik kültür spektrumu verilmiştir. Buna göre, her dönemin aritmetik ortalama sonuçları, spektrumda yer alan kısımda gösterilmiştir.

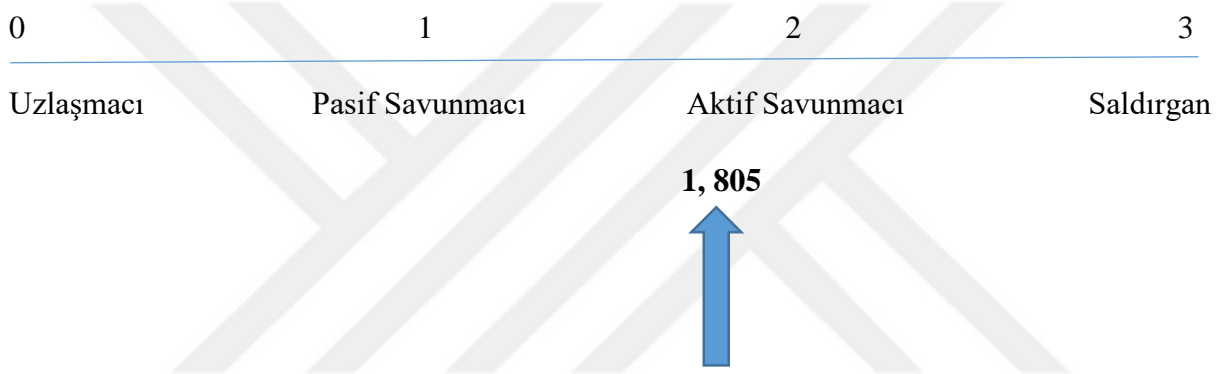

Şekil 62. Weimar Öncesi Dönemin (II. Wilhelm) Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki skalada Weimar öncesi dönemin stratejik kültür puanı verilmiştir. Dönem, Weimar cumhuriyeti öncesindeki imparatorluk döneminin son altın çağı olarak anılmış ve bu döneme II. Wilhelm liderlik etmiştir. II. Wilhelm'in söylemleri analize tabi tutulmuş,

sonrasında uzman görüşü çerçevesinde değerlendirilmiştir. Maxqda analizleri sonucunda II. Wilhelm'in Saldırgan bir tutum sergilediği önceki grafiklerde verilmiştir. Bu minvalde liderin tutumunun söylemlerden de yola çıkarak saldırganına yakın bir nitelik taşıdığı görülmüştür. Nitekim II. Wilhelm'in savaşçı ruhu ile analiz sonuçları dönemin stratejik kültür puanı ile uyum göstermiştir.

Özetle, Weimar öncesi dönemin altın çağı olarak anılan, imparatorluk döneminin lideri II. Wilhelm'in söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda çıkan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 2,705 'lik ortalama ile stratejik kültür skalasında Saldırganına yakın bir tutum sergilemiştir.

Şekil 63. Weimar Cumhuriyeti Döneminin Stratejik Kültür Puanı

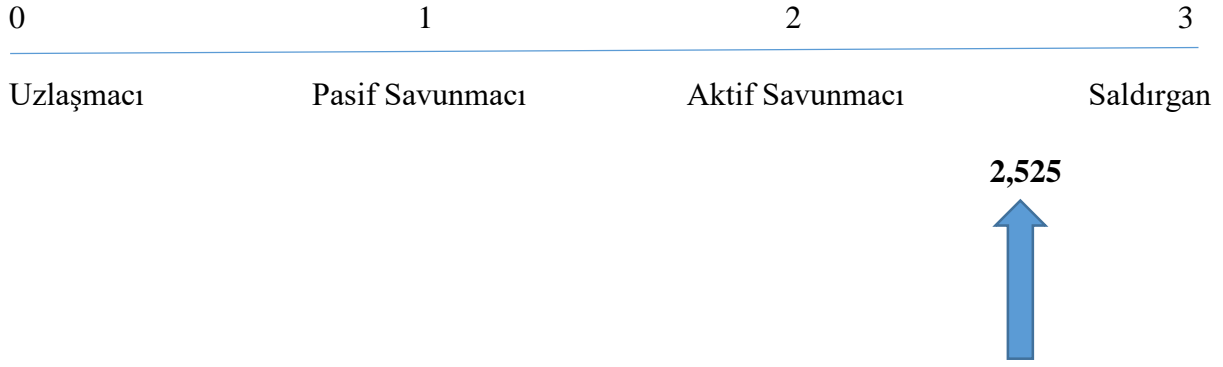
Yukarıdaki skala, Weimar cumhuriyeti dönemine ait stratejik kültür puanını yansıtmıştır. Yapılan analizler ve elde edilen veriler doğrultusunda bu döneme ait stratejik kültür puanının Pasif savunmacı ile Aktif savunmacı arasında, Aktif savunmacıya daha yakın bir noktada olduğu görülmüştür. Bu durum Cumhuriyetin kuruluşu, yeni bir olgunun veya yeni bir değişimin öncüsü niteliğinde olan döneme ışık tutmuş, dönemin şart ve koşulları ile uyum göstermiştir. Bu minvalde, Ebert'in söylemlerinde sıklıkla yer alan Devrim, Özgürlük, Güç, Güven ve Savaş ifadeleri esasında yeni bir kurulumun doğuşuna öncülük etmiştir.

İçerik analizi kapsamında her ne kadar Ebert'in Devrim söylemlerinin yoğunlukta olduğu görülse de söylem (discourse) analizinde olumsuzdan olumluya yapılan vurgu olduğu da açıktır. Bu minvalde, söylemlerde sıklıkla yer alan saldırgan tutumların aslında olmaması gereken duruma atıfta bulunduğu açıktır. Tıpkı olumlu bir ifadenin varlık ve değerini olumsuzla yapılan atıfla ifade etmek gibi. Böyle bir anlamsal ayırım söylemin söylem analizi yapılması gerektiğine işaret etmektedir. Esasında, ontolojik olarak bir kavramın değerlendirilmesi o kavramı zıddıyla değerli kılmaktadır. Örneğin, kötülüğün kayıplarını

anlatmak için iyiye yapılan vurgu, barışın getirilerini anlatmak için savaşa yapılan vurguyla aynı şeyi ifade etmektedir. Her şey zıddıyla bir bütündür ve bir şeyi değerli kılan zıddıdır. Çoğu zaman bir kavramın terimsel ifadesi dahi zıt kavramlarla açıklanarak aktarılmaktadır. Bu durum aslında açıklaması yapılan kavrama olan güçlü vurguyu ifade etmektedir. Bu ve bu tarz hususlar söylem analizi ile değerlendirilmiştir.

Keza, Ebert'in söylemlerinin diğer liderlere kıyasla daha sert ifadeler barındırdığı da görülmüştür. Bunun sebebi, yeni kurulan Weimar Cumhuriyeti'nin ve koşulların getirdiği zorluklardan kaynaklandığına işaret etmiştir. Maxqda verilerine göre, daha önceki grafiklerde bu dönemde Şansöyelik yapan Friedrich Ebert'in stratejik kültür skalası grafiğinde Saldırgan bir tutum izlediği görülmüştür. Stratejik kültür skalasında ise daha çok Aktif savunmacı tutumda olduğu görülmüştür. Bu durum söylem analizine işaret etmektedir. Söylemlerde, olumlu bir kavram ile olumsuz, ya da olumsuz bir kavram ile olumluya atıfta bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Maxqda verilerine göre, Ebert'in söylemlerinde sıklıkla yer alan ilk 5 kod; Savaş, Güç, Güven, Devrim ve Özgürlük kavramları olmuştur. Örneğin; Ebert'in bir konuşmasında geçen: "Ama ben [devrim] istemiyorum, hatta ondan günah gibi nefret ediyorum." ifadesi çatışma ve savaş karşıtı bir vurguya işaret etmiştir. Burada yer alan dolaylı anlam yer almış, savaş veya barış kodu direkt olarak kullanılmamıştır. Bu şekliyle, Ebert'in söylemlerinin, verilmek istenen mesajı kastetmek veya ona işaret etmek yoluyla, dolaylı bir şekilde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, bazı söylemler ile anlamlar arasında farklılık gözlemlendiği sonucu doğabilir. Bu anlamsal ifade söylem analizi ile netliğe kavuşmuştur. Nitekim ilk bakışta Ebert'in söylemleri içerik analizinde Saldırgan yapıda görünse de söylem analizleri, Ebert'in stratejik kültür tercih spektrumunda Aktif Savunmacı yapıya daha yakın bir tutum sergilediği sonucunu vermiştir.

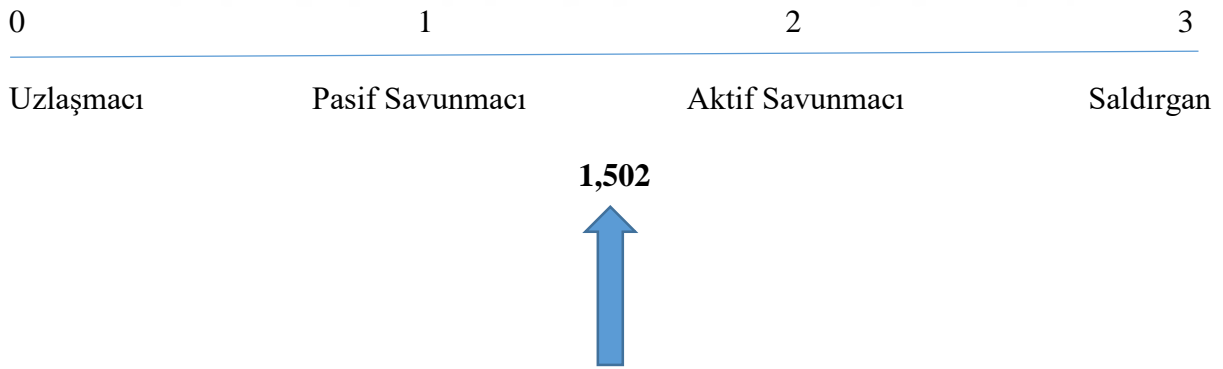
Özetle, Weimar Cumhuriyeti dönemi olarak anılan, Devrim dönemi lideri F. Ebert'in söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 1,805'lik ortalama ile stratejik kültür skalasında Aktif savunmacıya yakın bir tutum sergilemiştir.

Şekil 64. Nazi Döneminin Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki skalada, Nazi dönemine ait stratejik kültür puanı yansıtılmıştır. Maxqda analiz sonuçlarının uzman görüşüne başvurulması ile elde edilen sonuçlar, dönemin stratejik puanını yansıtmıştır. Bu minvalde, dönemin stratejik kültür puanı Aktif savunmacı ile saldırgan arasında, saldırgana daha yakın bir seyirde kendini göstermiştir. Bu şekliyle sonucun, hali hazırda yaşanmış olan Nazi döneminin Holokost deneyimlerinin saldırgan nitelikleriyle uyum gösterdiği görülmüştür.

Özetle, III. Reich olarak anılan, Nazi dönemi lideri A. Hitler'in söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 2,525'lik ortalama ile stratejik kültür skalasında Saldırgana yakın bir tutum sergilemiştir.

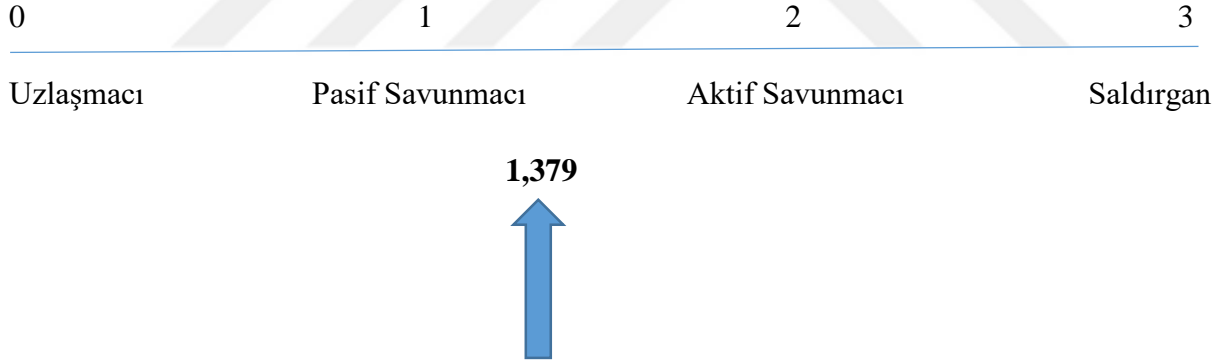

Şekil 65. Bölünme ve Birleşme Döneminin Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki skalada bölünme ve birleşme dönemine ait stratejik kültür puanı yansıtılmıştır. Maxqda analizleri verileriyle, Uzman görüşüne danışılmış ve dönemin stratejik kültür puanının pasif savunmacı ile aktif savunmacı arasında olduğu görülmüştür. Dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda, utanç duvarının yıkılması ve Doğu-Batı Almanya'nın birleşmesi olayları, dönemin stratejik kültür puanının bu noktada yer almasıyla uyum göstermiştir.

Maxqda analizlerinde Bölünme ve birleşme dönemindeki şansölyelerden K. Adenauer, W. Brandt ve H.Schmidt'in Söylemleri ele alınmıştır. Bu minvalde, K. Adenauer'ın Pasif savunmacı tutum izlediği görülürken W. Brandt'ın Uzlaşmacı, H. Schmidt'in Saldırgan, H. Kohl'un ise Pasif savunmacı tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölünme ve birleşme dönemine liderlik eden her bir Şansölyenin kendi dönemini yansıtan durum ve koşulları farklı olmuştur. Bundan dolayı şansölyelerin izledikleri siyasa da farklılık göstermiştir. Bu farklılık söylemlerine yansımıştır. Bu yüzden, stratejik kültür skalasında aynı döneme hizmet eden her bir liderin farklı stratejik tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla yukarıdaki skalada görüldüğü gibi, Almanya'nın bölünme ve birleşme döneminin stratejik kültür puanının Pasif savunmacı ile aktif savunmacı arasında yer alması, maxqda analizleri ve uzman görüşü sonuçları ile uyum göstermiştir.

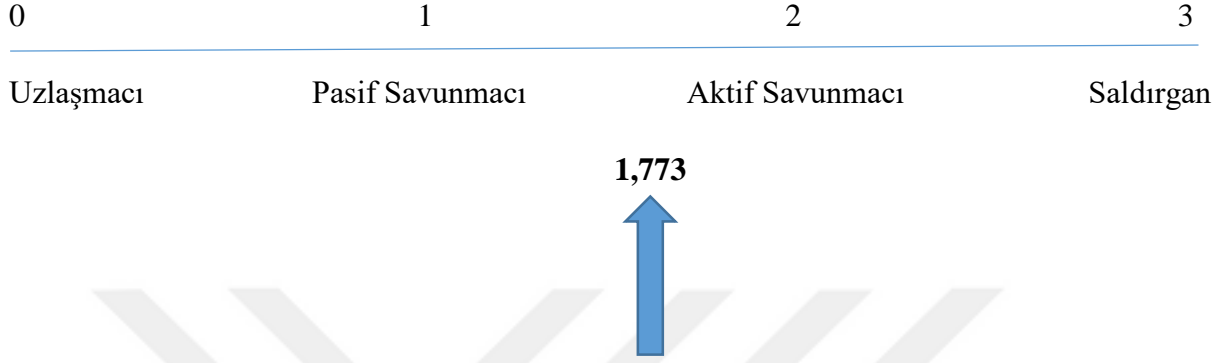
Özetle, Bölünme ve birleşme dönemi olarak anılan, K. Adenauer, W. Brandt, H. Schmidt ve H. Kohl'un söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 1,502'lik ortalama ile stratejik kültür skalasında Pasif savunmacı ile Aktif savunmacı arasında bir tutum sergilemiştir.

Şekil 66. Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Dönemin Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki skalada, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemin stratejik kültür puan ortalaması verilmiştir. Buna göre dönem liderlerinin tutumları ve söylemleri doğrultusunda dönemin stratejik kültür puanının Pasif savunmacı ile Aktif savunmacı arasında yer aldığı fakat pasif savunmacıya daha yakın bir noktada bulunduğu görülmüştür. Bu durumun Birleşme sonrasında biten arbedenin, dinginleşen olayların ve oluşan huzur ortamının bir göstergesi olarak anlaşılmıştır. Maxqda analizlerinde Helmut Kohl'un söylemlerinin Pasif savunmacı tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Gerhard Schröder'in söylem sonuçları ise daha çok Uzlaşmacı bir tutumda yer almıştır. Dolayısıyla veriler ve ortalama, dönem şartlarına göre, lider söylemleri ve stratejik kültür puanıyla tutarlılık göstermiştir.

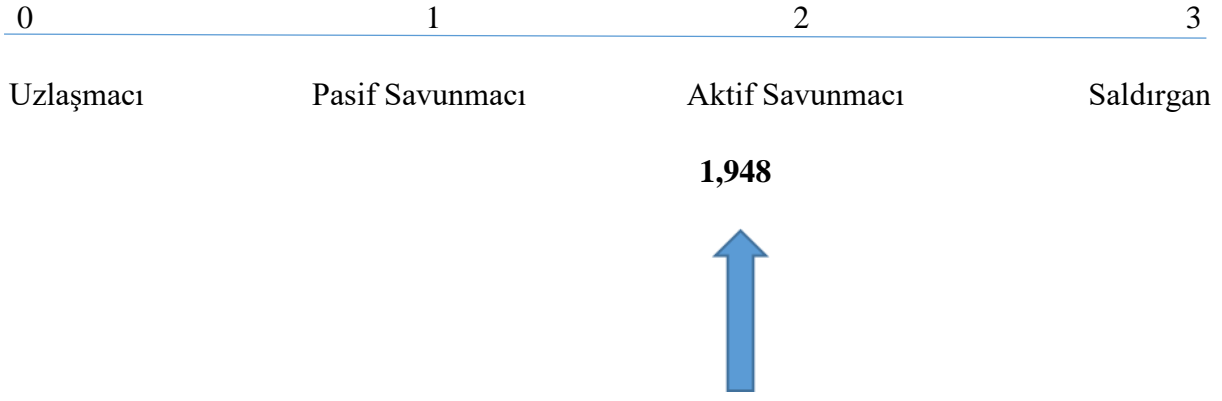
Özetle, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönem olarak adlandırdığımız, H. Kohl ve G. Schröder'in söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 1,379'luk ortalama ile stratejik kültür skalasında Pasif savunmacı ile Aktif savunmacı arasında, fakat Pasif savunmacıya daha yakın bir tutum sergilemiştir.

Şekil 67. Birleşme Sonrası Merkel Döneminin Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki stratejik kültür skalası Merkel dönemine ait puanı yansıtmıştır. Maxqda verileri sonucunda Merkel'in Aktif savunmacı tutum sergilediği görülmüştür. Merkel'in söylemlerinde yer alan Sınır, Mücadele ve Kriz gibi kodların güvenliğe olan vurgusuyla dönemin stratejik kültür puanı uyum göstermiştir. Keza Almanya'nın Merkel döneminde herhangi bir savaşa dâhil olmaması daha çok güven sağlamaya ve oluşturulan güvenin devamını korumaya yönelik tutumla eşdeğerdedir. Nitekim skalada görüldüğü gibi birleşme sonrası Merkel döneminin stratejik kültür puan ortalamasının aktif savunmacıya yakın bir noktada bulunduğu da açıktır.

Özetle, Birleşme sonrası Merkel döneminin olarak adlandırdığımız, A. Merkel'in söylemlerinin Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, bu dönem, 1,773'lük ortalama ile stratejik kültür skalasında Aktif savunmacıya yakın bir tutum sergilemiştir.

Şekil 68. Weimar Öncesi (II. Wilhelm) Dönemden Birleşme Sonrası (Merkel) Döneme Almanya'nın Stratejik Kültür Puanı

Yukarıdaki skala, Weimar öncesi dönemden (II. Wilhelm) Birleşme sonrası (Merkel) dönemine Almanya'nın stratejik kültür puanını yansıtmıştır. Öncesinde analiz için Maxqda programına tabi tutulan lider söylemleri, ardından Uzman görüşüne başvurulmuştur. Son olarak ortalama değerlere toplanma hatası da hesaplanarak bulunan dönem ortalamalarının genel ortalamasıyla araştırma örneğinde yer alan Alman Stratejik Kültür puanına ulaşılmıştır.

Weimar Cumhuriyeti'nin kuruluşunda, öncesinde yer alan dönemin etki ve özellikleri yansımıştır. Keza, her dönemin oluşumuna, ondan önceki dönemler zemin hazırlamıştır. Çalışmanın önceki bölümlerinde yer alan literatür araştırmaları da bu savı desteklemektedir.

Özetle, Maxqda analizi ve Uzman görüşü doğrultusunda oluşan analiz sonuçlarına göre, Weimar Öncesi (II. Wilhelm) Dönemden Birleşme Sonrası (Merkel) Döneme Almanya'nın Stratejik Kültür Puanı 1,948'lik ortalama ile stratejik kültür skalasında Aktif savunmacıya yakın bir tutum sergilemiştir.

4.8.Kodlar (Enler ve Hiçler)

Maxqda analizleri sonuçlarına göre, çalışma kapsamında yer alan tüm dönemler analiz edilmiştir. Buna göre aşağıda, çalışma örneğine seçilmiş olan dönem liderlerinin stratejik kültür skalasında yer alan ilgili kodlardan hangisine ağırlık verdikleri ya da hiç kullanmadıkları yer almaktadır. Enler ve Hiçler olarak adlandırılan bu bölümde, lider söylemlerinin kod analizlerine farklı bir bakış açısı oluşturmak amaçlanmıştır. Maxqda analizleri sonucunda çıkan grafik incelemelerine göre çalışma kapsamındaki 9 liderin söylemlerinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir.

- Yalnızca II. Wilhelm "Sınır" ve "Müzakere" kodlarını kullanmamıştır.

- Yalnızca K. Adenauer “Mücadele” ve “Uzlaşma” kodlarını kullanmamıştır.
- Yalnızca G. Schröder “Tehlike” kodunu kullanmamıştır.
- Yalnızca H. Kohl “Savunma” kodunu kullanmamıştır.
- F. Ebert ve G. Schröder “Saldırı” konunu kullanmamışlardır.
- Merkel, G. Schröder ve II. Wilhelm “İşgal” kodunu kullanmamışlardır.
- F. Ebert ve II. Wilhelm “Kriz” kodunu kullanmamışlardır.
- “Egemenlik” ve “Tehdit” kodlarını kullanmayan liderler; II. Wilhelm ve G. Schröder’dir.
- “Devrim” kodunu kullanmayan liderler; II. Wilhelm, H. Schmidt ve G. Schröder’dir.
- F. Ebert, K. Adenauer ve II. Wilhelm “Reform” kodunu kullanmamışlardır.
- “Adalet” ve “Özgürlük” kodlarını kullanmayan liderler A. Hitler ve II. Wilhelm’dir.
- “Dost” kodunu kullanmayan liderler; F. Ebert ve K. Adenauer’dir.
- “Güç” koduna ilk 5’te yer vermeyen tek lider G. Schröder’dir.
- “Savaş” ve “Barış” kodlarını ilk 5’te kullanmayan liderler A. Merkel ve H. Schmidt’tir.

Yine Maxqda verilerine göre:

- A. Hitler ve F. Ebert “Savaş” koduna ilk sırada yer vermişlerdir.
- H. Kohl, G. Schröder ve W. Brandt, “Barış” koduna ilk sırada yer vermişlerdir.
- Yalnızca A. Merkel “Güvenlik” koduna ilk sırada yer vermiştir.
- Yalnızca K. Adenauer “Savunma” koduna ilk sırada yer vermiştir.
- Yalnızca H. Schmidt “Silah” koduna ilk sırada yer vermiştir.
- Yalnızca II. Wilhelm “Güç” koduna ilk sırada yer vermiştir.
- “Yaptırım” kodunu kullanan liderler A. Merkel ve H. Kohl’dur.
- İlk 3 sırada sert nitelikli kod kullanan liderler A. Hitler ve II. Wilhelm’dir.
- İlk 3’te soft kod kullanan lider ise H. Kohl’dur.
- “Savaş” kodunu ilk 5’te kullanan liderler A. Hitler, F. Ebert, G. Schröder, W. Brandt ve II. Wilhelm’dir.
- “Barış” kodunu ilk 5’te kullanan liderler H. Kohl, G. Schröder, K. Adenauer, W. Brandt ve II. Wilhelm’dir.
- “Güç” kodunu ilk 5’te kullanan liderler A. Hitler, A. Merkel, F. Ebert, H. Kohl, H. Schmidt, K. Adenauer, W. Brandt ve II. Wilhelm’dir.

- Maxqda verilerine göre tüm liderlerin ortak kullandığı kodlar ise: “Barış”, “Güç”, “Güven” ve “Savaş”tır.

4.9.Dönemlerin Atasözüne Dönüştürülmesi

Buraya kadar metodoloji kapsamında tüm dönemler analiz edilmiş, bulgular ve yorum olarak detaylı bir şekilde yansıtılmıştır. Bu bölümde farklı bir bakış açısı sunmak adına dönemler, ilgililik durumlarına göre Alman atasözleri ile ilişkilendirilmiştir. Buna göre:

Weimar öncesi son İmparatorluk çağı: Göze göz diş diş dönemi (Auge um Auge, Zahn um Zahn),

Weimar Cumhuriyeti: Parlayan her şey altın değildir dönemi (Es ist nicht alles Gold, was glänzt),

III. Reich_Nazi Dönemi: Aşkta ve savaşta her şey mubahtır dönemi (In der Liebe und im Krieg ist alles erlaubt),

Bölünme ve Birleşme Dönemi: İki avukat arasında kalan çiftçi, iki kedi arasında kalan balığa benzer dönemi (Ein Bauer zwischen zwei Advokaten ist ein Fisch zwischen zwei Katzen),

Birleşme sonrası Merkel öncesi Dönem: Hatalar aramayın, Çözümler arayın dönemi (Suche nicht nach Fehlern! Suche nach Lösungen!),

Birleşme sonrası Merkel Dönemi: Kişi azmederse her şeyi yapabilir dönemi (Man kann alles erreichen, wenn man es ist sich vornimmt)

Tüm dönemlerin ortalama yorumu: Zarar insanı akıllandırır (Durch Schaden wird man klug) olarak ilişkilendirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmına kadar Weimar öncesindeki son İmparatorluk döneminden, Merkel dönemi sonuna kadarki tarihi süreç ele alınmıştır. Çalışma kapsamında literatür araştırması yapılmıştır. Önceki bölümlerde araştırma evreni ve örnekleminde yer alan ve ön plana çıkan önemli Alman siyasi liderlerin dönemleri incelenmiştir. Sonrasında araştırmanın metodolojisi kapsamında bu liderlerin söylemleri Maxqda programı kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları, liderler ve dönemleriyle birlikte detaylı grafikler verilerek yorumlanmıştır. Ardından uzman görüşüne başvurulmuş, liderlerin yer aldığı dönemlerin stratejik kültür puanı oluşturulmuştur. Ulaşılan stratejik kültür puanları, stratejik kültür skalasında her dönem için ayrı ayrı aktarılmış ve yorumlanmıştır. Sonunda tüm dönemlerin stratejik kültür genel puan ortalamasına ulaşılmıştır. Bulgular ve yorum bölümünde analiz sonuçları değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Bu bölümde ise araştırmanın sonuçları ve önerileri yer almaktadır.

5.1.Sonuçlar

Buraya kadar araştırma evreni ve örneklemini kapsandaki çalışmalar tamamlanmıştır. Başta yer alan **ana problem cümlesindeki**; “Alman tarihinde II. Wilhelm (1888-1918) döneminden Merkel (2005-2021) döneminin sonuna kadar olan süreçte devamlılık arz eden bir stratejik kültür var mıdır? Varsa bu stratejik kültürün özellikleri nelerdir?” sorularına yanıt aranmıştır. Alman tarihinde önem arz eden liderlerin söylemlerinden yola çıkarak analizler yapılmış ve dönemsel çıkarımlarda bulunulmuştur. Buna göre Alman stratejik kültürü 6 dönem kapsamında değerlendirilmiştir.

Bunlardan ilki; Weimar Cumhuriyeti döneminin öncesinde yer alan ve 1888’den 1918’e kadar süren, II. Wilhelm’in liderlik ettiği son İmparatorluk çağına ait olan ve imparatorluğun altın çağı olarak bilinen dönemdir. Yapılan araştırma sonuçları ve veriler bu dönemin stratejik kültürünün Saldırgan yakın tutum sergilediğini göstermiştir. Araştırmanın 1. ve 2. bölümünde yer alan literatür bilgileri, 3. bölümünde yer alan yöntem ile 4. bölümde yer alan bulgular ve yorum kısmında bu dönemin saldırgan nitelikli tutuma sahip olduğu, Maxqda analizleri ve Uzman görüşü ile uyumluluk göstermiştir.

Weimar öncesi döneme ait olarak Literatürde, (Yalman, 2020 ve Hawes 2021)’in ifadelerine göre, Kayzer II. Wilhelm’in yarı-İngiliz ve asker olarak orduya önem verdiği yer

almaktadır. Keza, Slavları ırksal mücadele olarak görmüştür. Hatta II. Wilhelm, kendisinden önce Demir Şansölye olarak anılan Bismarck'ın kurduğu tüm düzeni değiştirmiş ve özgürlükten haz etmeyen diktatör yanlısı tutum sergilemiştir. Dahası, II. Wilhelm'in liderliği döneminde, Bismarck yanlısı modernleşmeci milliyetçiler II. Wilhelm hakkında yıkıcı ifadeler kullanmışlardır. Ancak II. Wilhelm, bu durumu, militarist bir tutum sergileyerek yönetmiştir.

Maxqda analizi ile ulaşılan veriler neticesinde, II. Wilhelm'e dair literatürde yer alan tavır-tutum örnekleri uyum göstermektedir. Bu minvalde, II. Wilhelm'in Maxqda analiz sonuçlarında, söylemlerinde açık ara farkla Saldırgan bir tutum sergilediği görülmektedir.

İkincisi; Weimar Cumhuriyeti dönemidir. 1918'den 1919'a kadar süren Cumhuriyet dönemine Şansölye Friedrich Ebert liderlik etmiştir. Ebert'in Maxqda analiz sonuçları saldırgan nitelikli tutum sergilediğini göstermiştir. Uzman görüşü dâhilinde yapılan değerlendirmeye göre ise, bu dönemin stratejik kültürü Aktif savunmacı tutuma daha yakınlık göstermiştir. Bu durum söylem analizinde söylenenle vurgulanan arasındaki farka işaret etmiştir. Bu tutumun Ebert'in devrim dönemine liderlik etmesinden, karakteristik özelliğinden, dönemin şartlarından ve söylem tarzından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Weimar Cumhuriyeti'nin ilanı ile birlikte Prusya imparatorluğu tarih olmuş ve Ebert Şansölye olmuştur. Ebert'in, I. Dünya Savaşı'nın ardından Kayzer'in tahttan çekilmesiyle geçiş hükümetinin liderliğini yaptığı literatürde yer almaktadır. Ebert'in, her ne kadar devrim dönemi lideri olduğu bilirse ve özgürlük söylemcisi olduğu düşünülse de toksik bir dönemde görev aldığından pek çok tehdit ve mücadele durumlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Devrim dönemi Şansölyesi olan Ebert pek çok mühim mesele ile mücadele etmek durumunda kalmıştır. Hem geçiş hükümeti liderliğine hem de Şansölyeliğe atanan Ebert'in dönemindeki sosyo-ekonomik ve siyasal kargaşalar, Hitler dönemine de zemin hazırlamıştır. Netice itibarıyla tüm bu süreç ve yaşananlar, Maxqda analiz sonuçlarında, Ebert'in söylemlerinin Saldırgan nitelikli tutum sergilediği verilerine ulaşmıştır.

Üçüncüsü; Adolf Hitler'in liderlik ettiği Nazi dönemidir. 1933'ten 1945'e kadar süren dönem aynı zamanda III. Reich olarak da anılmıştır. Araştırma analizleri kapsamındaki bulgular, bu dönemin stratejik kültürünün saldırgan nitelikli olduğunu göstermiştir. Versay Anlaşması'nın askerî ve ekonomik sınırlamaları Weimar Cumhuriyeti döneminin de sonu olmuştur. Hitler, Versay dayatmalarını ihlâl etmiş, dönemin en modern ordusunu oluşturmuştur. Hitler'in, Lebensraum (Yaşam alanı) ideası için Polonya'yı işgal etmesiyle,

Doğu tarafın Sovyetler Birliğince, Batı tarafın Almanya tarafından alınmasıyla II. Dünya Savaşı patlak vermiştir. Nitekim, Hitler'in Lebensraum ideası ve II. Dünya Savaşı boyunca milyonlarca savaş esirinin katli bunun bir sonucu olmuştur. Dönemin Holokost deneyimlerinin bu sonuca eşlik ettiği yadsınmaz bir gerçekliktir.

Nazi döneminde Hitler'in Şansöyeliğe gelmesinde öncesinde yaşanan pek çok etken rol oynamıştır. Weimar Cumhuriyeti'nin başarısız demokrasi deneyimi, iki savaş arası belirsizlik ve yaşanan arbede III. Reich'a zemin hazırlamıştır. Hitler'in ütöpik düşünceleri, ari belgeleri (üstün ırk), *lebensunwert* (yaşamaması gereksiz insanları hayatlarını sonlandırma) ve *lebensraum* (yaşam alanı) literatürde yer almaktadır. Bu doğrultuda, Maxqda verilerince, Hitler'in analiz edilen konuşmalarında Saldırgan bir tutum izlediği de literatürdeki bilgilerle örtüşmektedir.

Dördüncüsü; Bölünme ve Birleşme dönemidir. Bu dönem 1949'dan 1963'e kadar Şansöyelik yapan Konrad Adenauer ile başlamıştır. Dönem, Willy Brandt (1969-1974), Helmut Schmidt (1974-1982) ve Helmut Kohl (1982-1991) gibi önemli Şansöyelere de ev sahipliği yapmıştır. Araştırma dâhilindeki analiz sonuçlarına göre birtakım bulgulara rastlanmıştır. Buna göre, Bölünme ve Birleşme dönemi stratejik kültürü Pasif savunmacı nitelik barındırmıştır. Nitekim döneme eşlik eden şansöyelerden Adenauer'ın Pasif savunmacı, Brandt'ın Uzlaşmacı, Schmidt'in Saldırgan ve Kohl'un Pasif savunmacı tutum sergilediği görülmüştür. Dolayısıyla dönemin ortalama puanının Pasif savunmacıya yakın bir noktada yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nin ilk Şansöyyesi Konrad Adenauer'dır. Güçlü ve pragmatist bir karaktere sahip olan Adenauer'ın iç politika çizgisi dış politika rotasına göre şekillenmiştir. Adenauer döneminde Almanya'nın liberal batı demokrasileri entegrasyonu önem teşkil etmiştir. Nitekim 1949 Temel yasası ile de Alman Birliği'ne vurgu yapılmıştır. Merkel'in de ifadesiyle 1952'de İsrail ile sembolik uzlaşma çabaları olmuştur. Literatürde Adenauer'ın politikasının Batı'yla bütünleşme sağladığı bilinmektedir.

Adenauer'ın Maxqda programında analiz edilen söylemlerine göre, Adenauer'ın Pasif savunmacı yönünün ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Maxqda sonuçlarına göre, Adenauer'ın Uzlaşmacı yönünün de ikinci yoğunlukta olduğu görülmüştür. Bu şekliyle, Adenauer'ın Alman Birliği duyarlılığı ve Batı politikası, literatürdeki bilgilerle uyum göstermektedir. Bölünme ve Birleşme döneminde görev yapan Şansölye Konrad Adenauer'un, Nazi dönemi sert deneyimlerinin ardından gelen bir isim olduğu düşünülürse,

Helmut Kohl döneminde ise, Berlin Duvarının yıkılmasının ardından diktatörlük ile demokrasi arasındaki soğuk savaşın yıkıldığı düşünülürse, bu dönemin Maxqda analizleri ve uzman görüşü sonuçlarının literatürdeki bilgilerle uyum sağladığı görülmektedir.

Asıl adı Herbert Ernst Karl Frahm olan Willy Brandt, Hitler'in iktidar dönemindeki şiddet ve zulüm nedeniyle adını değiştirmiştir. Kendi döneminde sosyal reformlar yapan Brandt, uluslararası alanda Berlin Duvar krizi esnasında tanınmıştır. Brandt sayesinde Almanya yeniden birleşmiş, Doğu tarafı gelişmiştir. Hem sosyalist hem popüler olan Brandt, Komünist bloktaki devletlerle iş birliğine girmiştir. Brandt'ın uyguladığı Doğu Avrupa ülkeleriyle yumuşak ilişkileri tanımlayan Ostpolitik siyaseti sayesinde Almanya BM'ye girebilmiştir.

Brandt'ın Maxqda analiz sonuçları onun en öncelikli Uzlaşmacı, ikinci olarak da Saldırgan tutumuna işaret etmiştir. Brandt için, Skaladaki iki kutbun peş peşe gelmesi, onun Bölünme ve Birleşme dönemine liderlik ettiğinin göstergesi niteliğini taşımıştır. Analiz sonuçlarına göre, Uzlaşmacı yanının *Barışa*, Saldırgan yanının *Güce* atıf yapması, dönem şartlarının ne denli zorlu olduğuna ve buna rağmen reformist yönünün ağır bastığına işaret etmiştir.

Bölünme ve Birleşme döneminin diğer bir Şansölyesi olan Helmut Schmidt, otoriter ve gözlemci bir karaktere sahip olmasıyla, cesareti ve sorumluluk bilinciyle ön plana çıkmıştır. Literatürde Schmidt'in demokrasiye önem verdiği yer almıştır. Helmut Schmidt'in deneyimleri, otoritesi ve gözlemci yanı Almanya açısından bulunduğu döneme katkı sağlamıştır. Keza, onun Şansölyeliğinin dünya ekonomik durgunluğuna denk geldiği de bilinmektedir. O dönem petrol fiyatlarında artış olmuş ve Schmidt'in politikası nükleer enerjiye dayanmıştır. Bu muhteviyatta Schmidt, enerji politikalarına yoğunlaşmış, OPEC'e bağımlılığı azaltmış ve enflasyonla mücadele etmiştir. Schmidt döneminde kurulan Alman-Fransız iş birliği ile ekonomik kriz ve enflasyonla mücadele stratejileri geliştirilmiştir. Dev sanayi ülkelerinin devlet başkanlarıyla gayri resmi görüşmeler yapılmıştır. Kızıl ordu fraksiyonu terörizmi onun döneminde olmuştur.

Helmut Schmidt, Bölünme ve Birleşme dönemi Şansölyesi olması, onun Maxqda analizi sonucunu gösteren stratejik kültür skalasına da Saldırgan-Uzlaşmacı tutum olarak iki kutbun bir aradalığı ile yansımıştır. Bu minvalde, Schmidt'in Saldırgan yönü; *silah, asker, güç, savaş ordu* merkezli söylemlere ağırlık verirken, Uzlaşmacı yönü; *anlaşma, barış, müzakere, demokrasi, dost-dayanışma-uzlaşma*, merkezli söylemlere dayanmıştır.

Bölünme ve Birleşme dönemi Şansölyelerinden Adenauer ve Schmidt'in ortak noktaları: Nasyonal sosyalizm deneyimlerini onaylamamaları olmuştur.

Beşincisi; Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemdir. Bu dönem, daha önceki Bölünme ve Birleşme döneminin son Şansölyesi olan Helmut Kohl (1991-1998) ile başlamış ve Merkel dönemine kadar Gerhard Schröder (1998-2005) ile sürmüştür. Araştırmanın analiz sonuçlarına göre bu dönemin stratejik kültürü Pasif savunmacı tutum sergilemiştir. Kohl'un Pasif savunmacı tavrı ile Schröder'in Uzlaşmacı yanı, bu dönemin ortalamasının Pasif savunmacı sonuç göstermesiyle uyumluluk göstermiştir.

Altıncısı; Birleşme sonrası Merkel dönemidir. Döneme, Helmut Kohl gibi 16 yıl liderlik eden Şansölye Angela Merkel (2005-2021) olmuştur. Maxqda analizleri ve uzman görüşleri doğrultusunda oluşan sonuca göre, bu dönemin stratejik kültürü Aktif savunmacıya yakın bir tutum sergilemiştir. Merkel döneminde herhangi bir aktif savaş olmaması, dönemin stratejisinin güven oluşturma ve oluşturulan güveni sağlamaya yönelik tutumu Merkel'in söylemlerinin Aktif savunmacı yönüyle uyum göstermiştir.

Yedincisi; analizleri yapılan tüm dönemlerin stratejik kültür puanlarının ortalaması olarak zuhur etmiştir. Bu minvalde, Alman stratejik kültürü genel puan ortalaması Aktif savunmacı olarak sonuçlanmıştır.

Çalışmanın başında ana problem cümlesinden hareketle **alt problem cümleleri** oluşturulmuştu. Bu kapsamda alt problem cümlelerinin yanıtları kısaca: **(1)** Araştırma kapsamına giren dönemlerde, Alman siyasi tarihinde kritik rol oynayan liderler bulunmuş, dönemler şeklinde aktarılmıştır. **(2)** İncelenen dönemlerde, kritik rol oynayan liderlerin savaşa vs. dair olan söylemleri analiz edilmiş, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. **(3)** Dönemdeki liderlerin savaşı araç olarak mı yoksa geçici bir anomali durumu olarak mı gördükleri hususu ise, sürecin yarısında savaş bir araç olarak görülmüş, sonrasında ise geçici anomali bir durum olarak görülmüştür. **(4)** Araştırma kapsamındaki liderlerin söylem analizleri doğrultusunda, Alman stratejik kültürünün her dönemde farklılık arzettiği, genel olarak ise Aktif savunmacı bir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. **(5)** Belirlenen dönemlerde Alman stratejik kültürü devamlılık arz etmiştir. **(6)** İncelenen dönemlerde, dönemsel stratejik kültür, dönemsel stratejik davranışları belirlemiştir. Yapılan analizler, stratejik söylemlerin stratejik davranışa etki ettiği, stratejik davranışın da stratejik kültüre etki ettiği sonucunu göstermiştir. **(7)** Çalışmada, güvenlik kuramlarından bilhassa Frankfurt ve Kopenhag Okulu'nun Alman stratejik kültürü üzerinde başat etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Frankfurt ve Kopenhag

Okullarının ortaya çıktığı dönemler ve araştırma kapsamında yapılan analizler göz önünde bulundurulduğunda, Almanya için farklı dönemlerde stratejik kültürün mevcudiyeti ve dönemselsel olarak koşullardan etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Her iki Okulun eleştirel yönlerinin ve çeşitlenmesinin savaş dönemleri dahil sonrasında getirdiği yenilik ve değişimlerle örtüştürüğü görülmüştür. Keza her iki Okulun da güvenliğe olan bakış açıları ile stratejik kültür arasında karşılıklı etkileşim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu minvalde, stratejik kültürün ana teoriler arası boşluğu açıklamaya yönelik misyona büründüğü ve güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürü açısından açıklama yaptığını ifade etmek doğru olacaktır.

Çalışmada tüm dönemler ve dönemlerde etkili olan liderlerin analizleri yapılmıştır. Bu minvalde, ulaşılan analiz sonuçları ile Alman stratejik kültürünün her dönemde skalanın hangi noktasında olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda **çalışmanın ana hipotezi olan:** “Alman tarihinde son imparatorluk çağı olan II. Wilhelm Döneminden (1888–1918) (Weimar Cumhuriyeti öncesi dönem), Birleşme sonrası Merkel dönemine (2005-2021) stratejik kültür tipolojisinde dönemselsel değişimler ortaya çıkmıştır”. ifadesinin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma bir ana hipotez ve beş alt hipotezden oluşmuştur.

Alt hipotezlerden birincisi: “İncelenen dönemde Alman stratejik kültürü saldırgan karakterden, pasif savunmacı bir karaktere evrilmiştir.”.

Araştırma kapsamındaki dönemlerde Alman stratejik kültürü, stratejik kültür skalasında her dönemde farklı özellikler göstermiştir. Buna göre: Alman stratejik kültürü; Weimar öncesi dönemde Saldırgan, Weimar Cumhuriyeti döneminde Aktif savunmacı, Nazi döneminde Saldırgan, Bölünme ve Birleşme döneminde Aktif savunmacı ile Pasif savunmacının ortasında, Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemde Pasif savunmacı ve Birleşme sonrası Merkel döneminde Aktif savunmacı tutum sergilemiştir. Tüm bu altı dönemin ortalamasıyla oluşturulan Alman stratejik kültür tutumu ise, Aktif savunmacı olarak şekillenmiştir. Dolayısıyla, bu hipotezin doğrusu: Alman stratejik kültürü saldırgan karakterden, Pasif savunmacı değil, Aktif savunmacı bir karaktere evrilmiştir.

Alt hipotezlerden ikincisi: “İncelenen dönemde Almanya’da önemli rol oynayan ve kararlar üzerinde belirleyici olan liderler, savaşa her dönemde farklı şekilde yaklaşmışlardır”.

Çalışma örneğinde incelenen her dönemde, o döneme etki eden liderlerin farklı tutumları olmuştur. Bu durum, liderlerin söylemlerinin Maxqda analiz sonuçları ile ispatlanmıştır. Alman savaş kültürü her dönemde farklılık göstermiştir. Detaylı bilgi bulgular ve yorum bölümünde ayrıntılarıyla aktarılmıştır. Alman stratejik kültürü bazı dönemlerde saldırgan, bazı dönemlerde ise saldırgandan savunmacıya (Aktif/Pasif) doğru evrilmiştir.

Keza, Liderlerin söylemlerde, çatışma dönemleri dışında daha barışçı ifadeler kullanma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Dolayısıyla bu hipotez doğrulanmıştır.

Alt hipotezlerden üçüncüsü: “Belirlenen dönemin ilk yarısında liderler savaşı milli politikalarını gerçekleştirmede kullanışlı bir araç olarak değerlendirmişler, son yarısında ise geçici bir anomali durumu olarak görmüşlerdir”.

İncelenen dönemlerde, dönemin koşulları ve kritik rol oynayan liderleri daha önceki bölümlerde değerlendirilmiştir. Bu muhteviyatta, araştırma kapsamında giren dönemlerden Nazi dönemi dâhil olmak üzere ilk yarıya kadar ki tarihi süreçte savaş bir araç olarak görülmüş ve kullanılmıştır. Sonraki dönemlerde ise, savaş geçici anomali bir durum olarak görülmüştür. Dolayısıyla bu hipotez doğrulanmıştır.

Alt hipotezlerden dördüncüsü: “Araştırma kapsamına giren dönemde, Almanya açısından, dönemsel stratejik kültür, dönemsel stratejik davranışları belirlemiştir”.

Analiz sonuçları, lider söylemlerinin stratejik davranışı yansıttığı yönündedir. Stratejik kültür lider söylemlerine yansımış, buda davranışa etki etmiştir. Dolayısıyla da çıkarılan anlam, stratejik kültürün stratejik davranışa yansıdığı yönündedir. Dolayısıyla, stratejik davranış stratejik kültürü etkilemiş değil, stratejik kültür stratejik davranışları belirlemiştir. Bu minvalde, stratejik kültürün bağımsız değişken, stratejik eylem/davranışın bağımlı değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü stratejik söylem stratejik eylemin belirleyicisi rolündedir.

Alt hipotezlerden beşincisi: “Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisi olmuştur”.

Waltz (2010)’ın uluslararası sistemi devlet ve insan temelinde ele alması, Baylis (2008)’in realist/neorealist kapsamda güç ve güvenliğe olan vurgusu, Evan (2022)’in devlet temelinde stratejik kültür için değer ve yargıları ön planda tutması, Greathouse (2010)’un uluslararası sistemde aktörlerin güç ve eylem kullanımını stratejik kültürle bağdaştırması, Bilgin (2010)’in güvenliğin türetilmiş bir kavram olmasına yaptığı vurgu, Buzan (1991)’in güvenliği süreç ve içerikle açıklaması, Mearsheimer (2014)’in devlet mevcudiyetini stratejik kültür ve güvenlikle ilişkilendirmesi ve dahası literatürde yer alan çalışmalar arasındadır.

Frankfurt Okulu 1940’larda güvenlik hususunda çalışmalarını “antisemitizm” üzerine yapmıştır. Jay (2019b)’in de ifade ettiği gibi Weimar Almanya’sındaki Yahudileri ve Holokost’u incelemişlerdir. Frankfurt Okulu’nun ana kavramlarından sayılan “Adorno’nun” “Negatif Diyalektik” eseri (2019) savaş sonrası baskı mekanizması ve şekilleri değişmesine hizmet etmiştir. Ayrıca Kellner da (2019) Okulun eleştirel güvenlik çalışmalarına önemli

katkısının “emancipation” (özgürleşme) olduğuna işaret etmiştir. Marksizmi ele alan Frankfurt Okulu, siyaset ve ekonominin iç içe geçtiğini savunmuştur. Frankfurt okulu Marksist ekonomi politikinden ayrılmış, Marksizmle buluştuğu nokta ise güvenliğe insan odaklı yaklaşımları olmuştur.

Frankfurt Okulu Nazizm’in ve Faşizmin Avrupa’daki sonuçlarının sorunlara yol açtığını ifade etmiştir. Soğuk Savaş’ın askeri güce odaklanan realist bakış açısının, Soğuk Savaş sonrası dönemde genişleyip, çeşitlenmesi Kopenhag Okulunu ve stratejik kültürü yansıtır nitelik barındırmıştır. Bu bağlamda, stratejik kültürün ana akım teorileri arasında kalan boşluğa bir açıklama sunması, eleştirel rolleriyle özellikle güvenlik kuramlarından Frankfurt ve Kopenhag Okullarının Alman stratejik kültürü ile etkileşimde olduğunun göstergesi olmuştur. Kısacası, bu hipotez doğrulanmış, güvenlik kuramlarının, bilhassa Frankfurt ve Kopenhag Okulunun stratejik kültüre etkisi olmuştur.

Frankfurt ve Kopenhag Okullarının ortaya çıkış tarihleri göz önünde bulundurulduğunda, kuruldukları dönemden itibaren iddia ettikleri kavramların çerçevesinde güvenliğe bakış açılarının şekillendiği görülmüştür. Frankfurt Okulunun Alman, Kopenhag Okulunun Danimarka kökenli olması göz önünde bulundurulduğunda, Frankfurt Okulunun özgürleştirici yapısı, II. Dünya Savaşı’nda Almanya’nın durumunun da göz önünde bulundurulmasıyla beraber, Almanya’da saldırganla yönelen bir karşılığa işaret etmiştir. Bu durumda, özgürleşmenin dönem olaylarından etkilenmiş olabileceği ya da tam tersi bir durumun var olabileceği kanısına varılmıştır. Kopenhag Okulunda ise güvenleştirici yapının ortaya çıkmasıyla, genel anlamda Uzlaşmacıya doğru bir yöneliş saptanmıştır. Frankfurt Okulunun (1923) ve hem Weimar Cumhuriyeti Dönemi (1918-1919) hem de Nazi Dönemi’nin (1933-1945) tarihleri göz önünde bulundurulduğunda, o dönem Almanya’nın saldırgan bir yapıda olması dikkat çekicidir. Kopenhag Okulunun (1985) ve hem Bölünme ve Birleşme Dönemi hem de Birleşme Sonrası Merkel Öncesi Döneme liderlik eden Şansölye Helmut Kohl’un (1982-1998) tarihleri göz önünde bulundurulduğunda ise, dönemin ağırlıklı olarak Pasif Savunmacı ve Uzlaşmacı nitelikler barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Berlin Duvarı’nın yıkıldığı dönem de ele alındığında, güvenleştiririminin dönemin olaylarından etkilenmiş olabileceği ya da tam tersi bir durum olabileceği kanısına varılmıştır. Frankfurt Okulunun özgürleşme/özgürleştirme vurgusunun, aynı şekilde Kopenhag Okulunun da güvenleştirme vurgusunun dönem şartlarından kaynaklanabileceği gibi, stratejik kültür konusunda hangisinin diğerini etkilediği sorunsalı da doğmaktadır. Bu hususta, öncelikle ziyade, Frankfurt ve Kopenhag Okulları ile Stratejik Kültür arasında karşılıklı etkileşim

olduğu kanısı ispatlanmıştır. Netice itibariyle, stratejik kültür ile bu Okullar arasında karşılıklı bir etkileşimin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde yer alan stratejik kültüre etki eden faktörler başlığında Lantis (2006)'e atıf yapılmıştı. Buna göre devlet liderleri stratejik kültüre yön verebilirler. Keza, liderlik rolü stratejik kültüre etki eden bir faktördür. Tezin metodolojisi sonucu ulaşılan bulgular lider söylemlerinin davranışa, davranışların da stratejik kültüre etki ettiği yönündedir. Araştırma örnekleminde Alman stratejik kültüründe genel olarak liderlerin söylemleri ile davranışları arasında bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre stratejik eylem için bir liderin söylemi onun stratejik davranışına etki etmiştir. Bu muhteviyatta, liderlerin söylemleri bağımlı değişken, stratejik kültür ise bağımsız değişken statusündedir. Çünkü lider söylemleri liderin eylemlerine/davranışlarına etki etmiştir. Karar alma hususlarını gösteren söylemler, stratejik eylemi/davranışı oluşturmuştur. Bu sebeple stratejik eylem/davranış bağımlı değişken, stratejik kültür ise bağımsız değişken olmuştur. Sonuç olarak stratejik kültür stratejik davranıştan etkilenmiştir.

Daha önce, Johnston (1999) ve Lantis (2002)'in çalışmalarında değindiği gibi stratejik kültür bağımsız değişkendir. Gray (1999) ve Lantis (2006)'in de ifade ettiği gibi stratejik kültür değişim gösterebilir ancak bu değişim hızlı bir şekilde kendini göstermemektedir.

Stratejik kültürün potansiyel güç algısı, Strateji çeşitliliği hususunda kültürel bağlama işaret etmektedir. Bu da tümüyle kimlik mevcudiyetinin ispatıdır. Dolayısıyla alt hipotezlerden beşincisi olan: “Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisi olmuştur.” şeklindeki ifadenin doğru olmadığı, bunun yerine aslında; güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürü açısından bir açıklama sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu hipotezin doğrusu: Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürüne etkisi olmuş değil, Güvenlik kuramlarının Alman stratejik kültürü açısından bir açıklama sunduğu yönündedir.

Özet olarak bu çalışma, araştırma kapsamına giren Alman siyasi tarihindeki dönemleri ve öne çıkan liderleri incelemiştir. Bu minvalde, dönemleri yansıtan liderlerin savaş, barış, güç vs. dair olan söylemleri derlenmiştir. Ardından Maxqda programı kullanılarak her bir liderin 7’şer konuşmasının analizleri yapılmıştır. Bu şekilde, her bir liderin stratejik kültür tutumuna ulaşılmıştır. Daha sonra, Maxqda analiz sonuçları ile Uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü için Johnston (1995)'un stratejik kültür paradigmaları kriter olarak kullanılmıştır. Buna göre: Johnston (1995) stratejik ortamın düzenini: a) Savaşın insan ilişkilerindeki görevi, b) rakibin doğası ve teşkil ettiği tehdit, c) güç kullanımının etkinliği,

varsayımlarıyla değerlendirmiştir. Uzmanlar bu kriterler dâhilinde analiz sonuçlarını ilgililik durumuna göre 0-3 arasında puanlamışlardır. Tüm uzman görüşleri, her bir dönem ve her bir lider için tüm istatistik ve hesaplamalar yapılmıştır. Sonuç olarak her bir dönemi yansıtan ortalama stratejik kültür puanına ulaşılmıştır. Toplamda altı dönemin stratejik kültür puan ortalaması ile Almanya'nın genel stratejik kültür puanına ulaşılmıştır. Genel ortalama dâhil olmak üzere, ulaşılan her bir dönemin ortalaması stratejik kültür skalasında gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Netice itibariyle, Araştırma kapsamındaki Alman tarihinde Weimar öncesi dönemin ve Nazi döneminin stratejik kültür tutumunun Saldırgan nitelikli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Weimar Cumhuriyeti döneminin ve Birleşme sonrası Merkel döneminin stratejik kültür tutumunun Aktif savunmacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölünme ve Birleşme döneminin stratejik kültür tutumu Pasif savunmacı ile Aktif savunmacı arasında, ortada yer almıştır. Birleşme sonrası Merkel öncesi dönemin stratejik kültür tutumunun Pasif savunmacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son İmparatorluk dönemi olan Weimar öncesi dönemden Merkel dönemi dâhil tüm dönemlerin stratejik kültür ortalaması ise Alman genel stratejik kültürünü oluşturmuştur. Buna göre, Alman stratejik kültür genel ortalamasının Aktif savunmacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu analizler incelen dönemler dâhilindeki öne çıkan liderlerin söylemleri aracılığıyla yapılmıştır. Lider söylemlerinin, çatışma dönemleri dışında daha barışçı ifadeler kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Stratejik kültür bir ulusun olmazsa olmazıdır. Stratejik davranış bir liderin olmazsa olmazıdır. Stratejik kararlar stratejik seçimlerin olmazsa olmazıdır. Stratejik söylemler stratejik hedeflerin olmazsa olmazıdır. Stratejik sonuç tüm stratejik yolların / stratejilerin bir bileşkesidir. Strateji candır, sonuç cihandır.

5.2.Öneriler

Araştırmanın bu kısmında öneriler yer almıştır. Buraya kadar başta ortaya konulan hipotezler ve problem cümleleri yanıtlanmıştır. Çalışma evreni ve örnekleme kapsamında dönemler ve dönemlere ait liderlerin söylemleri analiz edilmiş ve bulgular yorumlanıp değerlendirilmiştir.

Stratejik kültür konusu, henüz hakkında çok fazla araştırma yapılmamış bakir bir alan sayılabilir. Literatürde bu şekilde kapsamlı bir çalışmanın yapılmış olması hem büyük bir önem teşkil etmiş hem de pek çok akademisyen ve araştırmacıya ışık tutabileceği gibi stratejik kültür konusunun belirli sınırlara bağlı kalmadan da araştırılabileceğini göstermiştir.

Sonuçta literatürde Alman stratejik kültürünü lider söylemleri üzerinden analiz eden bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın pek çok akademisyen ve araştırmacıya rehber olacağı açıktır. Bundan sonraki yapılabilecek çalışmalar ise aşağıdaki gibi öngörülmüştür. Bu çalışmalar:

- Başka ülkelerin stratejik kültürleri hakkında olabilir.
- İki ya da daha fazla ülkenin stratejik kültür karşılaştırması yapılabilir.
- Bir ülkenin ya da birden fazla ülkenin dönemsel stratejik kültür karşılaştırması yapılabilir.
- Alman stratejik kültürü başka liderler ya da ülkeler üzerinden teyit edilebilir.
- Almanya'nın dönemsel olarak liderlerin öncelik verdikleri farklı siyasi konularda araştırma yapılabilir. Bu fikir başka ülkelere de uygulanabilir.

Bu araştırmada Alman stratejik kültürü lider söylemleri üzerinden değerlendirilmiştir. Bundan sonraki yapılacak araştırmalar da ise farklı ülke ve dönemlere ilişkin çalışmaların yapılması kapsamında araştırmacıların ilgisini beklemektedir. Bu araştırmanın, konu kapsamındaki yeni çalışmalara da örnek teşkil etmesi hususunda öncü olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- “Agresif”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (08.10.2021).
- “Friedrich Ebert” sözü, Aktan, C. C. (2021). Özgür Sözcükler. (2. Baskı). Ankara: Astana Yayınları.
- “Güvenli”, <https://www.etimolojiturkce.com/arama/Guvenli>, (06.12.2021).
- “Güvenlik”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (06.12.2021).
- “Güvenmek”, <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/g%C3%BCvenmek>, (06.12.2021).
- “Hegemonya”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>. (03.08.2021).
- “Hegemonya”, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/hegemony, (03.12.2021).
- “Kulturkampf”, <https://www.britannica.com/event/Kulturkampf>, (20.12.2021).
- “Kültür çeşitleri nedir?”, <https://kultur-cesitleri.nedir.org/>, (22.02.2017.)
- “Kültür”, <https://kultur-cesitleri.nedir.org/>, 22.02.2017. “Kültür çeşitleri nedir?”, (21.11.2021).
- “Kültür”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (08.10.2021).
- “Kültür”, <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/k%C3%BClt%C3%BCr>, (08.10.2021).
- “Leaders of Germany”, <https://www.britannica.com/place/Germany/Leaders-of-Germany>, (18.12.2021).
- “Paul Hindenburg” sözü, <https://www.tukav.org.tr/haber/hindenburgun-sozleri.html.html>, (12.12.2021).
- “Saldırgan”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (08.10.2021).
- “Strateji”, Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (08.10.2021).
- “Strateji”, <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/strateji>, (08.10.2021).
- “Temsil”, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>. (06.12.2021).
- “The emergence of Germany, The kingdom of Louis the German”, <https://www.britannica.com/place/Germany/The-emergence-of-Germany>, (18.12.2021).
- 1949-1990 *Deutsche Demokratische Republik*. 08.03.2022.
<https://www.bundesarchiv.de/DE/Navigation/Home/home.html>.
- 2021 Federal Meclis Seçimleri, <https://www.deutschland.de/tr/2021-federal-meclis-secimleri>, (21.12.2021).
- A *Democracy Destroyed_A New Government*. 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.

- A *Democracy Destroyed_Constitutional Flaws.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_Destroying the Opposition.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_Dissatisfaction Grows.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_Germany After World War I.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_Hitler Rises to Power.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_The Nazi Part.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_The Third Reich.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.
- A *Democracy Destroyed_The Weimar Republic.* 03.03.2022,
<https://www.scootle.edu.au/ec/viewing/L9526/index.html>.

Acar Savran, G. (2013). *Sivil Toplum ve Ötesi*. (2. Baskı). Ankara: Dipnot Yayınları.

Açıkmeşe Akgül, S., Kopenhag Okulu, <http://www.secopedia.org/kopenhag-okulu/>. (15.11.2022).

Adenauer, K. (2001). *Küreselleşme ve Modernleşme Sürecinde Kültürel Kimlik*. Konrad Adenauer Vakfı. İstanbul Goethe Enstitüsü.

Adorno, T. W. (2019). *Negatif Diyalektik*. (Ş. Akınbay, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Akçadağ Alagöz, E. "Stratejik Kültür Perspektifinden Kuzey Kore'nin Nükleer Programı", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 16, Sayı 61, 2019, s. 111-126, DOI: 10.33458/uidergisi.541541.

Akengin, H. (2015). *Siyasi Coğrafya: İnsan ve Mekan Yönetimi*, (4, Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Akgül Açıkmeşe, S. (2018). Güvenlik, Güvenlik Çalışmaları ve Güvenlikleştirme, E. Balta. (Ed.), *Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler*. (241-255). İstanbul: İletişim Yayınları.

Akgül Açıkmeşe, S. (2019). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme- Güvenlik Konuşmaları, 24.11.2022 tarihinde <https://trguvenlikportali.com/ders-11-guvenliklestirme/> adresinden alındı. (24.11.2022).

Aktükün, İ. (2021). Avrupa'da Değişen Dengeler: İtalyan ve Alman Ulusal Birliğinin Sağlanması, [https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=746019&bid=15372&birim=siyaset_bilimi_ve_uluslararasi_iliskiler_lisans_programi_\(acikogretim\)](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=746019&bid=15372&birim=siyaset_bilimi_ve_uluslararasi_iliskiler_lisans_programi_(acikogretim)), (10.09.2021).

- Akyol, S., ve Ulutürk, S., “Küresel Kamu Malları: Hegemonya ve İstikrarın Küresel Ekonomi Politikası”, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi* 13, (2007): 62-85.
- Alkan, H. (2021). Siyaset Bilimine Giriş, [https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=746019&bid=15372&birim=siyaset_bilimi_ve_uluslararası_iliskiler_lisans_programi_\(acikogretim\)](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlencekonubaslik/?id=746019&bid=15372&birim=siyaset_bilimi_ve_uluslararası_iliskiler_lisans_programi_(acikogretim)), (10.09.2021).
- Almanya ‘Merkel’ Dedi, (27 Eylül 2009). https://www.bbc.com/turkce/haberler/2009/09/090927_germany_results, (24.12.2021).
- Almanya’da 4. Angela Merkel dönemi başladı, (14 Mart 2018) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43399943>. (25.12.2021).
- Almond, G. and Verba, S. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press.
- Alpha History. (1920). *A Government Call-to-arms During the Kapp Putsch, March 1920*. <https://alphahistory.com/weimarrepublic/quotations-early-republic/>. (4.3.2022).
- Alpha History. (1920). *The Kapp Putsch, Government Decree During the Kapp Putsch, March 1920*. <https://alphahistory.com/weimarrepublic/quotations-early-republic/>. (4.3.2022).
- Alpha History. (1923). Adolf Hitler, Writing in Prison Late 1923. Quotations: Death of the Republic_The Rise of the Nazis. <https://alphahistory.com/weimarrepublic/quotations-death-of-republic/>. (22.03.2022).
- Angela Merkel askerî törenle uğurlandı, (2021). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-59513810>, (03.12.2021).
- Aşçı, B. (2020). Savaş ve Güvenlik Felsefesi. M. Begenirbaş, R. Can Yalçın, ve S.Yenal. (Ed.). *Strateji ve Güvenlik Alanında Temel ve Güncel Yaklaşımlar*. (27-46). Ankara: Nobel.
- Atasoy, İ. (2018), “Demir Perde’nin Sonu: Berlin Duvarı’nın Yıkılışı” <https://www.trthaber.com/haber/dunya/demir-perdenin-sonu-berlin-duvarinin-yikilisi-393176.html>, (24.12.2021).
- Bağce, H. E. (2019). Frankfurt Okulu. (S. Akkanat, H.E. Bağce, G. Bakırezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağce. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (7-16). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Bakan, S. ve Şahin, S. (2018). Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü Ve Yeni Tehditler, *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences (JILSES)*, 4 (2), 135-152.
- Balta, E. (2018). Uluslararası Savaş. E. Balta. (Ed.), *Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler*. (257-279). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Balwin, D. A. (1995). “Security Studies and the End of the Cold War”, *World Politics*, 48 (1), 117-141.

- https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/dbaldwin/files/baldwin_1995_security_studies_and_the_end_of_the_cold_war.pdf. (11.12.2021).
- Battır, O. (2017). *İnsani Diplomasi*. İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Baylis, J.C. (2008). “Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5 (18), 69-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uidergisi/issue/39260/462353>. (26.05.2022).
- Berlin duvarı'nın 58. Yıldönümü: Steinmeier'den “Yeni Duvar” uyarısı*, (2019). <https://www.dw.com/tr/berlin-duvar%C4%B1n%C4%B1n-58inci-y%C4%B1ld%C3%B6n%C3%BCm%C3%BCm%C3%BC-steinmeierden-yeni-duvar-uyar%C4%B1s%C4%B1/a-50012467>, (24.12.2021).
- Bilgin, P. (2010). “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”, *Stratejik Araştırmalar*, 8 (14), 70-92. http://repository.bilkent.edu.tr/bitstream/handle/11693/54374/New_approaches_on_security_studies_New_security_studies.pdf?sequence=1&isAllowed=y (22.11.2022).
- Birdişi, (2019). Alman Stratejik Kültürünün Dönüşümü ve Almanya'nın Uluslararası Politikaya Proaktif Katılımı, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 359-379. DOI:10.28956/gbd.646376.
- Birdişi, F. (2012). *Metaekolojik Güvenlik*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Birdişi, F. (2014). Eleştirel Güvenlik Çalışmaları Kapsamında Frankfurt Okulu ve Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Sorunlarına Eleştirel Bir Yaklaşım: Galler Ekolü. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 10 (20), 0-256. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/guvenlikstrj/issue/7523/99143>.
- Birdişi, F. (2017). *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram, Teori, Uygulama*, (Güncellenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Bismarck, O. “Büyük devletler arasındaki tüm anlaşmalar, varoluş mücadelesiyle çatıştıklarında bağlayıcı olmaktan çıkar”, <https://ur.cm-sobral-monte-agraco.pt/108-best-otto-von-bismarck-quotes> (27.12.2021).
- Black, J. (2021). *Dünya Tarihinde Askerî Strateji*. (B. S. Bilgiç, Çev.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Bloomfield, A. (2012) ‘Time to Move On: Reconceptualizing the Strategic Culture Debate’, *Contemporary Security Policy*, 33 (3), 437–61.
- Bock, P. K. (2001). *İnsan Davranışının Kültürel Temelleri*. Serpil Altuntek (Translated by). Ankara: İmge Kitabevi. (Original Book Published in 1998).
- Booth K. (2005). Strategic Culture: Validity and Validation. *Oxford Journal on Good Governance*. 2 (1) 2005: 25-28.
- Booth, K. (1990). The Concept of Strategic Culture Affirmed. C. G. Jacobsen (Ed.), *Strategic Power: USA/USSR* (ss. 121-128). https://doi.org/10.1007/978-1-349-20574-5_8

- Brauch, H. G. (2008). “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5 (18).
- Britannica, Angela Merkel, <https://www.britannica.com/biography/Angela-Merkel/Chancellorship>. (20.12.2021).
- Brown, Chris ve Kirsten, Ainley, (2013). *Uluslararası İlişkileri Anlamak*. İstanbul: Sümer Kitabevi.
- Bundeskanzler von 1998 bis 2005, <https://gerhard-schroeder.de/biografie/bundeskanzler-von-1998-bis-2005/>, (27.07.2022).
- Bundesrepublik Deutschland (Seit 1949)*. 08.03.2022. <https://www.bundesarchiv.de/DE/Navigation/Finden/Epochen/Bundesrepublik-Deutschland/bundesrepublik-deutschland.html>.
- Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Harvester Wheatsheaf, 2nd Edition, London.
- Buzan, B. (1983). *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*, Brighton, Harvester Wheatsheaf.
- Buzan, B. and Lene, H. (2009). *International Security Studies*. Cambridge University Press.
- Buzan, B. Wæver O. and De Wilde J., (1998). *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder, Londra: Lynne Rienner Publishers.
- Carr, E. H. (2011). *Tarih Nedir?*. (M. G. Gürtürk, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Clausewitz, C. (1984). *On War*, (M. Howard and P. Paret Edt ve Çev.). Princeton: Princeton University Press.
- Cornish, P. and Edwards, G. (2002). “Beyond the EU/NATO Dichotomy: The Beginnings of a European Strategic Culture”. *International Affairs*, 77 (3), 587-603.
- Coşkun, B. B. (2007). Does “Strategic Culture” Matter? Old Europe, New Europe And The Transatlantic Security, *Perceptions*, 71-90. <http://sam.gov.tr/pdf/perceptions/Volume-XII/summer-autumn-2007/BezenCoskun.pdf>. (27.11.2022).
- Coşkun B. B., (2014). “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme: Değişen Güvenlik Ortamı, Zorluklar, Fırsatlar ve Meydan Okumalar”, Tayyar Arı (ed.), *Post Modern Uluslararası İlişkiler Teorileri-2*, Bursa: Dora Yayıncılık.
- Cox, R. W. “Gramsci, Hegemony and International Relations: An Essay in Method”, *Millennium-Journal of International Studies*, 12, sy. 2, (1983): 162-175.
- Cox, R. W. “Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory”, *Millennium-Journal of International Studies*, 10, sy. 2, (1981): 126-155.
- Craig, G. (1964). *The Politics of the Prussian Army*, (New York: Oxford University Press)
- Daase C. and Junk J., (2012). “Strategische Kultur und Sicherheitsstrategien in Deutschland”. *Nomos Verlagsgesellschaft mbH Sicherheit und Frieden (S+F) / Security and Peace*, 30, (3), 152-157.

- https://www.jstor.org/stable/pdf/24233942.pdf?refreqid=excelsior%3AAbbd14bb8ce497b119446517b10896eb8&ab_segments=&origin=&acceptTC=1. (09.09.2021).
- Dahl, R. "The Concept of Power," Department of Political Science, Yale University (1957): 201-215. https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/Dahl_Power_1957.pdf. (03.08.2021).
- Dedeoğlu, B. (2014). Uluslararası Güvenlik ve Strateji, Yenyüzyıl yayınları, (Genişletilmiş 3. Baskı). İstanbul: Yeni yüzyıl Yayınları.
- Demir Perde'nin sonu: Berlin Duvarı'nın yıkılışı*, TRT Haber Arşiv, <https://www.youtube.com/watch?v=WXdbXdqFxlo>. (24.12.2021).
- Deutsche Demokratische Republik (1949-1990)*. <https://www.bundesarchiv.de/DE/Navigation/Finden/Epochen/Deutsche-Demokratische-Republik/deutsche-demokratische-republik.html>. (08.03.2022).
- Deutsche Zeitung, 28 June 1919. <https://schoolshistory.org.uk/topics/source-material-for-classroom-use/germany-1919-39-source-material/the-weimar-republic-1918-29-source-material/deutsche-zeitung/>. (04.03.2022).
- Deutscher Bundestag, Seçimler, <https://www.bundestag.de/tr/wahlen>, (21.12.2021).
- Die Bundesregierung. (23 Kasım 2015). *Ansprache von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel Beim Staatsakt für Bundeskanzler A. D. Helmut Schmidt am 23. November 2015 in Hamburg*. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/ansprache-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-802364>. (14.02.2022).
- Die Bundesregierung. (25 Nisan 2017). *Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel bei der Gedenkveranstaltung zum 50. Todestag von Konrad Adenauer am 25. April 2017 in Berlin*. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-802110>. (14.02.2022).
- Duffield, J. S., (1999). Political Culture and State Behavior: Why Germany Confounds Neorealism. *International Organization*, 53, (4), 765-803. The MIT Press. <https://www.jstor.org/stable/2601309>.
- Duffield, J. S., (1999). *World Power Forsaken: Political Culture, International Institutions, and German Security Policy After Unification*. Stanford: Stanford University Press.
- Durkheim, E. (1992). İntihar, (Ö, Ozankaya. Çev.). Ankara: İmge Kitapevi.
- DW. (20.12.2018). *Former Chancellor Helmut Schmidt: World Citizen, Crisis Manager and Chain Smoker*. <https://www.dw.com/en/former-chancellor-helmut-schmidt-world-citizen-crisis-manager-and-chain-smoker/a-46816335>. (10.03.2022).
- Erdağ, R. ve Kardaş, T. (2012). Türk Dış Politikası ve Stratejik Kültür, Türk Dış Politikası Yıllığı, 67-90.
- Ermarth, F. W. (1978). Contrasts in American and Soviet Strategic Thought. *International Security*, 3 (2) 138-155. <https://muse.jhu.edu/article/446244/pdf>. (26.05.2022).
- Evan, M. K., (2022). Moscow's Strategic Culture Russian Militarism in an Era of Great Power Competition, *Journal of Advanced Military Studies, Special Issue on Strategic*

- Culture*, 69-87. <https://muse.jhu.edu/article/851420>
<https://doi.org/10.21140/mcu.j.2022S1stratcul005> (30.12.2022).
- Extracts From The Treaty of Versailles (1919)*. 22.03.2022,
<https://alphahistory.com/weimarrepublic/treaty-of-versailles-1919/>.
- Farabi. (2021). *İdeal Devlet*. (A. Arslan, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Federal Foreign Office. (03.10.2018). *Speech by Minister of State Michelle Müntefering on the occasion of the ceremonial inauguration of the Helmut-Schmidt chair at the Johns Hopkins School of Advanced International Studies (SAIS)*.
<https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/muentefering-helmut-schmidt-chair/2144638>. (05.03.2022).
- Feldkamp, M. F. (2002). Dokumentation Und Kurzanalysen Chronik Der Vertrauensfrage von Bundeskanzler Gerhard Schröder im November 2001, *Zeitschrift für Parlamentsfragen*, 33, (1), 5-9. <https://www.jstor.org/stable/24233645>. (18.02.2022).
- Freikops ve Weimar, <https://www.historylearningsite.co.uk/modern-world-history-1918-to-1980/weimar-germany/the-freikorps-and-weimar/>, 23.3.2022.
- Fürstenau, M. (2019), *Berlin Duvarı'nın yıkıldığı gün*, <https://www.dw.com/tr/berlin-duvar%C4%B1n%C4%B1n-y%C4%B1k%C4%B1ld%C4%B1ld%C4%B1%C4%9F%C4%B1-g%C3%BCn/a-51175977>, (24.12.2021).
- George, A. L. (1959). Quantitative and qualitative approaches to content analysis. In Pool, I. d.S. (Ed.), *Trends in content analysis* (7 - 32). Urbana: University of Illinois Press.
- Gerhard Schröder, Chancellor of Germany, <https://www.britannica.com/biography/Gerhard-Schroder>, (25.02.2022).
- Giddens, A. (2020). *Sosyoloji*. (Ü. Y. Battal, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Glenn, J. (2009). "Realism Versus Strategic Culture: Competititon and Colloboration?". *International Studies Review*, 11 (3), 523-551.
<https://doi.org/10.1111/j.14682486.2009.00872.x>. (30.12.2022).
- Gramsci, A. (1989). *Hapishane defterleri*, Çev. Kenan Somer, İstanbul: Onur Yayınları.
- Gramsci, A. (2010). *Gramsci Kitabı: Seçme Yazılar, 1916-1935*, ed, David Forgacs Çev. İbrahim Yıldız, Ankara: Dipnot.
- Gray, C. S., (2010). *The Strategy Bridge: Theory for Practice*, Oxford University Press,
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199579662.001.0001>. (21.09.2021).
- Gray, C. S. (1999). "Strategic Culture as Context: The First Generation of Theory Strikes Back". *Review of International Studies*, 25 (1) 1999: 49-69. Published by: Cambridge University Press Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/20097575>
- Gray, C. S. (1999). "Strategic Culture Revisited: Reply to Colin Gray". *Review of International Studies*, 25 (3) 1999: 519-523.
- Gray, C. S. (1984). "Comparative Strategic Culture", *Parameters*, 14 (4).

- Greathouse, C. B. (2010). Examining the Role and Methodology of Strategic Culture, *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 1 (1), 57-85.
- Griffiths M., Roach S. C., Salamon M. S., (2011). *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler ve Teorileri*, CESRAN (çev.), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gronlund, N. E. (1977). *Constructing achievement test*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Gunbayi I. (2019). Developing A Qualitative Research Manuscript Based On Systematic Curriculum And Instructional Development. *European Journal of Social Sciences Studies*, 3 (3), 124-153.
- Güntekin, R. N., Delilbaşı, A. S., Ataç, N., Danişmend, İ. H., (1935). *Fransızca-Türkçe: resimli büyük dil kılavuzu*. İstanbul: 1. Kanaat kitabevi.
- Gürdal, E., (2020).“Hegemonik Yaklaşımların eleştirisi ve Güç Yorumu”, *Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ASED*, 4 (2), 166-184.
- Gürsan, T. (2006). *Nazi Almanyasının Gizli Tarihi*. İstanbul: Bilge Karınca.
- Haesebrouck, T. (2016). “Explaining the Member States’ varying Military Engagements: The Potential of a Strategic Culture Perspective”, *Ghent University*, 12, (3).
- Hale, O. J., Adolf Hitler As Feldherr, *The Virginia Quarterly Review*, Spring 1948, Vol. 24, No. 2 (Spring 1948), pp. 198-213. <https://www.jstor.org/stable/26439867>. (15.06.2021).
- Hall, S., Representation Cultural Representations and Signifying Practices. S. Hall, J. Evans (Ed.), *The Work of Representation*. https://uk.sagepub.com/sites/default/files/upm-assets/66880_book_item_66880.pdf. (05.12.2021).
- Hauptmeier, C. (2021). <https://www.deutschland.de/tr/topic/politika/almanya-yeni-sansolye-olaf-scholz>, (23.12.2021).
- Helmut Kohl, <https://www.britannica.com/biography/Helmut-Kohl>. (17.02.2022).
- Hett, B. C. (2019). *Demokrasinin Ölümü: Hitlerin Yükselişi ve Weimar Cumhuriyeti'nin Çöküşü*, (A. Kar, Çev.). İstanbul: Profil Kitap.
- Heywood, A. (2016). *Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*. (F. Bakırcı, Çev.). Ankara: BB101 Yayınları.
- History Learning Site. (2015). *Friedrich Ebert*. <https://www.historylearningsite.co.uk/modern-world-history-1918-to-1980/weimar-germany/friedrich-ebert/>, (12.03.2022).
- Hobsbawm, E. J. (2020). *Milletler ve Milliyetçilik*. (O. Akınhay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hoffmann, A. Longhurst, K. (1999). German Strategic Culture and the Changing Role of the Bundeswehr, *WeltTrends* Nr. 22. 145-162. https://publishup.uni-potsdam.de/opus4-ubp/frontdoor/deliver/index/docId/1065/file/22_fb_longhurst.pdf, (16.09.2021).
- Hopf, T. (2000) ‘Constructivism All the Way Down’, *International Politics*, 37, 369–78.

Horkheimer, M. (2005). *Geleneksel ve Eleştirel Kuram*. (M. Tüzel, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

https://www.zeitklicks.de/nationalsozialismus/zeitklicks/zeit/politik/frag-doch-mal-3/warum-heisst-es-drittes-reich/#google_vignette, (20.12.2021).

Hudson, V. M. (1997) “Culture and Foreign Policy: Developing a Research Agenda”, in V. M. Hudson (ed.), *Culture and Foreign Policy*. Boulder, CO: Lynne Rienner, pp. 1–26.

Huysmans, J. (1998), “Revisiting Copenhagen: Or, On the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe”, *European Journal of International Relations*, 4 (4). 479-505.

II. Friedrich, <https://www.britannica.com/biography/Frederick-II-king-of-Prussia#ref385360>, (15.12.2021).

II.Friedrick, <https://www.britannica.com/summary/Frederick-II-king-of-Prussia>, (15.12.2021).

İçerik Analizi, <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=43449>, (6.5.2022).

James, H. (2021). *Kısa Almanya Tarihi*. (Y. Alogan, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.

Jay, M. (2019a). Frankfurt Okulu'nun Karl Mannheim ve Bilgi Sosyolojisi Eleştirisi. (S. Akkanat, H.E. Bağce, G. Bakırezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağce. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (113-135). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Jay, M. (2019b). Antisemitizm. (S. Akkanat, H.E. Bağce, G. Bakırezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağce. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (473-492). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Jervis, R., (1978). Under the Security Dilemma. Cambridge University Press, 30 (2) 167-214. <https://www.jstor.org/stable/pdf/2009958.pdf> (12.12.2021).

Johnston, A. I., (1995). Thinking about Strategic Culture. *International Security*, 19 (4), 32-64. The MIT Press. <http://www.fb03.uni-frankfurt.de/45431264/Johnston-1995-Thinking-about-Strategic-Culture.pdf>.

Kaiser Wilhelm II Reflects On His Abdication (1922). 22.3.2022, <https://alphahistory.com/weimarrepublic/kaiser-wilhelm-ii-reflects-on-his-abdication-1922/>.

Kaiser Wilhelm II's Instrument Of Abdication (1918). 22.03.2022, <https://alphahistory.com/weimarrepublic/kaiser-wilhelm-ii-instrument-abdication-1918/>.

Kalkan Küçüksolak, Ö. (2012). “Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması”, *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 4 (14), 202-208. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423931508.pdf>. (23.11.2022).

Karásek, T. (2016). Analyzing Counterinsurgency as a Rise of a Strategic Subculture. *Článek/Article*, 16 (1), 109-128. DOI: 10.3849/1802-7199.16.2016.1.

- Kellner, D. (2019). Frankfurt Okulu'nu Yeniden Değerlendirmek: Martin Jay'in *Diyalektik İmgelem'inin* Eleştirisi. (S. Akkanat, H.E. Bağce, G. Bakırezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağce. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (136-166). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Keser, A. (2020). *Stratejik Kültür ve Ülke İncelemeleri*. Ankara: Berikan Yayınevi,
- Keser, A. ve Çalış Yazgu G., (2020). Savaş Felsefesi ve Stratejik Kültür İncelemeleri. M. Begenirbaş, R. Can Yalçın, ve S.Yenal. (Ed.). *Strateji ve Güvenlik Alanında Temel ve Güncel Yaklaşımlar*. (73-89). Ankara: Nobel.
- Klein, B. S. (1988). Hegemony and strategic culture: American power projection and alliance defence politics. *Review of International Studies*, 14 (2), 133-148. <https://doi.org/10.1017/S026021050011335X>
- Klein, Y. (1991). A theory of strategic culture. *Comparative Strategy*, 10 (1), 3-23. DOI: 10.1080/01495939108402827
- Kolb, E., (2021). Bismarck: Demir Şansölye. Çev. Yusuf Ziya Altıntaş, İstanbul: Runik Kitap. 15s.
- Körpe, Ö. (2016). "Stratejik Kültür ve Güncel Kuramsal Tartışmalar", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 12 (24), 147-182.
- Lantis, J. S. (2006). Strategic Culture: From Clauwitz to Constructivism. 33-52. DOI: 10.1057/9780230618305_3.
- Layton, P., (2012). "The Idea of Grand Strategy", *RUSI Journal*, 157 (4), 56–61.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563–575.
- Leaders of Germany, <https://www.britannica.com/place/Germany/Leaders-of-Germany>. (18.12.2021).
- Lock, E. (2010). Refining Strategic Culture: Return of the Second Generation, *Review of International Studies*, 36 (3) 685-708. Cambridge University.
- Lock, E. (2010). Refining strategic culture: Return of the second generation. *Review of International Studies*, 36 (3), 685–708. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0260210510000276>
- Lock, E., (2017). Strategic Culture Theory: What, Why, and How. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*.
- Longhurst, K. A. (2000). *Strategic Culture: The Key to Understanding German Security Policy?*, Doctoral dissertation, University of Birmingham, England.
- Longhurst, K. (2004). *Germany and the Use of Force*. Manchester: Manchester University Press.
- Longhurst, K. (2005). Germany and the Use of Force: The Evolution of German Security Policy, 1990–2003. Manchester: Manchester University Press. DOI: <https://doi.org/10.7228/manchester/9780719067082.001.0001>

- Luckham, R. (1984). Armament Culture. *Alternatives*, 10 (1), 1-44. <https://doi.org/10.1177/030437548401000102> obin Luckham? 1980 armament culture,
- Lukes, S., (2005). *Power: A Radical View*. (Second Edition). New York: Palgrave MacMillan Press.
- Machiavelli, N. (2021). *Prens (Hükümdar)*. (K. Aykaç, Çev.). Ankara: Mahzen Yayınları.
- Marshall, C. and Rossman, G. B. (1989). *Designing Qualitative Research*. Newbury Park, CA: Sage.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (: O. Akınhay, D. Kömücü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yay.
- Martin, B. G. (2021). The Birth of the Cultural Treaty in Europe's Age of Crisis. *Contemporary European History*, 30 (2), 301–317. Cambridge University Press. DOI:10.1017/S0960777321000023.
- Matlary, J. H., (2006). “When Soft Power Turns Hard: Is an EU Strategic Culture Possible?”, March 1,
- MAXQDA 12: Kodlama Nasıl Yapılır (Teorik Bilgi), <https://www.youtube.com/watch?v=rQY8dJ4s0S0>. (23.02.2022).
- MAXQDA 2020 ile Frekans Tablosu Oluşturma / MAXQDA Nitel Veri Analizi, <https://www.youtube.com/watch?v=VmysqhodgYQ>. (23.02.2022).
- McCarthy, T. (2019). Eleştirel Kuram ve Felsefe İlişkisi Üzerine. (S. Akkanat, H.E. Bağçe, G. Bakırezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağçe. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (55-83). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- McCraw, D. (2011) ‘Change and Continuity in Strategic Culture: The Cases of Australia and New Zealand’, *Australian Journal of International Affairs*, 84 (2), 167–84.
- McMaster, H. R., 2015. “The Uncertainties of Strategy”, *Survival*, 57 (1), 197–208.
- McSweeney, B. (1996). “Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School”, *Review of International Studies*, 22, (1), 81-93. 1996. <https://www.jstor.org/stable/20097432>. (22.11.2022).
- Mearsheimer, J. J., 2014). *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: W. W. Norton.
- Merkel, A. (2015). Rede von Bundeskanzlerin Merkel zur Vorstellung einer Biografie des Bundeskanzlers a. D. Schröder am 22. September 2015, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-797514>. (14.02.2022).
- Meyer, C. (2005). “Convergence towards a European Strategic Culture? A Constructivist Framework for Explaining Changing Norms,” *European Journal of International Relations* 11 (4): 523-549.
- Morgan, A. G. (2020). *Adolf Hitler Bir Canavarın Gizli Günlükleri*. (D. Bal, Çev.). İstanbul: Zeplin Kitap.

- Morgenthau, H., (1985). *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, (Kenneth Thompson tarafından gözden geçirilmiş Altıncı Baskı), New York: McGraw Hill.
- Murden, S. W. (2005) 'Culture in World Affairs', in J. Baylis and S. Smith (eds), *The Globalization of World Politics*. Oxford: Oxford University Press, pp. 539–53.
- Neumann, I. B., & Heikka, H. (2005). Grand strategy, Strategic Culture, Practice: The Social Roots Of Nordic Defence. *Cooperation and conflict*, 40 (1), 5-23.
- Noetzel, T. and Schreer, B. (2008). "All The Way? The Evolution of German Military Power". *International Affairs*, 84, (2), 211-221.
- Norman, R. (1991). *Service Management; Strategy and Leadership in Service Business*, John Wiley Ltd., New York.
- Nye, J., (1990). The Changing Nature of World Power. *Political Science Quarterly*, 105 (2), 177-192.
- Organski Abramo Fimo K. *World Politics*. New York: Alfred Knopf, 1968.
- Ortaylı, İ. (2020). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu*. (20. Baskı). İstanbul: Kronik Kitap.
- Özcan, G. Güvenlik ve Güvenlik Kuramları? - Güvenlik Tartışmaları, <https://trguvenlikportali.com/ders-1-guvenlik-kavrami/>, (07.12.2021).
- Parmele, M. P. (2021). *Kısa Almanya Tarihi Aryanlardan İmparatorluğa*. (E. Karaca, Çev.). İstanbul: İndie.
- Pirani, P., (2016). Elites in Action: Change and Continuity in Strategic Culture, *Political Studies Review*, 14 (4), 512-520. DOI: 10.1111/1478-9302.12058.
- Platon. (2021). *Devlet*. (H. A. Yücel, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Politik Akademi. (2010). Alman Birliği Arayışları ve Alman Birliği. <https://politikakademi.org/2010/11/alman-birliigi-arayslar-ve-alman-birliigi-html/>, (21.12.2021).
- Poore, S. (2004). *Neorealism Versus Strategic Culture*, 1st Edition, Routledge, eBook ISBN 9781351152808,
- Robbins S. P. (1990). *Essentials of Organizational Behavior*, Prentice Hall International Editions, New Jersey.
- Rouke, L. Anderson, T. (2004). Validity in Content Analysis. Educational. *Technology Research and Development*, 52 (1), 5-18.
- Rynning, S. (2003). "The European Union: Towards a Strategic Culture?"; Dec1,
- Sartori, G. (2014). *Demokrasi Teorisine Dönüş*. (T. Karamustafaoğlu ve M. Turhan, Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Schein, E. H. (1985). *Organizational Psychology*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.

- Schreier, M. (2013). *Qualitative Content Analysis in Practice*. (2nd Printing). London: Sage Publications Ltd.
- Schuetz, A., (1989). The Frankfurt School and Popular Culture. Source: *Studies in Popular Culture*, 12, (1), 1-14. <https://www.jstor.org/stable/23414449>. (10.12.2021).
- Scott, J. W. (2017). *Eleştirel Tarih Kuramı; Kimlikler, Deneyimler, Politikalar*. (Z. Yaya, Çev.). Ankara: Dost Kitabevi.
- Snyder, J. L. (1977). *The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options*, Rand R-2154-AF, Santa Monica, California. <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/reports/2005/R2154.pdf>. (02.12.2021).
- Sondhaus, L., (2006). *Strategic Culture and Ways of War*, Routhlege London and Newyork.
- Spartacus Educational. (2020). *Friedrich Ebert and the First World War*. <https://spartacus-educational.com/FWWebert.htm>, (10.03.2022.).
- Staun, J. (2020). The Slow Path Towards ‘Normality’: German Strategic Culture and the Holocaust. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3 (1), 84–99. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.34>.
- Stephens, A. ve Baker, N. (2009). *Savaşı Anlamak: 21. Yüzyıl İçin Strateji*. (S. Yazır, Çev.). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Stibbe, M. (2010). *Germany, 1914-1933: Politics, Society and Culture*. (1st Edition), Routledge.
- Stone, E. (2006). *Comparative Strategic Culture: A Literature Review*, Center for Contemporary Conflict, Naval Postgraduate School.
- Storer, C. (2021). *Weimar Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi*. (S. Özge, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Stratford, J. D. Strategic Culture and the North Korean Nuclear Crisis: Conceptual Challenges and Policy Opportunities, *Security Challenges*, 2005, Vol. 1, No. 1 (2005), pp. 123-133. Published by: Institute for Regional Security, <https://www.jstor.org/stable/26459024>. (16.09.2021).
- Surowiecki, J. (2007). *Kitlelerin Bilgeliği*. (O. Deniztekin, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Swidler, A. (1986). “Culture in Action: Symbols and Strategies,” *American Sociological Review*, 273-286. (<https://www.jstor.org/stable/2095521>). (17.01.2022).
- Şahin, C. (2005). Türkiye’de Gençliğin Toplumsal Kimliği ve Popüler Tüketim Kültürü. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 157-181.
- Tavşancıl, E. Aslan, A. E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. (1. Baskı). İstanbul: Epsilon.
- The Weimar Republic: The Fragility of Democracy / The Weimar Republic Personalities, Friedrich Ebert (1871-1925)*. 1.3.2022, <https://www.facinghistory.org/weimar-republic-fragility-democracy/personalities/friedrich-ebert-1871-1925-personalities>.

- Therborn, G. (2019). Frankfurt Okulu. (S. Akkanat, H.E. Bağce, G. Bakirezer, K. Bozkurt, F. Demir, E. H. Dinçer, D. Songurtekin, A. Öztürk. Çev.). H. E. Bağce. (Ed.), *Frankfurt Okulu* (19-54). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Toje, A. (2009). Strategic Culture As An Analytic Tool: History, Capabilities, Geopolitics and Values: The EU Example. *W. Balkans Sec. Observer*, 4 (3), 3-23.
- Tönnies F. (2012). Gemeinschaft ve Gesellschaft. In *Studien zu Gemeinschaft und Gesellschaft*, 27-58. VS Verlag für Sozialwissenschaften. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-531-94174-5_2, (21.11.2021).
- Tzu, S. (2019). *Savaş Sanatı*. (B. Satılmış, Çev.). İstanbul: İndigo Kitap.
- United States Holocaust Memorial Museum, Holokost Ansiklopedisi. 2021. *Kristallnacht*. <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/kristallnacht>. (20.12.2021).
- United States Holocaust Memorial Museum, Holokost Ansiklopedisi. *Weimar Cumhuriyeti*. <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-weimar-republic>. (20.12.2021).
- Ünal Erzen, M. ve Eroğlu Yalın, B. (2012). Siyasal Kültürün Temel Paradigmaları Üzerine: Kültürden, Siyasal Toplumsallaşma, Örgütlenme Ve Katılma Süreçlerine Yansıyanlar. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal, 0 (41), 49-61. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifd/issue/22885/244817> (15.12.2021).
- Van Maanen, J. (1978). People Processing Strategies of Organizational Socialization, *Organizational Dynamics*, 7 (1), 19-36.
- Wallerstein, I. (2019). *Jeopolitik Kültür ve Jeokültür*. (M. Özel, Çev.). İstanbul: Küre Yayınları.
- Walt, S. M. (1991). The renaissance of Security Studies, *International Studies Quarterly*, 35 (2), 211-239. <http://users.metu.edu.tr/utuba/Walt%20Renais.pdf> (10.12.2021).
- Waltz, K. N., (2010). *Theory of International Politics*, Long Grove, IL: Waveland Press.
- Wæver, O., Buzan B., Kelstrup M., Lemaitre P. (1993). *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Londra, Pinter Publishers. <https://www.europenowjournal.org/partners/secureu/resources-and-tools/identity-migration-and-the-new-security-agenda-in-europe/> (21.10.2022).
- Weber, C., (2005). *International Relations Theory: A Critical Introduction*, second edition by Routhledge, Newyork, ISBN10: 0-415-34207-4 (hbk). ISBN10: 0-415-34208-2 (pbk). ISBN13: 978-0-415-34207-0 (hbk). ISBN13: 0415-34208-7 (pbk).
- Weber, M. (1995). *Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Kuramı*, (Ö. Ozankaya, Çev.). Ankara: İmge.
- Wiggershaus, R. (1995). *The Frankfurt School: Its History, Theories and Political Significance*. M Robertson Çev.). Massachusetts: MIT Press.
- Wildavsky, A. and Dake, K. (1990) Theories of Risk Perception; Who Fears What and Why?, *Daedalus*, 119 (4), 41-60.

- Williams, R. (1983). *Keyword*. London: Fontana. Willy Brandt, (2022). <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110810104512559>. (7.06.2022).
- Willy Brandt, (Jun.11.2018). <https://www.encyclopedia.com/people/history/german-history-biographies/willy-brandt>. (07.06.2022).
- Wilson, R. W. (2000) The Many Voices of Political Culture; Assessing Different Approaches, *World Politics*, 52, (2), 246-273. Cambridge University Press.
- Wolfers, A. (1952). National Security as an Ambiguous Symbol. *Political Science Quarterly*, 35 (2), 211-239.
- Yalman, A. E. (2020). *Naziliğin İçyüzü*. (YKY'de 2. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yenal, S. (2020). Güvenlik ve Strateji. M. Begenirbaş, R. Can Yalçın, ve S.Yenal. (Ed.). *Strateji ve Güvenlik Alanında Temel ve Güncel Yaklaşımlar*. (7-23). Ankara: Nobel.
- Yiğittepe, L. (2017). *NATO: Güvenlik Politikaları ve Terörle Mücadele Stratejileri*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Zaman, R. U. (2009). 'Strategic Culture: A "Cultural" Understanding of War', *Comparative Strategy*, 28 (1), 68–88.

SÖYLEMLER

- Alıntılar: Cumhuriyetin Ölümü, Nazilerin Yükselişi,
<https://alphahistory.com/weimarrepublic/quotations-death-of-republic/>, (22.3.2022).
- Hitlers Brief an Oberst Walther von Reichenau über Deutschlands außenpolitische Lage (4. Dezember 1932), DGDB, https://ghdi.ghi-dc.org/docpage.cfm?docpage_id=2439&language=german (4.2.2022).
- Die Ansprache Hitlers vor den Oberbefehlshabern (22. August 1939), DGDB, https://ghdi.ghi-dc.org/docpage.cfm?docpage_id=2287 (4.2.2022).
- Geheimrede Hitlers vor den Truppenkommandanten (10. Februar 1939), DGDB, https://ghdi.ghi-dc.org/sub_document.cfm?document_id=1543 (4.2.2022).
- Timeline of Events Reichstag Speech (January 30, 1939), Hitler speaks before the Reichstag (German Parliament) Bundesarchiv Filmarchiv, United States Holocaust Memorial Museum, <https://www.ushmm.org/learn/timeline-of-events/1939-1941/hitler-speech-to-german-parliament> (29.3.2022).
- Germany 1942 Speech Adolf Hitler - Sportpalast Berlin (Part 1) Rede Adolf Hitlers anlässlich der Eröffnung des 4. Kriegswinterhilfswerkes im Berliner Sportpalast (September 30, 1942), <https://www.youtube.com/watch?v=n8PKXO4xfMU>, (29.3.2022).
- Address by Adolf Hitler, Chancellor of the Reich, before the Reichstag, (September 1, 1939), <https://fcit.usf.edu/holocaust/resource/document/HITLER1.htm#:~:text=As%20a%20National%20Socialist%20and,learned%3A%20that%20is%2C%20surrender>, (29.3.2022).

- Ansprache von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel beim Festakt zum Tag der Deutschen Einheit am 3. Oktober 2014 in Hannover: Bulletin 106-2, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/ansprache-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-793412> (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 106-2 vom 3. Oktober 2014 Ansprache von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel beim Festakt zum Tag der Deutschen Einheit am 3. Oktober 2014 in Hannover, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/767366/bf5d42beb88babf075747881e709b66e/106-2-bk-data.pdf?download=1>. (14.02.2022).
- Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel bei der 53. Münchner Sicherheitskonferenz am 18. Februar 2017 in München: Bulletin 22-2, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-794234> (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 22-2 vom 18. Februar 2017 Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel bei der 53. Münchner Sicherheitskonferenz am 18. Februar 2017 in München, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/769880/62074e169b3aefb3ef25cb12b2e779ec/22-2-bkin-sicherheitskonferenz-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).
- Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zu den Terroranschlägen in Frankreich vor dem Deutschen Bundestag am 15. Januar 2015 in Berlin: Bulletin 06-1, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/regierungserklaerung-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-794892> (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 06-1 vom 15. Januar 2015 Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zu den Terroranschlägen in Frankreich vor dem Deutschen Bundestag am 15. Januar 2015 in Berlin, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/770442/0d4322dcc60e007354e28f98d9c2aba8/06-1-bk-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).
- Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel auf der 41. Kommandeurtagung der Bundeswehr am 10. März 2008 in Berlin: Bulletin 23-2, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-796164> (9.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 23-2 vom 11. März 2008 Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel auf der 41. Kommandeurtagung der Bundeswehr am 10. März 2008 in Berlin, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/767442/b4089e2c89330482cc6a4e66ef0db879/23-2-bk-data.pdf?download=1>. (9.2.2022).
- Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel beim Festakt „100 Jahre Deutscher Landkreistag“ am 8. September 2016 in Berlin: Bulletin 103-4, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-802128> (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 103-4 vom 11. September 2016 Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel beim Festakt „100 Jahre Deutscher Landkreistag“ am 8. September 2016 in Berlin,

<https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/777414/8d34f2a8c5e9ba2801e4b591ff34fe77/103-4-bk-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).

Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zum NATO-Gipfel am 8./9. Juli 2016 in Warschau vor dem Deutschen Bundestag am 7. Juli 2016 in Berlin: Bulletin 84-1, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/regierungserklaerung-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-446484> (14.2.2022).

Bulletin Der Bundesregierung Nr. 84-1 vom 7. Juli 2016 Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zum NATO-Gipfel am 8./9. Juli 2016 in Warschau vor dem Deutschen Bundestag am 7. Juli 2016 in Berlin: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/767356/548a9683ac38389dcedda27d3910fdfb/84-1-bk-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).

Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zum Europäischen Rat am 28./29. Juni 2018 in Brüssel und zum Nato-Gipfel am 11./12. Juli 2018 in Brüssel vor dem Deutschen Bundestag am 28. Juni 2018 in Berlin: Bulletin 70-1, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/regierungserklaerung-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-1147226> (14.2.2022).

Bulletin Der Bundesregierung Nr. 70-1 vom 28. Juni 2018 Regierungserklärung von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel zum Europäischen Rat am 28./29. Juni 2018 in Brüssel und zum Nato-Gipfel am 11./12. Juli 2018 in Brüssel vor dem Deutschen Bundestag am 28. Juni 2018 in Berlin: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/1147036/e765a9cea4c61633753905dff5a047dd/70-1-bkin-regerkl-bt-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).

Friedrich Ebert in der Nationalversammlung nach seiner Wahl zum Reichspräsidenten (11. Februar 1919), <https://www.ebert-gedenkstaette.de/pb/Startseite/Friedrich+Ebert/Downloads.html>, (12.3.2022).

Rede auf der Gedenkfeier für Opfer des Weltkrieges (23. November 1919), <https://ebert-gedenkstaette.de/friedrich-ebert-forschung/friedrich-ebert/> (12.3.2022).

Primary Documents - President Friedrich Ebert's Address to the German Assembly, (7 February 1919), https://www.firstworldwar.com/source/germanassembly_ebert1.htm (12.3.2022).

Friedrich Ebert in der Nationalversammlung nach seiner Wahl zum Reichspräsidenten (11. Februar 1919), https://www.ebert-gedenkstaette.de/pb/site/Ebert-Gedenkstaette/get/documents_E-1632139280/ebert-gedenkstaette.de/dictionaries/pdf_dateien/rede_ebert_nach_wahl_zum_reichspraesident.pdf, (12.3.2022).

21 Ağustos 1919'da Weimar'daki Ulusal Meclis önünde anayasa üzerine yemin edilmesinden sonraki konuşma, https://www.ebert-gedenkstaette.de/pb/site/Ebert-Gedenkstaette/get/documents_E-1565897539/ebert-gedenkstaette.de/dictionaries/pdf_dateien/vereidigung_ebert.pdf, (12.3.2022).

- Buse, D. K. Ebert and the Coming of World War I: A Month from his Diary, *International Review of Social History*, Volume 13, Issue 3, December 1968, 430 – 448. DOI:<https://doi.org/10.1017/S0020859000006945>.
<https://www.cambridge.org/core/journals/international-review-of-social-history/article/ebert-and-the-coming-of-world-war-i-a-month-from-his-diary/065464E53568CD943CAD4524FD797271>. (12.3.2022).
- Friedrich Ebert, SPD politician, November 1918, The birth of the Weimar Republic, *Alpha History*,
<https://alphahistory.com/weimarrepublic/quotations-early-republic/>. (12.3.2022).
- Friedrich Ebert – Demokratie gestalten!, Friedrich-Ebert-Stiftung,
<https://www.youtube.com/watch?v=aWw3gXKO52c>. (29.3.2022).
- SPD-Parteitag: Rede von Gerhard Schröder am 10.12.2015, Phoenix,
<https://www.youtube.com/watch?v=NqdrH92-vhw>. (29.3.2022).
- Germany - Schroeder's victory speech, (27 Sep. 1998), AP Archive,
https://www.youtube.com/watch?v=2vQAKJKIG_M. (29.3.2022).
- Dankschreiben von Bundeskanzler Gerhard Schröder als Antwort auf die Botschaft von Papst Johannes Paul II. zum Weltfriedenstag am 1. Januar 1999 an Kardinalstaatssekretär Angelo Sodano: Bulletin 04-99, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/dankschreiben-von-bundeskanzler-gerhard-schroeder-806620>. (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 04 vom 25. Januar 1999 Dankschreiben von Bundeskanzler Gerhard Schröder als Antwort auf die Botschaft von Papst Johannes Paul II. Zum Weltfriedenstag am 1. Januar 1999 an Kardinalstaatssekretär Angelo Sodano,
<https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/1596592/c69f90ed6d21f43606a936f2bee4e981/04-99-schroeder-2-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).
27. Januar – Tag des Gedenkens an die Opfer des Nationalsozialismus Erklärung von Bundeskanzler Gerhard Schröder: Bulletin 05-99,
<https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/27-januar-tag-des-gedenkens-an-die-opfer-des-nationalsozialismus-806632>. (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 05 vom 29. Januar 1999, 27. Januar – Tag des Gedenkens an die Opfer des Nationalsozialismus, Erklärung von Bundeskanzler Gerhard Schröder,
<https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/1595820/da8b5662fe6367b0982bb2ba7d37f18e/05-99-schroeder-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).
- Neujahrsansprache von Bundeskanzler Gerhard Schröder am 31. Dezember 1999 über Hörfunk und Fernsehen: Bulletin 01-99, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/neujahrsansprache-von-bundeskanzler-gerhard-schroeder-806508>. (14.2.2022).
- Bulletin Der Bundesregierung Nr. 01 vom 4. Januar 1999, Neujahrsansprache von Bundeskanzler Gerhard Schröder am 31. Dezember 1999 über Hörfunk und Fernsehen,

<https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/1950690/fed9574e0704b12135b44af6166cbd28/01-99-schroeder-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).

Rede von Bundeskanzler Gerhard Schröder beim zehnjährigen Dinner der "Stiftung zum Erhalt von Nieuwspoord" am 19. Januar 1999 in Den Haag: Bulletin 04-99, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzler-gerhard-schroeder-806636>. (14.2.2022).

Bulletin Der Bundesregierung Nr. 04 vom 25. Januar 1999, Rede von Bundeskanzler Gerhard Schröder beim zehnjährigen Dinner der „Stiftung zum Erhalt von Nieuwspoord“ am 19. Januar 1999 in Den Haag, „Prioritäten des deutschen EU-Vorsitzes“, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975954/1596586/a41431be4f181553a7c6fb15241deb12/04-99-schroeder-1-data.pdf?download=1>. (14.2.2022).

Gerhard Schröder: Auf in den Kampf! Venceremos!, SPD, <https://www.youtube.com/watch?v=yPXvAqOhQ1o>. (29.3.2022).

Helmut Kohl Chancellor Of The Federal Republic Of Germany Speech Made to the Assembly Tuesday, 2 February 1993, Parliamentary Assembly, <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/Speeches/Speech-XML2HTML-EN.asp?SpeechID=119&a1=6&p2=1>. (16.2.2022).

Die Bedeutung der europäischen Integration (2. Februar 1996), DGDB, https://ghdi.ghi-dc.org/sub_document.cfm?document_id=3740. (12.3.2022).

Speech by German Chancellor Helmut Kohl, Paris 1990, (19 November 1990), Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), <https://www.osce.org/mc/16153>. (16.2.2022).

Speech by German Chancellor Helmut Kohl to the Second Summit of CSCE Heads of State or Government Paris, 19-21 November 1990 <https://www.osce.org/files/f/documents/b/6/16153.pdf>. (16.2.2022).

Address given by Helmut Kohl on the state of the nation in a divided Germany (Bonn, 8 November 1989), https://www.cvce.eu/content/publication/2002/2/25/6b6dd36a-1510-4852-b33f-29688069e1d8/publishable_en.pdf. (16.2.2022).

Helmut Kohl Chancellor Of The Federal Republic Of Germany, Speech Made to the Assembly Thursday, (28 September 1995), Parliamentary Assembly, <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/Speeches/Speech-XML2HTML-EN.asp?SpeechID=120>. (16.2.2022).

Helmut Kohl – legacy, European Commission, <https://www.youtube.com/watch?v=Oy4LAVycxro>. (12.3.2022).

Germany: Chancellor Helmut Kohl New Year's Speech, AP Archive, <https://www.youtube.com/watch?v=naeHmEj4eFo>. (12.3.2022).

The responsibility of research in the 21st century, Former German Chancellor Helmut Schmidt's speech at the ceremony on 11th January 2011 in Berlin, Helmut Schmidt speaks at the ceremony "100 Years Kaiser Wilhelm Society" on 11th January 2011 in

- Berlin, Max Planck Gesellschaft, <https://www.mpg.de/1057970/research-responsibility>. (13.3.2022).
- SYND 24 4 78 West German Chancellor, Helmut Schmidt, In London, (24 apr 1978), AP Archive, <https://www.youtube.com/watch?v=9ayJkcqUf08>. (13.3.2022).
- Helmut Schmidt Chancellor Of The Federal Republic Of Germany, Speech Made to the Assembly Thursday, 27 April 1978, Parliamentary Assembly, <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/Speeches/Speech-XML2HTML-EN.asp?SpeechID=201>. (13.3.2022).
- UPITN 28 11 77 Chancellor Schmidt Visits Auschwitz Concentration Camp, (28 Nov 1977), AP Archive, <https://www.youtube.com/watch?v=N5FUIYBslJE>. (13.3.2022).
- SYND 30 11 74 Schmidt At Labour Conference, (30 Nov 1974), AP Archive, <https://www.youtube.com/watch?v=d-96EEcT9BQ>. (13.3.2022).
- Address by the Chancellor of the Federal Republic of Germany, Helmut Schmidt to the third stage of the Conference on Security and Co-operation in Europe Helsinki, 30 July to 1 August 1975, <https://www.osce.org/files/f/documents/c/0/16088.pdf>. (13.3.2022).
- War and Peace in the Nuclear Age; Zero Hour; Interview with Helmut Schmidt, 1987, Part of War and Peace in the Nuclear Age, (11/12/1987), Openvault from GBH, https://openvault.wgbh.org/catalog/V_55D8B7AC02BD4D7CA6D1E705F68A0604#at_0_s. (13.3.2022).
- Germany's Armaments, Speech Delivered in the Reichstag, March 30, 1911., Current History: The European War. From the Beginning to March 1915. "Who Began the War, and Why?", https://www.gutenberg.org/files/16331/16331-h/16331-h.htm#SPEECHES_BY_KAISER_WILHELM_II. (12.3.2022).
- Speech from the Balcony of the Royal Palace, Berlin, July 31, 1914., WWI Document Archive, 1914 Documents, Wilhelm II's War Speeches, https://wwi.lib.byu.edu/index.php/Wilhelm_II's_War_Speeches. (3.2.2022).
- Speech From The Throne, Kaiser Wilhelm II., Opening Special Session of the Reichstag in White Room of the Royal Palace, Berlin, Aug. 4, https://www.gutenberg.org/files/16331/16331-h/16331-h.htm#SPEECHES_BY_KAISER_WILHELM_II. (12.3.2022).
- To the German Army And Navy, Proclamation by Kaiser Wilhelm II, Berlin, Schloss, Aug. 6, 1914., https://www.gutenberg.org/files/16331/16331-h/16331-h.htm#SPEECHES_BY_KAISER_WILHELM_II. (12.3.2022).
- Speech of Wilhelm II to the Guards at Potsdam, August 18, 1914., WWI Document Archive, 1914 Documents, Wilhelm II's War Speeches, https://wwi.lib.byu.edu/index.php/Wilhelm_II's_War_Speeches. (3.2.2022).
- Kaiser Wilhelm II Reflects On His Abdication (1922), Alpha History, <https://alphahistory.com/weimarrepublic/kaiser-wilhelm-ii-reflects-on-his-abdication-1922/>. (22.3.2022).

- Rede von Konrad Adenauer vor dem Europarat (Straßburg, 10. Dezember 1951), https://www.cvce.eu/en/obj/rede_von_konrad_adenauer_vor_dem_europarat_stra%C3%9Fburg_10_dezember_1951-de-0ea92ca7-2add-405e-9b03-047ab6e9b728.html. (28.2.2022).
- Rede von Konrad Adenauer vor dem Bundestag (Bonn, 7. Februar 1952), https://www.cvce.eu/en/obj/speech_by_konrad_adenauer_to_the_bundestag_bonn_7_february_1952-en-4b905344-a10b-4b12-9d3b-f7e1f3358702.html. (28.2.2022).
- Konrad Adenauer Federal Chancellor And Minister For Foreign Affairs Of The Federal Republic Of Germany Speech Made To The Assembly Thursday, 20 May 1954, Parliamentary Assembly, <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/Speeches/Speech-XML2HTML-EN.asp?SpeechID=3>. (12.3.2022).
- Ansprache des Bundeskanzlers, Konrad Adenauer, bei dem Empfang durch die Alliierten Hohen Kommissare (21. September 1949), DGDB, https://ghdi.ghi-dc.org/sub_document.cfm?document_id=2856#:~:text=In%20his%20speech%2C%20Adenauer%20reminded,through%20economic%20and%20political%20cooperation. (28.2.2022).
- Speech (extract) by Konrad Adenauer, Der Internationale Karlspreis zu Aachen Für die Einheit Europas, <https://www.karlspreis.de/en/laureates/konrad-adenauer-1954/speech-extract-by-konrad-adenauer>. (12.3.2022).
- Adenauer Addresses Bundestag On His Visit To Moscow (1955), British Pathé, <https://www.youtube.com/watch?v=mPQMby-SZCQ>. (12.3.2022).
- Konrad Adenauer - Rede im Bundestag 21.09.1949, <https://www.youtube.com/watch?v=gFaXB9KN0gs>. (29.3.2022).
- Statement about the Treaty on the Basis of Relations with the GDR, 7 November 1972, <https://www.willy-brandt-biography.com/historical-sources/significant-speeches/statement-treaty-basic-relations-gdr-1972/>. (7.2.2022).
- Erklärung von Bundeskanzler Willy Brandt zum Abschluss der Verhandlungen über einen Vertrag über die Grundlagen der Beziehungen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der DDR am 7. November 1972, https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2017/08/Erklaerung_Grundlagenvertrag_1972.pdf. (7.2.2022).
- Televised address from Warsaw on the German-Polish Treaty, 7 December 1970, <https://www.willy-brandt-biography.com/historical-sources/significant-speeches/german-polish-treaty-warsaw-1970/>. (7.2.2022).
- Fernsehansprache von Bundeskanzler Willy Brandt aus Warschau, 7. Dezember 1970, https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2017/08/Fernsehansprache_Willy_Brandt_Warschau_1970.pdf. (7.2.2022).
- Speech in front of Schöneberg Town Hall against construction of the Wall in Berlin, 16 August 1961, <https://www.willy-brandt-biography.com/historical->

[sources/significant-speeches/speech-in-front-of-schoeneberg-town-hall-1961/](#).
(7.2.2022).

Rede des Regierenden Bürgermeisters Willy Brandt bei der Kundgebung vor dem Rathaus
Schöneberg gegen den Mauerbau, 16. August 1961, [https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2017/08/Rede Brandt Mauerbau 1961.pdf](https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2017/08/Rede_Brandt_Mauerbau_1961.pdf).
(7.2.2022).

Bundeskanzler Willy Brandt Stiftung, <https://willy-brandt.de/en/willy-brandt/quotes-speeches-opinions/speeches/>. (7.2.2022).

Vortrag des Bundeskanzlers Willy Brandt zum Thema „Friedenspolitik in unserer Zeit“ in der
Universität Oslo am 11. Dezember 1971 anlässlich der Verleihung des
Friedensnobelpreises, https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2021/12/rede_nobelpreis_1971.pdf. (7.2.2022).

Speech to Berlin's SPD on the putsch in Czechoslovakia, 12 March 1948, <https://www.willy-brandt-biography.com/historical-sources/significant-speeches/speech-czechoslovakia-1948/>. (7.2.2022).

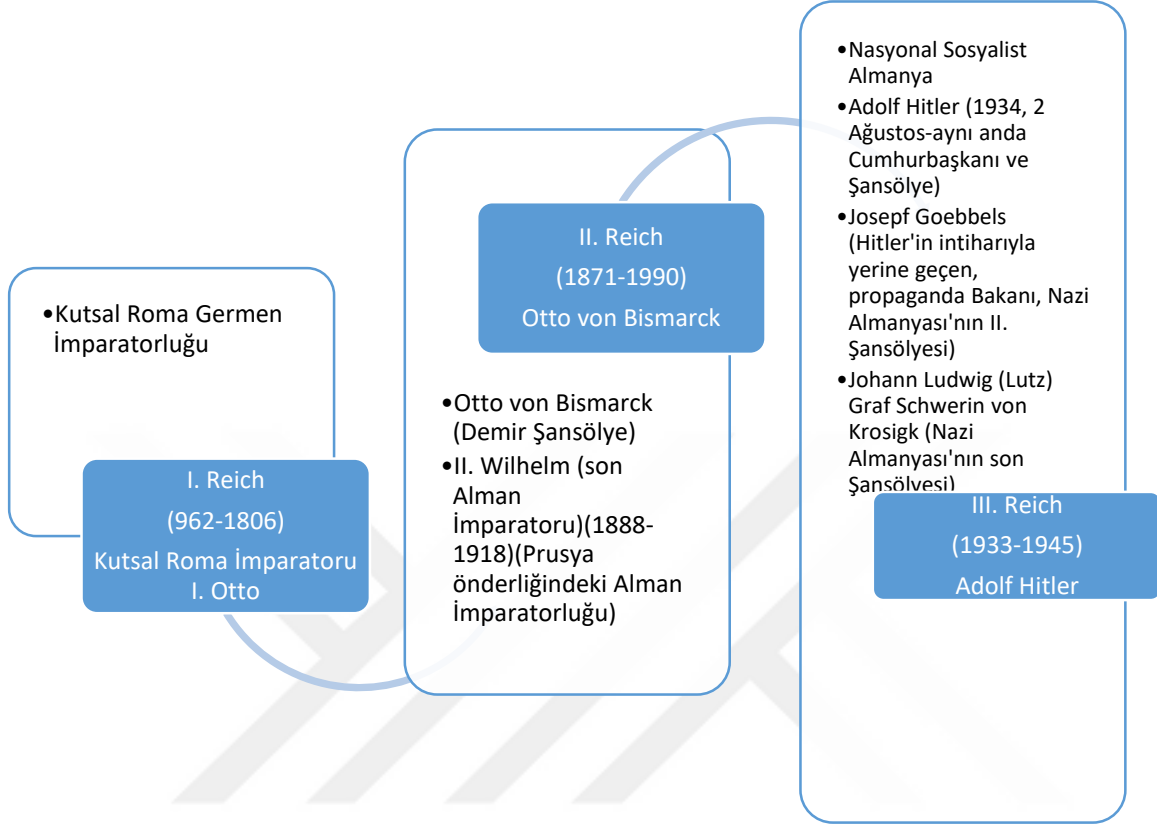
Rede des Vertreters des SPD-Parteivorstandes in Berlin, Willy Brandt, bei einer Konferenz
der Kreisvorstände der Berliner SPD zum kommunistischen Umsturz in der
Tschechoslowakei, 12. März 1948, [https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2016/01/Lehre Prag 1948.pdf](https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2016/01/Lehre_Prag_1948.pdf). (7.2.2022).

Abschiedsrede des Parteivorsitzenden Willy Brandt beim außerordentlichen Parteitag der
SPD in der Bonner Beethovenhalle am 14. Juni 1987, https://www.willy-brandt-biografie.de/wp-content/uploads/2019/09/WB_Abschiedsrede_1987.pdf. (7.2.2022).

1969-10-28 Willy Brandt: Wir wollen mehr Demokratie wagen [Historical Speeches TV],
<https://www.youtube.com/watch?v=-CitnLxutUY>. (29.3.2022).

6. EKLER

EK.1.

Şekil 69. I., II., III. Reich'a Genel Bakış

Kaynak: Yazar tarafından derlenerek oluşturulmuştur.

EK.2.**Tablo 4.** Almanya'nın Liderleri

The table provides a chronological list of the leaders of Germany from 1871.

Leaders of Germany	
Kaisers of the German Empire	
*Upon Hindenburg's death in 1934, the powers of the presidency were merged with those of the chancellor.	
**Chancellor from 1933 and Führer ("Leader") from 1934.	
***East Germany was governed by interim administrations from December 1989 until the two Germanys were reunited in October 1990.	
William I (of Prussia)	1871–88
Frederick III	1888
William II	1888–1918
Presidents of the Weimar Republic	
Friedrich Ebert	1919–25
Paul von Hindenburg	1925–33
Leaders of the Third Reich (National Socialist regime)	
Paul von Hindenburg*	1934
Adolf Hitler**	1933–45
Chancellors of the Federal Republic of Germany (West Germany)	
Konrad Adenauer	1949–63
Ludwig Erhard	1963–66
Kurt Georg Kiesinger	1966–69
Willy Brandt	1969–74
Helmut Schmidt	1974–82
Helmut Kohl	1982–90
First (or General) Secretaries of the Socialist Unity Party of the German Democratic Republic (East Germany)	
Walter Ulbricht	1950–71
Erich Honecker	1971–89
Egon Krenz***	1989
Chancellors of the Federal Republic of Germany (reunited Germany)	
Helmut Kohl	1990–98
Gerhard Schröder	1998–2005
Angela Merkel	2005–21
Olaf Scholz	2021–

Kaynak: Britannica, 2021.

EK. 3. Uzman Görüşü İçin Hazırlanan Tablo

Tablo 5. Uzman Görüşleri Örnek Tablo

Adı Soyadı:				
Akademik Ünvanı:				
Uzmanlık Alanı:				
Açıklama: İnsan ilişkilerinde savaş kaçınılmaz olarak nitelendiriliyorsa 3, sadece geçici bir anomali durumu olarak görülüyorsa 0 verilecektir. Buradan elde edilecek sonuçların, analiz nesnelere tamamlanması ne derece temsil ettiğini saptamak adına aritmetik ortalaması alınarak, liderlerin söylemlerine yansıyan tutarlı bir stratejik kültürün bulunup bulunmadığı, bir stratejik kültür tercih sınıflandırmasının oluşup oluşmadığı ve ilgili dönemde Almanya'nın hangi tür stratejik tercihte bulunma olasılığının daha yüksek olduğu ortaya koyulmaya çalışılacaktır.				
Sıra Numarası	Konuşma Metni	Johnston Stratejik Kültür Paradigmasının 3 temel varsayımı (Puanlama: Varsayıma şiddetli vurgu varsa 3, ortalama vurgu 2, az vurgu 1, yoksa 0 olarak puanlayınız)		
		Savaşın İnsan ilişkilerindeki Rolü	Çatışmanın Doğası	Güç kullanımının faydası
1.1.A.	Silahlı bir darbe ile iktidarı elde etmek için çalışmak yerine, burunlarımızı tutup Katolik ve Marksist üyelere karşı Reichstag'a girmek zorunda kalacağız.			
1.1.B.	Onları geride bırakmak, onları alt etmekten daha uzun sürer, en azından sonuç kendi anayasaları tarafından garanti edilecektir.			
1.1.C.	-			
1.2.A.	Almanya'da bir savaş çıkması durumunda, nüfusun yarısından fazlası ya az çok pasifist olan ya da savunma ve askerî konulara bilinçli olarak düşman olan insanlardan oluşur.			
1.2.B.	Almanya'nın şu anki durumunda savaştığı bir savaş, en başından itibaren tüm ulusu, iç cephe söz konusu olduğunda, Dünya Savaşı'ndaki benzer olaylarla karşılaştırılmayacak bir sinir testine tabi tutacaktır.			

1.2.C.	Bu nedenle, siyasi ve askerî stratejistlerimiz Alman yeniden silahlanmasını teknik veya örgütsel bir mesele olarak görürken, herhangi bir yeniden silahlanmanın önkoşulunu yeni bir Alman ulusal akıl ve irade birliğinin yaratılması olarak görüyorum.			
1.3.A	Büyük Almanya'nın kuruluşu büyük bir siyasi başarıydı, ancak siyasi liderliğin bir blöfü ile başarıldığı için askerî açıdan sorgulanabilirdi.			
1.3.B	Ben siyasi hazırlıkları yaptıktan sonra askerînin yolu belli olur.			
1.3.C	Orduyu kanıtlamak gerekiyor.			
1.4.A	O zaman bir sonraki adımın içeride yeniden silahlanma olması gerektiği ve bu, yurtdışından izin alınmadan baştan planlandı, ancak elbette ilk günden itibaren bu yeniden silahlanmanın kapsamı hakkında kesin bir genel bakış elde edilemezdi.			
1.4.B	Belli bir seyirden sonra, bu silahlanmanın belli bir döneminden sonra Almanya'nın silahlanma özgürlüğünü dünyaya çok büyük bir risk olarak ilan etmek zorunda kalacağı da açıktı.			
1.4.C	Alman siyasi ve özellikle askerî-politik konumunu daha da güçlendirmek için Avusturya ve Çekoslovak sorunlarının çözülmesi gerektiği de oldukça açıktı.			
1.5.A	Avrupa'nın içindeki ve dışındaki uluslararası Maliye-Yahudi, dünya halklarını bir kez daha dünya savaşına sokmayı başarır, sonuç dünyanın Bolşevikleşmesi ve dolayısıyla Avrupa'da bir Yahudi zaferi değil, Yahudi ırkının yok			

	edilmesi olacaktır.			
1.5.B	[Dünyanın] halkları, Nasyonal Sosyalizm altındaki Almanya'nın diğer halkların düşmanlığını arzulamadığını yakında anlayacak.			
1.5.C	-			
1.6.A	Şunu söyleyeyim ki, düşmanlarımız bu üç yıllık savaşta en az bir başarı elde etmiş olsaydı, o zaman onlarla konuşmak kesinlikle imkânsız olurdu, çünkü artık burada yeryüzünde değil, bulutlarda, kibirden şişmiş olarak yüzeceklerdi.			
1.6.B	İlk hedef, düşmandan son büyük ekmek sepetini almaktır.			
1.6.C	Yedinci olarak söyleyebilirim ki, bundan sonraki görevimiz, doğal olarak şu anda işgal ettiğimiz bu devasa alanın organizasyonu olacaktır.			
1.7.A	Dış dünya, revizyonlarımızı sadece baskı yoluyla gerçekleştirmeye çalıştığımızı söylediğinde bu bir yalandır.			
1.7.B	İmkânsız bir pozisyonun barışçıl revizyonla temizlenmesini talep etmek ve aynı zamanda barışçıl revizyonu sürekli reddetmek imkânsızdır.			
1.7.C	Hava kuvvetlerime kendisini askerî hedeflere yönelik saldırılarla sınırlamasını emrettim.			
ORTALAMA 1. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
2.1.A	Sadece bu değil, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden ve Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra, uluslararası hukuk ve toprak bütünlüğü ilkesi, yani barış içinde bir arada yaşamının temel ilkeleri, Avrupa'nın ortasında açıkça çiğneniyor ve			

	geri çekiliyoruz.			
2.1.B	Almanya'daki her Yahudi tesisinin polis tarafından korunması gerektiğini, sağdan ve soldan gelen aşırılığın, anti-Semitizm ve yabancı düşmanlığının ülkemizdeki insanlar için bir tehdit olduğunu kabul etmemeliyiz.			
2.1.C	1989 ve 1990 olayları burada bize yardımcı olabilir, özgürlüğün baskıya karşı zaferini temsil ederler.			
2.2.A	Batılı ortakların dayanışması ve gücü sayesinde Soğuk Savaş'ın 1990'da sona erdiğini ve özellikle transatlantik iş birliği başta olmak üzere değer temelli iş birliğinin hedeflerine ulaştığını deneyimledik.			
2.2.B	Başa çıkmamız gereken asimetrik tehditler var, özellikle 11 Eylül 2001'de başlayan İslamcı terörden, İç savaşıardan, nüfus artışından ve iklim değişikliğinden kaynaklanan yeni çatışmalar var.			
2.2.C	Sadece askerî yetenekleri değil, aynı zamanda kalkınma politikasını ve iyi yönetişimi de içerebilen ağ bağlantılı bir yaklaşım tasarlama fırsatına sahip olabilmemiz için Avrupa Birliği içinde liderliğe ihtiyacımız var.			
2.3.A	Almanya ve Fransa, orada Almanya'da güvenlik yoksa Fransa'da güvenlik olmadığını bilerek birlikte duruyorlar.			
2.3.B	Hoşgörüsüzlüğe karşı önlem almazlarsa, özgürlük ve hoşgörü kendi mezar kazıcılarıdır.			
2.3.C	Uzun vadede sadece demokrasi bir yaşam ilkesi olarak yardımcı olur.			
2.4.A	Özgürlük, hukukun üstünlüğü ve insan onuru, eylemlerimizin kılavuz ilkeleridir.			
2.4.B	Amerika Birleşik Devletleri gibi bir güç için bile, bugün hiç kimsenin müttefikleri olmadan,			

	hatta siyasi destek olmadan sorunları tek başına çözemeyeceği açıktır.			
2.4.C	Uluslararası düzeyde, güvenlik mimarisi daha fazla ağı bağlanmalı ve kriz yönetimi araçları daha iyi koordine edilmelidir.			
2.5.A	Belediye idareleri, ilgili bölgesel koşullara aşınadır ve yerel nüfusun çıkarlarına yöneliktir.			
2.5.B	Şimdi odak noktası entegrasyon sorularıdır.			
2.5.C	Üye Devletlerden meslektaşlarımla yaptığım birçok görüşmede, Avrupa'nın bir barış ve güvenlik projesi olduğuna dair hiçbir şüphe olmadığını ve bunun bir refah projesi olmasını sağlamak için çalışmamız gerektiğini fark ettim.			
2.6.A	Biz Almanlar, savaş sonrası Avrupa düzenine barış, özgürlük ve refah dolu bir yaşam borçluyuz.			
2.6.B	Bu yaklaşım, açıkça sözde hibrit tehditlere tepkiyi, yani Rusya'nın Ukrayna'da kullandığına benzer senaryoları ve savaş ile barış arasındaki klasik sınırların kasten bulanıklaştırıldığı senaryoları içerir.			
2.6.C	Almanya, ortakları ve müttefikleriyle birlikte, askerî araçların tek başına sürdürülebilir çözümler sağlayamayacağını her zaman bilerek, bu sorumluluğa ve sürekli değişen görevlere göğüs germektedir.			
2.7.A	İttifak'ın savunma ve caydırıcılık kabiliyetini güvence altına almak ve güçlendirmek için İttifak'ın önlemleri uygulandı.			
2.7.B	Ayrıca, örneğin sınır ötesi askerî hareketliliğin geliştirilmesi gibi amiral gemisi projeler ve yapılandırılmış askerî iş birliği gerçeği yoluyla NATO ve AB arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesini ve			

	yoğunlaştırılmasını bekliyoruz.			
2.7.C	NATO ve AB, uluslararası iş birliğinin eşit derecede temel taşlarıdır.			
ORTALAMA 2. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
3.1.A	Ekonomik ve sosyal alanlarda da ertelenemeyecek değişiklikler, Reich'ı ve ekonomik hayatını mahvetmeden, ancak geniş askerî parlamenter danışma ve karar alma yolunda öne çıkarılabilir.			
3.1.B	Devrim, eski güçlerin başarısız politikalarının ve militaristlerin uçarı küstahlığının Alman halkını sürüklediği sefaletin sorumluluğunu reddediyor.			
3.1.C	Savaşta her şeyini kaybeden ve hiçbir şey kaybetmekten korkan milyonlara Almanya'nın kaybedecek bir şeyi olmadığına inananlar katılırsa, çaresizlik taktiği karşı konulmaz hale gelecektir.			
3.2.A	Devrim, eski otokrasinin kötülüklerinin ve ordunun küstahlığının Alman halkının içine attığı sefaletin sorumluluğunu reddediyor.			
3.2.B	Savaşta her şeyini kaybeden ve daha fazlasını kaybetmekten korkan milyonlara, Almanya'nın kaybedecek bir şeyi olmadığına inananlar da eklenseydi, o zaman çaresizlik taktikleri karşı konulmaz bir şekilde galip gelirdi.			
3.2.C	Sadece ekonomik hayatımızı geliştirmek için büyük bir birleşik olasılık - politik olarak yetenekli, güçlü, tek bir Almanya - halkımızın geleceğini güvence altına alabilir.			
3.3.A	Özgürlük ve adalet ikiz kardeşler.			
3.3.B	Halklar arasında şiddet ilkesinden resmen vazgeçtik; orada da adaletin ve özgürlüğün uygulanmasını istiyoruz.			
3.3.C	Alman ulusunun kendi kaderini tayin hakkını güvence altına alan			

	barışı kazanmak, tüm Alman erkek ve kadınların siyasi eşitliğini koşulsuz olarak güvence altına alan anayasayı geliştirmek ve korumak, Alman halkı için iş ve ekmek yaratmak, tüm ekonomik yaşamını kendi içinde örgütlemek; öyle ki özgürlük dilencilerin özgürlüğüne değil, kültür özgürlüğüne dönüşecek.			
3.4.A	Bu ruhla, kendi payıma Anayasa'yı desteklememe, derinleştirmeme ve korumama izin verin.			
3.4.B	Anayasamızın özü her şeyden önce özgürlük, tüm insanlar için özgürlük olmalıdır.			
3.4.C	Güveniniz bana, Alman halkının yeni yaşam ilkesini itiraf etme ve tanıklık etme konusunda her zaman ilk olmam için güç verecek: Özgürlük, adalet ve sosyal refah için!			
3.5.A	Olaylar bizim gücümüzden daha güçlüydü, sosyalizm hala iradesini ortaya koyacak kadar güçlü değildi.			
3.5.B	Böylece ekonomik çatışmalar siyasi çatışmalara, devam eden devasa silahlanma artışlarına ve nihayet dünya savaşına yol açtı.			
3.5.C	-			
3.6.A	Kaiser tahttan çekilmezse, toplumsal devrim kaçınılmazdır.			
3.6.B	Ama ben [devrim] istemiyorum, hatta ondan günah gibi nefret ediyorum.			
3.6.C	-			
3.7.A	Güveniniz bana Alman halkının yeni temel düsturuna tanıklık etme konusunda her zaman ilk olma gücü verecek: özgürlük, adalet ve sosyal refah için!			
3.7.B	-			
3.7.C	-			
ORTALAMA 3. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
4.1.A	Bir daha asla savaş onların düsturu haline gelmedi, bu deneyimden yeni bir şey			

	doğmalıydı ve doğmalıydı ve bu yüzden barışçıl, özgür, sosyal ve adil bir Almanya için savaştılar.			
4.1.B	Hepsinden önemlisi, çatışmalar ne kadar karmaşık ve katı olursa olsun akıllıca politikalarla çözülebilir.			
4.1.C	Bugün siyasi sorumluluk taşıyan herkes için bir yükümlülüktür barış, istikrar ve güvenliği sağlamak için iş birliği, güven inşa etme ve yumuşama politikası.			
4.2.A	Görevimiz ülkemizi tamamen modernize etmek ve ülke seçmenlerindeki reform birikimini aşmak olacaktır.			
4.2.B	Her şeyden önce iç güvenlik için ekonomik istikrar ve gelişmeden yanayım ama her şeyden önce dış politikanın devamlılığında yanayım.			
4.2.C	En önemli hedefim sevgili dostlar kitlesel işsizlik belasıyla mücadele.			
4.3.A	Federal Hükümet, askerî güce başvurmanın son yıllarda uluslararası ilişkilerde yeniden zemin kazanmasını artan bir endişeyle izliyor.			
4.3.B	Temel insan haklarının korunması söz konusu olduğunda, barış ve çatışmaların barışçıl çözümü için çalışmanın en önemli kaygı olduğunu biliyor ve Papa II Hazretleri ile aynı fikirdeyim.			
4.3.C	Bu haklara saygı duyulduğunda barış olasılığının arttığı ve silahlı çatışmaların önlenmesine ve sona erdirilmesine yardımcı olmak için her türlü çabayı göstermeye devam edeceği görüşünü paylaşıyor.			
4.4.A	Auschwitz'in kurtarılmasından sonra bile, Nasyonal Sosyalizmin nihai çöküşüne kadar Belsen, Buchenwald ve başka yerlerde öldürme devam etti ve hatırlamamız gerekenden daha			

	fazla, Almanya adına Yahudilere yapılanları da hatırlamalıyız: SS lideri Himmler'in -ve onunla birlikte propagandasını yaptığı gibi onun dini ve kültürü ile "bütün bir halkı yeryüzünden silmek".			
4.4.B	Topluluğumuzun demokrasi, hoşgörü ve hukukun üstünlüğü vaadinde demirlenmesi, birleşik, barışçıl bir Avrupa'ya ait olmamız, barbarlığın tekrarını önlemek için güçlü savunmalardır.			
4.4.C	Gaz odaları ve krematoryumlar gibi, Auschwitz'in "Rampa"sı da bize kozmopolit, hoşgörülü bir Almanya yaratma ve sürdürme çabamızdan vazgeçmememiz gerektiğini hatırlatıyor.			
4.5.A	Açık sınırların, açık pazarların ve komşularımızın kültürleriyle canlı alışverişin tadını çıkarıyoruz.			
4.5.B	Avrupa bize barış ve refah içinde eşsiz bir gelişme şansı vermiş ve ülkemizin milli birliğini sağlamıştır.			
4.5.C	Bugün azınlıklara ya da başka kökenlere sahip insanlara karşı adaletsizlik ve şiddet işlenirken görmezden gelmek kadar, geçmişle kesin bir sınır çizgisi olmamalı.			
4.6.A	İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanlar, en azından faşizmin korkunç suçlarının hatırası ve faşizmin savaşta yarattığı yıkıntılar göz önüne alındığında, Avrupalıları ikna etti.			
4.6.B	Siyasi istikrarın garantisi, yeni finansal mimari uygulandığında bu Avrupa'nın bir krize girmemesidir.			
4.6.C	Avrupa'nın ekonomik, sosyal ve ayrıca dış ve güvenlik politikası istikrarı yeri olarak uzun vadede bu devletler ve halklar olmadan mümkün değildir.			
4.7.A	Sevgili dostlar ve bugün biz			

	kesinlikle oybirliğiyle karar verecek, siyasi güce ihtiyacımız var, tam olarak bu yüzden yönetmek istiyoruz ve bu yüzden her şeyin açık ve gerçek olmasına izin veriyoruz ve bu yüzden federal bir şansölye Martin Schulz'u bunun için savaşması gereken, hala savaşan kişi istiyoruz.			
4.7.B	Çünkü biliyoruz ki bir güvenlik politikası sadece ordu ve polis unsurlarını içermekle kalmaz, aynı zamanda BM'nin kökleri de olmalıdır.			
4.7.C	Sevgili dostlar, hiç şüphe yok çünkü Avrupa iş birliği, şimdiye kadar çok daha derinleşti, şu anda her zamankinden daha gerekli, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ne ve hepsinden önemlisi şu anda ve orada neler olduğuna baktığımızda, ABD'de neler olduğunu açıkça eleştirmek zorundasınız			
ORTALAMA 4. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
5.1.A	Avrupa'nın demokratik halkları ailesine kabul edilmemizle, biz Almanlar, 1949 Temel Yasası'nın bizim için çizdiği yola, yani birleşik bir Avrupa'nın eşit bir üyesi olarak dünya barışına hizmet etmeye başladık.			
5.1.B	Ne de olsa gelecekteki Avrupa entegrasyonuna kesin katılımımız, tüm komşularımızın ve ortaklarımızın onayıyla, barış ve özgürlük içinde Alman birliğinin yeniden kurulması için bir güven temeli oluşturdu.			
5.1.C	Bayanlar ve baylar, radikal değişimin yılı olan 1989, Fransız Devrimi'nden 200 yıl sonra, özgürlük ve demokrasi ideallerinin insan ve yurttaşlık haklarının muazzam tarihsel güçlerinden ve dinamiklerinden hiçbirini kaybetmediğini gösterdi.			
5.2.A	Birincisi, Avrupa entegrasyon			

	politikası 21. yüzyılda bir savaş ve barış meselesidir.			
5.2.B	Güvenlikten bahsettiğimizde genellikle dış güvenlikten bahsediyoruz, ancak dış güvenlik ancak ülkelerimizin iç güvenliği garanti edildiğinde mümkündür.			
5.2.C	Biz Almanlar, Almanya'nın birleşmesi ve Avrupa entegrasyonunun aynı madalyonun iki yüzü olduğunu çok iyi farkındayız.			
5.3.A	Birincisi: Alman tarihinin ve bunun sonucunda ortaya çıkan ahlaki ve siyasi sorumluluğun bilincinde olan birleşik bir Almanya, barışçıl Avrupa düzeninin temel taşı olacaktır.			
5.3.B	Çatışma günlerinden kalma modası geçmiş düşmanca klişeler, geriye dönük milliyetçilikler tarafından değiştirilmemelidir.			
5.3.C	Üstesinden gelinen ideolojik uçurumlar, toplumsal bölünmeler tarafından tehlikeli bir şekilde yeniden açılmamalıdır.			
5.4.A	Nefret ve şiddet, adaletsizlik ve sınır dışı etme kısır döngüsünü kırmak ve Almanlar ve Polonyalılar arasında yeni anlayış ve uzlaşma, komşuluk ve iş birliği köprüleri kurmak istiyoruz.			
5.4.B	Şehrin batı kısmının özgürlüğünü ve yaşayabilirliğini korumak ve çekiciliğini ve karizmasını teşvik etmek temel görevlerimizden biri olmaya devam ediyor.			
5.4.C	Doğu Almanya'daki gelişmeler Berlin'i de zorluyor. Daha fazla seyahat özgürlüğü, Berlin'in batı kesimini, Doğu Almanya'dan ve şehrin doğu kesiminden gelen çok daha fazla ziyaretçi için - yalnızca turistler için değil, aynı zamanda yardım arayan insanlar için de - çekici bir yer haline getirecek.			
5.5.A	NATO'yu doğuya doğru			

	genişletmek ve aynı zamanda Rusya ve Ukrayna ile tüm taraflarca kabul edilebilir, sağlam ve açık bir güvenlik ortaklığı kurmak istiyoruz, çünkü askerî güvenlik alanında da yeni duvarlar inşa etmek istemiyoruz.			
5.5.B	Barışı ve özgürlüğü korumak istiyorsak, birleşik bir Avrupa'ya giden süreci geri döndürülemez hale getirmeliyiz.			
5.5.C	Hem günlük siyasi faaliyetlerimizde hem de kültürel olarak tekdüzelik ve canlı çeşitlilik arasındaki çatışmadan yararlanıyoruz.			
5.6.A	Dünya siyasetinde bir piyon olmak istemiyorsak, güçlü bir Avrupa'ya ihtiyacımız var.			
5.6.B	Avrupa Birliği'nin çıkarları, sınırların engellenmeden aşıldığı, fikirlerin ve fikirlerin serbestçe değiş tokuş edildiği her yerde, insanların bir araya gelebileceği yerde, güvensizlik ve düşmanlığın uzun vadede hiçbir şansı yoktur.			
5.6.C	Avrupa'da kalıcı ve güvenli bir barış için en iyi garanti, insanların özgürlüğüdür ve öyle kalacaktır.			
5.7.A	Yeni yılın eşğinde ekonomik veriler güven veriyor.			
5.7.B	Euro güçlü bir para birimi olacak ve bu koalisyonadaki herkesin yararına Avrupa ve alman ekonomisini güçlendirecek.			
5.7.C	-			
ORTALAMA 5. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
6.1.A	Dünya çapındaki askerî silahlanmanın insanlık için bir sorun haline gelmesinden bu yana yarım yüzyıl geçti; O zamanlar atom silahına sahip beş ülke vardı ve şimdi bu sayı en az sekize çıktı, diğer ülkeler ise eşikte duruyor.			
6.1.B	Ve bu arada, aralarında binlerce farklı teröristin de bulunduğu,			

	iktidar ideolojisi tarafından kör edilmiş insanların eline binlerce silah geçti.			
6.1.C	Ancak şunu da eklemeliyim: Refah devletinin tehlikeye girmesi durumunda, Avrupa uluslarının demokrasilerine ilişkin toptan anlaşmaları tehlikeye girer			
6.2.A	Hem enflasyon işsizlik konusunda hem de ekonomimizi daha hızlı hareket ettirmeye çalışmak için hala yapacak çok şeyimiz olduğunu kabul ettiğimizi duyduğuma gerçekten çok sevindim.			
6.2.B	Şu anda siyasi olarak diplomatik olarak akıllıca bir karar olduğunu ve silahların sınırlandırılması konusundaki ortak arzumuzun çerçevesini düşünüyoruz ve şimdi herhangi bir karar almaya gerek yok.			
6.2.C	-			
6.3.A	Avrupa Konseyi'ne girmenin özgürlük ve demokrasinin tanınmasını gerektirdiği gerçeği - Fransa Cumhurbaşkanı'nın bu yerde söylediği gibi, "İnsan haklarını ve temel özgürlükleri tanımayan ve güvence altına almayan hiçbir devlet buraya giremez"- olmuştur ve nispeten genç Alman demokrasimiz için bir taahhüttür.			
6.3.B	Doğu-Batı bölünmesine rağmen, Avrupa otuz yılı aşkın bir süredir savaş yaşamadıysa ve burada gerçekçi ve etkili bir yumuşama politikası izleyebiliyorsak, bunu bir yandan kesinlikle çok sayıda ittifaka borçluyuz.			
6.3.C	Hiçbir terörist bizi anayasallığı ve demokrasiyi feda etmeye zorlayamaz.			
6.4.A	Siyasetin bir güç ve çıkarlar oyunundan daha fazlası olduğunu, siyasetin ahlaki bir temele ve ahlaki bir yönelime ihtiyacı olduğunu açıkça			

	görüyoruz.			
6.4.B	Suçlu değiliz ama suçluluğun siyasi mirasını taşımak zorundayız ve beyler, geleceği şansa bırakmamak, onu cesaret ve sağduyuyla şekillendirmek için sorumluluğumuz artıyor, hiçbir genç Alman kendi yaşındaki Polonyalı bir adamla karşılaştığında kendini özgür hissetmemeli.			
6.4.C	Hitler'in ilk kurbanlarının Almanlar olduğunu ve Hitler'in sonuna kadar artan sayıda Alman'ın onun diktatörlüğünün kurbanı olduğunu hatırlarsam, en çok onlar yüzünden en çok acı çekenler daha iyi anlaşılır.			
6.5.A	Avrupa topluluğu hakkında da bir şey söylememe izin verin, çünkü bu hemen hemen tüm İngiliz gazeteleri tarafından öngörüldüğü için değil, bunun üzerine söz söylemek zorundayım çünkü bu arzuyu bastırırsam ülkemde partimin çıkarlarına ve beklentilerine hizmet etmem.			
6.5.B	Dayanışmadan bahsediyorsan bunu tart.			
6.5.C	-			
6.6.A	Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti, yıllardır dünya çapındaki yumuşama sürecine ve barışın güvence altına alınmasına aktif olarak katkıda bulunuyor.			
6.6.B	Federal Almanya Cumhuriyeti, siyasetinin temeli olarak her zaman kuvvet kullanımından veya kuvvet kullanma tehdidinden feragat etmiştir.			
6.6.C	Amaç Avrupalıları savaş korkusundan kurtarmak, silahlanma maliyetlerini azaltmak ve aynı zamanda güç dengesini korumak olmalıdır.			
6.7.A	Ona bunun Almanlar tarafından kabul edilmeyeceğini, olmayacağını, olamayacağını ve devam etmelerini engellemek için Batı yakasındaki Müttefikleri			

	cehenneme çevireceğimi söyledim.			
6.7.B	İttifak ve NATO iki farklı şeydir.			
6.7.C	Vietnam veya diğer konular hakkında bir tartışmanız olabilir ve bunun hakkında konuşabiliriz, ancak Avrupa'nın savunması ve Avrupa'yı savunma stratejisi, diplomatik, askerî ve büyük strateji ile ilgili olarak ne olduğu, ne yapıldığı hakkında hiçbir şüphem yok.			
ORTALAMA 6. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
7.1.A	Belirsiz ve muğlak önerilerde bulunan herhangi biri, bir arabulucu olmaktan çok, kolaylıkla barışı bozan biri haline gelebilir.			
7.1.B	İnsanlar insan, Devletler de Devlet olduğu sürece silahsızlanma sorunu çözülemez.			
7.1.C	Bir ulus, savunma güçlerine dünyada yolunu bulabilmesi için yeterince harcamazsa veya harcamazsa, o zaman tekrar ikinci sıraya düşer.			
7.2.A	Son ana kadarki çabalarım, karşıtlarımızı akla getirmede ve barışı korumada başarılı olmazsa, Tanrı'nın yardımıyla kılıcı kullanabiliriz, böylece onu tekrar onurla kınına sokabiliriz.			
7.2.B	Savaş, Alman halkının muazzam fedakarlıklarını gerektirecek, ancak düşmana Almanya'ya saldırmanın ne demek olduğunu göstereceğiz.			
7.2.C	Kiliselere gidin, Tanrı'nın önünde diz çökün ve cesur ordumuz için O'ndan yardım dileyin.			
7.3.A	Avrupa milletlerini büyük güçler arasında bir savaştan kurtarmak için son birkaç yılın baskı ve kargaşasında birinci sırada ne kadar yorulmadan çabaladığımızı dünya tanık oldu.			
7.3.B	Sadece bir müttefik olarak görevimiz bizi Avusturya-Macaristan tarafına çağırarakla			

	kalmıyor, aynı zamanda iki krallığın eski kültür topluluğunu ve dünyadaki kendi konumumuzu düşman güçlerin saldırılarına karşı savunmak gibi güçlü bir görev de bize düşüyor.			
7.3.C	Alman İmparatorluğu'nun halklarına ve ırklarına, barışçıl emekle yarattığımız müttefikimizle kardeşçe iş birliği içinde, tüm güçleriyle savunmaya çağırıyorum.			
7.4.A	Kılıç karar vermeli.			
7.4.B	Kusursuz barışın ortasında düşman bizi şaşırtıyor. Bu nedenle silahlara!			
7.4.C	İnsan ve atın son nefesine kadar direneceğiz ve bir düşman dünyasına karşı bile mücadele edeceğiz.			
7.5.A	Üç kırk yıllık barıştan sonra Alman erkeklerini silahlanmaya çağırıyorum.			
7.5.B	Alman halkında eski savaş ruhunun hala yaşadığına inanıyorum, düşmanla karşılaştığı her yerde boğuşan o güçlü savaş ruhunun bedeli ne olursa olsun, düşmanlarımızın her zaman terörü ve korkusu olmuştur.			
7.5.C	Alman askerleri, size güveniyorum!			
7.6.A	Bugün herkes silahlarımızın zaferi için dua etmek için toplandı, çünkü şimdi bu yemin kanın son damlasına kadar kanıtlanmalı.			
7.6.B	Eski ünümüz, Alman halkına ve onların kılıcına bir çağrıdır. Ve tüm Alman ulusu son adama kadar kılıcı kavradı ve böylece, Tanrı'nın yardımıyla onlarca yıldır kınında sakladığım kılıcı çekiyorum.			
7.6.C	Ordumuz için üç şerefe!			
7.7.A	Öte yandan, düşmanlarımız, Almanya'ya kalıcı bir barış sağlamak için benimle çalışmak istemediklerini açıkladılar ve ayrıca kendi Hükümetimin, iç			

	savaşın ancak benim yabancı topraklara gitmemle önlenebileceğine dair açıklaması da vardı.			
7.7.B	Bu mücadelede kişisel olan her şeyi bir kenara bıraktım. Böyle yaparak sevgili Anavatanımın çıkarlarına en iyi şekilde hizmet ettiğim inancıyla kendimi ve tahtımı bilinçli olarak feda ettim.			
7.7.C	Ayrılmam bize ne daha iyi ateşkes koşulları ne de daha iyi barış koşulları getirdi; ne de iç savaşı engelledi - tam tersine, ordunun ve milletin dağılmasını en tehlikeli şekilde hızlandırdı ve yoğunlaştırdı.			
ORTALAMA 7. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
8.1.A	Askerî-teknik planın kendisi, Avrupa'nın fiili siyasi entegrasyonuna kesin bir katkı yapmamızı gerekli kıldı.			
8.1.B	Acı, yaşamı tehdit eden bir deneyim, halkımıza, bu kültürün hayatta kalması için Batı kültürünü korumak, geliştirmek ve savunmak için tüm güçlerin kullanılması gerektiğini öğretti.			
8.1.C	Tek bir orduda bir arada büyüyen farklı ulusların nüfusundan beklediğimiz olağanüstü önyargılardan tamamen ayrı olarak, teçhizatın standardizasyonu silah üretiminin millileştirilmesini kolaylaştıracaktır.			
8.2.A	Batılı Müttefiklerin Almanya'ya yönelik izleyecekleri politikaya bakışlarında bir değişiklik, önce yavaş ve kademeli olarak, ardından Sovyet Rusya'nın yayılcı politikası giderek daha belirgin hale geldikçe daha hızlı gerçekleşti.			
8.2.B	Evrensel zorunlu askerlik demokrasinin meşru çocuğudur.			
8.2.C	Barış ve özgürlük istiyoruz, kölelik istemiyoruz, kendimiz ve bir bütün olarak Almanya için			

	barış ve özgürlük istiyoruz ve benim kesin inancıma ve olaylara tarafsız bakan her Almanın kanaatine göre, totaliter Sovyet Rusya'nın bu sürekli devam eden politikasından hepimiz için tek bir kurtuluş var, kendimizi Sovyet Rusya'nın kabul edeceği kadar güçlü kılmak.			
8.3.A	Avrupa'da, Berlin Konferansı her iki tarafta tam bir katılığa yol açmış ve bizim yaşam biçimimizi tehdit eden Güçlerin sınırlarını özgürlüğe açmaya hazır olmadıklarını, bunun yerine sadece kendi yetki alanlarını genişletmekle ilgilendiklerini göstermiştir.			
8.3.B	Bu Kıtanın kontrolünü kim ele geçirirse, askerî çabalara başvurmaya gerek kalmadan bu çatışmayı kazanmış olacaktır.			
8.3.C	Bugün diğer milletleri boyunduruk altına almak için var olan yollar ve araçlar çok çeşitlidir; Açık askerî saldırganlık, aralarında en ilkel olanıdır.			
8.4.A	1945 felaketini takip eden dört yıl boyunca, yasama ve yürütme gücü büyük ölçüde işgal güçlerine verilmişti.			
8.4.B	Müttefik güçlerin işgal kanununu liberal ve cömert bir şekilde uygulama yollarını net olarak göreceği bir atmosfer yaratmak için üzerimize düşeni yapacağız; ancak bu şekilde Alman halkı tam özgürlüğe kavuşabilecektir.			
8.4.C	Avrupa'da barışı tesis etmek istiyorsak, Federal Hükümet'in görüşüne göre bunu ancak tamamen yeni yöntemlerle çalışarak başarabiliriz; İlk meyvelerini Strasbourg'da vermiş olan bir Avrupa federasyonu çabalarında bunu yapma fırsatlarını görüyoruz.			
8.5.A	Güçlü bir Avrupa kamuoyu aracılığıyla politikacılar,			

	parlamenteler ve hükümet üzerinde etki sahibi olmak; bu şekilde kendi geleceğimizi güvence altına alıyoruz.			
8.5.B	Bunu, her iki tarafta da çok fazla felaketin yaşandığı sınırların ötesindeki Avrupalı ortaklarımıza olduğu kadar Almanlara da sesleniyorum.			
8.5.C	-			
8.6.A	Avrupa entegrasyonu için çabalarınız özgürlüğün savunulmasına izin vermeyecek, daha ziyade federal cumhuriyet ile Sovyetler Birliği arasındaki diplomatik ilişkilerin kurulmasını yoğunlaştıracak, bu nedenle federal cumhuriyetin batıya girdikten sonra olduğu gibi bilgi çıkarlarıyla çelişmemektedir.			
8.6.B	Daha fazla insanın etkin bir şekilde rahatlaması için güvenliği ileten gerçek bir güvenlik sistemi gerekli, Almanya'nın bölünmesine dayanan tüm ilgili güvenlik sistemi imkânsız.			
8.6.C	-			
8.7.A	Almanya'nın bölünmesi bir gün tekrar ortadan kalkacağına dair kesin inancımız bu ortadan kalkmadığı takdirde Avrupa'da barış olmayacağından korkuyorum.			
8.7.B	Almanya'nın bu bölünmesine muzaffer güçler arasında ortaya çıkan gerilimler neden oldu bu gerilimler de geçer umarız O zaman yeniden birleşme, doğu bölgesindeki kardeşlerimizle yeniden birleşmenin ve kazanmanın önünde hiçbir şey duramaz.			
8.7.C	-			
ORTALAMA 8. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				
9.1.A	Bu anlaşmayla, Doğu Almanya ile aramızdaki ilişkinin yıllardır donmuş olduğu buzu kırıyoruz; Eşitlik temelinde kapsamlı bir iş birliğine başlayacağız.			

9.1.B	Dört Güç, haklarının ve sorumluluklarının etkilenmeden kalacağı bir bildiri üzerinde anlaşılabilir; Bunlar, bir barış anlaşmasının olmadığı ve federal hükümetin - ama aynı zamanda Federal Meclis'teki tüm partilerin - tüm Alman halkının kendi kaderini tayin hakkını gerçekleştirme hedefine bağlı olduğunun bir ifadesidir.			
9.1.C	Anlaşma yürürlüğe girdiğinde, özellikle sınıra yakın bölgede birçok insan için büyük bir deneyim yaşanacak.			
9.2.A	Geleceğe bakmalı ve ahlakı siyasi bir güç olarak kabul etmeliyiz. Adaletsizlik zincirini kırmalıyız.			
9.2.B	Bugün hiçbir şey güvenli bir barışı tesis etmekten daha önemli değildir.			
9.2.C	Avrupa dayanışması olmadan barış mümkün değildir.			
9.3.A	Federal Cumhuriyet'teki yurttaşlarımızdan ve özgür dünyadaki dostlarımızdan Berlin'e her zamankinden daha fazla emir verilmesini ve Federal Cumhuriyet ile özgür Berlin arasındaki bağların gevşememesini, aksine sıkılaştırmasını rica ediyorum!			
9.3.B	Dünyada barışı, huzuru ve güvenliği Berlin'den daha fazla arzulayan başka bir şehir olamaz.			
9.3.C	Dostlarım, dünün ve bugünün sözde <i>Yeni Almanya</i> 'sına, küçümseme tonuna, zafer tonuna, işleyen askerî makine hakkında övünme tonuna bakmak gerekir.			
9.4.A	Dört güç statüsü, duvarın nükleer silahlı süper güçler arasındaki ayırıcı çizgisi haline geldiği gerçeğini değiştirmedir.			
9.4.B	Bugün buna minnettar olacak insanlar olsa da, barış savaşın olmamasından daha fazlasıdır.			
9.4.C	Savaşmaya gücü olan herkes aklını kullansın ve barışı korusun.			
9.5.A	Halk demokrasisi ya da siyah			

	zenci halk demokrasisi istemiyoruz. Doğru ve yanlış demokrasi istiyoruz!			
9.5.B	Yeni diktatörlüklerin ülkelerinde, kategorik bir özgürlük, adalet ve insan onuru zorunluluğu olduğunu unutmayanlara içten sempati duyuyoruz.			
9.5.C	Ve güvendiğimiz insanların hayati menfaatlerini feda ederek gerçek bir milli birlik ve dayanışmayı oluşturamayız.			
9.6.A	Tartışma özgürlüğünün, eylemde uyumun ve saldırılara karşı savunmada kararlılığın hala önemli olduğuna ne kadar ikna olduğumu ancak teyit edebilirim.			
9.6.B	Hiç şüphe yok ki, dünyadaki güvensizlik aynı zamanda zengin ve fakir ülkeler arasındaki keskin farklılıkların doğrudan bir sonucu; Dayanılmaz adaletsizlik ve kitlesel açlık, istikrarsızlığın ve savaş tehdidinin bu bölümünün kökleridir.			
9.6.C	Savunma harcamaları denen şeyi sınırlamak ve kaydedilen fonların bir kısmını kalkınma için kullanmak dünya güvenliği için faydalı olacaktır.			
9.7.A	Bayanlar ve baylar, bizler, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin güvenliğini ve Alman ulusunun uyumunu barış içinde sürdürmeye ve halkımızın özgürlük haklarını ve refahını genişletmek için bir Avrupa barış düzeni üzerinde birlikte çalışmaya ve kendi çıkarlarımızı geliştirmeye kararlıyız.			
9.7.B	Hükümet ancak demokraside başarılı bir şekilde çalışabilir.			
9.7.C	Mükemmel demokrasiyi yaratamayız, daha fazla özgürlük sunan ve daha fazla paylaşılan sorumluluğu teşvik eden bir toplum istiyoruz.			
ORTALAMA 9. LİDER STRATEJİK KÜLTÜR PUANI				

Kaynak: Maxqda ile Analiz Edilen Lider Söylemleri